EMIL STOIAN

VLAD ȚEPEȘ

MIT ȘI REALITATE ISTORICĂ

MEMORIA PĂMÎNTULUI ROMÂNESC

EMIL STOIAN

VLAD ȚEPEȘ

EMIL STOIAN

VLAD ȚEPEȘ

MIT ȘI REALITATE ISTORICĂ

EDITURA ALBATROS

BUCUREȘTI • 1989

ISBN 973-24-0052-8

ALIOTMANUL AMENINȚĂ EUROPA

„An cu an împărăția tot mai largă se sporește
Iară flamura cea verde se înalță an cu an
Neam cu neam urmîndu-i zborul și sultan după sultan."

Mihai Eminescu

Vreme de aproape un mileniu, pămîntul și locuitorii din spațiul carpato-danubiano-pontic au înfruntat valurile succesive ale popoarelor migratoare.

Din secolele al X-lea și al XI-lea răsăritul Europei începe să fie amenințat de ultimul mare val migrator format din popoarele de neam turc.

Vechile triburi turanice își aveau originea în stepele Asiei Centrale, de unde, odată cu scurgerea veacurilor, au reușit să se așeze în Asia Mică. Sub conducerea lui Bumîn, la mijlocul veacului al VI-lea, ei întemeiază un hanat turc în regiunea Munților Altai (Munții de Aur) și în stepele din Ținutul celor șapte rîuri (sud-estul Kazahstanului de azi).

Imperiul vechilor turci, numit și al „turcilor albaștri" (Gök-Turk), era mărginit de hotare vremelnice și se întindea în est pînă la China, iar în vest pînă la Bizanț și Iran. Interese economice, cum ar fi drumul mătăsii sau protecția numeroaselor caravane cu mărfuri, au făcut să se lege în această perioadă relații de ordin diplomatic între turcii occidentali și Imperiul bizantin.

Din rîndul diverselor triburi turce, în veacul al X-lea, se cristalizează puternica formațiune statală a oguzilor, care își stabilește centrul la Sîr-Daria.

O ramură războinică a oguzilor, condusă de Selgiuc, pornește spre Iran și Asia Mică. Urmașii acestuia continuă expansiunea și reușesc să cucerească în secolul al XI-lea Horasanul, Horezmul, Iranul, Irakul, Azerbaidjanul, Armenia. Se întemeiază astfel Imperiul Marilor Selgiucizi.

Sub conducerea lui Togrul-beg, turcii selgiucizi își îndreaptă cuceririle spre Califatul abbasid, care se afla într-o perioadă de fărîmițare și de frămîntări etnice și sociale. Este cucerit Bagdadul, unde califul Al-Chaim îi recunoaște lui Togrul-beg titlul de sultan, fapt ce atestă că forța militară și conducerea statală au trecut în mîna selgiucizilor.

Politica expansionistă a turcilor selgiucizi este continuată cu succes și de urmașii lui Togrul-beg. Astfel, Alp Arslan (1063—1072), după ce inițiază mai multe acțiuni militare de pîrjolire și cucerire reușind să-și trimită cetele pînă în inima Anatoliei, îl întîlnește în bătălia de la Mantzikert (Malazgirt), din anul 1071, pe împăratul bizantin Roman Diogene. Marea încleștare turco-bizantină a fost un dezastru pentru armatele creștine, însuși împăratul a căzut prizonier. Se deschide astfel perspectiva unor noi cuceriri în Anatolia.

După moartea lui Melik-șah (1072—1092), ideea existenței unui imperiu turco-arab își pierde credibilitatea și potrivit unor tendințe de autonomie și descentralizare iau naștere mai multe sultanate, printre care și sultanatul turco-selgiucid din Anatolia.

Urmare firească a exploziei demografice, cît și a unor invazii dinspre est, numărul turcilor din Anatolia crește substanțial.

În anul 1116, odată cu ocuparea orașului Konya (Iconium), se pun bazele sultanatului de Konya, numit și sultanatul de Rum.

Ajuns la maximă dezvoltare socio-politică, sultanatul de Rum este zguduit de marea răscoală din anul 1239, condusă de șeicul Baba Ishak, cît și de loviturile hoardelor mongole. Urmare a sîngeroasei încleștări cu mongolii din anul 1243 de la Kösedag, selgiucizii învinși devin vasali și tributari marelui han mongol.

După 1308 sultanatul de Rum se dezmembrează în mai multe emirate, printre care și un mic principat sub conducerea lui Osman, așezat în sud-vestul Asiei Mici.

Obîrșia dinastiei otomane se confundă cu existența micului trib Kayi din ramura günhan a oguzilor. În jurul anului 1071, asemenea altor triburi de oguzi, el s-a așezat în Asia Mică. Consolidîndu-și puterea militară și întreprinzînd expediții de jaf și înrobire, turcii din tribul Kayi au reușit, la capătul unui proces de migrație și expansiune militară ce s-a desfășurat pe durata a două secole, să-și extindă posesiunile

şi să ajungă în zona munţilor Karacadağ, la vest de Ankara (1219—1236), şi apoi în regiunea Söğü şi Domanici.

În a doua jumătate a veacului al XIV-lea conducătorul lor era Ertogrul-bei, care împreună cu fiul său mai mare, Osman, a reuşit să învingă oştile bizantine în cîmpia Brusei.

După moartea lui Ertogrul-bei (1284), conducerea este preluată de Osman, care, continuînd cu multă abilitate ambiţiile expansioniste ale predecesorilor săi, reuşeşte să facă noi cuceriri. În anul 1289 el asediază şi reuşeşte să cucerească cetatea Melassghio (Karahisar), fapt ce a constituit un remarcabil succes militar şi în acelaşi timp prilej pentru marele sultan al selgiucizilor să-i dăruiască cetatea capturată şi să-i confere titlul de emir. Din acest moment îşi face intrarea pe arena istoriei una din cele mai puternice şi vestite dinastii — cea otomană.

Profitînd de procesul de slăbire şi fărîmiţare a statelor din zonă, proces agravat şi de invaziile tătarilor, turcii otomani continuă cucerirea Asiei Mici.

În timpul lui Osman şi mai ales a urmaşului său Orhan (1327—1359), turcii dispuneau de o armată puternică, prin forţa căreia îşi sporesc faima şi îşi extind posesiunile, fapt care atrage după sine perspectiva unor noi cuceriri în Europa.

Fiul lui Orhan, Suleiman, reuşeşte să ocupe la 1354 portul Gallipoli din Tracia, care devine astfel un prim şi important cap de pod al expansiunii otomane spre Europa. Foarte curînd, în anul 1361, pe timpul lui Murad I, oştile otomane intră cuceritoare în oraşul Adrianopole, şi îşi continuă victorioase ataca-rile şi în alte teritorii din Bulgaria şi Macedonia.

Astfel, sub faldurile necruţătoare ale Semilunei, bate la porţile Europei un mare pericol — expansiunea Imperiului otoman [1].

Aidoma altor popoare migratoare, ambiţiile expansioniste şi hegemoniste otomane au vizat şi ţările din nordul Dunării, vestite pentru bogăţiile lor. Primele atacuri asupra unor teri-

---

[1] Vastul subiect al formării şi dezvoltării Imperiului otoman are în lucrarea de faţă importanţă introductivă, el fiind prezentat succint. Ne limităm să amintim ca surse bibliografice doar cîteva lucrări mai noi: Mihail Guboglu, *Turcii selgiuci şi statele lor*, în „Studii şi articole de istorie", XXXII, 1976, p. 33—43; Aurel Decei, *Istoria Imperiului otoman*. Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 11—135; Radu Manolescu şi colab., *Istoria medie universală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1980, p. 259—269; Mehmet Ali Ekrem, *Civilizaţia turcă*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981, p. 9—19, 56—66, 91—108.

torii românești au avut loc în anul 1339 sub conducerea lui Umur Cuceritorul și doi ani mai tîrziu sub conducerea beiului Smirnei [2]. Din acest moment, timp de mai mult de o jumătate de mileniu — pînă la cucerirea independenței (1877) — poporul român va trebui să înfrunte agresiunea otomană.

În anul 1364 turcii reușesc, în urma luptei favorabile lor de pe rîul Mariţa, să înlăture prima stavilă ridicată de forțe aliate europene. Urmează noi cuceriri în Bulgaria și Macedonia, iar în cadrul circumstanțelor create, împăratul bizantin Ioan al VI-lea Paleologul este silit să recunoască suzeranitatea sultanului [3].

După 1380 incursiunile prădalnice otomane au ca rezultat noi cuceriri în Serbia, Albania, cît și de cealaltă parte, în Anatolia.

O nouă și importantă victorie obțin turcii în fața unor armate aliate din Balcani, în urma crîncenei lupte din 15 iunie 1389 de la Kossovopolje (Cîmpul Mierlelor). Această bătălie sîngeroasă va rămîne în istoria confruntărilor antiotomane ca un moment dramatic al luptei de independență a popoarelor balcanice în timpul ei pierzîndu-și viața cneazul sîrbilor Lazăr precum și conducătorul armatelor turcești, sultanul Murad I [4].

Explicația istorică a cuceririlor și instaurării otomane în Peninsula Balcanică este pusă pe seama ambițiilor comerciale și a politicii duplicitare dusă de unii fruntași ai Bizanțului, cît și a unor orașe italiene, ca Veneția și Genova, la care a contribuit și procesul de slăbire și fărîmițare internă a statelor din regiune, cît și lipsa de fermitate a lumii catolice [5].

După moartea lui Murad I, la conducerea statului otoman ajunge Baiazid I (1389—1402), supranumit Ildîrîm (Fulgerul), sultanul care va uimi și îngrozi adversarii prin curaj și tena-

---

[2] Barbu Cîmpina, *Scrieri istorice*, Editura Academiei, București, 1975, p. 138—140.

[3] Mustafa Ali Mehmed, *Istoria turcilor*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 123.

[4] A. Decei, *op. cit.*, p. 54. Alianța antiotomană reunea trupe sîrbești, bosniece, maghiare, românești, albaneze, iar după unii analiști turci, trupe poloneze și cehe.

[5] Nicolae Iorga, *Latins et grecs d'Orient et l'établissement des turcs en Europe (1342—1362)*, în „Études byzantines", III, București, 1940, p. 318 328, 377, 386 ; Idem, *Istoria vieții bizantine*, Editura enciclopedică română, București, 1974, p. 550—562.

citate, cît și prin acțiunile sale de o deosebită abilitate și iuțeală.

Pe tronul Țării Românești se afla Mircea cel Mare, „principe între creștini cel mai viteaz și ager" — cum îl va caracteriza cronicarul german Leunclavius[6] —, unul din cei mai mari conducători de oști române. Așa cum reiese din titlul său : „Io Mircea, mare voievod și domn... stăpînind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, încă și către părțile tătărești și Amlașului și Făgărașului herțeg și domn al Banatului, Severinului și pe amîndouă părțile pe toată Podunavia, încă și pînă la Marea cea Mare și stăpînitor al cetății Dîrstorului", el domnea peste un teritoriu întins și avea o putere considerabilă. Conștient de marele pericol otoman și avînd ca țel suprem asigurarea integrității teritoriale a țării sale, voievodul Mircea este nevoit încă din 1388 să treacă Dunărea în Dobrogea și nordul Bulgariei pentru a respinge atacurile otomane întreprinse asupra unor posesiuni românești de la Dunărea de Jos.

Scutul curajului și demnității, ridicat vitejește de voievod pentru a împiedica expansiunea otomană peste țara sa spre Europa Centrală, îl determină pe Baiazid I să pornească o expediție de mari proporții împotriva Țării Românești. În primăvara anului 1395 Baiazid trece Dunărea în fruntea unei armate ce se ridica pînă la cincizeci-șaizeci de mii de oameni, la care se alăturau oștile aliaților lui din Balcani, cu gînd să supună Țara Românească, care nu putea să opună în acea perioadă mai mult de 10 000 de oșteni.

Aplicînd tactica pămîntului pîrjolit și urmărind îndeaproape tot drumul străbătut de trupele otomane, Mircea atrage oastea dușmană în locuri puțin accesibile, în păduri, unde putea fi mai ușor derutată și lovită. Lupta decisivă, una din cele mai sîngeroase și mai grele din istoria confruntărilor româno-otomane, s-a dat pe rîul Argeș, la Rovine, în 17 mai 1395. Viteazul voievod român a dobîndit aici o prestigioasă și meritată victorie, care a stăvilit expansiunea otomană la sud de Dunăre și a demonstrat Europei că oștile Semilunei pot fi înfrînte.

---

[6] Caracterizarea voievodului român este importantă, căci provine din sursă turcă, ea fiind preluată de Johannes Leunclavius, *Historiae Musulmanae Turcorum de monumentis ipsorum exscriptae libri XVIII*, Frankfurt, 1591, col. 418.

Dar ecoul pericolului și cuceririlor otomane se făcea auzit în toate colțurile Europei. Astfel, inițiativa antiotomană a papalității face ca ideea unei mari cruciade comune a Occidentului european împotriva turcilor să cîștige treptat tot mai mulți adepți și să se concretizeze în anul 1396, cînd, sub conducerea lui Sigismund de Luxemburg, floarea cavaleriei apusene era gata să lovească oștile preamăritului sultan. În 28 septembrie, la Nicopole, are loc marea confruntare cu armatele otomane, care deși inferioare din punct de vedere al dotării, reușesc să învingă oștile creștine coalizate.

După marea bătălie de la Nicopole, care a însemnat un nou și mare eșec al trupelor aliate, otomanii își îndreaptă acțiunile spre Ungaria și Moreea [7], cît și spre Anatolia. Consolidarea poziției lui Mircea cel Mare contrasta cu dominația otomană în Balcani, fapt care a făcut ca în toamna lui 1397, armatele sultanului să intre din nou în Țara Românească. Noua și categorica victorie obținută de voievodul român a împiedicat și de această dată penetrația otomană spre centrul Europei; curajul, vitejia cît și eroismul faptelor sale au intrat în legendele balcanice, el fiind considerat chiar de adversarii săi, care nu-i puteau contesta personalitatea, ca „regele regilor din țările creștine de pe vremea sa" [8].

Profunda contradicție dintre expansiunea otomană din partea de nord-est a Anatoliei și ambițiile hegemoniste ale conducătorului mongol Timurlenk, ce stăpînea Asia Centrală, a generat marea și crîncena încleștare otomano-mongolă din 28 iulie 1402, în urma căreia Baiazid I este înfrînt și, făcut prizonier, moare în captivitate.

După acest dezastru, aproape un deceniu, otomanii trec printr-o perioadă de criză accentuată, ce s-a caracterizat prin lupte îndîrjite pentru ocuparea tronului. Biruitorul Timurlenk a fost cel care a știut cu măiestrie să întrețină lupta și să semene discordia între fruntașii otomani ce se aflau în cursa pentru succesiune.

Mircea cel Mare, bun cunoscător al vieții și sistemului politic otoman, sesizează disensiunile ivite între conducătorii turci și acționează cu clarviziune în direcția consolidării independenței Țării Românești. El își exercită cu abilitate influența

---

[7] Mustafa Ali Mehmed, *op. cit.*, p. 280.

[8] Vezi discuția textului la B. Cîmpina, *op. cit.*, p. 280.

politico-diplomatică și acordă sprijin militar lui Musa Celebi pentru a se urca la 1411 în tronul sultanilor Rumeliei.

Învingătorul lui Musa, sultanul Mehmed Celebi (1413—1421), continuă politica de expansiune a înaintașilor săi și reușește să-și extindă stăpînirea spre nord pînă la gurile Dunării, iar după moartea lui Mircea, prin anii 1419—1420, să cucerească Dobrogea [9].

După moartea lui Mircea cel Mare (1418), care reușise să mențină independența și unitatea statală, izbucnește în Țara Românească o perioadă de criză politică, pe fondul căreia se intensifică luptele interne dintre marii feudali — grupați în jurul a două familii : Dănești și Drăculești — în defavoarea puterii domnești și a rezistenței antiotomane.

Lupta perpetuă pentru ocuparea tronului, ce era dusă cu îndîrjire și perfidie de marii feudali, evidențiază situația nesigură a voievozilor Țării Românești și explică totodată și anumite cauze ale complexului de fenomene ce au determinat evoluția relațiilor feudale în spațiul carpato-danubiano-pontic [10].

Ecoul acestei lupte a depășit hotarele țării și a pătruns treptat în conștiința europeană. Astfel eruditul papă Pius al II-lea referindu-se la disputele interne din Țara Românească, arăta într-o perioadă contemporană evenimentelor : *„Printre valahi în vremea noastră au fost două fracțiuni, una a Danilor și cealaltă a Dragulilor, dar cum aceștia erau mai slabi decît Danii și erau asupriți de ei în tot felul, au chemat pe turci în ajutor, și ajutați de forțele acestora au zdrobit pe Dani, aproape nimicindu-i. Iar Danii primind ajutor de la Iancu de Hunedoara, care cîrmuia Ungaria, acesta nu i-a reinstalat într-atît pe aceia, cît a dobîndit pentru sine însuși glorie și bogății, ca unul care smulgînd pămînturile Danilor de sub puterea turcilor, le-a ocupat el, reținîndu-le ca posesiuni perpetue pentru*

---

[9] Epopeea voievodului Mircea cel Mare a fost pe larg evidențiată în studii de aleasă probitate științifică. Subliniem în mod selectiv cîteva dintre ele : P. P. Panaitescu, *Mircea cel Bătrîn*, București, 1944 ; N. Stoicescu. *Bătălia de la Rovine*, Editura Militară, București, 1986, 94 p. ; „Revista de istorie", nr. 7, nr. 8/1986 ; „Anale de istorie", nr. 4/1986; * * *, *Marele Mircea Voievod*, Editura Academiei, București, 1987, 536 p.

[10] A. D. Xenopol, *Lupta între Drăculești și Dănești*, în „Analele Academiei Române", Memoriile secțiunii istorice, seria a III-a, tom. XXX, București, 1907, p. 183—272.

sine și pentru urmașii săi" [11]. Deși afirmațiile papale se bazează pe informații certe și au valoare de document, ele sînt succinte și poartă amprenta fanteziei, fapt care ne determină să le considerăm doar punct de plecare în lungul și complicatul șir al evenimentelor.

Curînd Imperiul otoman, aflat în plină ascensiune, reușește să depășească criza internă prin care trecuse în timpul domniei lui Mircea cel Mare, raportul de forțe în Balcani modificîndu-se tot mai mult în favoarea sa.

Mihail, fiul și coregentul lui Mircea, reușește să respingă atacurile turcești în 1419, dar în ciuda eforturilor sale Țara Românească pierde o serie de teritorii în favoarea turcilor. Uneltirile boierilor cît și accentuarea crizei determinate de marile expediții de jaf otomane din anul 1420, au oferit altui fiu al lui Mircea, înclinat intereselor lor, pe nume Radu, prilejul ocupării tronului Țării Românești.

Împotriva politicii și atitudinii de vasalitate față de Poartă, practicată de Radu, se ridică Dan al II-lea, care în anul 1422 ajunge domn. Politica antiotomană manifestată de noul voievod a făcut ca încă la începutul anului 1423 o numeroasă armată otomană să atace Țara Românească. Expediția este însă defavorabilă invadatorilor, care sînt nevoiți să se retragă peste Dunăre cu grele pierderi.

În același an, asupra lui Dan al II-lea se abate o nouă armată turcească, care și de această dată este respinsă, Dan și oștenii săi reușind chiar să treacă la sud de Dunăre și să recucerească de la turci mai multe teritorii. Din nefericire, foarte curînd puterea lui Dan al II-lea slăbește, el nu mai poate să țină piept puhoiului invadator otoman și astfel este nevoit să cedeze tronul în favoarea lui Radu, preferatul turcilor.

Cu ajutorul lui Sigismund de Luxemburg, Dan al II-lea reușește să-l înlăture pe Radu și să izgonească pe turci, recuperînd tronul în 1427. El va încheia în anul următor un tratat de pace cu Poarta, prin care asigura independența Țării Românești.

În scurt timp luptele feudale interne reizbucnesc cu mai multă violență, marii feudali își continuă uneltirile pentru a

[11] *Călători străini despre țările române*, vol. I, Editura Științifică, București, 1968, p. 472. Despre cele două familii ne vorbește geograful francez Pierre Sergent, la 1643 : „Les deux factions, entre les Valaques qu'on appelle les Dragules, l'autres les Danoys" ; apud A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia traiană*, vol. II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 93, 116, n. 122.

acorda sprijin pretendentului la tron ce se dovedea cel mai apropiat de interesele lor. Astfel, o parte îl susţineau în lupta pentru ocuparea tronului pe unul din fiii lui Mircea cel Mare, pe nume Alexandru Aldea, care se bucura şi de sprijinul domnului Moldovei, Alexandru cel Bun, în timp ce altă fracţiune lupta pentru înscăunarea unui alt fiu al voievodului Mircea, pe nume Vlad, numit apoi Vlad Dracul, care obţinuse, la Nürnberg, alianţa lui Sigismund de Luxemburg ce se obligase să-i asigure sprijin pentru dobîndirea tronului. În schimb domnitorul ar fi dăruit aliatului său privilegiul de liberă răspîndire a catolicismului în Ţara Românească, prin ordinul călugărilor minoriţi [12]. La ceremonia de investitură a participat şi o delegaţie a boierilor din Ţara Românească, ce i-a adus un sceptru voievodal, ca expresie a recunoaşterii sale.

Reîntors în ţară, Vlad Dracul îl găseşte în scaun pe rivalul său Alexandru Aldea, care reuşise în cursul unei expediţii să-l omoare pe voievodul Dan al II-lea şi, mai mult, să cucerească întreg sprijinul şi simpatia împăratului Sigismund de Luxemburg.

[12] E. Windecke, *Cronica*, ediţia von Hagen, Leipzig, 1886, p. 229; Sergiu Columbeanu şi Radu Valentin, *Vlad Dracul*, Editura Militară, Bucureşti, 1978, p. 25.

ORIGINEA

„Io Vlad voievod și domn
și fiul marelui Vlad Voievod..."

Vîrtejul luptelor marilor feudali, prin care se urmărea ocuparea tronului — practică pe cît de obișnuită, pe atît de periculoasă pentru independența și suveranitatea statală — îl obliga pe cavalerul Vlad Dracul din Țara Românească, care deși era recunoscut drept domn și avea investitura unei mari puteri europene, să petreacă perioada cuprinsă între 1428—1436 în Transilvania, ca protejat al împăratului Sigismund de Luxemburg.

Nevoit a alege calea pribegiei, Vlad Dracul își stabilește reședința la Sighișoara.

În timpul șederii sale aici, burgul avea deja două veacuri de existență și reușise să-și făurească o viață meșteșugărească și comercială înfloritoare.

Așezat pe un platou care domină împrejurimile, în punctul de confluență al Tîrnavei Mari cu Valea Saeșului, orașul medieval era înconjurat de ziduri groase de apărare, care însumau aproape 1000 m și dispunea de paisprezece turnuri. În interior era prevăzut cu străzi înguste și numeroase scări de piatră și avea întreaga structură necesară depozitării proviziilor și muniției, a activității meșteșugarilor și negustorilor, care aduceau mărfuri din majoritatea țărilor occidentale, cît și din numeroase țări ale Orientului [1].

[1] Virgil Vătășianu, *Istoria artei feudale în țările române*, vol. I, Editura Academiei, București, 1959, p. 239; E. Dubowy, *Sighișoara, oraș medieval*, București, 1957, p. 3—18, 28, 41—58, 80—89; C. Göllner, *Siebenbürgiche Stad in Mittelalter*, București, 1972, p. 27; Ștefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*, vol. II, Editura Dacia, 1979, p. 175—176, 270; Paul Niedermaier, *Geneza orașului Sighișoara*, în „Revista muzeelor și monumentelor", nr. 2/1979, București, p. 67—74.

Vlad Dracul a fost găzduit la Sighişoara în clădirea corpului de pază şi era considerat ca o personalitate proeminentă a oraşului şi chiar a întregii Transilvanii. El îşi exercita, în numele marelui său protector, influenţa şi autoritatea asupra sudului Transilvaniei, asupra Ţării Făgăraşului, Amlaşului şi Bîrsei, cît şi a celor mai însemnate oraşe : Braşov, Sibiu, Mediaş, Sebeş [2]. El se bucura şi de înalta funcţie de comandant al oştilor imperiale [3], fiind însărcinat şi cu apărarea trecătorilor carpatice, cît şi a întregului sud al Transilvaniei împotriva invaziilor otomane.

În temeiul privilegiului imperial prin care îşi stabileşte reşedinţa în Transilvania, Vlad Dracul a beneficiat şi de dreptul feudal de a bate monedă. Astfel, el şi-a instalat o argintărie la Sighişoara şi a bătut monede cu însemnul Dragonului, care au circulat apoi în întreaga Transilvanie [4].

Tot în această perioadă el şi-a pregătit forţele şi strategia în vederea ocupării tronului, avînd alături o serie de boieri munteni credincioşi, care emigraseră odată cu el. Din rîndul acestor boieri el îşi va recruta mai tîrziu pe unii din marii dregători ai Ţării Româneşti [5].

Prin căsătoria sa cu una din fiicele domnului Moldovei, Aléxandru cel Bun, el s-a legat prin relaţii de rudenie cu dinastia Muşatinilor [6]. „Astfel, sîngele celui mai mare dintre domnii Moldovei (Ştefan cel Mare, descendent din această familie, n.n.) era şi sîngele aceluia ce trebuia să se cheme Ţepeş" [7].

---

[2] Ilie Minea, *Vlad Dracul şi vremea sa*, Iaşi, 1928, p. 58 ; Sergiu Columbeanu şi Radu Valentin, *Vlad Dracul, op. cit.*, p. 27—28 ; V. Drăguţ, *Cetatea Sighişoara*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1968, p. 11—12 ; Gh. Baltag, *Voievozi munteni cu reşedinţe transilvănene : Vlad Dracul*, în „Magazin istoric", nr. 6/1977, p. 20—21.

[3] Hurmuzaki-Densuşanu, *Documente*, vol. I, p. 645 ; Constantin Şerban, *Relaţiile lui Vlad Ţepeş cu Transilvania şi Ungaria*, în „Revista de istorie", nr. 11/1976, p. 1699.

[4] O. Iliescu, *Emisiuni monetare ale Ţării Româneşti din secolul al XIV-lea şi al XV-lea*, în „Studii şi cercetări de numismatică", II, 1958, p. 225—300 ; Idem, *O nouă contribuţie privitoare la istoria numismaticii Ţării Româneşti, în secolul al XV-lea*, în „Studii şi cercetări de numismatică", III, 1960, p. 501—505 ; C. Şerban, *op. cit.*, p. 1699.

[5] C. Şerban, *op. cit.*, p. 1699.

[6] E. Gane, *Trecute vieţi de doamne şi domniţe*, vol. I, Editura Junimea, Iaşi, 1971, p. 36 ; Ştefan S. Gorovei, *Muşatinii*, Editura Albatros, Bucureşti, 1976, p. 49.

[7] N. Iorga, *Îndreptări şi întregiri la istoria românilor după acte descoperite în arhivele săseşti*, în „Analele Academiei Române", Me-

În perioada 1428—1429 i se naşte un fiu, care, după bunic, se va numi Mircea. La scurt timp [8] îi urmează altul, botezat cu numele său — Vlad.

În climatul Sighişoarei din prima jumătate a veacului al XV-lea, tînărul Vlad vine pentru prima dată în contact cu oamenii şi aspiraţiile epocii sale. Oraşul se bucura de o civilizaţie deosebită, iar interferenţa influenţelor Occidentului şi Orientului îi dădeau un farmec particular. Educaţia primită de viitorul voievod era asemănătoare cu cea pe care o primeau cavalerii din Apus. Acum el deprinde scrisul şi cititul, cît şi meşteşugul mînuirii armelor [9], lucru deosebit de folositor pentru un descendent al unor mari dinastii feudale. Venirea în contact direct cu lumea meşteşugarilor şi a negustorilor, cu viaţa cotidiană şi aspiraţiile epocii, ale poporului din care făcea parte, a fost deosebit de importantă pentru maturizarea timpurie a viitorului voievod.

Din perioada scurtă petrecută de Vlad Dracul şi familia sa la Sighişoara nu s-au conservat prea multe mărturii. Casa unde a locuit voievodul pribeag şi familia sa se poate vedea şi astăzi, ea se află pe uliţa cositorilor, colţ cu piaţa cetăţii, în apropierea turnului cu ceas, pe unde se făcea odinioară intrarea în oraşul vechi. Mult timp nu s-a vorbit aproape nimic despre trecutul acestei clădiri, dar recente cercetări [10] au dat la iveală, după înlăturarea stratului de tencuială, o frescă lungă de aproape 150 cm, care reprezintă patru personaje — o femeie şi trei bărbaţi — ce participau la un ospăţ. Unul dintre bărbaţi, îmbrăcat în costum oriental, cu cuşmă pe cap, avînd mustăţi şi ochi mari, iar în mînă ţinînd un sceptru, a fost identificat cu Vlad Dracul. Deşi se pare că a fost executat mai tîrziu (secolul al XVII-lea) [11], acesta este singurul portret cunoscut al voievodului.

---

moriile secţiunii istorice, seria II, Tom. XXXVII, 1904—1905, Bucureşti, 1905, p. 113—114.

[8] Anul naşterii lui Vlad Ţepeş-Dracula este incert: 1428 la C. C. Giurescu, în „Magazin istoric", nr. 3/1974, p. 3—12; 1429 la C. Rezachevici, în „Revista de istorie", nr. 11/1976, p. 1745; 1431 la Nicolae Stoicescu, *Vlad Ţepeş*, Editura Academiei, Bucureşti, 1976, p. 227; 1430—1431 la N. Stoicescu, *Vlad Ţepeş*, Editura Militară, Bucureşti, 1979, p. 8.

[9] C. Şerban, *op. cit.*, p. 1699.

[10] C. Şerban, *op. cit.*, p. 1698; Gh. Baltag, *op. cit.*, p. 20—21.

[11] C. Şerban, *op. cit.*, p. 1699.

În ciuda faptului că viitorul voievod Vlad Ţepeş-Dracula se născuse ca fiul unui nobil emigrat în Transilvania, după ce tatăl său, în 1436, aliat cu cei doi fii ai lui Alexandru cel Bun (Iliaş şi Ştefan), şi avînd de partea sa şi oastea Transilvaniei, cît şi sprijinul lui Iancu de Hunedoara, reuşeşte să ia tronul străbun al Ţării Româneşti, el devine fiul aceluia care pe bună dreptate se intitula *„Io Vlad cu mila lui Dumnezeu domn al Valahiei Transalpine şi duce al Amlaşului şi Făgăraşului"* [12] şi care moştenindu-şi înaintaşii avea *„multă faimă de vitejie şi de înţelepciune"* (*„moult famé de vaillance et de sagess"*) [13].

Vlad Ţepeş-Dracula, deşi era vlăstarul a două familii voievodale [14], a luat contact cu viaţa de curte numai cînd tatăl său a ocupat tronul. Dar voievodul Vlad Dracul şi-a început domnia cu eforturi şi ades sacrificii impuse de lupta pentru promovarea independenţei ţării, într-o perioadă de ascensiune a forţelor otomane.

În urma invaziei otomane din anul 1436, Vlad Dracul este nevoit să meargă spre sfîrşitul aceluiaşi an la Brusa, fosta capitală a imperiului, pentru a se închina şi a jura credinţă sultanului Murad al II-lea [15].

Moartea puternicului împărat Sigismund de Luxemburg (9 decembrie 1437) creează o slăbire a frontului antiotoman, fapt ce este exploatat cu promptitudine de sultanul Murad al II-lea, care se hotărăşte să atace cu puternice forţe militare Transilvania, unul din teritoriile cele mai vulnerabile în planurile sale de supunere a Ungariei [16]. Anul 1438 a fost deosebit de dramatic pentru locuitorii Transilvaniei. Sultanul,

---

[12] Hurmuzaki-Iorga, *Documente*, XV/1, p. 23—24.

[13] N. Iorga, *Cronica lui Wavrin şi românii*, în „Buletinul Comisiunii istorice a României", VI/1927, p. 61, aprecierea aparţine cavalerului burgund.

[14] Vezi arborele genealogic mai jos; apud Ion Ionaşcu, *Basarabii în tabele genealogice*, în „Studii şi articole de istorie", nr. XVII/1970, Bucureşti, p. 128—132. Pentru familia Basarab vezi şi B. P. Hasdeu, *Etimologicum Magnum Romaniae*, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p. 218—246. Pentru urmaşii sorei sale Alexandra, vezi studiul şi arborele genealogic datorat lui Gh. I. Mareş, *Urmaşii dîmboviţeni ai Alexandrei, sora lui Vlad Ţepeş*, în „Arhiva Valachica", Tîrgovişte, 1976, p. 121—127.

[15] Virgil Ciocîltan, *Vlad Dracul în 1438*, în „Revista de istorie", nr. 11/1976, p. 1760.

[16] Nicolae Iorga, *Geschichte des Osmanischen Reiches*, vol. II, Gotha, 1908, p. 418.

după ce își adună grosul armatei la Adrianopol, pornește spre nord în fruntea corpului expediționar principal, face apoi joncțiunea cu oastea sîrbească a lui Gheorghe Brancovici [17] și trece Dunărea pe la Vidin, îndreptîndu-se spre Transilvania.

Estimînd pagubele și riscul unei confruntări cu uriașa armată otomană, Vlad Dracul este nevoit să adopte o atitudine de conciliere și să însoțească trupele sultanului în expediția lor de jaf și înrobire de la nord de Carpați.

Foarte posibil [18] ca voievodul muntean, care îl însoțea pe Murad al II-lea, să fie obligat să-și ia, pentru a garanta fidelitatea față de sultan, pe cei doi fii nevîrstnici Mircea și Vlad.

Intrarea în Transilvania [19] s-a făcut prin trecătoarea Porțile de Fier din Hațeg, unde a încercat să opună o primă rezistență cneazul Cîndea [20]. În continuare au fost atacate Cîlnicul și Sebeșul, care au trebuit să dea turcilor pe lîngă prăzi bogate și un greu tribut de sînge.

În aceste împrejurări deosebit de vitrege, Vlad Dracul își asumă toate riscurile și își dovedește calitățile diplomatice. Jucînd cu abilitate un rol de mediator, el reușește să salveze orașul Sebeș și Cîlnicul de la o cumplită distrugere, iar populația de la o veșnică și cruntă robie la Poartă, deoarece îndeplecă locuitorii să deschidă porțile cetăților în fața turcilor, ca semn al supunerii [21].

Turcii pătrund apoi în cetatea Alba Iulia și devastează Sighișoara și Mediașul, dar numai teritoriul „extra muros" [22], continuîndu-și în aceeași manieră drumul spre Sibiu, unde nu pot să înfrîngă rezistența deosebită a localnicilor.

---

[17] V. Ciocîltan, *op. cit.*, p. 1772.

[18] R. Mc. Nally and Radu Florescu, *In search of Dracula*, Nel Menton Edition, 1975, p. 34.

[19] Pentru traseul expediției vezi pe larg A. Decei, *Relații româno-orientale*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 215—222.

[20] S. Columbeanu, Radu Valentin, *op. cit.*, p. 37.

[21] Ioan Lupaș, *Scrieri alese*, vol. I, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977, p. 100, arată rolul de diplomat al lui Vlad Dracul, așa cum reiese din prețioasa povestire scrisă între 1475—1478 de sasul transilvănean Captivus Septemcastrensis, căzut prizonier la turci în urma asediului Sebeșului ; A. Decei, *Informațiile istorice ale lui Captivus Septemcastrensis*, în „Anuarul Institutului de istorie națională", vol. VII, 1936—1938, București, 1939, p. 685—688.

[22] V. Ciocîltan, *op. cit.*, p. 1772.

Cetatea Braşovului se pare că nu a suferit mult de pe urma invaziei, în schimb suburbiile sale, ca şi întreaga Ţară a Bîrsei sînt jefuite. Aceeaşi soartă au avut-o şi teritoriile cunoscute sub numele de Două Scaune şi Şapte Scaune [23].

Cu mii de robi în lanţuri şi încărcaţi de pradă, turcii trec Carpaţii prin pasul Bran, îndreptîndu-se spre Ţara Românească, unde îşi vor continua prădăciunile.

Diverse izvoare vorbesc că alături de pradă, 30 000—40 000 de robi au fost luaţi în expediţiile din cursul anului 1438 [24].

Neaderenţa totală a lui Vlad Dracul la campanie, cît şi relaţiile de bună vecinătate cu Transilvania şi cu regele Albrecht — urmaşul lui Sigismund — au atras îndoiala turcilor, el fiind bănuit de trădare [25]. Astfel suspiciunile create în jurul său fac ca la 11 octombrie 1442, să fie chemat la Poartă. Deşi este primit cu onorurile ce erau rezervate oaspeţilor distinşi, în Adrianopol, voievodul Vlad Dracul este „închis în cetatea Galipoli (Gelibolu), iar cei doi fii ai săi (Vlad şi Radu) au fost aruncaţi în fortăreaţa Egrigöz din vilaietul Gherimian (provincie din Anatolia)" [26]. În timp ce marii boieri din suita sa au primit permisiunea să se întoarcă în ţară [27].

Contactul cu lumea Imperiului otoman, surprins nemijlocit în propriul leagăn, a fost deosebit de vitreg, dar a dat totuşi ocazia lui Dracula să cunoască organizarea, obiceiurile şi tehnica militară otomană, să înveţe limba turcă, lucruri de inestimabil folos pentru maturizarea şi formarea sa ca viitor voievod.

În timp ce Vlad Dracul şi cei doi fii, erau ostatici la turci, tronul Ţării Româneşti a fost păstrat de Mircea, fiul mai mare al voievodului, în vîrstă de numai 13—14 ani [28].

---

[23] *Ibidem*, p. 1772.

[24] Fr. Pall, *Ştiri noi despre expediţiile turceşti din Transilvania în 1438*, în „Anuarul Institutului de istorie Cluj", I—II (1958—1959), p. 17—22.

[25] Ducas, *Istoria turco-bizantină (1341—1462)*, Editura Academiei, Bucureşti, 1958, p. 265; S. Columbeanu, R. Valentin, *op. cit.*, p. 36—39.

[26] Mihail Guboglu şi Mustafa Mehmet, *Cronici turceşti privind ţările române*, extrase, vol. I, Bucureşti, 1966, p. 63; Raymond T. Mc. Nally, *În Anatolia, pe urmele viitorului voievod*, în „Magazin istoric", nr. 10/octombrie 1984, p. 51.

[27] C. Mureşan, *Iancu de Hunedoara*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, p. 74.

[28] A. Iancu, *Ştiri despre români din izvoarele istoriografice sîrbeşti (sec. XV—XVIII)*, în „Studii istorice sud-est europene", vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1974, p. 20—21.

Vlad Dracul revine în 1443 în scaunul Țării Românești, dar cei doi fii ai săi rămîn ostatici-garanți la turci, fiind închiși în Asia Mică [29], într-o cetate înspăimîntătoare și ascunsă undeva pe un platou „arid și ars de soare" din Munții Kociadag (Munții Anatoliei), numită Egrigöz (care se traduce prin ochi strîmb, ochi sașiu), districtul Emed, din vilaietul Germiyan [30], aproape de Kütahya, unde Vlad rămîne pînă în jurul anului 1448, cînd are loc decapitarea tatălui său, din ordinul lui Iancu de Hunedoara.

Fratele mai mare își continuă în chip strălucit educația militară și cavalerească, cît și tradițiile de vitejie ale familiei, fiind trimis de tatăl său în fruntea unui detașament de călăreți la bătălia de la Varna, unde și-a alăturat forțele celor ale armatelor lui Iancu de Hunedoara și ale regelui Vladislav.

Atitudinea antiotomană a lui Vlad Dracul venea acum puternic în contradicție cu cele jurate de el în fața lui Murad al II-lea, atunci cînd îl eliberase din închisoare și chiar cu zălogirea fiilor săi, Vlad și Radu, făcută tot în scopul evitării unor răzvrătiri ale voievodului român.

Noua și marea victorie obținută de oștile otomane, împotriva armatelor cruciate creștine, la Varna în 1444, a spulberat speranțele aliaților de a alunga pe otomani din Europa. Cu pierderi însemnate și căzuți victime deznădejdii, ei se retrag atît pe mare, cît și pe uscat, hotărînd totuși să mai încerce o campanie antiotomană pentru eliberarea malurilor Dunării și întărirea cetăților românești de aici [31].

Cum în tabăra cruciaților se afla și cardinalul Giulio Cesarini, înflăcărat propovăduitor al cruciadei antiotomane, care dispăruse misterios în urma încleștării și dezastrului de la Varna, în anul 1445 o flotă burgundă, condusă de seniorul Walerand de Wavrin, a pornit pe Dunăre în căutarea cardinalului.

---

[29] M. Guboglu, M. Mehmed, *op. cit.*, p. 88. Potrivit practicilor din acel timp, și tatăl lor, Vlad Dracul, a fost trimis în 1395 la Buda drept garanție a alianței dintre Mircea cel Bătrîn și Sigismund de Luxemburg.

[30] A. Decei, *Istoria Imperiului otoman*, București, 1978, p. 89, 91; N. Iorga, *op. cit.*, p. 419; Raymond T. Mc. Nally, *op. cit.*, p. 51.

[31] N. Iorga, *Istoria poporului românesc*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985, p. 263—264.

Aproape de gurile Dunării, cavalerul burgund, ce comanda opt galere, a fost întîmpinat de Mircea, aflat în fruntea unui corp de oaste de 7000 de oameni, ce erau pregătiți să-l însoțească în expediția antiotomană inițiată pe cursul bătrînului fluviu.

Atît Vlad Dracul cît și Iancu de Hunedoara au îmbrățișat această expediție, pe care au socotit-o un ecou al marilor cruciade creștine antiotomane, și au participat efectiv la realizarea ei.

Chiar la începutul incursiunii pe Dunăre, francezii au reușit să ia cu ei drept călăuză și sfătuitor, pe pretendentul turc Dawud Celebi.

După ce în noaptea de 28, 29 iunie 1445 cavalerii francezi și Mircea asediază și cuceresc cetatea Turtucan (Turtucaia), ei se îndreaptă spre Giurgiu. Ajunși în fața puternicei cetăți a Giurgiului, comandanții cruciați, printre care se afla cardinalul Condolmieri, Regnault de Comfide, Geoffrey de Theisy, Walerand de Wawrin, Vlad Dracul și fiul său, au ținut un consiliu de război și au decis atacarea Giurgiului.

Sub loviturile bombardelor și speriați de vîlvătaia focului asediatorilor, turcii sînt nevoiți să-i ceară lui Vlad Dracul iertare și libertate, în schimbul predării acestei cetăți. Voievodul român, care nu voia să-și reia cetatea distrusă și arsă, a acceptat oferta otomanilor. După părăsirea cetății, otomanii au trecut Dunărea și s-au îndreptat spre interiorul imperiului. Dar în aceste momente fiul voievodului român — care îl recunoscuse în persoana muhufîzului (subașului) Giurgiului pe cel care îi dusese cu ani în urmă tatăl înlănțuit în temnițele de la Gallipoli —, dovedind multă abilitate și o tactică adecvată, reușește să deruteze convoiul otoman și să-l distrugă, iar pe subașul trădător să-l facă prizonier și să-l aducă la dreaptă judecată în fața voievodului Vlad Dracul, care va hotărî să fie decapitat[32].

---

[32] N. Iorga, *Cronica lui Wavrin și românii*, în „Buletinul Comisiei istorice", VI, 1927, p. 57—148; *Călători străini despre țările române*, vol. I, București, 1968, p. 78 și urm.; A. Decei, *op. cit.*, p. 93—94; S. Columbeanu și R. Valentin, *op. cit.*, p. 90—119.

VLAD TEPEŞ-DRACULA

(arbore genealogic selectiv)

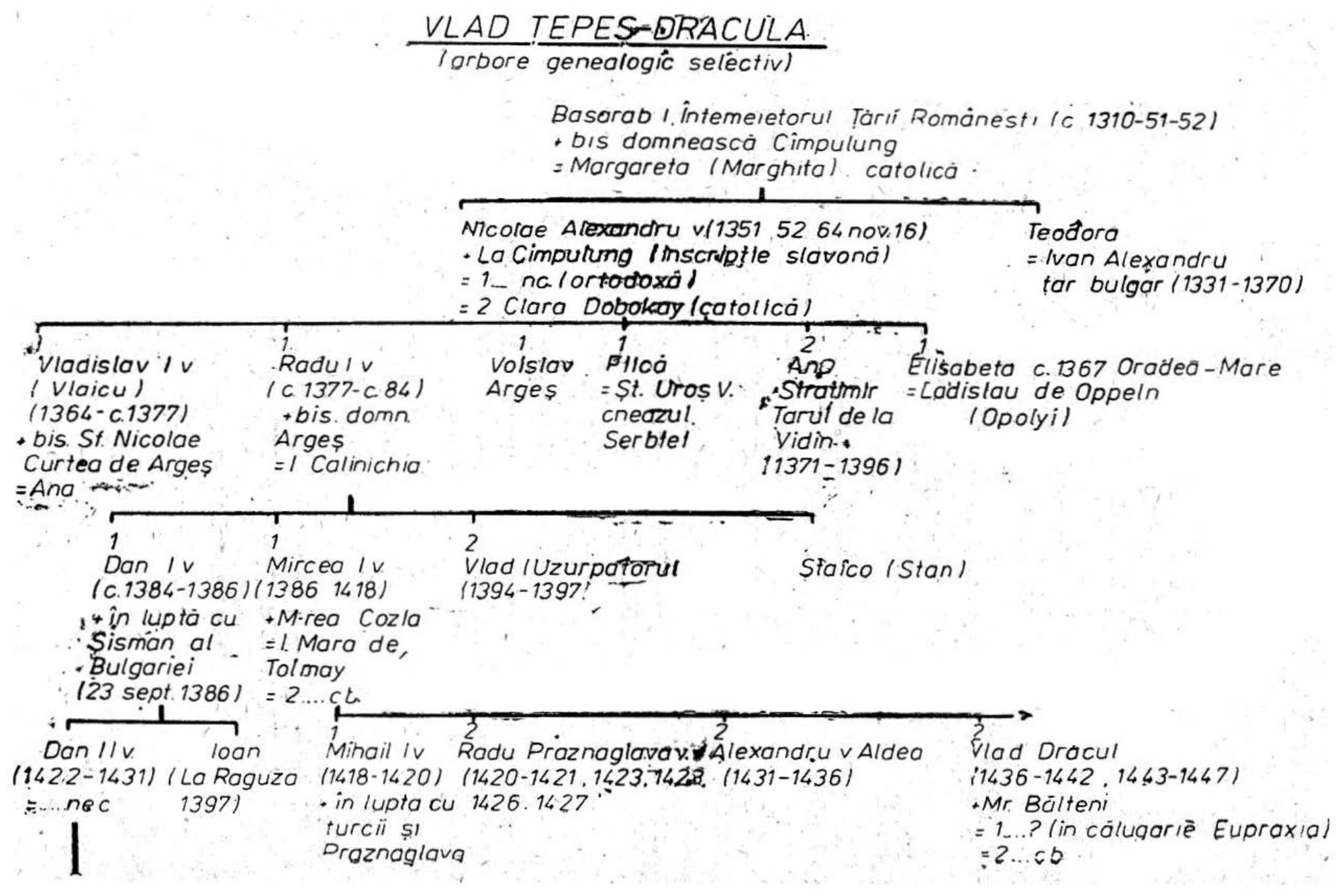

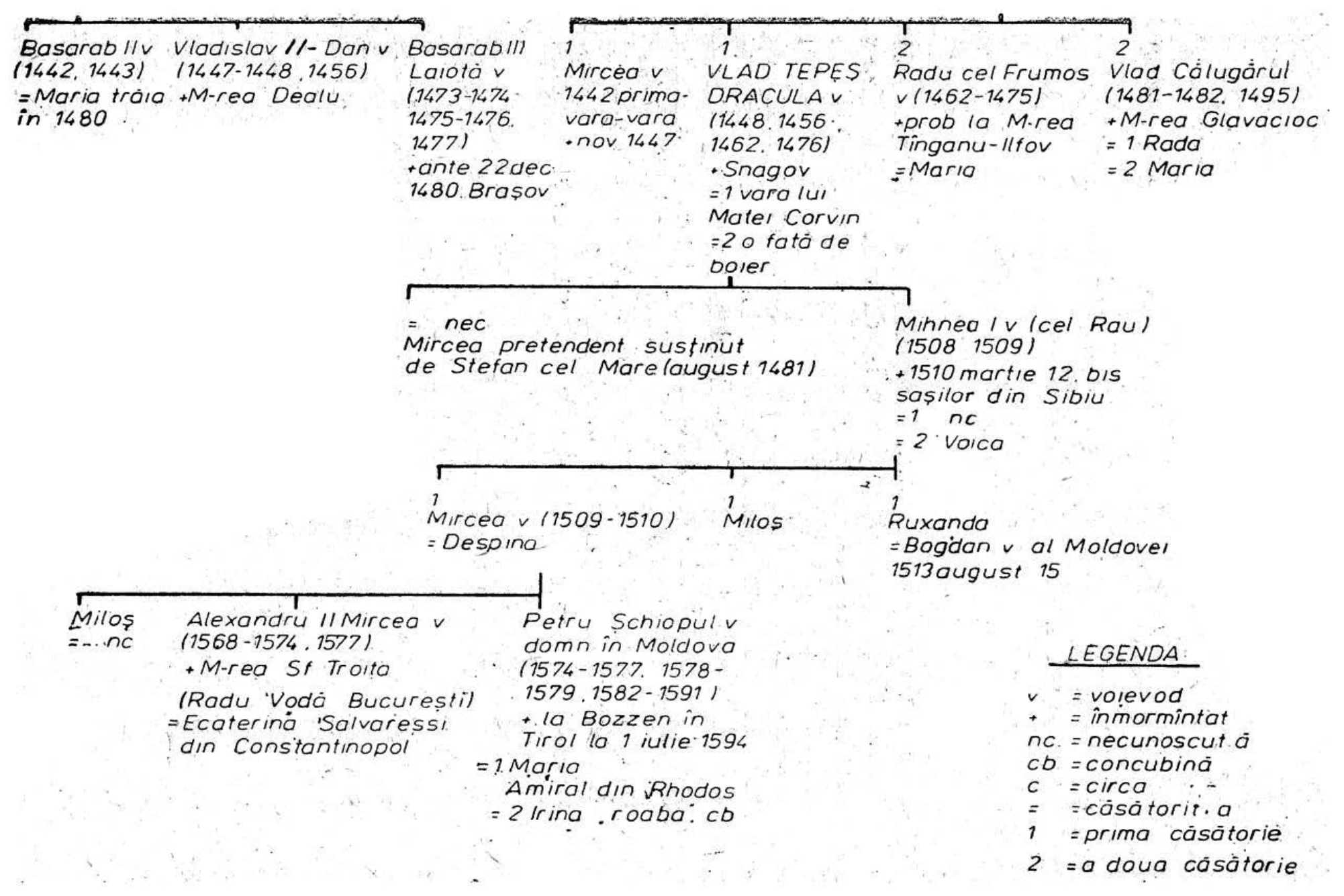
Basarab II v (1442, 1443) = Maria trăia în 1480
Vladislav II - Dan v (1447-1448, 1456) +M-rea Dealu
Basarab III Laiotă v (1473-1474, 1475-1476, 1477) +ante 22 dec 1480 Brașov
1 Mircea v 1442 primavara-vara +nov 1447
1 VLAD TEPEȘ DRACULA v (1448, 1456, 1462, 1476) +Snagov =1 vara lui Matei Corvin =2 o fată de boier
2 Radu cel Frumos v (1462-1475) +prob la M-rea Tînganu-Ilfov =Maria
2 Vlad Călugărul (1481-1482, 1495) +M-rea Glavacioc = 1 Rada = 2 Maria
= nec Mircea pretendent susținut de Ștefan cel Mare (august 1481)
Mihnea I v (cel Rau) (1508 1509) +1510 martie 12, bis sașilor din Sibiu =1 nc = 2 Voica
1 Mircea v (1509-1510) = Despina
1 Miloș
1 Ruxanda = Bogdan v al Moldovei 1513 august 15
Miloș =..nc
Alexandru II Mircea v (1568-1574, 1577) +M-rea Sf Troița (Radu Vodă București) = Ecaterina Salvaressi din Constantinopol
Petru Șchiopul v domn în Moldova (1574-1577, 1578-1579, 1582-1591) +la Bozzen în Tirol la 1 iulie 1594 =1 Maria Amiral din Rhodos =2 Irina roaba cb
LEGENDA
v = voievod
+ = înmormîntat
nc. = necunoscută
cb = concubină
c = circa
= = căsătorit.a
1 = prima căsătorie
2 = a doua căsătorie

CONSIDERAŢII PRIVIND NUMELE VOIEVODULUI

„Voievod... pe nume Dracula, pe limba românească"

(Cronicile slavo-române)

Numele voievodului Ţării Româneşti Vlad al II-lea, din familia Drăculeştilor, cunoscut în istoriografie ca Vlad Ţepeş sau Vlad Dracula, este legat de ziua de 8 februarie 1431. În această zi tatăl său, Vlad I, unul din fiii naturali ai marelui voievod Mircea cel Bătrîn, se afla la Nürnberg împreună cu suita sa ca invitat al împăratului Sfîntului Imperiu romano-german şi rege al Ungariei, Sigismund de Luxemburg (1387—1437). În timpul acestei vizite lui Vlad I i se face înalta onoare de a fi investit cavaler al ordinului cruciat al Dragonului *(Ordinis Draconis)*, pentru meritele sale de a fi protejat catolicismul împotriva turcilor. Cu această ocazie lui Vlad I i se înmînează insigne şi două drapele [1] cu cruce ale aceluiaşi ordin.

Dintre membrii străini ai ordinului, alături de Vlad I s-au numărat Vladislav, regele Poloniei şi Lazarevici, despotul Serbiei.

Ordinul militar al Dragonului reunea la început 24 de baroni şi fusese înfiinţat la 14 decembrie 1408 de împăratul Sigismund de Luxemburg şi soţia sa Barbara, pentru protejarea catolicismului occidental contra ereticilor şi necredincioşilor, contra husiţilor, cît şi în vederea unor cruciade [2] îndreptate împotriva turcilor, care începuseră să ameninţe în această perioadă Europa. La ceremonii cavalerii Dragonului aveau

---

[1] Mihail Kogălniceanu, *Scrieri istorice*, tom. I, Bucureşti, 1946, p. 146.

[2] Ştefan Andreescu, *Vlad Ţepeş (Dracula)*, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p. 157.

costume de culoare roşie închisă, cu mantie de mătase verde, iar în zilele de vineri purtau costumaţie neagră. Colierul ce îl purtau la gît era format din două lanţuri de aur unite printr-o cruce cu bară dublă ce susţinea un dragon [3]. În lungul acestei cruci cu dragon era înscris „*O quam misericors est Deus*“ („O, cît de milostiv este Dumnezeu“), iar pe latul ei „*Pius et justus*“ („Bun şi drept“). Regele Alfons al V-lea îl răspîndeşte în Aragon.

Simbolul dragonului, „draco“ (lat.), era frecvent în arta preistorică la euro-asiatici [4] şi a fost ades folosit mai tîrziu şi ca motiv heraldic în diferite blazoane de familie sau oraşe. Dragonul, animal fantastic, în antichitatea romană, a fost dedicat zeiţei Minerva, semnificînd ideea că raţiunea, înţelepciunea nu adorm niciodată. În lumea legendelor creştine dragonul personifica spiritul rău şi forţa demonului. Cavalerii evului mediu l-au adoptat ca un simbol al unor obstacole ce trebuiau învinse sau ca semn al puterii. De la acest străvechi simbol al ordinului Dragonului se apreciază că a derivat şi numele de „Dracul“, atribuit de bună seamă la început sub formă de poreclă voievodului Vlad I. Această poreclă a cărei origine este un titlu cavaleresc european a devenit ulterior nume.

La mănăstirea Adormirea Maicii Domnului de la Curtea de Argeş s-a descoperit un basorelief în piatră reprezentînd dragonul în luptă cu un animal fantastic, ghepard sau inorog, această dispută cu valoare simbolică, este o replică alegorică la lupta Ţării Româneşti împotriva colosului ameninţător otoman [5].

Vlad I Dracul bate chiar monede care aveau pe revers un dragon, aversul avînd un vultur, ca cel de pe pecetea sa domnească. Este uşor de înţeles de ce pe fondul legăturilor lui Vlad I cu ordinul Dragonului, acestuia, la numele Vlad, i s-a adăugat şi apelativul de Dracul. Dar acesta nu este singurul sub care apare voievodul în documentele epocii sale.

Numele fiului său Vlad al II-lea provine fără îndoială, după tradiţiile de formare a numelor româneşti, de la numele său, Dracul, la care s-a adăugat desinenţa „a“ sau „ea“, con-

---

[3] I. Minea, *Vlad Dracul şi vremea sa*, în „Cercetări istorice“, Iaşi, 1928, p. 100.

[4] Vasile Pîrvan, *Dacia*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972, p. 113—115, 197.

[5] George Ivaşcu, *Istoria literaturii române*, Bucureşti, 1969, p. 51.

siderată a fi sufix patronimic, care pune în evidență faptul că Dracula este fiul lui Dracul. Acest mod de derivare se întîlnește și la alte antroponime[6] din onomastica românească, putîndu-se asemăna cu derivarea lui Rădulea de la Radu, lui Mămulea de la Mamu, lui Tătulea de la Tatu etc. Dînd explicație filologică numelui Dracula, Grigore Nandriș[7] a considerat că „Dracula" este o formă genetică slavonă, care înseamnă fiul lui Dracul, neputînd explica această formă în cronicile germane[8].

Voievodul Vlad al II-lea este singurul din familia Drăculeștilor care apare în cronici și documente de cele mai multe ori cu acest nume.

Deosebit de interesant este faptul că Vlad al II-lea este cunoscut în general în istoriografia română cu numele de Țepeș, care nu este altceva decît o poreclă ce i s-a dat încă din secolul al XV-lea. Această poreclă o primește ca urmare a utilizării, se pare, cu preferință, a pedepsei tragerii în țeapă.

Reluîndu-l pe Ioan Bogdan[9], se cuvine reținută precizarea că acest mod de tortură nu a fost produsul imaginației lui Vlad al II-lea, el fiind larg utilizat între mijloacele punitive medievale, fiind cunoscut din vremuri preistorice. Despre el vorbește Herodot, este întîlnit ca obicei de sacrificii la daci cînd trimeteau mesager lui Zalmoxis, fiind practicat și de tătari, turci, mongoli, unguri[10]. Contemporanul și vărul său Ștefan cel Mare (1457—1504) a pedepsit astfel niște robi tă-

---

[6] N. Iorga, *Scrisori de boieri. Scrisori de domni*, ed. III, Văleni de Munte, 1932, p. 143; I. Gutia, *Il nome di Dracula*, în „Archivio Glottologico-italiano", vol. LVII, Firenze, 1972, p. 148; Ioana Vintilă Rădulescu, *Sufixul antroponimic ea*, în *Formarea cuvintelor în limba română*, vol. II, București, 1976, p. 1144.

[7] Gr. Nandriș, *Philological and Masculine Personal Name*, în „The Slavonic and East Europen Review", 1959, p. 370—377. Idee avansată de I. Minea, *Vlad Dracul și vremea sa*, p. 65—66.

[8] Vezi discuția la N. Stoicescu, *Vlad Țepeș*, Editura Academiei, București, 1976, p. 202; cf. Gernot Nussbächer, *Vlad der Pfähler und seine Beziehungen zu den Sachsen in Siebenbürgen*, în *Urkunden und Chroniken, Kriterion*, București, 1981, p. 79.

[9] I. Bogdan, *Vlad Țepeș și narațiunile germane și rusești asupra lui*, București, 1896, p. 60—61.

[10] Hurmuzaki-Densușanu, *Documente*, vol. I, pt. 2, p. 636.

tari și ostași turci [11]. Mult timp, și mai ales în anii domniei lui Vlad al II-lea, tragerea în țeapă a fost sancțiunea exemplară care se folosea pentru fapte grave, ea intrînd în aceeași categorie cu arderea pe rug, spînzurarea sau lapidarea [12].

Înspăimîntînd prin această pedeapsă mai mult ca oricare altul, Vlad al II-lea (Țepeș-Dracula) a reușit să se impună în fața răufăcătorilor interni și dușmanilor externi. Recurgerea la acest mijloc era motivată de necesitățile și rațiunile obiective ale împrejurărilor grele cărora trebuia să le facă față, dorind să pună ordine în țară, potrivit cu aspirațiile sale de dreptate și independență națională. Porecla de „Țepeș" a fost acceptată de istoriografie și transformată în nume. Cu numele de Vlad Țepeș, marele voievod a rămas în tradiția populară [13], dar și dincolo de hotarele Țării Românești. În acest sens este deosebit de sugestivă afirmația marelui cărturar turc Semeseddin Ahmed Suleiman (sec. XV—XVI), care referindu-se la numele lui Vlad al II-lea spunea : „avînd obiceiul de a trage în țeapă pe cei care-i osîndea la moarte fusese de aceea poreclit Kazîklu" [14] (în limba turcă = Țepeș) [15].

Această opinie este formulată de numeroase alte izvoare turcești, vădind cît de temut se făcuse viteazul domn român în rîndurile osmanlîilor. Astfel Orudj bin Adil (secolul al XV-lea) pomenește de Vlad al II-lea „afurisitul voievod Dracula-oglu Kazîklî" [16], în timp ce Tursun-bei (secolul XV—XVI) îl

---

[11] M. Kogălniceanu, *Cronicile*, ed. II, p. 156, 161 ; *Cronicile slavo-române*, publicate de I. Bogdan, sub îngrijirea lui P. P. Panaitescu, Editura Academiei, București, 1959, p. 31.

[12] Romulus Vulcănescu, *Etnologie juridică*, Editura Academiei, București, 1970, p. 202.

[13] *Istoria literaturii române*, vol. I, Editura Academiei, București, 1970, p. 202.

[14] M. Guboglu și M. Mehmet, *Cronici turcești privind țările române*, vol. I, Editura Academiei, 1966, p. 198.

[15] Fiind influențat de documentele turcești pe care le-a consultat nemijlocit, marele istoric și umanist Dimitrie Cantemir (1673—1723) arată că Vlad este numit la turci Cassîclu sau Caviclu (= cel bogat în țepe), iar la creștini Dracula. Vezi opera sa *Istoria imperiului otoman*, ediția I. Hodoș, București, anul MDCCCLXXVI, p. 149. Kazîk = țeapă, iar sufixul lî = la, cu, de la, adică cu țeapă sau Țepeș, cum demonstrează Aurel Decei, *Istoria imperiului otoman*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 116.

[16] M. Guboglu, M. Mehmet, *op. cit.*, p. 59.

numește „voievodul Kazîklî, conducătorul nesupus al ghiaurilor din Țara Românească“ [17]. Vlad este numit Kasîklî de Așîk-pașa-Zade (1400—1481) [18], Mehmed Neșri (secolul XV—XVI) [19], Sa'adeddin Mehmed Hodja Efendi (1536—1599) [20], Kodja Husein (1570—1650) [21], Kemal-pașa-Zade (secolul al XV—XVI) [22], cît și de vechile cronici anonime „Tevarih-i al-i Osman“ [23].

În documentele interne numele de Țepeș apare mai tîrziu, după moartea voievodului, dovadă că acest nume este o poreclă pe care n-a avut-o în timpul vieții. Numele de Țepeș îl întîlnim pentru prima dată la 21 ianuarie 1506, în timpul domniei lui Radu cel Mare [24].

Faptul că apelativul „Țepeș“ este o poreclă îl aflăm și de la Radu Popescu vornicul, care în lucrarea sa *„Istoriile domnilor Țării Românești“* îi spune : „Vlad vodă, carele s-au poreclit Țepeș“ [25].

Cu numele de Dracula, voievodul apare în numeroase izvoare bizantine, germane, italiene, poloneze, ungare, rusești, turcești etc.

Deși contestat de unii cercetători [26] numele cu sensul de drac [27], atribuit voievodului cu intenția de a-i defini caracterul, acesta este totuși un apelativ care s-a folosit, dar cu precădere în numeroase scrieri potrivnice lui. Este evident că

---

[17] *Ibidem*, p. 67.
[18] *Ibidem*, p. 92—94.
[19] *Idem*, p. 125—127.
[20] *Idem*, p. 317—320.
[21] *Idem*, p. 454.
[22] *Idem*, p. 198.
[23] *Idem*, p. 177. Se remarcă poziția exclusivistă a cronicilor turcești, care au făcut ca numele de Țepeș să se răspîndească în cercurile oponente și dușmănoase voievodului.
[24] *Documenta Romaniae Historica*, B, vol. II, p. 92—93.
[25] Radu Popescu, *op. cit.*, Editura Academiei, București, 1963, p. 16.
[26] Opinia lui Vasile Bogrea, care a fost reanalizată de N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 201. Ducas îl numește Dracula, fiind rău din fire, Engel pentru că a primit ordinul Dragonului ; vezi G. C. Conduratu, *Relațiile Țării Românești și Moldovei cu Ungaria pînă la 1526*, București, 1898, p. 127.
[27] G. Pascu, *Numele dracului în românește*, în „Viața Românească“, nr. 6/1910, p. 298—301.

marea campanie denigratoare inițiată de numeroșii săi dușmani i-a urmărit nu numai faptele, ci și numele. În acest fel este folosit de episcopul Nicolae de Modrussa, în perioada imediat următoare întrevederii pe care a avut-o cu domnul român în timp ce acesta se afla în detenție la curtea regelui Ungariei : „horum tyrannum Draculum nomine, qua ipse demonem appellat“ [28] (pe tiranul acestora <al valahilor — n.n.> Dracula, nume cu care ei numesc pe însuși diavolul).

Sens asemănător este dat și de *„Povestirile slave“* : „voievod [...] pe nume Dracula, pe limba românească, iar pe a noastră, diavol, atît era de rău“ [29].

Unul din numele folosite pentru demon, Belzebuth („Vlad, boyard de Travis, appelé Belzebuth“) îl utilizează Victor Hugo cînd amintește de Vlad Dracula în poemul „Sultan Murad“, introdus în a sa celebră *La légende des siècles* [30].

Este interesant de amintit că apelativul de Dracula era atribuit, în secolul al XIX-lea, oamenilor care se distingeau prin curajul lor deosebit, prin fapte crude, precum și prin acțiuni extraordinare [31].

Deși unii istorici au emis o opinie depreciativă, arătînd că numele de Dracula a fost perpetuat în timp de faptele crude ale voievodului, totuși, ei nu au putut să nesocotească calitățile sale și au arătat că acest nume subliniază pe de altă parte vitejia sa [32].

---

[28] Șerban Papacostea, *Geneza și răspîndirea povestirilor despre Țepeș*, în „Romanoslavica“, XIII/1966, p. 163—165 ; G. Mercati, *Notizie varie spora Niccolo Modrussiensse*, în *Opere minori*, IV, Vatican, 1937, p. 247.

[29] *Cronicile slavo-române...*, p. 207.

[30] Victor Hugo, *La légende des siècles*, Ed. Baudelaire, Livre club des Champs-Élysées, 1966, p. 288.

[31] Cf. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 203.

[32] „Dracula, en langage valaque, signifie Diable. Les Valaques avaient coutume, à cette époque comme ils ont encore à présent, de donner ce surnom à toutes les personnes qui se font distinguer par leur courage, leur action cruelle ou leur habilité“ (W. Wilkinson, *Tableau historique, géographique et politique de la Moldavie et de la Valachie*, Paris, 1821, p. 17. „Le surnom de Dracul qu'on lui donna changera l'acception ; depuis lui, les Valaques appelerent diable tous ceux qui se faisaient distinguer par leur courage, leur grandes qualites et quelquefois leur action cruelles“ (M. Kogălniceanu, *Histoire*

În unele cronici și istorii turcești mai mulți voievozi români din secolul al XV-lea sînt numiți „Dracula“ [33]. Istoricii bizantini folosesc apelativul „Dracula“ pentru a numi și pe alți membri ai familiei Drăculeștilor. Astfel, Vlad I Dracul și fiii săi, Vlad al II-lea și Radu sînt numiți „Draculea“ [34].

Documentele interne consemnează pe Radu cu numele „Draculea cel tînăr“, în timp ce tatăl său, Vlad I, este denumit, pentru a se face deosebire, „bătrînul Vlad voievod. Draculea“ [35].

Vlad I Dracul este numit Draculea în hrisovul lui Neagoe Basarab din 30 octombrie 1517, sau Draculia, în scrisoarea boierului Albu către orașul Brașov [36].

În secolul al XV-lea, poetul german Hermann von Sachenheim, influențat de simbolul de pe emblema ordinului Dragonului, dar mai ales de ampla campanie defăimătoare la care fusese supus voievodul Vlad, îl numește, în poemul său „Die Mörin“, în mod tendențios, naterspan, natter, care se traduc prin viperă, năpîrcă [37].

Fantezia diverselor interpretări ale numelui voievodului, atinge prin pana umanistului italian Antonio Verancsics (1504—1573) nuanțe de mîngîiere și caldă admirație la adresa lui Dracula: „...aproape toți apusenii numesc moldovenii dani și pe munteni draguli, măcar că nici românii înșiși nu folosesc (aceste nume), căci ei își zic romani, și vecinilor nu le sînt destul de cunoscute, ci numai doar din auzite și nu tuturor, ci doar acelora care se îndeletnicesc cu literele (...) și s-a

---

de la Valachie, în *Opere*, ed. A. Oțetea, București, 1946, p. 154); apud N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 203; Grigore Nandriș, *The Historical Dracula: The Theme of His Legend in the Western and Eastern Literatures of Europe*, în *Comparative Literatures Studies*, vol. III, nr. 4/1966, p. 368—396.

[33] M. Guboglu, M. Mehmet, *op. cit.*, p. 125, 309.

[34] Critobul din Imbros, *Din domnia lui Mahomed al II-lea (1451—1467)*, Editura Academiei, București, 1963, p. 290—291; L. Chalcocondil, *Expuneri istorice*, Editura Academiei, București, 1958, p. 158, 171, 184, 193, 199, 210, 282, 283, 291, 293; A., Decei, *op. cit.*, p. 88.

[35] *D.R.H.*, B, vol. II, p. 47, 316, 370.

[36] I. Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul*, vol. I, 1905, p. 250.

[37] V. Bogrea, *Încă o pomenire germană a lui Țepeș*, în „Anuarul Institutului de istorie națională“, II, Cluj-București, 1923—1924, p. 359; Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 15; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 195, 201.

început mai întîi de către turci a-i numi draguli, de la prea viteazul lor principe Dragula (...) Astfel și Dragula e un diminutiv de mîngîiere de la Drago, ceea ce înseamnă «cel drag», din care cauză dacă s-ar îngădui pe latinește ar trebui să se spună Charulus»" [38].

Variante cu rădăcina „Drag" sînt întîlnite și la alți autori din secolul al XVI-lea. De exemplu, Michael Bocignoli din Raguza, folosește numele de „Dragul": „A fost odinioară la ei (valahi) un domn — pe care ei îl numesc voievod — cu numele de Dragul, bărbat ager și cît se poate de priceput în treburile ostășești" [39], sau cronicarul sas Georg Ieremias Haner spune „După opinia mea, numele său adevărat este Dragula...", care „înseamnă în limba română un om foarte iubit..." [40].

Numeroasele variante în care se întîlnește numele voievodului cu rădăcina „Draculă" (v. tabelul la p. 34) au apărut datorită ariei mari geografice în care s-a răspîndit acest nume, cît și adaptării de pronunțare diferită la ortografii și dialecte diferite. Ele vin să demonstreze faima fără egal de care s-a bucurat Vlad al II-lea.

Este evident că voievodul a adoptat fără reținere porecla „Drăcula", „Dracul", — ce fusese dată anterior tatălui său — pe care a „eternizat-o" [41], neatribuindu-i sens negativ, de diavol. Dimpotrivă, el a considerat că răsfrînge și asupră-i onoarea unui titlu de noblețe feudală — „Ordinul Dragonului" — primit de părintele său.

Iancu de Hunedoara îl numește „Illustris princípes Vlad, filius condam Dracul Wayvoda" [42], formă asemănătoare aceleia din actele interne. Vlad se intitula în diverse acte oficiale folosindu-se de vechile formule diplomatice feudale întîlnite

---

[38] *Călători străini...*, vol. I, p. 399—400 (anul documentului 1549).

[39] *Idem*, p. 176 (anul documentului 1542).

[40] Adolf Armbruster, *Dacoromano-Saxonica*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p. 183—184, citînd *Das Königliche Siebenbürgen*, p. 185, 229 și Andreas Wolf, *Bei träge zu einer statistisch-historischen Beschreibung des Fürstenthums Moldau*, II, p. 1.

[41] I. Minea, *Principatele românești și politica orientală a împăratului Sigismund*, București, 1919, p. 205. V. Bogrea, *Încă o pomenire germană a lui Țepeș*, în „Anuarul Institutului de istorie națională", Cluj, 1923, p. 359—361.

[42] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 50, 53.

în cancelariile românești [43] : „Io Vlad voievod și domn și fiul marelui Vlad voievod, stăpînind și domnind peste toată țara Ungro-Vlahiei, Amlașului și Făgărașului herțeg“ [44] (20 septembrie 1475), în timp ce în scrisori către Brașov apare ca „Wlaad Waywoda parcium Transalpinarum“ [45]. Afirmația că Dracula nu era un nume peiorativ, ci de prestigiu, este dovedită de faptul că *voievodul se semnează Draculea sau Drakulya* într-o scrisoare către sibieni din 18 august 1475 sau în 13 octombrie 1475 [46].

Meritele deosebite ale voievodului în lupta contra expansiunii otomane și-au găsit admirația și prețuirea în rîndurile contemporanilor săi, care i-au cinstit în diverse împrejurări măreția faptelor. Astfel într-un act dat la Deleni în 8 octombrie 1464 el este pomenit drept : „magnifico Wlad vaivoda“ [47], formulare asemănătoare cu cea dintr-o scrisoare anonimă către papă referitoare la luptele victorioase purtate de Vlad în Serbia (1475) : „magnifico Ladislao, Dragulo dicto“, sau cu relatarea făcută în 10 ianuarie 1476 de Senatul Veneției solului său în Moldova, Emmanuele Gerardo : „Magnifico Ladislao Dragulia“ [48].

Trebuie menționat că la începutul secolului al XVI-lea este semnalat cu numele de Dracea, formă care se consideră că a derivat de la cea de Dracula [49]. Astfel, Gavril Protul, referindu-se la înscăunarea fiului lui Vlad Dracula, voievodul Mihnea, arată că în 1508, boierii „puseră domn în scaunul țării pre Mihnea, ficiorul Dracci armașul“ [50]. Asemănător este

---

[43] I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 146—158, 165—179.

[44] I. Bogdan, *Documente...*, nr. CCLXIV, p. 322, Hurmuzaki, *XV/I*, p. 57.

[45] I. Bogdan, *Documente...*, vol. I, p. 323.

[46] *Ibidem*, p. 323, 324. Pentru diversele variante ale numelui vezi G. Mihăilă, *Addenda au „Dictionnaire du roumain ancien“*, în „Revue Roumain de Linguistique“, nr. 1/1976, p. 59—64.

[47] Gustav Gündisch, *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, VI, (1458—1473), Editura Academiei, București, 1981, p. 200.

[48] N. Iorga, *Studii asupra evului mediu românesc*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984, Ediție de Șerban Papacostea, citînd Könisberg, Archive, *Schublade*, VII/a, nr. 47 și respectiv Senato Secreta, XLII, fol. 100, nr. 101 ; Esarcu, *loc. cit...*, p. 47—50 ; Hurmuzaki, *VIII*, p. 8—9, nr. XV.

[49] Ștefan Andreescu, *op. cit.*, p. 151.

[50] Gavril Protul, *Viața și traiul Sfîntului Nifon patriarhul Constantinopolului*, București, 1937, p. 14.

intitulat voievodul și în cronica internă a Țării Românești (1290—1690), folosindu-se și aici referirea la fiul său Mihnea, care este numit „fecior al Dracii armașul“ [51].

Așa cum arăta savantul Ioan Bogdan, „Draculea era desigur forma populară, pe cînd Dracul era forma literară a cuvîntului. Dacă Vlad Țepeș n-ar fi fost cunoscut în popor sub numele Draculea, nu înțelegem de unde ar fi luat străinii numirile Dracula, Draculya“ [52]. La acestea trebuie adăugat că forma Dracula este de nuanță latină, și ea a fost uzitată în scrierile unor umaniști de talia lui Nicolaus Olahus, Philippo Callimachus, Antonio Bonfini, Sebastian Münster, Dimitrie Cantemir etc.

În temeiul celor prezentate, putem face o serie de precizări în legătură cu atît de controversatul și discutatul onomastic Dracula, menționînd de la început că acesta a fost folosit pentru a denumi atît pe Vlad I Dracul, cît și pe fiii săi Vlad al II-lea și Radu [53]. De incomparabil mult mai de multe ori, decît pentru oricare alt voievod, onomasticul Dracula este folosit pentru a denumi pe Vlad al II-lea, fapt care a determinat pe cei mai mulți autori să-l socotească aparținător și definitoriu lui.

Avînd în vedere că voievodul s-a semnat Dracula — adoptînd acest apelativ sugestiv — trebuie să considerăm onomasticul Dracula, în mod firesc, adevăratul său nume, care s-a născut dintr-o poreclă a tatălui său, cunoscut ca întemeietorul familiei Drăculeștilor.

Marele diplomat și umanist român, Nicolaus Olahus [54], care se trăgea din familia lui Dracula („tatăl meu, care era născut din sîngele lui Dracula, voievodul Valahiei“), folosește

---

[51] *Istoria Țării Românești (1290—1690). Letopisețul Cantacuzinesc*, Editura Academiei, p. 205.

[52] I. Bogdan, *Scrieri alese...*, p. 468.

[53] Vezi n. 34, 35, 36; Radu cel Frumos apare în cronistica săsească (sec. al XV-lea și al XVI-lea) cu numele de Dracula (Adolf Armbruster, *Dacoromano-Saxonica, op. cit.*, p. 44—46).

[54] Nicolaus Olahus (1493—1568) se trăgea din familia lui Iancu de Hunedoara și a lui Vlad Dracul. După studii militare și umanistice devine în 1522 secretar al regelui Ludovic al II-lea și al reginei Maria de Habsburg, al cărei consilier este mai mult timp și o însoțește în Țările de Jos. În 1543 este ales episcop de Zagreb, în 1553 arhiepiscop de Strigoniu și primat al Ungariei. Ferdinand I îl numește baron al Germaniei în 1558 și regent al Ungariei în 1562.

forma de nuanță latină atunci cînd povestește despre Vlad Țepeș [55].

La rîndul său, Ladislau, slujitorul marelui voievod Vlad, ajuns la 7 august 1476 la curtea regelui Matei Corvin pentru a-l informa de situația dinaintea luptei de la Valea Albă, îl numește pe stăpînul său „voievodul Draculea" [56], potrivit cu tradiția populară românească.

Și în expunerea lui Ioan Țamblac, solul domnului Moldovei, Ștefan cel Mare — cum știm văr cu voievodul Vlad — ținută în 8 mai 1477 în fața Senatului și dogelui Veneției este numit „Vlad Draculea" [57].

Preluînd o tradiție mai veche, istoriografia română a folosit mai mult numele de Țepeș, care este în fapt porecla ticluită în mediul dușmanilor otomani și primită mai tîrziu de voievod. Dar ea a fost adoptată și de istoricii de azi, pentru a nu înlătura tradiția, dar și din necesitatea de a nu-l confunda pe Dracula, voievodul Țării Românești, cu „Dracula vampirul" din narațiunile și filmele de groază, care începînd cu sfîrșitul secolului al XIX-lea, au invadat întreaga lume. Folosirea și recunoașterea numelui Dracula, pentru a desemna pe Vlad al II-lea din familia Drăculeștilor, omul politic și conducătorul de oști, cel care a făcut totul pentru neatîrnarea țării sale, pentru apărarea celorlalte țări române, nu poate strecura însă nici o confuzie între Dracula voievod și un Dracula vampir, prezent în numeroase și felurite ficțiuni comerciale de aiurea, fapt ce poate fi certificat, credem noi, de următorul tabel cuprinzînd :

---

[55] N. Olahus, *Corespondență cu umaniștii batavi și flamanzi*, ediție C. Albu și M. Capoianu, Editura Minerva, București, 1974, p. 159—206. Vezi și opinia lui Dimitrie Cantemir mai sus p. 18, n. 16. Istoricul și diplomatul francez Charles de Peyssonnel fiul (1727—1790), în lucrarea sa istorică și geografică referitoare la spațiul danubiano-pontic, ce apărea la Paris în 1765 arată cum se consolidase numele voievodului Vlad Țepeș în istoriografia europeană a timpului : „Cazyclu Voda, que nous connaissons sous le nom de Dracula", apud Dan A. Lăzărescu, *Imaginea României prin călători*, vol. I, 1716—1789, Editura Sport-Turism, București, 1985, p. 85—93.

[56] *Călători străini...*, vol. I, p. 141.

[57] Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, București, 1913, p. 343—347 ; *Literatura română veche (1402—1647)*, vol. I, ediție de G. Mihăilă și Dan Zamfirescu, București, Editura Albatros, 1969, p. 49—53.

VARIANTE ALE NUMELUI LUI VLAD AL II-LEA

FORMA :	UTILIZATĂ DE :	PERIOADA :	SURSA DE REFERINȚĂ:
Kazikli	Asik-Paşa-Zade	1400—1481 (?)	M. Guboglu, M. Mehmet, *Cronici turceşti privind ţările române*, vol. 1, Editura Academiei, Bucureşti, 1966, p. 92—94.
Dracula	Jacob Unrest	1430—1500	*Ungarische Chronic*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1974, p. 482.
Dracole	Ianus Pannonius, episcopul de Pěc	1435—1472	V. Bogrea, *Un umanist ungur despre noi*, în „Revista istorică", nr. VI/1920, p. 180—181.
Dracul	Pretendentul Dan	1460 mart. 2	N. Iorga, *Lucruri nouă despre V. Ţepeş*, în „Convorbiri literare", 1901, p. 149—150
Draculya	Vlasie din Pesta	1460 apr. 22	*Ibidem*, p. 152.
Dracula	Anale sîrbeşti	înainte de 1462	*Stari srpski rodoslovi letopisi*, ed. Stojanovic, Karlovitz, 1927, p. 245.
Dracuglia	Balbi	1462 iul. 28	N. Iorga, *Studii şi documente*, III, p. XXXI.
Dracol Draco	Naraţiunea germană	pînă în 1462	C. I. Karadja, *Incunabule povestind despre cruzimile lui V. Ţepeş*, în *Închinare lui N. Iorga*, Cluj, 1931, p. 202.
Dracul	Episcopul Nicolae de Modrussa	pînă în 1462	S. Papacostea, *Geneza şi răspîndirea povestirilor despre Ţepeş*, în „Romanoslavica", XIII, 1966, p. 163—165.

Dracul	Michael Beheim	1463—1465	*Gedicht über der Woievoden Wlad II Drakul*, București, 1903, p. 19—20.
Dragularum	Enea Silvio Piccolomini	pînă în 1464	*Călători străini despre țările române*, vol. I, p. 472—474.
Dracol	Thomas Ebendorfer	pînă în 1464 ianuarie 8	*Cronica rerum Romanorum*, ed. A. F. Priam, în „Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtforschung", III, Innsbruk, 1890—1894, p. 202—204.
Draculea al II-lea	Critobul din Imbros	1467	Critobul din Imbros, *Din domnia lui Mahomed al II-lea (1451—1467)*, Editura Academiei, București, 1963, p. 282.
Dragulios	Ducas	pînă în 1470	*Istoria turco-bizantină (1341—1462)*, Editura Academiei, București, 1958, p. 252, 253, 255.
Draculea cel tînăr	Laonic Chalcocondil	1470 (?)	L. Chalcocondil, *Expuneri istorice*, București, Editura Academiei, 1958, p. 282.
Dracula Droulas	Ioannes Cuspinianus	1473—1529	*De Caesaribus atque impp. romais*, Francforli, 1601, p. 452, 482.
Dracula	Fl. Reverella	1475	A. Veress, *Fontes rerum Transylvanicarum*, vol. IV, p. 15.
Draculea Drakulya	Voievodul Vlad semnează așa	1475, 1476	I. Bogdan, *Documente privitoare...*, vol. I, București, 1905, p. 323—324.

Dragulia	Senatul Veneției	1476 ian. 10	N. Iorga, *Studii asupra evului mediu românesc*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1984, p. 278.
Draculea	Ladislau, slujitorul lui Vlad	1476 aug. 7	*Călători străini...*, vol. I, p. 141—143.
Dragula	Matei Corvin într-o scrisoare către Papa	1476	N. Iorga, *Studii asupra evului mediu românesc*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1984, p. 275.
Dragulo Dragule	Episcopul de Erlau	după 1476	N. Iorga, *Lucruri nouă...*, p. 155—157.
Draculia	Senatul Veneției	1477 ian. 7	N. Iorga, *Studii asupra evului mediu românesc*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1984, p. 277.
Drachula Drachulia	Ioan Țamblac, sol moldovean	1477 mai 8	*Ibidem*, p. 289.
Dracole	Narațiunea germană	1477	I. Bogdan, *Scrieri alese*, Editura Academiei, București, 1968, p. 470.
Dracole	Sas transilvănean	1477—1491	*Catalogul bibliotecii lui Hartmann Schedel*, v. Olgierd Gorka, *Cronica epocii lui Ștefan cel Mare*, București, 1973, p. 10—13.
Dracula	Sebastian Münster	1489—1552	*Călători străini...*, vol. I, p. 506.
Dracula	Eufrosin	pînă în 1490	*Cronici slavo-române (sec. XV—XVI)*, ed. P. P. Panaitescu, Editura Academiei, București, 1959, p. 207—214.

Dracula	Philippo Buonaccorsi Callimachus	1490	S. Papacostea, *Politica externă a Moldovei în vremea lui Ştefan cel Mare : puncte de reper*, în „Revista de istorie", nr. 1/1975, p. 16.
Dracula	Antonio Bonfini	1490—1500	*Călători străini...*, vol. I, p. 480—481.
Dracole	Naraţiunea germană	1491 Bamberg	I. Bogdan, *Scrieri alese*, Editura Academiei, Bucureşti, 1968, p. 470.
Dracule	Naraţiunea germană	1493 Leipzig	I. S. Lurie, *Povesti o Dracule*, Moscova-Leningrad, 1964, p. 196—197.
Dracula	Nicolae Olahus	1493—1568	*Corespondenţă cu umaniştii batavi şi flamanzi*, Editura Minerva, Bucureşti, 1974, p. 259—260.
Dracole	Naraţiunea germană	1494 Augsburg	C. I. Karadja, *op. cit.*, p. 196—206.
Dracula	Marc Antonius Coccius	1498—1504	A. Ambruster, *Romanitatea românilor*, Bucureşti, 1972, p. 71—72.
Dracole	Naraţiunea germană	1499 Nürnberg	C. I. Karadja, *op. cit.*, p. 196—206.
Dracole	Naraţiunea germană	1500 Strassburg	*Idem.*
Dracula -oglu Kazîklî	Orudj bin Adil	Sec. XV	M. Guboglu, M. Mehmet, *Cronici turceşti privind ţările române*, vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1966, p. 59—60.
Dracol Tracol	Mss. 327 de la mănăstirea Lambach	Sec. XV	W. Wattenbach, *Über den Walachischen Woiwoden Wlad IV (1456—1462)*, în Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde, t. XXVII (1896), nr. 1, p. 33—343.

Kazîklî, fiul lui Dracula	Mehmed Nesri	Sec. XV — 1520	M. Guboglu, M. Mehmet, *Cronici turcești...*, vol. I, p. 125—127.
Taraklu -oglu Kazîklu	Lütfi-pașa	Sec. XV—XVI	*Ibidem*, p. 244.
Kazîklu	Kemal-pașa Zade	Sec. XV—XVI	*Ibidem*, p. 189—205.
Kazîklî	Tursun-bei	Sec. XV—XVI	*Ibidem*, p. 67—73.
Dracula	Constantin Mihailovici din Ostrovița	pînă în 1501	*Călători străini...*, vol. I, p. 125—128.
Dracole	Narațiunea germană	1502 Hamburg	C. I. Karadja, *op. cit.*, p. 196—206.
Dracula	Felix Petančić	1502	*Călători străini...*, vol. I, p. 444.
Dragula	Anton Verancsics	1504—1573	*Călători străini...*, vol. I, p. 399—400.
Dragul	Michael Bocignoli	1524	*Ibidem*, p. 176—177.
Kazîklî	Sa'adeddin Mehmed Hodja Efendi	1536—1599	M. Guboglu, M. Mehmet, *Cronici turcești...*, p. 317—320.
Dracula	Ioan Czimor Decsi	1560—1601	*Călători străini...*, vol. III, București, 1971, p. 216.
Kazîklu	Hodja Hussein	1570—1650 (?)	M. Guboglu, M. Mehmet, *Cronici turcești...*, p. 454—457.
Traculam	Fischart	1573	G. Bogdan-Duică, în „Gazeta Bucovinei", nr. 31/1893, p. 1, apud N. Stoicescu, *Vlad Țepeș*, p. 196.
Dracula	Cronica lui Carion, p. 999	1576	ed. Gaspar Pencer, 1576, p. 999, apud N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 198.

Dracula	Chronologia Templi Parathiensis	Sec. XVI	*Copia Haner*, apud A. Ambruster, *Dacoromano-saxonica*, București, 1980, p. 44—45.
Dracula	Anonim polonez	după 1622	C. Rezachevici, *Știri despre Ștefan cel Mare într-o cronică inedită a Moldovei (sec. XIII — începutul sec. XVII-lea)*, în „Revista de istorie", nr. 5—6/1982, p. 662.
Draculam	Seth Calvisius	pînă în 1650	*Opus chronologicum*, p. 891, apud N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 198.
Dracula Cassiclu	Dimitrie Cantemir	1673—1723	*Istoria Imperiului Otoman*, ed. I. Hodosiu, 1876, p. 149.

PRIMA DOMNIE A LUI VLAD ȚEPEȘ-DRACULA

„Vlad, voievodul muntean,
fratele vostru în toate"

(Scrisoarea adresată Brașovului
la 31 octombrie 1448)

În al cincilea deceniu al veacului al XV-lea, dincolo de munți, în Transilvania și Ungaria, marele comandant de oști Iancu de Hunedoara făcea eforturi deosebite pentru respingerea expansiunii otomane.

Intențiile turcilor de a transforma Țara Românească în provincie otomană, zvonurile care circulau pretutindeni despre o invazie a turcilor la nord de Munții Carpați ce urmărea supunerea Transilvaniei, cît și evenimentele petrecute în anii 1441—1442, l-au determinat pe Iancu de Hunedoara să treacă la măsuri energice de mobilizare generală. Cronicile contemporane vorbesc că Iancu a trimis atunci în toată Transilvania curieri spre a chema țara sub arme, ei purtînd ca semn de mare primejdie o sabie însîngerată [1].

În martie 1442, armate otomane, în frunte cu Mezid-bei, begul de Vidin, năvălesc în Transilvania și ajung pînă la 18 martie aproape de Alba Iulia, înfrîngînd la Sîntimbru oștile adunate în grabă de Iancu de Hunedoara. Deși se retrăsese din fața turcilor în cetatea Alba Iulia, Iancu reușește să-și adune armata și pornește în urmărirea turcilor, care se răspîndiseră după pradă și jaf. Sesizînd intenția lui Iancu de Hunedoara, Mezid-bei ordonă numeroșilor săi supuși să-l prindă și să-l ucidă, oricare ar fi prețul. Marele și talentatul conducător își schimbă însă armura și armele, cu însemnele lor caracteristice, cu cele ale nobilului Simion Kemeny. Chiar dacă această „travestire" subtilă a costat viața acestui nobil, ea a reușit să de-

[1] Camil Mureșan, *Iancu de Hunedoara*, Editura Științifică, București, 1968, p. 75.

ruteze oştile otomane ce se credeau victorioase şi astfel trufaşul Mezid-bei şi fiul său, în mijlocul panicii generale create, aveau să-şi dea viaţa alături de mulţi dintre supuşii lor [2].

Dorind să răzbune înfrîngerea lui Mezid-bei şi să zădărnicească avîntul militar şi politic al lui Iancu, sultanul va trimite în cursul aceluiaşi an în ţările române o puternică armată, condusă de beilerbegul Rumeliei, Sehaddin. În ziua de 2 septembrie 1442, la izvoarele rîului Ialomiţa, „în locuri muntoase şi strîmte" [3], Iancu repurtă o nouă şi strălucită victorie în faţa turcilor.

Fiind voievod al Transilvaniei, el organizează şi conduce în toamna şi iarna anului 1443 „Campania cea lungă", terminată cu răsunător succes, fapt ce punea în pericol însăşi dominaţia otomană în sud-estul Europei [4].

Acţiunile antiotomane ale lui Iancu de Hunedoara se continuă cu marea bătălie de la Varna din 1444, la care a luat parte şi Vlad Dracul, voievodul Ţării Româneşti [5]. Bătălia a fost însă un nou eşec pentru oştile creştine aliate.

Ajuns guvernator al Ungariei, Iancu de Hunedoara organizează şi ia parte direct la o nouă campanie contra turcilor în toamna anului 1445, la Dunăre.

Hărţuit de uneltirile marilor feudali din ţară, în toamna anului următor, voievodul Vlad Dracul este nevoit să încheie un tratat de pace cu Imperiul otoman, fapt ce a atras după sine neparticiparea sa la planurile antiotomane ale lui Iancu de Hunedoara [6]. Atitudinea adoptată de Vlad Dracul-voievod a dus la deteriorarea relaţiilor sale cu Iancu. Acesta manifestîndu-şi repede mînia, porneşte o campanie împotriva „nelegiuitului" Vlad, aşa cum însuşi declara în 10 noiembrie la Sighişoara. El trece Carpaţii într-o fulgerătoare expediţie de pedepsire a domnului muntean. Pe voievodul Vlad Dracul — spune documentele — „l-a ajuns moartea în satul Bălteni" [7], nu departe de Bucureşti. În acelaşi an, dar în mod mai tragic, moare şi

---

[2] *Ibidem*, p. 76—78.

[3] *Ibidem*, p. 79.

[4] Hurmuzaki, *vol. XV/1*, p. 29.

[5] P. P. Panaitescu, N. Stoicescu, *La participation des roumains à la bataille de Varna*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 2/1965, p. 221—231.

[6] Fr. Pall, *Intervenţia lui Iancu de Hunedoara în Ţara Românească şi Moldova în anii 1447—1448*, în „Studii de istorie", nr. 5/1963, p. 1 049—1 072.

[7] *D.R.H.*, B., vol. III, p. 289 (astăzi comuna Periş, Ilfov).

fiul său cel mai mare, Mircea, care a fost întîi orbit [8], pentru a fi inapt succesiunii la tron și apoi este omorît de locuitorii din Tîrgoviște. Aceste omoruri sîngeroase vor găsi justițiarul tîrziu prin voievodul Vlad Țepeș-Dracula [9].

În 4 decembrie Iancu se afla încă la Tîrgoviște, unde se intitula „voievod al părților transalpine", însă curînd se îndreaptă spre Transilvania, astfel că la 14 decembrie el era în cetatea Brașovului.

Scopurile sale de a forma un front comun antiotoman, prin alianța Transilvaniei cu Țara Românească și Moldova, fac ca expediției din Țara Românească să-i urmeze una în Moldova, în urma căreia în tronul Moldovei este reînscăunat Petru al II-lea, în locul lui Roman al II-lea, cumnatul și favoritul voievodului ucis, Vlad Dracul [10]. Și în Țara Românească rămîne un credincios al lui Iancu, Vladislav al II-lea, fiul voievodului Dan al II-lea [11].

În eforturile generale de coalizare a unor forțe creștine antiotomane intră legăturile și tratativele lui Iancu cu regele Alfons de Aragon și Neapole, căruia îi cere participarea la campania sa contra turcilor, arătîndu-i, printre altele, că i se aliază 10 000 de oșteni din Țara Românească [12].

Lupta cu turcii s-a dat între 17 și 19 octombrie la Kossovopolje, aripa stîngă a frontului creștin era asigurată de oști din Țara Românească și Moldova, sub conducerea domnului muntean [13], care numărau vreo opt mii de arcași și călăreți [14], adică o treime din întreaga armată condusă de Iancu. Avînd în vedere că turcii au opus o armată de 100 000—150 000 de

---

[8] *Ibidem.*

[9] Vezi mai jos, p. 70.

[10] Fr. Pall, *op. cit.*, p. 1067—1073; Idem, *Encore une fois sur l'action de Ianco de Hunedoara (Huniadi) en Valachie pendant l'année 1447*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 4/1978, p. 750—752, Idem, *Du nouveau sur l'action de Ianco de Hunedoara en Valachie pendant l'année 1447*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1976, p. 447—460; N. Iorga, *Du nouveau sur la campagne turque de Jean Hunyadi en 1448*, în „Revue historique du Sud-Est Européen", III/1926, p. 15—17.

[11] N. Iorga, *Studii și documente privitoare la istoria românilor*, vol. III, București, p. XXIX.

[12] Ilie Minea, *Vlad Dracul și vremea sa*, Iași, 1928, p. 211.

[13] N. Iorga, *Du nouveau sur la campagne turque de Jean de Hunyadi en 1448*, în „Revue Historique de Sud-Est Européen", an. III, nr. 1—3/1926, p. 15.

[14] M. P. Dan, *Un stegar al luptei antiotomane — Iancu de Hunedoara*, Editura Militară, București, 1974, p. 129.

oameni, putem înțelege înfrîngerea oștilor aliate de către forțele otomane [15].

Dracula împreună cu fratele său, Radu cel Frumos, se aflau în această perioadă de mari frămîntări și lupte sîngeroase, ostatici la turci, bucurîndu-se de oblăduirea marelui sultan Murad al II-lea [16]. După moartea tragică a tatălui său și a fratelui mai mare, Mircea, Vlad era primul îndreptățit să ocupe tronul străbun al Țării Românești, ocupat între timp de Vladislav al II-lea, vărul său, din familia Dănești lor. Momentul potrivit pentru punerea în fapt a planurilor sale de a ocupa tronul s-a ivit în toamna anului 1448, cînd Iancu de Hunedoara participa la lupta de la Kossovopolje cu aliații săi, Gheorghe Skanderbeg — conducătorul albanezilor — și Vladislav al II-lea — voievodul Țării Românești. În timpul acestei campanii, Vlad, avînd de partea sa sprijinul unor pașale de la Dunăre și în special ajutorul pașei de Nicopole, cît și pe plan intern climatul favorabil oferit de alianța unor boieri credincioși familiei sale, reușește să treacă Dunărea și să se înscăuneze la Tîrgoviște ca voievod.

Din timpul acestei domnii foarte scurte s-a păstrat o scrisoare voievodală, datată 31 octombrie 1448 și adresată „Dumnealor județului și juraților din Brașov, frați și prieteni prea iubiți", care poartă semnătura „Vlad, voievodul muntean, fratele vostru în toate" [17]. Amintita scrisoare, pe lîngă faptul că dovedește în mod indiscutabil urcarea lui Vlad Țepeș-Dracula pe tron [18], este și o dovadă a abilității sale diplomatice la o vîrstă încă fragedă. Astfel trebuie subliniat faptul că Dracula se adresează voievodului Transilvaniei, Nicolae Wijlak, căruia îi arată că nu cunoaște multe despre luptele lui Iancu de Hunedoara cu turcii, dar că știe de la guvernatorul de Nicopole (frater nayph de Nicopolia), că sultanul Murad al II-lea, după trei zile de luptă, a ieșit învingător, prevenitor, sfătuindu-l pe voievodul Transilvaniei să aștepte desfășurarea evenimentelor ; în continuare el arată că pentru moment este obligat să mențină bună vecinătate cu turcii pentru ca ei să nu-i cotropească țara, dar că la întoarcerea lui Iancu în Transilvania se va alia cu el.

---

[15] *Ibidem*, p. 132, 135.
[16] I. Minea, *op. cit.*, p. 119.
[17] Hurmuzaki, XV/1, p. 35.
[18] I. Minea, *op. cit.*, p. 215.

Dacă scrisoarea lui Dracula din 1448 către Braşov constituie actul cel mai important care confirmă prima sa domnie, veridicitatea ei este întărită de mai multe izvoare. Astfel, ienicerul de origine sîrbă, Constantin Mihailovici, consemna în memoriile sale : „auzind împăratul turcesc despre moartea voievodului Valahiei, a dăruit pe fiul mai mare (Vlad Ţepeş), cu bani, cai, podoabe, corturi, cum se cade unui domn şi l-a trimis cu cinste în Ţara Românească spre a domni în locul tatălui său“ [19]. Mărturia, deşi nu precizează anul, prin faptul că arată urcarea lui Vlad în tron cu ajutor turcesc, se asociază ca dovadă scrisorii voievodului din 1448.

Revelatoare ne apare o scrisoare din Constantinopol, datată 7 decembrie 1448, care, pe lîngă informaţiile în legătură cu lupta de la Kossovopolje şi situaţia din Ţara Românească, precizează că fiul domnului acestei ţări, a pornit spre Ţara Românească, spre a deveni domn şi a pune ţara sub ascultare turcească [20].

La aceste mărturii se adaugă istoriile anonime otomane *„Tevarih-i al-i Osman“*, care ne spune că după lupta mai sus amintită, fiul lui Dracul, Ţepeş (Kazîklu) a fost ajutat de achingiii sultanului să ajungă bei în locul tatălui său [21] şi cronica lui Lütfi-paşa, care şi ea în esenţă spune acelaşi lucru privitor la înscăunare [22].

Celor două izvoare turceşti, care atestă prima domnie a lui Vlad în jurul anului 1448—1449, li se opun însă altele care au înscris doar rezultatele parţiale ale luptelor de la Dunăre, între turci şi oastea voievodului Vladislav al II-lea al Ţării Româneşti [23], şi deci nu oglindesc rezultatul final al oştilor otomane — înscăunarea lui Dracula.

Cunoscător desăvîrşit al documentelor otomane, Nicolae Iorga susţine urcarea la tron a lui Ţepeş cu ajutor turcesc [24].

---

[19] *Călători străini...*, vol. I, p. 125—128.

[20] N. Iorga, *Les aventures „sarrazines“ des français de Bourgogne au XV-ième siècle*, Cluj, 1926, p. 40—41.

[21] M. Guboglu şi M. Mehmet, *Cronici turceşti privind ţările române*, vol. I, Editura Academiei, 1966, p. 185.

[22] *Ibidem*, p. 244. Informaţia valorificată de Şt. Andreescu, *Vlad Ţepeş (Dracula)*, Editura Minerva, 1976, p. 30.

[23] Şt. Andreescu, *op. cit.*, p. 31—32.

[24] N. Iorga, *Cronicile turceşti ca izvor pentru istoria românilor*, în „Memoriile secţiunii istorice ale Academiei române“, seria III, tomul IX, 1928, p. 13.

Beilerbeiul Karadja-bei, care conducea oastea Rumeliei, a fost cel care l-a sprijinit pe Vlad la înscăunare [25].

În condițiile accentuării luptelor politice interne, experiența insuficientă și lipsa unei armate fac ca Dracula să nu poată rezista atacurilor lui Vladislav, văzîndu-se obligat să-și salveze viața, părăsind tronul și luînd drumul pribegiei. Alege fuga în Moldova, ca preferabilă revenirii la discreția turcilor, unde fusese ostatic. Pe lîngă sentimentul unității de etnic și de luptă, îl determina să se retragă în Moldova familia mamei sale, care se trăgea din vestita dinastie a Mușatinilor.

Deși este greu să precizăm amănuntele ședерii sale în Moldova, amintim că în această perioadă el s-a adăpostit mai întîi la curtea lui Alexăndrel (fiul lui Iliaș), apoi la curtea lui Bogdan al II-lea (unchiul său), învingător asupra lui Alexăndrel în lupta de la Tămășani.

Dracula a rămas în Moldova pînă la sfîrșitul tragic al unchiului său, omorît la 16 octombrie 1451 la Răuseni de Petru Aron. În timpul acestei scurte șederi la curtea domnească a Moldovei, Dracula a legat o strînsă prietenie cu Ștefan, viitorul domn al Moldovei și a putut să ia cunoștință de politica și acțiunile militare ale voievozilor de aici, lucruri deosebit de importante pentru viitorul său.

Obligat să plece din Moldova, Dracula, împreună cu vărul său Ștefan [26], trece munții și ajunge în Transilvania, unde amîndoi se vor bucura de protecția lui Iancu de Hunedoara, care era în acea vreme căpitan suprem al regatului Ungariei.

Unde a locuit Vlad Dracula ? Care au fost drumurile sale în Transilvania și Ungaria în timpul acestei noi pribegii ? Iată întrebări al căror răspuns va fi mereu incomplet !

Bineînțeles, bucurîndu-se de ceea ce oferea înaltul anturaj al lui Iancu de Hunedoara, el s-a adăpostit pe domeniile familiei sale, în orașele din sudul Transilvaniei, de unde putea să urmărească mai atent evenimentele în vederea reocupării tronului.

---

[25] Domnia lui Țepeș din 1440 a mai fost susținută de A. A. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea cel Bătrîn pînă la Vlad Țepeș (1418—1456)*, București, 1915, p. 3, I. Minea, *Vlad Dracul...*, p. 215, C. Stoide, *Contribuții la studiul istoriei Țării Românești între anii 1447 și 1450*, în „Anuarul Institutului A. D. Xenopol", Iași, 1973, p. 175—181 ; Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 26—35, N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 22—25.

[26] N. Grigoraș, *Începuturile domniei lui Ștefan cel Mare (1457—1459)*, în „Studii și cercetări științifice", Iași, Istorie, 1957, p. 44—46.

Așa cum reiese din scrisoarea datată 6 februarie 1452, pe care Iancu de Hunedoara o adresa orașului Brașov, Vlad Dracula voia să plece fără încuviințarea acestuia în Țara Românească pentru a lua puterea din mîinile voievodului Vladislav. Iancu cerea brașovenilor în aceste împrejurări să nu-l sprijine pe Dracula în acțiunile sale și dacă pot să-l prindă și să-l trimită în Moldova [27].

Chiar dacă Vlad Dracula ar fi fost expulzat în Moldova [28], el se întoarce repede în Transilvania, unde își găsise în dușmanii lui Vladislav aliați în lupta pentru reocuparea tronului [29].

În perioada următoare prezența sa este atestată de cronicile maghiare în capitala Ungariei. Astfel, Anton Bonfini arată că Iancu de Hunedoara l-a adus la Buda, ocazie ca el să fie prezentat regelui Ladislau al V-lea de Habsburg [30], în timp ce Ioan Thurocz îi semnalează prezența, la Pesta [31], atunci cînd se inițiia o împăcare între Ubrich Cillei, conducătorul marii nobilimi maghiare din jurul nevîrstnicului rege și Iancu de Hunedoara.

Însoțindu-l pe Iancu, Vlad Dracula și-a îmbogățit experiența militară și diplomatico-politică, reușind să vină în contact direct cu acțiunile antiotomane ale talentatului om de arme, personalitate marcantă în epoca sa, încît numele i-a rămas gravat nu numai în istoria turcească, ci și în tradiție și legendă, care ne spun că mamele turce cînd voiau să-și liniștească copiii îi speriau zicînd „vine Iancu" [32].

La curtea lui Iancu de Hunedoara, Dracula a cunoscut pe fiul acestuia, Matei Corvin, viitorul rege al Ungariei.

Se apreciază că Vlad a stat mai mult în Transilvania decît în Ungaria, pentru a putea să urmărească mai ușor evenimentele din Țara Românească în vederea reocupării tronului. Dacă

---

[27] Hurmuzaki, XV/1, p. 37, N. Iorga, *Brașovul și românii*, București, 1905, p. 230; *Documenta Romaniae Historica, D, Relații între țările române*, vol. I, Editura Academiei, 1977, p. 425.

[28] N. Iorga, *Îndreptări și întregiri la istoria românilor după actele descoperite în arhivele săsești*, București, 1905, p. 13.

[29] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 34.

[30] A. Bonfini, *Historia Pannonica sive Hungaricum, Rerum decades IV et dimidia*, Colonia, 1690, p. 337.

[31] I. G. Schwanadtner, *Scriptores rerum Hungaricarum*, vol. I, Viena, 1746, p. 268. (Evenimentul este databil 1453, cf. G. Gündisch, *Relațiile lui Vlad Țepeș cu Transilvania și Ungaria*, în „Studii de istorie", nr. 3/1963, p. 683).

[32] A. Decei, *Istoria imperiului otoman*, *op. cit.*, p. 89.

ţinem seama de rivalitatea cu voievodul Vladislav, se poate afirma că plîngerea acestuia din urmă din 24 septembrie 1452, adresată oraşului Braşov, în care imputa că braşovenii hrănesc duşmanii domniei sale, se referă şi la Vlad Dracula, pribeag în acel timp în sudul Transilvaniei [33].

Pribegia în Transilvania, aşa cum reiese dintr-o scrisoare a sa către Sibiu, era să-l coste viaţa, el fiind ţinta unui atentat la Geoagiu de Sus, pus la cale de guvernatorul adjunct al Transilvaniei, Jean Greb, comite de Wingart, şi Nicolae, comite de Ocna Sibiului [34], care erau în serviciul duşmanului său, voievodul Vladislav al II-lea.

---

[33] I. Minea, *Din trecutul stăpînirii româneşti asupra Ardealului*, Bucureşti, 1914, p. 36.

[34] Scrisoarea din 14 februarie 1457, *Hurmuzaki, XV/1*, p. 47. Radu Constantinescu, *Quelques observations sur l'époque de Vlad Ţepeş (1435—1450)*, I, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 2/1978, p. 314. Vezi şi celelalte titluri şi funcţii ale celor doi fruntaşi transilvăneni.

A DOUA DOMNIE

„El domni cu o rigoare necunoscută până atunci în principatele române".

(August Treboniu Laurian)

Poziția geografică și situația strategico-militară a Țării Românești l-au obligat pe voievodul Vladislav al II-lea (1447—1456) să ducă o politică diplomatică de expectativă și echilibru între interesele opuse ale Imperiului otoman, puternicul vecin dinspre sud, și Ungaria, care se consolidase în urma succeselor militare ale lui Iancu de Hunedoara. La 20 noiembrie 1451, se încheie un tratat de pace pe trei ani între Ungaria și Imperiul otoman, tratat ce prevedea ca Vladislav să plătească tirbut turcilor în vederea asigurării independenței Țării Românești [1]. Pacea instaurată prin armistițiul otomano-ungar înlesnește voievodului Vladislav al II-lea să se ocupe de probleme interne. Astfel, ținînd seama de interesele și necesitățile economice ale țării, el hotărăște spre sfîrșitul anului 1452 să facă o reformă monetară „prin care asimila ducatul românesc cu asprul turcesc" de argint [2].

Politica economică inițiată de Vladislav al II-lea, faptul că el nu-și arătase solidaritatea față de Iancu după înfrîngerea sa de la Kossovopolje (1448), iar pe de altă parte găzduirea în orașele transilvănene a unor dușmani care uneltau împotriva sa, au făcut ca relațiile dintre domnul muntean și Ungaria să cunoască o vădită înrăutățire [3]. La aceasta se pare că a

---

[1] N. Iorga, *Acte și fragmente*, III, p. 23—27; Idem, *Istoria românilor*, vol. IV, p. 106—107; Ilie Minea, *Din trecutul stăpînirii românești asupra Ardealului. Pierderea Amlașului și Făgărașului*, București, 1914, p. 33; N. Stoicescu, *Vlad Țepeș, op. cit.*, p. 26—27.

[2] *Ibidem*, p. 27.

[3] I. Minea, *op. cit.*, p. 37—38; N. Iorga. *op. cit.*, vol. IV, p. 100.

contribuit și încheierea acordului de pace secret între voievodul muntean și turci [4] — după cum consemnează în 1601 cronicarul raguzan Giacomo di Pietro Luccari — acord care ar fi fost parafat înainte de pacea ungaro-otomană.

Profitînd de pacea încheiată cu Țara Românească, Transilvania și Ungaria, de răgazul obținut pe frontul de la Dunăre și lipsa de interes manifestată pentru cauza bizantină de către papalitate și celelalte forțe creștine [5], sultanul Mahomed al II-lea declanșează la începutul anului 1453 atacul asupra Constantinopolului.

Orientarea politicii lui Vladislav al II-lea spre turci și tendințele expansioniste ale Imperiului otoman, îl determină pe Iancu de Hunedoara să-i retragă lui Vladislav posesiunile din Transilvania — ținutul Făgărașului și Amlașului.

Încă din octombrie 1452 Iancu de Hunedoara cerea orașului Brașov să nu mai primească asprii și ducații voievodului Vladislav, căci se va emite o nouă monedă în Ungaria [6]. Această reformă monetară care interzicea și înstrăinarea monedelor din material prețios, venea să satisfacă dorințele lui Vlad Dracula, acum interesat să vadă slăbind forța lui Vladislav [7].

Ladislau Postumul, suveranul Ungariei, dădea, la 3 februarie 1453, cetatea Tălmaciului, cetatea Lotrului și Turnu Roșu, sașilor, sub motivul întăririi lor pentru posibilele atacuri turcești [8].

Acțiunile ostile și presiunile exercitate de regatul maghiar asupra voievodului Vladislav, fac ca acesta să reproșeze în termeni energici că înțelegerile convenite nu sînt respectate și că serviciile făcute coroanei și creștinătății, jertfele de sînge, sînt date uitării și nesocotite [9].

---

[4] Idem, *Studii și documente*, vol. III, București, 1901, p. XXVII, LX, LXIII—LXIV; I. Minea, *Vlad Dracul și vremea sa*, Iași, 1928, p. 209.

[5] Ștefan Andreescu, *Vlad Țepeș (Dracula)*, Editura Minerva, 1976, p. 50; Mehmet Ali Ekrem, *Civilizația turcă*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 98.

[6] Hurmuzaki, *II/2*, p. 15—16.

[7] Radu Constantinescu, *Quelques observations sur l'époque de Vlad Țepeș*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 2/1978, p. 316.

[8] Hurmuzaki, *II/2*, p. 41. Gustav Gündisch, *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. V, (1438—1457), București, 1975, p. 375, 442. Idem, *Siebenbürgen in der Türkenabwehr*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1974, p. 431. I. Minea, *op. cit.*, p. 38.

[9] Ioan Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și Țara Ungurească în secolul al XV-lea și al XVI-lea*, 1937, p. 100.

Chiar şi în aceste condiţii de înrăutăţire a relaţiilor cu Ungaria şi cu Iancu de Hunedoara, voievodul Vladislav al II-lea îşi manifestă dorinţa de a rămîne supus şi fidel cauzei antiotomane [10].

După căderea dezastruoasă a Constantinopolului, pericolul care scurt timp încetase să ameninţe ţările române înviase din nou, de această dată însă mult mai puternic. În timp ce Enea Silvio Piccolomini arăta că la 12 iulie după groaznicul eveniment „valahii au trebuit să se supună turcului" [11], în Transilvania ştirile despre posibile şi inevitabile atacuri otomane se înmulţiseră. Primarul Sibiului, Osvald Wenczel [12], cît şi un episcop fugar Samuil, înregistrau în vara lui 1453 ştiri potrivit cărora turcii vor ataca Transilvania şi au în plan să cucerească oraşul Sibiu [13], puternic centru economic şi poartă pentru expansiunea spre regatul maghiar.

Divergenţele dintre Iancu şi Vladislav al II-lea cunosc o înrăutăţire accentuată ce va culmina cu luptele directe din august 1453, precum şi cu pîrjolirea de către voievodul Ţării Româneşti a unor localităţi transilvănene.

Nu ştim motivele şi împrejurările stingerii conflictului, deşi foarte curînd, la sfîrşitul lui septembrie 1453 Iancu se adresa din Lipova oraşului Sibiu, anunţînd că făcuse pace cu Vladislav [14].

În timp ce pacea cu turcii — abilă manevră diplomatică şi strategico-militară — era pe sfîrşite (anul expirării era 1455), oraşele transilvănene, Ungaria şi întreaga creştinătate, se pregăteau pentru respingerea viitoarelor atacuri turceşti [15].

Spectrul groazei unei expansiuni otomane, care cuprinsese Europa, în vara lui 1454, cunoştea un element de certitudine şi în acelaşi timp o dovadă indubitabilă a unor imediate agresiuni — încălcarea armistiţiului de pace de trei ani de către Cuceritorul Constantinopolului, sultanul Mahomed al II-lea.

---

[10] Idem, *op. cit.*, p. 315 ; Hurmuzaki, *XV/1*, p. 38.

[11] Apud N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 29.

[12] G. Gündisch, *op. cit. (Urkundenbuch...)*, p. 447 ; P. S. Năsturel, *Urmările căderii Ţaringradului pentru Biserica românească*, în „Mitropolia Olteniei", nr. 1—2/1959, p. 61—62 ; Şt. Andreescu, *op. cit.*, p. 54—55.

[13] *Idem.*

[14] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 39.

[15] N. Iorga, *Notes et extraits pour servir à l'histoire des croissades au XV-e siècle*, Bucureşti, 1915, p. 84—102. Idem, *Îndreptări şi întregiri*, p. 14.

Curînd, în septembrie—octombrie, o puternică armată otomană intră în Serbia de sud. Iancu de Hunedoara trece Dunărea și lîngă Kruševac o zdrobește [16].

În ciuda inițiativelor zgomotoase ce erau luate de curțile europene și papalitate [17], pericolul otoman continua să se accentueze. În calea expansiunii lor atît de ambițioase, un prim obstacol îl constituiau țările române.

Constrîngerea Moldovei de a plăti un tribut turcilor [18], presiunile exercitate asupra Țării Românești [19], desele incursiuni otomane din Serbia și de la Dunăre [20], l-au determinat pe Iancu de Hunedoara să ia măsuri de raliere cu voievodul Vladislav al II-lea.

Neobositul Iancu pornește o nouă campanie antiotomană și trece munții în Țara Românească [21]. Din Hunedoara, în 14 septembrie 1455, el anunță că pleacă la Brașov, iar de aici se va îndrepta spre Moldova sau Țara Românească [22]. După ce trece prin Roșia (25 septembrie) și Sibiu, în 8 noiembrie el este atestat la Brașov, unde făcea danie mănăstirii Sf. Petru și Pavel a dominicanilor, zece mărci de argint din censul orașului [23]. În timp scurt, pînă la 15 noiembrie, Iancu obține pace și deplină înțelegere cu Vladislav, precum și recunoașterea și asigurarea respectării vechilor privilegii comerciale care încurajau comerțul tradițional, între Transilvania și Țara Românească [24].

---

[16] Camil Mureșan, *Iancu de Hunedoara*, Editura Științifică, București, 1968, p. 183—184. Hurmuzaki, *II/2*, p. 47—48.

[17] Vezi pe larg C. Mureșan, *op. cit.*, p. 184—185 și N. Iorga, *op. cit.*, idem, *Essai de synthèse de l'histoire de l'humanité*, vol. II, Paris, 1927, p. 559.

[18] N. Iorga, *Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe*, București, 1899, p. 107—108; P. P. Panaitescu, *Pe marginea folosirii izvoarelor cu privire la supunerea Moldovei la tributul turcesc*, în „Studii de istorie", nr. 3/1952, p. 189; Șerban Papacostea, *La Moldavie état tributaire de l'Empire Ottoman au XV-e siècle; le cadre international des rapports établis en 1455—1456*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1974, p. 445—461.

[19] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 30.

[20] C. Mureșan, *op. cit.*, p. 185—189; József Teleki, *A Hunyadiak kora Magyarországon*, X, p. 487—490.

[21] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 30, nota 22.

[22] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 30, reproduce pasajul după *„Történelmi Tár"*, p. 182—183.

[23] Hurmuzaki, *II/2*, București, 1891, p. 179.

[24] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 42; N. Iorga, *Îndreptări și întregiri*, p. 15. G. Gündisch, *Urkundenbuch...*, vol. V, p. 509—510.

Despre expediția lui Iancu din 1455 [25], la 20 noiembrie, s-au înregistrat mărturii ragusane, care vin să confirme că această expediție, deși îl afecta direct pe Vladislav, avea scop anti-otoman [26].

Mai repede decît se credea, spre sfîrșitul anului, relațiile sale cu voievodul muntean cunosc o nouă înrăutățire. Astfel, la 23 decembrie 1455, din Bistrița, Iancu anunța orașul Brașov — care era interesat să mențină bune relații cu Vladislav din cauza drepturilor comerciale ce le obținuse [27] — că deși a reușit să stabilească „pace și înțelegere cu Vladislav, oamenii acestuia împreună cu turcii, au călcat pacea și au atacat cetatea „Saan" [28], iar prăzile din această incursiune au fost trimise în Țara Românească. Tot cu această ocazie Iancu de Hunedoara ruga Brașovul să judece și să stabilească motivul încălcării păcii și să trimită soli la voievodul Vladislav [29].

Și în primăvara anului următor agravarea conflictului dintre Iancu și Vladislav al II-lea a continuat. Voievodul Țării Românești a atacat orașul Făgăraș — veche posesiune a Țării Românești aflată acum în posesia Transilvaniei — pîrjolind și trecînd prin sabie mai multe sate săsești transilvănene.

Regele Ungariei, Ladislau al V-lea Postumul, le cerea la 6 aprilie 1456 brașovenilor să protejeze hotarele Transilvaniei și domeniul lui Iancu de Hunedoara de atacurile lui Vladislav [30].

La rîndul său, Iancu de Hunedoara care avea de înfruntat o răscoală a făgărășenilor [31], sprijinită de voievodul Vladislav al Țării Românești, se adresa la 7 aprilie 1456 tot brașovenilor, rugîndu-i să permită ducerea de pulbere și arme în cetatea

---

[25] C. Mureșan, *op. cit.*, p. 187—201.

[26] J. Gelcich, L. Thalloczy, *Diplomatarium reationum Reipublicae Ragusane cum Regno Hungarie*, Budapesta, 1887, p. 584, apud N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 30.

[27] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 31.

[28] „Saan", Cetatea de pe insula Ada-Kaleh (după C. Mureșan, *op. cit.*, p. 191), Cetatea Bran după Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 56, Cetatea Ada-Kaleh sau Bran după N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 31. Considerăm că este Cetatea Ada-Kaleh, construită de turci la 1440 pentru supravegherea comerțului pe Dunăre, Cetatea Bran nefiind atacată în acest timp de turci și nici nu este numită în nici un document Saan.

[29] G. Gündisch, *Urkundenbuch...*, vol. V, p. 513.

[30] G. Gündisch, *op. cit.*, p. 513; Hurmuzaki, *II/2*, p. 70 și *XV/1*, p. 42—43; I. Bogdan, *Vlad Țepeș...*, p. 65.

[31] C. Mureșan, *op. cit.*, p. 191.

Făgărașului, pentru întărire, căci este amenințată de „românii necredincioși“ [32].

Vlad Dracula, ajuns în anturajul lui Iancu de Hunedoara și găsindu-se în Transilvania [33], urmărea cu atenție cursul evenimentelor, căci voia să-și încerce șansele pentru ocuparea tronului Țării Românești. Împrejurările cele mai favorabile pentru acest scop s-au ivit odată cu înrăutățirea gravă a relațiilor între Iancu de Hunedoara și domnul muntean Vladislav pe de o parte și pericolul otoman ce amenința Transilvania și Ungaria de altă parte.

Iancu de Hunedoara trebuia să înfrunte momente deosebit de critice, căci turcii se pregăteau să atace Belgradul — una din porțile cele mai importante de intrare în Europa centrală. În fruntea armatelor otomane era strălucitul și aprigul sultan Mahomed al II-lea, aflat în culmea gloriei sale, la trei ani numai după cucerirea Constantinopolului, gata să sacrifice orice pentru a-și spori fala cu subjugarea altor popoare.

În aceste împrejurări atît de dificile pentru asigurarea securității întregului front antiotoman, Iancu a însărcinat pe Vlad Dracula, care se distinsese ca iscusit om de arme, cu apărarea sudului Transilvaniei și a trecătorilor intracarpatice împotriva atacurilor turcești [34], asigurînd chiar în 3 iulie 1456 pe locuitorii celor șapte scaune săsești de protecția frontierelor în cazul eventualelor atacuri turcești („a însărcinat pe Vlad să îngrijească totdeauna de apărarea lor“ [35]).

Devenit omul de încredere al lui Iancu de Hunedoara și avînd la dispoziție o oaste formată mai ales din ostași călări [36], necesară planurilor de apărare a sudului Transilvaniei, Dracula trece munții în Țara Românească și îl atacă prin surprindere pe voievodul Vladislav, în timp ce regele Ungariei, Ladislau,

---

[32] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 43 ; G. Gündisch, *op. cit.*, p. 520 ; N. Iorga, *Îndreptări și întregiri*, p. 15.

[33] N. Iorga, *Brașovul și românii*, București, 1905, p. 230.

[34] Acest lucru trebuie să ne amintească de tatăl său Vlad Dracul, care în anul 1443—1446 scrie pîrcălabilor de la Brașov că împăratul german l-a însărcinat cu paza trecătorilor carpatice (Bran, Prahova, Teleajen), I. Bogdan, *Documentele...*, p. 54—55.

[35] I. Bogdan, *Vlad Țepeș...*, p. 11 ; Hurmuzaki, Iorga, *Documente privitoare la istoria românilor*, București, 1911, p. 44 ; J. Téleky, *op. cit.*, X, p. 527—528 ; G. Gündisch, *Urkundenbuch...*, vol. V, p. 537.

[36] C. Șerban, *Relațiile lui Vlad Țepeș cu Transilvania și Ungaria*, în „Revista de istorie“, nr. 11/1976, p. 1702.

ordona sibienilor să lupte împotriva aceluiași domn, sprijinindu-l astfel pe Vlad.

Atacul surprinzător și vijelios reușește, voievodul Vladislav — care pierduse vechile posesiuni din Transilvania — Amlașul și Făgărașul [37] — este prins și, așa cum spune cronica internă a țării, „au pierit de sabie în mijlocul Tîrgșorului" [38], fiind mai apoi înmormîntat creștinește și în deplină cinste la mănăstirea Dealului [39]. În această acțiune Vlad a fost sprijinit și de boierii tatălui său, care se refugiaseră odată cu venirea lui Vladislav [40].

Potrivit vechilor obiceiuri de a cinsti memoria unor lupte sau a celor dispăruți, în amintirea lui Vladislav, care îi era văr de-al doilea, Vlad Dracula va ridica la Tîrgșor o biserică a cărei construcție se termină la 24 iunie 1461 [41].

Bucurîndu-se de sprijinul regelui Ungariei și al lui Iancu de Hunedoara — care îl considerau un colaborator devotat și un sprijin puternic în marele plan de respingere generală a turcilor [42] — acesta ajunge să ocupe tronul străbun, ce îi revenea potrivit cu uzanțele feudale, și se intitulează ca și înaintașii săi „Io Vlad voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bătrînului Vlad voievod" [43].

Ținînd seama că intențiile lui Vlad Dracula s-au dovedit de la început net antiotomane, „prezența lui pe tronul Țării Românești constituia o garanție a apărării Transilvaniei" [44].

---

[37] *D.R.H., B.*, vol. I, p. 196—197.

[38] *Istoria Țării Românești (1290—1690). Letopisețul Cantacuzinesc*, ed. C. Grecescu, D. Simonescu, București, 1960, Editura Academiei, p. 4.

[39] N. Iorga, *Inscripții în bisericile României*, vol. I, București, 1905, p. 100; Al. Lepedatu, *Mormintele domnești de la mănăstirea Dealului*, în „Convorbiri literare", 1903, p. 433—434; N. Bălan, *Mormintele voievodale de la mănăstirea Dealu*, în „Studii și materiale privitoare la trecutul istoric al județului Prahova", vol. I, 1968, p. 73—74; Șt. Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 64.

[40] Reiese dintr-un act mai ürziu — 1497, vezi I. Bogdan, *Documente...*, p. 150.

[41] Const. C. Giurescu, *O biserică a lui Vlad Țepeș la Tîrgșor*, în „Buletinul Comisiunii monumentelor istorice", 1924, fasc. 40, p. 74.

[42] *Din istoria Transilvaniei*, vol. I, Editura Academiei, București, 1961, p. 165; N. Iorga, *Geschichte des Osmanichen Reiches*, Gotha, 1909, vol. II, p. 111.

[43] Pentru formulele de intitulare vezi mai sus p. 31.

[44] *Din istoria Transilvaniei...*, p. 165.

Cum sprijinul regelui Ladislau și al lui Iancu de Hunedoara a fost hotărîtor pentru reînscăunarea lui Vlad, acesta este obligat să facă încă de la începutul domniei unele promisiuni coroanei maghiare [45] și să încheie în prima parte a lunii septembrie 1456 o alianță cu regele Ungariei împotriva turcilor [46].

Reajuns pe tronul străbunilor săi, pe care domnise odată, dar atît de puțin, Vlad Țepeș Dracula sesizează chiar de la început că uneltirile boierilor erau extrem de periculoase pentru independența țării, care era amenințată și de pericolul otoman. Astfel, socotind necesar să-și întărească puterea, voievodul înlătură sau chiar ucide o serie de boieri și oameni de încredere ai fostului voievod [47]. Deși, în ansamblu, aceste măsuri par exagerate și crude, ele sînt în concordanță cu practicile epocii și au avut ca scop întărirea puterii voievodale [48] și înspăimîntarea răufăcătorilor și trădătorilor atît de numeroși în țară în acel timp.

Un merit deosebit al voievodului Vlad Dracula este faptul că el a înțeles încă de la începutul domniei sale slăbirea puterii domnești în Țara Românească, lucru care devenea deosebit de periculos pentru neatîrnarea țării, în condițiile în care uneltirile și interesele politico-expansioniste otomane generau multe și sîngeroase lupte pentru ocuparea tronului, lupte care adesea sfîrșeau prin înlocuirea domnitorului. Istoriografia a demonstrat că perioada premergătoare lui Vlad Țepeș a fost o perioadă de fărîmițare feudală pe care el a reușit s-o învingă [49], izbutind să întărească statul feudal Țara Românească.

Fenomenul istoric al luptei pentru putere se poate observa în această perioadă — bineînțeles cu particularitățile inerente — și în statele vecine, Moldova, Transilvania, Ungaria[50].

---

[45] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 46.

[46] *Ibidem*, p. 45.

[47] L. Chalcocondil, *Expuneri istorice*, Editura Academiei, București, 1958, p. 283.

[48] Masacrul boierilor este menționat și de *Cronica lui Radu de la Afumați*. Menționăm că cifrele date de cronicarul bizantin L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 283, sînt exagerate.

[49] Manole Neagoe, *Problema centralizării statelor feudale românești, Moldova și Țara Românească*, Scrisul Românesc, Craiova, 1977, p. 82, 174, 214, 217. Procesul de unificare și centralizare îl întîlnim în această perioadă la multe state din centrul și răsăritul Europei, vezi: Andrei Oțetea, *Renașterea și reforma*, Editura Științifică, București, 1968, p. 214; Ștefan Pascu, *Istoria României* (compendiu), București, 1971, p. 131.

[50] Cf. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 40.

Conştient de marele pericol turcesc, care devenise mai ameninţător ca oricînd pentru Ţara Românească în această perioadă imediat următoare cuceririi Constantinopolului, cît şi de necesitatea consolidării puterii sale în stat, Vlad Dracula îşi exprima concepţia sa în această direcţie într-o scrisoare către braşoveni, datată 10 septembrie 1456 : „Şi ţineţi seama de aceasta, cînd un om sau domnitor este tare şi puternic, atunci el poate să obţină pacea pe care o doreşte ; dar cînd este fără putere, unul mai tare va veni asupra lui şi va face cu dînsul ce va pofti“ [51].

Privitor la dificultăţile politice ale epocii, Vlad avea exemplele familiei sale [52] sau ale domnilor din ţările vecine pe care i-a cunoscut personal şi a înţeles de la o vîrstă fragedă că o luptă cu izbîndă contra turcilor nu se putea da decît după o consolidare reală a puterii centrale.

Tot Chalcocondil ne spune că după ce Vlad şi-a luat tronul, s-a înconjurat de un număr mare de ostaşi şi trabanţi aleşi şi de mare încredere „cărora le dădea bani şi avere şi cealaltă stare şi situaţie a celor ucişi“ [53].

Posibil ca uciderea boierilor să nu se fi făcut o singură dată. Din documentele interne reieşind [54] că din cei 23 de mari dregători ai sfatului domnesc din perioada 1457—1461 au dispărut 11.

Episodul uciderii boierilor trădători sau capabili de trădare este consemnat şi de poetul german Michael Beheim [55], în poemul dedicat voievodului. Astfel, tot în vederea creşterii şi consolidării puterii voievodale, la un banchet Dracula i-a întrebat pe marii boieri şi dregători ai ţării, cu deosebită abilitate, dar şi cu o şiretenie calculată : „cîţi domni au apucat să cunoască în scaunul Ţării Româneşti ?“. Răspunsurile au fost diferite : cei tineri au spus că au cunoscut 10, alţii 20 sau mai mulţi. Constatînd cu multă indignare că nici unul nu era

---

[51] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 46.

[52] Barbu T. Cîmpina, *Complotul boierilor şi „răscoala“ din Ţara Românească din iulie—noiembrie 1462*, în „Studii şi referate privind istoria României“, I, Bucureşti, 1954, p. 602.

[53] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 283. *Genealogia Cantacuzinilor de banul Mihai Cantacuzino*, publicată şi adnotată de Nicolae Iorga, Bucureşti, 1902, p. 65.

[54] Vezi discuţia la N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 44—45.

[55] Michael Beheim, *Gedicht über den Woiwoden Vlad II Drakul*, ed. Gr. Conduratu, p. 40—41.

mai tînăr, încît să fi cunoscut „numai şapte", Dracula cere să i se explice cauzele acestor schimbări. Răspunsul îl dă însă el spunînd : „vina o poartă ruşinoasele voastre dezbinări", care în mod cert erau cauzele slăbirii puterii domneşti. După această, toţi boierii în „număr de cinci sute" au fost omorîţi sau traşi în ţeapă, consemnează poetul, firește exagerînd cifra. De la Chalcocondil aflăm că Dracula a chemat la curtea sa pe boierii care ar fi trădători şi schimbători de domn şi apoi i-a sluţit şi torturat, pe cei mai mulţi trăgîndu-i în ţeapă cu toată familia şi slujitorii lor, încît „am auzit că acesta singur dintre bărbaţii cîţi îi ştim noi a ajuns să facă o mare ucidere de oameni" [56], conchidea cronicarul bizantin, în nota de exagerare preluată din tradiţii orale sau alte scrieri.

Atitudinea intransigentă şi schimbările produse de venirea sa la tron este firesc să fi generat accentuarea contradicţiilor între el şi interesele marilor boieri. Astfel, după înlăturarea acestora [57], în fruntea unor adversari ai voievodului s-a ridicat puternicul şi vestitul boier Albul cel Mare. Acţiunea sa de răzvrătire este curmată energic : „Vlad voievod a ieşit cu oastea împotriva lui şi l-a prins şi l-a tăiat pe el şi pe tot neamul lui" [58]. În cursul acestor evenimente desfăşurate în Oltenia, Albul cel Mare, care dispunea de o armată proprie puternică, distruge mănăstirea Govora, ctitorie voivodală.

Înfrîngerea acţiunii puternice de răzvrătire a lui Albu cel Mare a fost un exemplu al modului energic şi categoric de a şti să înăbuşe anarhia feudală din ţară [59].

Dar măsurile aspre luate împotriva necinstei, trădării, leneviei, furtului şi prostiei, nu vizau numai clasa marilor feudali, căci voievodul — ne spun cronicile — a pedepsit fără milă „fie că era boier mare, preot sau călugăr sau om de rînd", pentru că „aşa de mult ura răul în ţara lui, încît dacă cineva făcea rău, furt sau tîlhărie sau vreo minciună sau nedreptate, nici unul dintre aceştia nu rămînea viu" [60].

---

[56] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 45.
[57] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 45.
[58] *Documente privind istoria României*, B, XVI, vol. III, p. 4.
[59] B. T. Cîmpina, *Complotul boierilor...*, p. 601.
[60] *Cronicile slavo-române* publicate de I. Bogdan, Editura Academiei, ed. P. P. Panaitescu, Bucureşti, 1959, p. 209.

Cuvintele vechilor cronici vorbesc de la sine. Dracula devenise vestit în epoca sa, fiind considerat pretutindeni drept mare și înțelept stăpînitor[61].

Voievodul guverna țara potrivit uzanțelor feudale, fiind ajutat de sfatul domnesc, din care făceau parte reprezentanții marii boierimi.

S-a constatat că majoritatea dregătorilor lui Dracula nu aveau originea[62] în marile familii de boieri-dregători, ei fiind în cursul scurtei sale domnii foarte des înlocuiți.

În rîndul dregătorilor el introduce pe „armaș", acesta fiind înaltul dregător care se îngrijea de executarea hotărîrilor judecătorești și a pedepselor, de paza temnițelor domnești, fapt care atestă în plus grija sa pentru asigurarea unui cadru favorabil consolidării puterii centrale[63].

Complexul de evenimente prin care a ocupat tronul, interesele sale politico-economice, cît și necesitatea de a avea bună vecinătate spre nord, fac ca această a doua domnie să debuteze prin relații deosebit de bune cu Brașovul și locuitorii Țării Bîrsei, iar tratatul încheiat cu regele Ladislau, arăta dorința sa de a avea bune relații, cît și sprijinul reciproc în cazul unor atacuri turcești[64]. În acest context, Vlad Dracula încheia la Tîrgoviște cu reprezentanții Brașovului și Țării Bîrsei o înțelegere prin care îi asigura de protecție și sprijin în lupta antiotomană, în timp ce ei îi promiteau ajutor și găzduire în cazul în care ar fi trebuit să se retragă peste munți.

Potrivit spiritului tradițional, prin care înaintașii săi dorind să încurajeze comerțul cu Transilvania dăduseră mai multe privilegii comerciale[65], el le dădea brașovenilor — vestiți negustori în acel timp — drept la negoț liber cu Țara Românească, sperînd pe bună dreptate că acesta se va desfășura în

---

[61] *Ibidem*, paragrafele 1, 6, 11, 12, 16.

[62] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 52.

[63] Idem, *Sfatul domnesc și marii dregători în Țara Românească și Moldova (sec. XIV—XVI)*, București, 1968, p. 227 ; I. Bogdan, *Relațiile...*, p. 91.

[64] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 45 ; I. Bogdan, *op. cit.*, p. 316—317 ; *D.R.H.*, *Relații între țările române*, vol. I, Editura Academiei, p. 456—457.

[65] Bunicul său, Mircea cel Bătrîn (I. Bogdan, *op. cit.*, p. 3—6), fiul și coregentul lui Mircea — voievodul Mihail (*ibidem*, p. 6—7), Radu II (*ibidem*, p. 8, 11), Dan al II-lea (*ibidem*, p. 17, 21, 32, 38), tatăl său, Vlad Dracul (*ibidem*, p. 54—55, 77, 78, 81, 82, sau T. Eșanu, *Un document necunoscut de la Vlad al II-lea Dracul*, în „Magazin istoric", nr. 8/1970, p. 77—78).

condiții de cinste și înțelegere [66]. Același lucru îl face și cu un alt mare oraș transilvănean — Sibiul [67].

Fidel promisiunilor și înțelegerilor convenite cu Transilvania, în 10 septembrie 1456 [68], Dracula înștiința pe brașoveni — pe care îi considera frați și prieteni — că un sol turc venit la curtea sa îi cerea permisiunea ca oștile otomane să treacă prin Țara Românească nestingherite, ca apoi să poată intra și prăda Transilvania. Arătîndu-le poziția sa fermă și în spiritul celor convenite anterior, „Dracula le cere urgent ca „200, 100 sau 50" de oameni de frunte ai cetății să vină grabnic în Țara Românească pentru a impresiona solul turc ce fusese reținut la curtea domniei sale. Nu știm exact amănuntele desfășurării evenimentelor, dar favorabil acțiunii sale este faptul că documentele de epocă nu menționează nici un atac turcesc în Transilvania în această perioadă.

În aceeași scrisoare din 10 septembrie 1456, voievodul făcea și o aluzie subtilă în legătură cu existența unor pretendenți la tron, dincolo de munți care uneltesc împotriva lui, fapt, pentru care își exprima indignarea : „sînt unii care gîndesc rău asupra noastră și lucrează nedrept" [69].

Foarte curînd relațiile cu Transilvania cunosc o deteriorare accentuată, la 16 decembrie 1456 regele Ladislau al Ungariei și Ladislau de Hunedoara, fiul lui Iancu, comite de Bistrița, mare comis regal, căpitan al regatului, cereau Brașovului și Țării Bîrsei sprijin și ajutor pentru un pretendent la tron, pe nume „Dan voievod" [70], în timp ce în Amlaș era adăpostit un alt pretendent la tron — Vlad Călugărul, frate după tată cu Țepeș.

Pierderea unor teritorii transilvănene, cît și încurajarea unor dușmani ai săi dincolo de munți, îl determină pe Dracula ca încă în primul an al domniei să intre în Transilvania și să pîrjolească sate, orașe, precum și întinse teritorii din Țara Bîrsei [71].

---

[66] G. Gündisch, *Cu privire la relațiile lui Vlad Țepeș cu Transilvania în anii 1456—1458*, în „Studii de istorie", nr. 3/1963, p. 684.

[67] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 47 ; I. Bogdan, *op. cit.*, p. 318.

[68] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 45—46 ; Bogdan, *Documente...*, p. 317—318.

[69] N. Iorga, *Scrisori de boieri, Scrisori de domni*, ed. III, Vălenii de Munte, 1931, p. 163.

[70] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 46 ; I. Bogdan, *Vlad Țepeș...*, p. 9—10 ; *D.R.H., Relații între țările române*, vol. I. p. 461.

[71] Reiese din cronicile germane, vezi și *Manuscrisul din Lambach*, în „Archiv des Vereines für Siebenbürgische Landeskunde", XXVII, 1897, nr. 2, p. 332—336 ; Kemeny, *Transilvania*, VI, 1873, p. 150.

Represaliile sîngeroase pornite neașteptat de repede de voievod asupra sudului Transilvaniei sînt făcute nu numai pentru a pune capăt uneltirilor și politicii duplicitare, ci și împotriva practicilor comerciale discriminatorii, folosite de negustorii transilvăneni.

Dar așa cum însuși Vlad arată, la începutul anului 1457, vrăjmășia a început din cauza pretendentului Dan, el cerînd în termeni solemni ca acesta să fie izgonit din Amlaș, ca și toți cei care ar unelti împotriva sa. Într-o scrisoare nedatată, dar din aceeași perioadă [72], voievodul se plîngea brașovenilor că în oraș se află Mihai logofătul și Pardoi, vrăjmașii săi, pe care nu poate să-i ierte și cere să fie alungați de acolo.

La 14 martie [73] același an, din Tîrgoviște — capitala sa — voievodul se adresa conducătorilor Sibiului, alt loc de refugiu și ajutor pentru cei potrivnici lui, arătîndu-le în scrisoarea trimisă că în ciuda acordurilor stabilite anterior, ei încurajază pe un „popă al românilor" (Vlad Călugărul), pe care îl adăpostesc în Amlaș — veche posesiune a Țării Românești — iar acesta promisese la doi patricieni sași, Peterman și Petru Gereb de Roșia, drepturile asupra vămilor de pe principalul drum comercial al Țării Românești, vechiul „drum al vămii", care lega Brașovul prin culoarul intra-carpatic Bran—Rucăr, de Brăila și gurile Dunării.

Văzînd că la apelul său — făcut în numele prieteniei și al bunelor înțelegeri anterioare — nu au încetat acțiunile ostile îndreptate împotriva țării sale, domnul este nevoit să ia atitudine în consecință. Astfel, oștile voievodului intră în Transilvania, urmînd Valea Oltului pe la Turnul Roșu, apoi avansînd pe valea Hîrtibaciului, pîrjolește posesiunea partizanilor lui Vlad Călugărul — patricienii sași numiți mai sus [74].

Potrivit cronicilor germane, Dracula cu oștile sale „au ars sate și castele din Transilvania, lîngă Sibiu și au prefăcut în cenușe castelele și satele din Transilvania ce se numesc Mănăstirea Holznüwdorff și Holzetya" [75]. Apoi s-a îndreptat spre

---

[72] I. Bogdan, *Documente...*, p. 90 ; N. Iorga, *Brașovul și românii*, București, 1905, p. 231.

[73] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 47, I. Bogdan, *op. cit.*, p. 318—319 ; N. Iorga, *op. cit.*, p. 230 ; *D.R.H. Relații între țările române, vol. I*, p. 453.

[74] Pavel Binder, *Itinerariul transilvănean a lui Vlad Țepeș*, în „Revista de istorie", nr. 10, p. 1540.

[75] I. Bogdan, *Vlad Țepeș...*, p. 14.

Țara Bîrsei, de unde uneltea pretendentul Dan, și a asediat mai multe localități și cetăți întărite, dintre care Berkendorf și Bod [76].

Nu intenționăm să amintim toate localitățile trecute prin foc și sabie de ostașii lui Vlad Țepeș întrucît socotim că narațiunile germane care arată incursiunile voievodului român în sudul Transilvaniei au fost elaborate în cercurile ostile voievodului, fapt ce a făcut ca ele să fie defăimătoare și să conțină o serie de exagerări și inexactități [77].

Deși la început Vlad avusese bune relații cu regele Ungariei, Ladislau, odată cu începerea neînțelegerilor regelui cu fracțiunea huniazilor, acestea încep să se deterioreze. Care este pe scurt complexul de evenimente din Transilvania și Ungaria [78] ce a influențat politica Țării Românești ? Încă de la sfîrșitul anului 1456 — după moartea neașteptată și extrem de păgubitoare pentru întreg frontul antiotoman a marelui conducător de oști Iancu de Hunedoara, cum știm răpus de ciumă la 11 august 1456, în tabără la Zemun, tocmai în momentul în care abia învinsese puhoiul turcesc sub zidurile Belgradului — luptele pentru putere din interiorul regatului grupau, pe de o parte, partizanii familiei lui Iancu, ce aveau în frunte pe cumantul său Mihail Szilágyi, iar de cealaltă parte, marea nobilime maghiară susținătoare a lui Ladislau V Postumul, în fruntea căreia se găsea palatinul Ladislau Garai și voievodul Transilvaniei Nicolae Ujlaki [79]. La 16 martie 1457, facțiunea huniazilor primește o puternică lovitură prin omorîrea, de către marea nobilime maghiară, a fiului lui Iancu, Ladislau Huniade (1431—1457) [80].

În aceste împrejurări, Mihail Szilágyi și sora sa, Elisabeta, văduva lui Iancu de Hunedoara [81], vor declanșa lupta deschisă cu gruparea marii nobilimi maghiare strînsă în jurul regelui.

---

[76] *Ibidem*, p. 14.

[77] Vezi mai jos p. 67, 68, 147—150.

[78] G. Gündisch, *Cu privire la relațiile lui Vlad Țepeș...*, p. 682—692 ; Ștefan Andreescu, *op. cit.*, p. 69—70 ; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 70—72.

[79] C. Mureșan, *op. cit.*, p. 196—202. Despre liga dintre Cili, Garai și Ujlaki, ce juraseră credință regelui în 1453 și 1455, vezi C. Mureșan, *op. cit.*, p. 178, 179, 185.

[80] G. Șincai, *Chronica românilor*, II, București, 1886, p. 43—44.

[81] Despre Ladislau vezi C. Mureșan, *op. cit.*, p. 46, 130, 133, 168, 173, 178, 185, 186.

Primul pas este făcut în vara lui 1457, cînd Mihail Szilágyi atacă Bistrița și înăbușă o mișcare de revoltă a orașului, care era donat lui împreună cu districtul, de Iancu de Hunedoara. Împotriva lui se ridică, ca apărător al coroanei regalității maghiare, Oswald de Rozganyi, comite al secuilor și căpitan al trupelor regale din Transilvania [82]. Rozganyi avea de partea sa sprijinul puternicelor orașe transilvănene, Brașov și Sibiu. În aceste împrejurări Szilágyi asediază orașul Sibiu, pe care încearcă să-l ocupe, dar fiind respins el se stabilește la Sighișoara.

Dracula în acest conflict își unește acțiunile cu cele ale lui Mihail Szilágyi, căci el era la acea dată în conflict cu orașele Brașov și Sibiu [83].

Regele Ladislau cere la 21 octombrie 1457, de la Praga, brașovenilor să sprijine pe comitele secuilor Oswald de Rozganyi, contra lui Mihail Szilágyi.

La 23 noiembrie 1457, la Sighișoara se încheie în sfîrșit un armistițiu [84], în urma negocierilor între părțile aflate în conflict. La tratative a participat și Brașovul, care a trimis ca reprezentant pe preotul Johannes Reudel, cît și Vlad Țepeș-Dracula, reprezentat de o delegație formată din boierii Stoica, Stan și Dan [85].

În urma înțelegerilor convenite după tratative, Brașovul se împăca cu voievodul Vlad Dracula, căruia îi promitea alungarea pretendentului Dan, în timp ce acesta îi asigura de respectarea armistițiului, anunțînd la 1 decembrie 1457 de la Rucăr că „...de toate cîte mi-a poruncit stăpînul și fratele meu mai mare Mihail Siladi (Szilágyi) vreau să mă țin ; și iau pe credință și pe sufletul domniei mele să țin pace bună cu voi“ [86].

Pe fondul acestor noi înțelegeri Vlad făgăduiește că va încuraja și comerțul fără îngrădiri, așa cum fuseseră vechile privilegii acordate de înaintașii săi.

Dar bunele relații stabilite cu vecinii din nord — Transilvania și Ungaria — vădeau în plus și o abilă diplomație, căci voievodul Vlad, deși se bucura de sprijinul regelui Unga-

---

[82] *Ibidem*, p. 200.
[83] G. Gündisch, *op. cit.*, p. 687, 693—694.
[84] *Ibidem*, p. 693—694.
[85] *Ibidem*, p. 689.
[86] I. Bogdan, *Documente...*, p. 93 ; G. Gündisch, *op. cit.*, p. 689 — 690.

riei, Ladislau al V-lea, care îi redase drepturile asupra teritoriului Făgăraşului, stăpînit şi de antecesorii săi, sprijinise cu trupe gruparea adversă regelui, condusă de Mihail Szilágyi [87].

După moartea regelui Ladislau (23 noiembrie 1457, Praga), gruparea lui Mihail Szilágyi, reuşeşte să urce pe tronul Ungariei, în 24 ianuarie 1458, pe fiul mai mic al lui Iancu de Hunedoara, Matei Corvin [88].

Bucurîndu-se de bune relaţii cu noii conducători ai Ungariei, Dracula reuşeşte să obţină sprijinul în normalizarea relaţiilor cu oraşul Sibiu, căruia la 3 şi 6 martie 1458 Matei Corvin şi unchiul său Mihail Szilágyi, guvernatorul Ungariei, îi adresau două scrisori în care era sfătuit să schimbe politica duşmănoasă faţă de voievodul Ţării Româneşti, căci altfel ei nu vor mai face nimic să-l apere. În scrisoare, regele arăta că represaliile şi incursiunile lui Dracula sînt îndreptăţite, acuzîndu-i că „de acestea voi sînteţi vinovaţi în bună parte" [89].

Anul 1458 rămîne un an al bunelor relaţii ale voievodului muntean cu Ungaria şi Transilvania. Dacă ţinem seama de consolidarea forţei şi a independenţei sale, demonstrată şi prin intervenţia sa în Moldova [90], care s-a soldat cu înlocuirea lui Petru Aron (înfrînt lîngă Doljeşti, la 12 aprilie 1457), cu vărul său, Ştefan, cît şi de rezultatele deosebite ale politicii de întărire a puterii centrale, de neatîrnare faţă de Ungaria şi Imperiul Otoman, putem să apreciem rodul timpuriu al delicatei politici care era nevoit s-o practice.

În ciuda bunelor relaţii şi înţelegerilor la care se ajunsese pînă la această dată, Mihail Szilágyi acordă azil şi protecţie unor boieri fugari din Ţara Românească, care se stabiliseră cu familiile şi averile lor în Transilvania [91].

Foarte curînd, evenimentele politice din Ungaria fac ca Matei Corvin să vină în conflict deschis cu unchiul său Mihail Szilágyi, pe care îl îndepărtează din înalta funcţie de guvernator al ţării. În aceste împrejurări, Mihail Szilágyi trece de partea duşmanilor familiei lui Matei Corvin, agravînd astfel şi mai mult neînţelegerile sale cu tînărul şi ambiţiosul rege.

---

[87] C. Şerban, *op. cit.*, p. 1704.
[88] G. Gündisch, *op. cit.*, p. 691.
[89] Hurmuzaki, *II/2*, p. 110 şi *XV/1*, p. 48—49.
[90] Şt. Andreescu, *op. cit.*, p. 63.
[91] G. Gündisch, *op. cit.*, p. 692—695.

În octombrie 1458, aceste divergențe vor culmina cu arestarea lui Mihail Szilágyi [92], din ordinul lui Matei Corvin.

În acest conflict, orașele Brașov și Sibiu au înclinat de partea regelui Matei Corvin, în timp ce Vlad Dracula susținea și rămînea fidel grupării lui Szilágyi.

O schimbare însă se va produce pentru că prin înaltul sol Benedict de Boithor, Matei Corvin caută, în 10 septembrie 1458, să normalizeze relațiile lui Dracula cu orașele Sibiu și Brașov [93], care se deterioraseră din nou.

La rîndul său, voievodul Țării Românești recurge la o serie de măsuri economico-comerciale protecționiste [94] în favoarea negustorilor munteni, în vederea consolidării puterii economice și a independenței statale.

Vrăjmășia lui Vlad Țepeș-Dracula față de orașele transilvănene, favorizate în decursul timpului de numeroase privilegii comerciale, este accentuată de instalarea de către Matei Corvin, la Brașov, a unui nou dușman, în persoana pretendentului Dan [95]. Mai mult, la începutul anului 1459, un alt pretendent la tron — „Basarab voievod" — era semnalat la Sighișoara [96].

Măsurile comerciale restrictive, nefavorabile negustorilor transilvăneni ce erau obișnuiți pînă acum să acapareze drumurile comerciale și piețele de desfacere în defavoarea negustorilor munteni [97], au culminat cu înființarea iarmaroacelor de graniță (1459) [98]. Alături de ele, existența unor pretendenți la tronul Țării Românești, ce își aveau adăpost și sprijin în Tran-

---

[92] Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 71—72.

[93] G. Gündisch, *op. cit.*, p. 691—692.

[94] Radu Manolescu, *Comerțul Țării Românești și Moldovei cu Brașovul (sec. XIV—XVI)*, București, 1965, p. 54—58, 101 ; G. Gündisch, *op. cit.*, p. 684—689 ; I. Bogdan, *Documente...*, vol. I, p. 95—97.

[95] I. Bogdan, *Documente...*, vol. I, p. 101 ; G. Gündisch, *Urkundenbuch*, VI, Editura Academiei, București, 1981, p. 49—50.

[96] Hurmuzaki, XV/1, p. 50.

[97] N. Stoicescu, *Vlad Țepeș*, Editura Militară, București, 1979, p. 75—76.

[98] Gr. Tocilescu, *534 documente slavo-române*, p. 96 ; R. Manolescu, *op. cit.*, p. 54—58 ; Șerban Papacostea, *Începuturile politicii comerciale a Țării Românești și Moldovei (secolele XIV—XVI). Drum și stat*, în „Studii și materiale de istorie medie", vol. X, 1983, p. 27—30.

silvania, a determinat un proces de deteriorare gravă a relaţiilor dintre voievodul Dracula şi oraşele transilvănene.

Aşa cum reiese dintr-o scrisoare a castelanului de Ocna, lîngă Sibiu (Maiu), în primăvara anului 1460 autorităţile din oraşele transilvane începuseră să procedeze la persecutarea şi oprirea negustorilor munteni [99].

În aceste împrejurări, Dracula va trece la o serie de represalii ce urmăreau în fond restabilirea drepturilor legitime de comerţ între cele două ţări române.

Pretendentul la tron Dan, în scrisorile sale din 2 şi 5 aprilie 1459, arată — nu fără intenţie de a denigra — amănuntele distrugerilor făcute de necruţătorul Dracula în campania sa din iarna lui 1458—1459 : „...pe toţi negustorii din Braşov, din Ţara Bîrsei, cîţi s-au dus cu pace în Ţara Românească, pe acei oameni pe toţi i-a prins şi le-a luat avutul ; dar nu s-a putut sătura numai cu avutul acelor oameni, ci i-a prins pe acei oameni şi i-a tras în ţeapă pe 41 de inşi. Nu i-a fost destul cu acei oameni, ci s-a îndrăcit şi mai tare şi-a adunat 300 de băieţi din Braşov şi Ţara Bîrsei, care se aflau la Tîrgovişte şi prin toate tîrgurile din Ţara Românească; pe aceştia deci i-a adunat şi pe unii i-a pus în ţeapă, iar pe alţii pe foc. Şi pe oamenii săi ce erau la Braşov, el i-a chemat pe ascuns“ [100].

Cu părtinire şi exagerare, naraţiunile germane menţionează pe larg incursiunea lui Dracula în Transilvania, arătînd că : „...negustori şi alţi oameni cu produse, de la toată negustorimea din Ţara Bîrsei care mergea de la Rucăr la Brăila, în număr de 600, i-a tras în ţeapă şi bunurile lor le-a păstrat“ [101].

Fiind de partea negustorilor braşoveni şi sibieni, în conflictul din 1459, regele Matei Corvin l-a trimis împotriva lui Dracula pe pretendentul Dan, acuzînd în acelaşi timp pe voievodul Ţării Româneşti că a produs „război şi tulburări împotriva părţilor noastre transilvănene“ [102].

---

[99] N. Iorga, *Îndreptări şi întregiri la istoria românilor...*, p. 114.

[100] I. Bogdan, *op. cit.*, p. 101 ; Idem, *Vlad Ţepeş...*, p. 16—17 ; N. Iorga, *Lucruri noi despre Vlad Ţepeş*, în „Convorbiri literare“, nr. 2/1901, p. 152.

[101] I. Bogdan, *Documente...*, vol. I, p. 94 ; S. Simionescu, *Naraţiunile germane despre Vlad Ţepeş*, în „Revista de istorie“, nr. 11/1976, p. 1725. Cifrele sînt multe exagerate.

[102] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 59 ; N. Iorga, *Îndreptări şi întregiri la istoria românilor...*, p. 16.

Poziția regelui Matei Corvin, precum și interesele economico-politice ale orașelor Brașov și Sibiu, care contrastau puternic cu politica lui Dracula — adept al independenței, iubitor de cinste și dreptate — au făcut ca în persoana pretendentului Dan să se găsească exponentul grupării ostile năzuințelor sale.

Așa cum reiese din scrisoarea din 2 martie 1460 — la această dată Dan era la Brașov [103], unde se pregătea să pornească ofensiva contra lui Dracula, în vederea detronării lui — el se socotea nu numai vasal regelui Matei Corvin, în numele căruia acționa, dar în același timp voievod al Țării Românești, al Amlașului și Făgărașului. Dan era încurajat și de o serie de boieri fugari [104], care îi erau sfetnici de încredere în aceste momente hotărîtoare pentru soarta și viața sa.

Avînd asentimentul și sprijinul brașovenilor și locuitorilor Țării Bîrsei, pretendentul Dan a confiscat și folosit împreună cu aceștia o serie de bunuri ale unor locuitori din Țara Românească, motivînd că acestea ar putea să ogoiască : „în inimile noastre nenumărate batjocuri, pagubele ce nu se mai pot pune la loc, omorurile jalnice, schingiuirile, supărările cu care înțelepții și cinstiții locuitori ai cetății Brașovului și ai Țării Bîrsei și tot tîrgul lor au fost supărați...“ [105].

Căutînd să exploateze prilejul oferit de înrăutățirea relațiilor voievodului Vlad cu Transilvania și Ungaria, Dan care își avea azil la sași și era sprijinit în special de brașoveni, pleacă să-și încerce norocul de a ocupa tronul Țării Românești. El și oamenii săi de încredere trec munții și năvălesc asupra lui Vlad Țepeș-Dracula. În lupta care a avut loc (pînă la 22 aprilie) Dan este făcut prizonier.

„Este adevărat — spune o știre din 22 aprilie 1460, ajunsă la Pesta — că voievodul căruia îi zic Drăculea a avut chiar în zilele acestea o luptă cu voievodul ce îi zic Dan. Și adică astfel încît, dintre oamenii voievodului Dan numai șapte au scăpat de cea mai ticăloasă moarte și, Dan, însuși căzînd în robie, Drăculea acela a pus să-i taie capul. De asemenea,

---

[103] N. Iorga, *Lucruri noi...*, p. 149—150.

[104] Dăm numele lor așa cum a rezultat din discuția la N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 79—80 : Bogdan Doboka vornic, Alb vistier, Radu logofăt, Berinogh, Șerban, Ivan spătar, Dragomir, Bejan Roșu, Pagul, Micu paharnic, Barlabras comis, Radu Suple, Stan Aldeș, Apostol postelnic.

[105] I. Bogdan, *Documente..*, p. 325—327 ; N. Iorga, *Lucruri noi...*, p. 149—160.

pentru grozăvia lui, Drăculea acela a pus îndată să tragă în țeapă pe oamenii lui Dan voievod care căzuseră în luptă“ [106].

Apoi, Vlad Țepeș va pedepsi pe brașoveni și pe locuitorii Țării Bîrsei pentru ajutorul dat lui Dan, trecînd Carpații pe la Rucăr și Dragoslavele. De aici „s-a îndreptat spre Bran pe căi ocolite, pentru a realiza surpriza, apoi pe mai multe direcții spre Brașov“ [107].

Foarte curînd (după 28 aprilie) [108], Dracula intră în Țara Bîrsei și potrivit consemnărilor autorilor narațiunilor germane, el a ars sate și cetăți, a dat foc cîmpurilor cu bucate, i-a atacat și pîrjolit pe sașii din Brașov și din tot ținutul aparținător. La intrarea în Brașov voievodul arde biserica Sfîntului Bartolomeu [109], cît și suburbiile orașului. La poalele Muntelui Tîmpa, pe colinele din împrejurimi au fost trași în țeapă mulți dintre potrivnicii săi [110]. Tabăra lui a fost instalată în afara orașului, pe lîngă capela Sfîntului Iacob (dispărută astăzi), pe dealul numit Sprenghi.

În aceste împrejurări, un căpitan de-al său este trimis să ardă și să prădeze Codlea. Neputînd înfrînge rezistența localnicilor, acesta se întoarce în tabăra voievodului fără a-i fi putut executa porunca, motiv pentru care este socotit netrebnic și tras în țeapă [111].

Campania de pedepsire, întreprinsă de voievod în Țara Bîrsei, a urmărit să înspăimînte pe dușmanii săi de aici și să stăvilească acțiunile ostile îndreptate împotriva Țării Românești.

---

[106] N. Iorga, *op. cit.*, p. 152, 159; G. Gündisch, *Urkundenbuch*, VI, p. 74—75.

[107] C. Șerban, *op. cit.*, p. 1707.

[108] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 54.

[109] Scenele și descrierea cruzimilor apar în narațiunile germane; biserica s-a păstrat și este una din cele mai vechi din zona Brașovului, ea a fost construită în sec. XIII în manieră gotic-cisterciană. Vezi discuția asupra stilului la Virgil Vătășianu, *Istoria artei feudale în țările române*, vol. I, București, 1959, p. 108, 109, 112, 116; Minerva Nistor, *Brașovul în izvoare cartografice și iconografice (sec. XV—XIX)*, Cumidava, IX, Brașov, 1976, p. 23.

[110] În cronicile germane, descrierea cruzimilor lui Dracula s-a făcut în mod tendențios și exagerat. Vezi C. I. Karadja — *Incunabule povestind despre cruzimile lui Vlad Țepeș*, în *Închinare lui Nicolae Iorga*, Cluj, 1931, p. 201; Șerban Papacostea, *Cu privire la geneza și răspîndirea povestirilor scrise despre faptele lui Vlad Țepeș*, în „Romanoslavica“, nr. XIII, p. 161, 162, 164.

[111] I. Bogdan, *Vlad Țepeș...*, p. 14—15; vezi și *Mss. Lambach*, ediția citată, p. 332—336.

Aflîndu-se la 4 iunie 1460, în cetatea Dîmboviței, voievodul trimite la Brașov — în persoana boierului și înaltului său dregător Voico Dobrița — o solie de pace, prin care cerea ca pribegii să fie izgoniți sau predați Țării Românești [112]. Conflictele cu brașovenii se pare că se încheiaseră, căci el îi considera din nou, la 26 iulie 1460 „frați și prieteni", arătîndu-le, totodată, că este cu ei în bună pace. Voievodul Vlad cerea insistent ca locuitorii cetății Brașovului să nu-i mai ajute și să-i adăpostească pe dușmanii săi care unelteau în ținutul Făgărașului, vizîndu-l în special pe Vlad Călugărul, care în acel timp își avea azil aici. Mai mult, în cadrul păcii încheiate cu Brașovul, sașii brașoveni se obligau să plătească pentru mărfurile prădate, furate sau confiscate negustorilor munteni o despăgubire în valoare de 15 500 florini [113]. Acest angajament a rămas peste veacuri o mărturie indubitabilă a logicii justeței acțiunilor sale, cît și a netemeiniciei acuzațiilor formulate.

Din nefericire, foarte curînd, în august 1460, domnitorul Vlad Țepeș-Dracula pornește o nouă acțiune militară împotriva sudului Transilvaniei pentru readucerea sub ascultare a posesiunilor sale de aici, Făgărașul și Amlașul, care arătaseră în mai multe rînduri nesupunere față de voievod și, mai mult, ajutau și acordau azil dușmanilor săi [114].

Această expediție este un nou prilej de pedepsire pilduitoare a dușmanilor săi. Potrivit spuselor narațiunilor germane [115], data exactă la care Dracula a trecut munții și s-a îndreptat spre Făgăraș, a fost 25 august, în ziua Sfîntului Bartolomeu. Aceleași cronici vor învinui pe voievod că „a devastat întreaga regiune ce se cheamă Făgăraș și a dus în Țara Românească femei, copii, bărbați, pe care i-a tras în țeapă" [116], exagerînd totodată numărul celor ce ar fi pierit de mîna lui, la 30 000 de oameni [117]. Satele Șercaia, Mica, au avut mai mult

---

[112] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 56.

[113] I. Bogdan, *Documente...*, p. 106—107; *Istoria României*, vol. II, București, Editura Academiei, 1966, p. 469; Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 76—77.

[114] P. Binder, *op. cit.*, p. 1540—1542.

[115] I. Bogdan, *Vlad Țepeș...*, p. 92.

[116] *Ibidem*, p. 102. Pentru istoriografia săsească a problemei vezi Adolf Armbrúster, *Dacoromana-Saxonica*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p. 183.

[117] *Ibidem*, p. 99—100.

de suferit, astfel că după doi ani, documentele arată că ele au fost recolonizate [118].

Incursiunile de pedepsire şi intimidare întreprinse de voievodul Dracula în Transilvania, deşi au lovit negustorii şi populaţia săsească, au fost în realitate îndreptate împotriva tuturor celor care unelteau contra sa şi încălcau aspiraţiile de independenţă şi suveranitate ale ţării sale [119].

Aşa cum arată istoriografia românească, acţiunea de pedepsire îndreptată asupra sudului Transilvaniei a adus pacea atît de necesară în această perioadă, pentru Ţara Românească.

În urma unor înţelegeri stabilite între cele două părţi, s-a convenit [120], printre altele : 1. ambele părţi să-şi ia obligaţia de a extrăda pe fugari ; 2. scaunele săseşti, Braşovul, Ţara Bîrsei şi Sibiul, precum şi secuii, promiteau lui Dracula un ajutor de 4 000 oameni ; 3. în caz de atac din partea turcilor sau a Moldovei, voievodul Dracula se obliga să asigure paza Transilvaniei contra turcilor sau a altor duşmani. Şi aceste acorduri încheiate pe picior de deplină egalitate vin să demonstreze justeţea acţiunilor voievodului, care fusese obligat să ia măsuri aspre de înăbuşire şi intimidare — singurele eficace — pentru salvarea suveranităţii şi independenţei statale.

S-au conturat în acest capitol marile eforturi depuse de Vlad Ţepeş-Dracula în scopul apărării independenţei Ţării Româneşti şi a puterii voievodale, în direcţia dezvoltării economico-comerciale, chiar dacă deseori a fost nevoit să dea lupte crîncene, care au rămas în memoria cronicilor timpului. După cum a intrat în legende şi strădania sa de a proteja comerţul intern. Astfel, o naraţiune germană contemporană, tipărită la Strasburg, spune că nişte negustori munteni s-au plîns lui Dracula că nu şi-au putut vinde mărfurile la un bîlci. Dracula care înfiinţase şi încurajase comerţul de iarmaroc [121] şi se do-

---

[118] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 58 ; C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. II, Bucureşti, 1940, p. 45. La 3 decembrie 1462, de la Braşov, regele Matei Corvin dona lui Georgius Byro din Braşov satele Şercaia (Sarkan) şi Părău (Mykofalwa) din districtul Făgăraş, cu drept de colonizare (*Arhivele Statului Braşov, fond Primăria Braşov, Privilegii*, vol. I, nr. 162).

[119] P. Binder, *Itinerarul transilvănean a lui Vlad Ţepeş...*, p. 1513—1514.

[120] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 22 ; Gustav Gündisch, *Vlad Ţepeş und die sächsichen Selbstverwaltungsgebiete Siebenbürgens*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 6/1969, p. 992 ; Idem, *Urkundenbuch...*, vol. VI, Bucureşti, Editura Academiei, 1981, p. 90—91.

[121] Vezi mai sus p. 60.

vedise adeptul unei politici de sprijinire a intereselor negustorilor interni, se spune că a cumpărat marfa acelor negustori pentru a contribui în acest fel la înviorarea comerțului în țara sa [122].

Voievodul Vlad a menținut relații bune cu orășenii și tîrgoveții, singurul conflict atestat documentar ar fi acela prin care el se răzbuna pe locuitorii din Tîrgoviște, pentru faptul că aceștia îi uciseseră în împrejurări barbare pe fratele mai mare, Mircea [123]. Cronica internă a Țării Românești [124] arată că pentru vina de a-i fi „îngropat un frate al lui de viu" — pentru a descoperi circumstanțele morții și adevărul, acesta a fost dezgropat și găsit cu fața în jos în groapă, dovadă că el a fost omorît așa cum spune cronica — voievodul Dracula „în ziua de Paști, fiind toți orășenii la ospețe, iar cei tineri la hore, așa fără dă veste pe toți i-a cuprins. Deci cîți au fost oameni bătrîni, pe toți i-au înțepat, dă au ocolit tîrgul cu ei, iar cîți au fost tineri cu nevestele lor cu juni, cu fete mari, așa cum au fost împodobiți în zioa Paștilor, pe toți i-au dus la Poenari, dă au lucrat la cetate pînă li s-au spart toate hainele pe dînșii și au rămas toți goi în piei. Pentru aceia i-au scos numele Țepeluș".

Chiar dacă manifestase multă atenție pentru Tîrgoviște — orașul său capitală — și îl îmbogățise cu construcții și fortificații, între ele trebuie amintit Turnul Chindiei [125], turnul

---

[122] C. I. Karadja, *Incunabule povestind...*, p. 205—206. V. Costăchel, P. P. Panaitescu, A. Cazacu, *Viața feudală în Țara Românească și Moldova (sec. XIV—XVI)*, Editura Științifică, București, 1957, p. 406.

[123] Vezi mai sus p. 42.

[124] *Letopisețul Cantacuzinesc...*, p. 205 și în prezenta lucrare mai sus p. 42. Vezi și Al. Lapedatu, *Două vechi cetăți românești Poenari și Dîmbovița*, în „Buletinul Monumentelor Istorice", 1910, p. 177, 182 — 187.

[125] N. Constantinescu, *Contribuții arheologice asupra curții domnești din Tîrgoviște (sec. XIV—XVII)*, în „Studii și cercetări de istorie veche", XV/1964, nr. 2, p. 225—238; Gh. I. Cantacuzino, *Date arheologice în legătură cu cronologia unor construcții ale curții domnești din Tîrgoviște, în „Monumente istorice.* Studii și lucrări de restaurare", 3/1969, p. 150—151; Cristian Moisescu, *Prima curte domnească de la Tîrgoviște*, în „Buletinul Monumentelor Istorice", nr. 1/1970, p. 14; Panait P. Panait, *Rolul Bucureștilor în politica lui Vlad Țepeș de apărare a independenței Țării Românești*, în „Muzeul Național", vol. IV, București, 1978, p. 101; N. Stoicescu, Cristian Moisescu, *Tîrgoviștea și monumentele sale*, Editura Litera, București, 1976, p. 49; Cristian Moisescu, *Tîrgoviște — Monumente istorice și de artă*, Editura Me-

donjon de unde se dădea în pragul înserării semnalul de încetare a activității comerciale și meșteșugărești din oraș, probabil înrăutățirea relațiilor cu locuitorii săi și în special necesitatea și dorința de a avea un bastion puternic în calea invaziilor turcești, cît și situația confuză și nestabilă de la nord de Carpați, au fost principalele motive ale stabilirii capitalei sale la București.

Cercetătorul Panait P. Panait apreciază construirea Cetății Dîmbovița, ca un avanpost în sistemul defensiv al voievodului, care avea în acel timp următoarele avantaje : era înconjurat de o puternică centură de sate cu potențial economic și uman necesar producției, numeroase drumuri comerciale se întîlneau aici, nu putea fi atacat prin surprindere nici din nord, nici din sud, multe din satele din jur erau sau fuseseră ale familiei Drăculeștilor, codrii, mlaștini și lacuri îl fereau în calea invadatorilor [126].

Foarte tîrziu, numai la începutul secolului al XX-lea s-a descoperit un hrisov din vremea și cu sigiliul voievodului, care s-a dovedit a fi actul de naștere „a cetății București“ [127]. Cetatea Bucureștilor, construită de Vlad Țepeș-Dracula, la mijlocul veacului al XV-lea — 1458—1459 — trebuie înțeleasă ca o materializare a intențiilor strategico-militare și a necesităților de fortificare avansată în cîmpie, așa cum o cereau planurile defensive antiotomane ale voievodului [128].

Prezența voievodului aici, trebuie pusă în legătură cu stabilirea unui raport de forțe de-o parte și de alta a liniei Dunării și necesitatea de urmărire a manevrelor militare turcești îndreptate împotriva Țării Românești.

Cetatea voievodală a fost înălțată din bolovani de rîu, pe locul unei cetăți trapezoidale din cărămidă, databilă în secolul al IV-lea. Ea a protejat și găzduit curtea voievodului în momente importante ale luptei contra turcilor ; sistemul ei de-

---

ridiane, București, 1979, p. 54 ; Radu Gioglovan, *Din problemele istoriei complexului monumental al curții domnești din Tîrgoviște*, în „Documenta Valachica“, Tîrgoviște, 1974, p. 85 ; Petre Drăguțoiu, *O nouă funcție a turnului Chindiei*, în „Bibliotheca Valachica“, Tîrgoviște, 1975. p. 335 ; Idem, *Puncte de vedere asupra turnului Chindiei*, în „Valachica“, nr. 9/1977, p. 523—527.

[126] N. Iorga, *Istoria Bucureștilor*, București, 1939, p. 26.

[127] Panait P. Panait, *Geneza orașului București*, în *Istoria orașului București*, vol. I, 1965, p. 80—81 ; *D.R.H., B.*, p. 203 ; H. Chirică, *Comentariu istorico-filologic asupra hrisovului din 20 septembrie 1459*, în „Studii de istorie“, nr. 5/1959, p. 5—7.

[128] H. Chirică, *op. cit.*, p. 7 ; P. P. Panait, *Geneza...*, p. 82.

fensiv format din valuri de pămînt și întărituri din lemn, era avantajat de apa rîurilor și lacurilor vecine [129]. Această construcție fortificată, de care se leagă numele lui Dracula, avea o formă rectangulară și o suprafață [130] de 800 m^2. Ea era așezată la întîlnirea unor importante căi comerciale, și pe direcția unor axe de penetrație otomane.

Cetatea avea pe latura de est încăperi așezate peste pivnițe, cu dimensiunea de 5 m, pe latura de nord și sud, 6 m, în timp ce în corpul de vest ajungeau la 12 m [131]. Construcția, care avea subsol înalt și parter, găzduia în corpul de vest camerele voievodului [132].

Rezistența zidurilor era asigurată de bolovanii de rîu și cărămidă, legate cu mortar făcut din „var nestins". Dacă comparăm construcția voievodală cu altele din acel timp, vedem că grosimea zidurilor de 0,80 m răspundea numai în parte nevoilor de apărare [133], de unde se poate deduce existența unui sistem exterior și ajutător defensiv, cît și a altor clădiri [134], a căror prezență este greu de atestat.

Noua reședință răspundea nu numai scopurilor militare ale voievodului, ci și unor interese comerciale ale Țării Românești.

In cadrul politicii defensive, dusă cu perseverență și abilitate de voievod, trebuie menționată și organizarea unor puncte de rezistență situate pe căile principale de penetrație otomană. Astfel, în calea invaziilor care ar fi înaintat spre București, după ce ar fi trecut Dunărea prin vadul de la Giurgiu, la marginea satului Comana, într-un loc mai înălțat și protejat de ape pe două laturi, Vlad Țepeș-Dracula ridică mănăstirea Comana, un puternic avanpost în calea otomanilor [135].

La jumătatea secolului al XVII-lea Paul de Alep, vizitînd mănăstirea, ne-a lăsat următoarea descriere, care pe lîngă va-

---

[129] Dumitru Almaș, Panait P. Panait, *Curtea veche din București*, Editura pentru turism, București, 1974.

[130] Panait P. Panait, *Rolul Bucureștilor*.., p. 102—103, dă dimensiunile cetății 30,45 × 22,75 m, iar curtea cu o suprafață de 110 m^2.

[131] Panait P. Panait, *Rolul Bucureștilor*..., p. 102.

[132] *Ibidem*, p. 102.

[133] *Ibidem*, p. 102—103.

[134] *Ibidem*, p. 103.

[135] Alex. Lapedatu, *Mănăstirea Comana*, în „Buletinul Comisiunii monumentelor istorice", ianuarie-martie, 1908, p. 9—13; N. Ghika-Budești, *Mănăstirea Comana, note arhitectonice și lucrări noui*, p. 22—27.

loarea documentară are şi una plastică : „e situată într-o insulă, fiind înconjurată de lacuri, bălţi şi mocirle de nepătruns. Nici nu poate fi vorba de vreun drum. Noi am trecut în corăbii. Dunărea e foarte aproape. Ei zic că dacă Împăratul (turcesc) ar veni să le poarte război, cu toată armata sa, nu ar fi în stare să-i învingă, lucru ce pare adevărat, căci are o poziţie bine întărită, fiind (situată) în mijlocul lacurilor ce nu îngheaţă nici în iarna cea mai friguroasă, avînd în fund nisip şi mocirlă [136].

„Aşa fiind natura locului — ne spune Alexandru Lapedatu — e de admis că acel ager voievod al nostru, care după bunicul său Mircea a purtat cu mai multă bărbăţie şi izbîndă lupta împotriva turcilor, a ridicat aici la Comana în drumul ce aceştia îşi deschiseseră prin vadul dunărean al Giurgiului în Ţara Românească, o mănăstire cu întocmire şi rost de apărare“ [137].

Voievodul Vlad Ţepeş-Dracula a întărit şi fortificat mănăstirea, înzestrînd-o cu moşia Călugăreni [138]. În decursul existenţei sale mănăstirea s-a bucurat şi de daniile altor domnitori, ca Radu Şerban, Alexandru Vodă Iliaş, Matei Basarab, Şerban Cantacuzino, Constantin Brîncoveanu [139].

Altă ctitorie a sa este biserica de la Tîrgşor, ridicată în amintirea voievodului Vladislav, înlăturat din tron şi ucis de voievod în anul 1456 [140]. Tîrgşorul, care în secolul al XV-lea şi al XVI-lea devenise un mic centru comercial şi politic, a avut trei biserici vechi. Folosind indicaţiile preotului Popescu din localitate, C. C. Giurescu ia cunoştinţă de pisania unei biserici ce fusese luată de la locul ei de deasupra uşii în 1886, spre a fi întrebuinţată ca piatră într-o construcţie. Fericita întîmplare face ca această piatră prismatică-dreptunghiulară, ruptă însă în două, să nu se potrivească în noua construcţie, şi să rămînă în comuna Strejnicu, unde a fost găsită de istoric. Descifrînd inscripţia seculară, C. C. Giurescu a semnalat apoi uşor pe ctitorul bisericii de la Tîrgşor : „Cu mila lui Dumnezeu, Io Vlad Voevod şi Domn a toată ţara Ungrovlahiei, fiul marelui

---

[136] Reprodus de Alex. Lapedatu, *op. cit.*, p. 9, după Paul de Alep, *Călătoriile Patriarhului Macarie de Antiohia în ţările române*, Bucureşti, 1900, p. 210.

[137] *Ibidem*, p. 10.

[138] *Ibidem*, p. 11.

[139] *Ibidem*, p. 14.

[140] Vezi mai sus, p. 54, nota 41.

Vlad voevod, a zidit și a săvîrșit această biserică, iunie 24 în anul 6969 (1461)“ [141].

Tot ca o componentă a politicii din această perioadă a voievodului Vlad Țepeș-Dracula, trebuiesc înțelese numeroasele sale danii și privilegii [142]. După uciderea boierului răzvrătit Albu cel Mare [143], așa cum ne spune un hrisov din 1 aprilie 1551, Vlad Țepeș „văzînd mănăstirea Govora pustie“ îi dă satele Glodul și Hința [144].

Din Tîrgoviște, în 16 aprilie 1457, voievodul întărește mănăstirii Cozia, satul Troianești, de pe malurile Oltului, scutindu-l de slujbe și dăjdii [145].

Ajuns cu înalții săi dregători în 5 martie 1458 la mănăstirea Tismana, îi întărește toate averile ei, pe care le-a avut în timpul tatălui său, Vlad Dracul, și le scutește de dăjdii și slujbe [146].

Tot în această a doua domnie, voievodul acordă privilegii mănăstirii Rusicon de la Muntele Athos (12 iunie 1457) și dăruiește mănăstirii Filoteu de pe același munte un obroc anual de 4 000 aspri [147].

---

[141] C. C. Giurescu, *O biserică a lui Vlad Țepeș la Tîrgșor*, în „Buletinul Comisiunii monumentelor istorice“, 1924, fasc. 40, p. 74. Deși își atribuie descoperirea (1924), C. C. Giurescu recunoaște în acest articol, nota nr. 1, p. 74, că Gh. Zagoriț publicase articolul *Vlad Țepeș* în „Gazeta Cărților“, an II, nr. 1/1922, Ploiești, în care vorbește despre această pisanie pe care însă nu o traduce corect.

[142] Nu ne referim la privilegiile date unor persoane, pentru acestea vezi *Documente privind istoria României, veacul XIII, XIV, XV, B. Țara Românească (1247—1500)*, Editura Academiei, București, 1953, p. 128—132.

[143] *Documente privind istoria României, B, veac XVI*, vol. II, p. 4.

[144] *Idem*. Pentru amănunte vezi Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 81—82.

[145] *Documente privind istoria României, veacul XIII, XIV, XV, B., Țara Românească (1247—1500)*, p. 128—129 sau *D.R.H., B.*, vol. I, p. 198 — 200.

[146] *D.R.H., B.*, vol. I, p. 201—202.

[147] *Idem*, p. 119, 201. Pentru relațiile voievodului cu Muntele Athos vezi și : N. Iorga, *Daniile de la Athos a lui Vlad Țepeș*, „Analele Academiei Române“, Memorille secțiuni istorice, București, 1913, p. 465 ; Idem, *Muntele Athos în legătură cu țările noastre*, București, 1914. N. Iorga, *op. cit.*, p. 19, arată că după căderea Constantinopolului „asupra domnilor noștri rămăsese întreaga grijă de a ajuta sfintele locașuri lipsite de acum înainte de orice alt patron“. Vezi și Th. Bodogae, *Ajutoarele românești la mînăstirile din Sfîntul Munte Athos*, București, 1934, 41 p ; Petre S. Năsturel, *Aperçu critique des rapports de la Valachie et du Mont Athos des origines au début du XVI-e siècle*, în „Revue des Études Sus-est Européennes“, Tom II, 1964, nr. 1—2, p. 106—107.

Deşi mult timp specialiştii au susţinut că în timpul domniei sale Vlad Ţepeş nu a bătut monedă, politica sa economică protecţionistă, conflictele de frontieră şi vamale, încurajarea comerţului autohton ne fac să acceptăm şi să luăm în considerare nevoia voievodului de a bate propria sa monedă [148]. La începutul celei de a doua domnii, într-un interval de numai un an, mai precis între 1456—1457, istoricii şi astronomii au descris un eveniment mai puţin obişnuit — apariţia a două comete — fapt ce a uimit Europa acelor timpuri [149]. Avînd în vedere concepţia lumii medievale privitoare la fenomenele naturale mai greu de explicat, mentalitatea superstiţioasă a oamenilor izvorîtă din neştiinţă, din teamă faţă de necunoscut, este posibil ca simbolul cometei Halley să apară împreună cu acvila Ţării Româneşti pe o monedă de argint databilă 1457—1459. Ţinînd seama de ipotezele de mai sus, Octavian Iliescu este îndreptăţit să atribuie mica monedă de argint — care pînă recent nu se ştia de cine este emisă — lui Vlad Ţepeş [150].

Recente cercetări numismatice au condus la descoperirea altei monede bătută de voievodul Vlad Ţepeş probabil în perioada anilor 1459—1460. Deosebit de interesant este faptul că această emisiune monetară se încadrează tipologic în ansamblul iconografic al vechilor tradiţii bizantine deoarece pe monedă — asemenea altor monede ale împăraţilor bizantini — apare chipul celui care a emis-o, el este aşezat în picioare şi poartă coroană, în mîna dreaptă el ţine o cruce lungă, iar în cea stîngă un glob crucifer. Aceste elemente, aparţinînd vechii spiritualităţi bizantine, vin să demonstreze peste veacuri, că voievodul român se profila, în perioada ce a urmat căderii Constantinopolului, ca un continuator al idealurilor spirituale ale vechiului Bizanţ şi al luptei de stăvilire a expansiunii otomane spre centrul Europei [151].

---

[148] Octavian Iliescu, *Vlad l'Empaleur et le droit monétaire..*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 1/1979, p. 120—121.

[149] *Ibidem*, p. 126—127.

[150] *Ibidem*, p. 125—127.

[151] Octavian Iliescu, *La naissance d'une idée politique : Byzance après Byzance*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 1—2/1986, p. 35—44.

LUPTA CU SEMILUNA

„Dracula era vestit (...) în privința meșteșugului de a conduce oști"

Kemal-Pașa-Zade [1].

Dacă în primii ani după ocuparea tronului, Vlad Țepeș și-a concentrat acțiunile în vederea stăvilirii uneltirilor marilor boieri, pentru instaurarea ordinei și dreptății pe plan intern, cît și pentru pedepsirea oponenților din sudul Transilvaniei, odată cu terminarea procesului de consolidare a domniei, el socotește că a sosit momentul să pornească împotriva marelui pericol otoman [2], care amenința acum, mai mult ca oricînd, independența Țării Românești.

Așezarea țării sale la răscrucea unor importante drumuri europene, în vecinătatea Imperiului otoman și pe direcția de penetrație turcească spre Europa centrală, au făcut ca acțiunile curajoase ale voievodului Dracula să devină deosebit de dificile în această perioadă în care forța și înflorirea statului otoman insufla frică în aproape întreaga Europă.

Însuși Papa Pius al II-lea (Enea Silvio Piccolomini), (1458 — 1464), la conciliul de la Mantova din septembrie 1459, arătînd marea primejdie a otomanilor, încerca organizarea unei cruciade împotriva lor. El promitea sprijinirea acestei acțiuni cu suma de 100 000 ducați și cerea lumii catolice o contribuție concretă și eficientă spre binele creștinătății [3].

---

[1] *Cronici turcești privind țările române*, vol. I, sec. XV—XVII, ediție Mihail Guboglu și Mustafa Mehmet, Editura Academiei, București, 1966, p. 199.

[2] Carl Grimberg, *Le péril turc*, în *Les grandes découvertes et les réformes*, Marabout, Verviers, 1974, p. 205—207; Sergiu Iosipescu, *Conjunctura și condiționarea internațională, politico-militară a celei de-a doua domnii a lui Vlad Țepeș* (1456—1462), în „Studii și materiale de muzeografie și istorie militară", 1978, p. 175—186.

[3] Nicolae Iorga, *Notes et extraits pour servir à l'histoire des croisades au XV-e siècle*, seria IV (1453—1476), București, 1915, p. 180,

Organizarea acestei mari cruciade antiotomane, acțiune proprie evului mediu, contrasta însă cu atitudinea de „factură renascentistă“ [4] a multor orașe și țări europene, care pentru un moment nu se socoteau interesate să se angajeze în lupte pe frontul antiotoman deoarece nu erau amenințate direct de turci și în plus erau confruntate fie cu lupte interne, fie cu războaie între ele.

Deși la început voievodul s-a bazat pe promisiunile și ajutorul lumii catolice, pe subsidiile papalității, cît și pe bunele sale relații cu Matei Corvin, cu care stabilise alianță și legături de rudenie [5], în final se vede pus în situația de a lupta singur împotriva colosului otoman.

Pregătirile antiotomane pe plan intern au ca reflectare atitudinea sa intransigentă față de dușmani și eforturile intense în vederea centralizării statului și creșterii puterii voievodului, precum și pentru îngrădirea acțiunilor politico-militare ale marilor boieri și organizarea unei armate proprii, cu ajutorul țăranilor, negustorilor și boierilor, de stare mijlocie.

Alături de cetele particulare ale marilor proprietari de pămînt, Dracula a organizat o oaste permanentă [6], în componența căreia intrau țăranii și tîrgoveții. Voievodul care comanda direct această armată de largă concentrare populară — adevărată „oaste mare a țării“ — se îngrijea în mod special de organizarea ei.

În această perioadă situația Țării Românești devenise și mai grea, tributul care apăsa pe umerii țării se ridicase la 10 000 de galbeni și 500 copii [7] pentru corpul de ieniceri [8].

187 ; Rygomera Eysser, *Papst Pius II, und der Kreuzzug gegen die Türken*, în *Mélanges d'histoire générale*, publiés par Constantin Marinescu, București, 1938, p. 86 ; G. Valentini, *La crocita di Pio II dalla documentazione veneta d'archivio*, în „Archivum historiae pontificae“, t. XIII/1975, p. 249—282 ; Ralf-Peter Märtin, *Dracula*, Berlin, 1980, p. 113—114.

[4] N. Stoicescu, *Vlad Țepeș*, Editura Academiei, București, 1976, p. 87, citînd pe Radu Florescu, R. T. Mc. Nally, *op. cit.*, p. 83—86.

[5] Ștefan Andreescu, *En marge des rapports de Vlad Țepeș avec Hongrie* în „Revue Roumaine d'Histoire“, nr. 3/1977, p. 507.

[6] Ștefan Ștefănescu, *Țara Românească de la Basarab I Întemeietorul, pînă la Mihai Viteazul*, Editura Academiei, București, 1970, p. 66.

[7] Ducas, *Istoria turco-bizantină (1431—1462)*, ed. V. Grecu, București, 1958, p. 430 ; M. Berza, *Haraciul Moldovei și Țării Românești în secolul XV—XIX*, în „Studii și materiale de istorie medie“, vol. II, 1957, p. 28.

[8] Cei 10 000 de galbeni reprezentau valoarea a aproximativ 222 sate, căci un sat în medie era evaluat la 45 galbeni (apud N. Stoicescu,

Este posibil ca politica antiotomană cultivată de voievod, cît și hotărîrea sa curajoasă de a rupe relațiile cu Imperiul otoman să fi avut ca suport strategic relațiile sale cu regele Ungariei și voievodul Moldovei, cît și acțiunile antiotomane ale oponenților asiatici ai lui Mahomed al II-lea, sub conducerea hanului hoardei Akkoyunlu, în momentul în care în Moreea izbucnea o răscoală antiotomană [9].

La începutul domniei — spun cronicarii timpului — Dracula ducea personal haraciul la Poartă și împărțea numeroase daruri [10], ca să-și asigure tronul și liniștea.

La cîțiva ani numai după urcarea în tron, între 1459—1461, în politica voievodului intervine o hotărîre deosebit de curajoasă și importantă — refuzul de a plăti tributul turcilor [11] — dovadă indubitabilă a consolidării forțelor sale.

Bineînțeles că Înalta Poartă nu va lăsa neobservată și nepedepsită atitudinea plină de îndrăzneală a voievodului.

Pe fondul ansamblului de acțiuni inițiate de turci împotriva Țării Românești, trebuie remarcată și abilitatea politico-diplomatică a lui Vlad Țepeș, care a argumentat otomanilor motivul pentru care nu mai poate să trimită tributul așa cum făcuse pînă acum [12]. El le arăta în acest sens turcilor „că n-are putere să plătească haraciul, deoarece dușmanul ungur este puternic și-i stă în cale ca o piedică. De asemenea a zis că fiind departe de Poarta Fericirii nu poate veni și că

---

op. cit., 1976, p. 86). Pentru evaluarea ieftinității satelor și pămîntului în acest secol, vezi P. P. Panaitescu, *Dreptul la strămutare al țăranilor în țările române (pînă la mijlocul secolului al XVII-lea)*, în „Studii și materiale de istorie medie", vol. I, Editura Academiei, București, 1956, p. 73. Țara Românească nu putea plăti un tribut de 10 000—12 000 de galbeni, cifra este exagerată. Vezi Mihail Guboglu, *Le tribut payé par les Principautes Roumaine à la Porte jusqu'au début du XVI-e siècle d'apres sources turque*, în „Revue des Études Islemiques", 1961, nr. 1, Paris, 1969, p. 79 ; Idem, *Vlad Țepeș și Mehmed al II-lea în lumina cronicilor turco-bizantine* în „Revista Arhivelor", anul LIII, vol. XXXVIII, București, 1976, p. 389.

[9] Ducas, *op. cit.*, p. 422—423 ; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 89.

[10] *Călători străini despre țările române*, vol. I, Editura Științifică, București, 1968, p. 126, *Cronici turcești...*, p. 67, 198—205.

[11] Nicolae Iorga, *Acte și fragmente cu privire la istoria românilor*, vol. III, București, 1897, p. 13.

[12] Laonic Chalcocondil, *Expuneri istorice*, Editura Academiei, București, 1958, ed. V. Grecu, p. 283.

și-a cheltuit în acest an în lupte tot ce a avut pentru a împiedica victoriile dușmanilor săi" [13].

Această subtilă explicație a făcut ca la sfîrșitul lui 1460, plata tributului să fie probabil amînată cu încă un an [14].

În acest timp, acțiunile diplomatice turcești urmăreau izolarea lui Vlad Dracula de regele Ungariei și de aliații săi. Voievodul însuși arăta aceste acțiuni de subminare în scrisoarea sa din 11 februarie 1462 către regele Matei Corvin : „turcii, cei mai înverșunați dușmani ai crucii lui Cristos, au trimis solii lor cei mari ca să nu ținem pace și unirea făcută între serenitatea voastră și noi și să nu căutăm a celebra căsătoria, ci să ne alipim numai la ei și să mergem la Poarta împărăției turcești" [15].

Narațiunile contemporane, referindu-se la primirea solilor turci veniți la curtea lui Dracula să ceară tributul, reușesc să ilustreze cu plasticitate întîlnirea lor cu voievodul muntean : «Odată a venit la dînsul solii de la împăratul turcesc (Mahomed al II-lea). Cînd au intrat la dînsul și s-au închinat după obiceiul lor, turbanele lor nu le-au scos din cap, el i-a întrebat : „De ce faceți așa ? Veniți la un mare stăpînitor și-mi faceți o astfel de rușine". Ei au răspuns : „Astfel de obicei are stăpînul nostru și țara noastră". El le-a răspuns lor : „Și vreau să întăresc legea voastră să o țineți cu tărie". Și a poruncit să le înțepenească turbanele pe cap cu un cui mic de fier. Și le-a dat drumul spunîndu-le : „Mergeți, și spuneți stăpînului vostru ; el este învățat să rabde această rușine de la voi, noi nu sîntem învățați ; să nu trimită obiceiul său la alți stăpînitori, care nu voiesc să-l aibă, ci să-l ție pentru dînsul» [16].

---

[13] *Cronici turcești...*, p. 68.

[14] Ștefan Andreescu, *Vlad Țepeș (Dracula)*, Editura Minerva, 1976, București, p. 83.

[15] N. Iorga, *Scrisori de boieri. Scrisori de domni.*, ed. III, Vălenii de Munte, 1931, p. 164—167. De remarcat că voievodul arăta pericolul ce se crease pentru toată creștinătatea și propăvăduia cruciada creștină antiotomană.

[16] *Cronicile slavo-române publicate de I. Bogdan*, ed. P. P. Panaitescu, Editura Academiei, București, 1959, p. 207. Fiind de acord cu recentele afirmații ale prof. univ. dr. Türkkaya Ataov, de la Universitatea din Ankara, din articolul *Solii turci nu l-au jignit pe Țepeș...*, în „Magazin istoric", nr. 10/1984, p. 50, ne simțim obligați să subliniem că Vlad Țepeș cunoștea foarte bine obiceiul turcesc islamic potrivit căruia chiar în cele mai pretențioase ocazii se păstrează pe cap turbanul ca semn de mare considerație ; el trăise de mic în Turcia și

Inteligentul și ambițiosul sultan Mahomed al II-lea, faimosul cuceritor al Constantinopolului, al Bosniei, al Caramaniei, simțind puterea și avînd probe elocvente asupra curajului voievodului român se gîndește să-l înlăture prin vicleșug și nu pe calea armelor.

După campania sa din 1461, prin care cucerea Trapezuntul — teritoriu al fostului Bizanț, rămas neocupat de turci [17] — Mahomed al II-lea se întoarce în palatul său, unde se mai bucura încă de găzduirea fratelui mai mic al voievodului Dracula, viitorul voievod Radu cel Frumos.

În cadrul ultimelor schimburi diplomatice de soli, în iarna lui 1461—1462, sultanul îl însărcinează pe încercatul și perfidul grec Catavolinos să-l invite pe Dracula la Sublima Poartă. Lăsînd să se înțeleagă că este chiar interesul și plăcerea marelui sultan să-l întîlnească pe Țepeș, acestuia i se promit [18] favorurile și darurile Porții. În fapt acestea sînt numai mașinațiile prin care se urmărea doar prinderea mișelească și uciderea voievodului.

Hamza pașa, „numit purtătorul de șoimi", fiind cel mai mare peste șoimii de vînătoare ai împăratului și care în același timp primise „să guverneze nu puțină țară la Istru" [19], guvernator de Vidin, este și el trimis în Valahia să-l prindă pe Vlad Dracula „cu șiretenii, ori pe credință, ori cu alt meșteșug..., iar, de unde nu, să caute a-l prinde cu orice preț" [20].

Pașa Hamza și diacul grec Catavolinos se sfătuiră să-l prindă pe Țepeș în țara lui, căci îl știau greu de adus în vreo capcană din afară [21]. În baza celor plănuite, Dracula este in-

---

cunoștea limba turcă. Motivul omorîrii emisarilor turci este de natură politică, curajosul voievod dorind să demonstrezе (sîntem la mijlocul unui sîngeros secol XV) ruperea relațiilor cu Imperiul otoman, refuzul de a plăti tributul, independența Țării Românești, sfidarea colosului otoman. Fără a încerca să motivăm fapta voievodului român, dacă ea s-a produs într-adevăr, trebuie să avem în vedere că istoria a cunoscut numeroase cazuri cînd anumiți soli, chiar bine intenționați, au fost omorîți.

[17] Cf. cronicarul bizantin Georgios Sphrantez, *Memorii (1401 — 1477)*, Editura Academiei, București, 1966, p. 127, C. C. Giurescu, *Les rélations des pays roumains avec Trébizonde aux XIV-e — XIX-e siècle*, în „Revue Roumaine d'Histoire", XIII, nr. 2/1974, p. 239—246.

[18] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 283.

[19] *Idem*, Istru = Dunărea.

[20] Scrisoarea din 11 februarie 1462 a voievodului Dracula către regele Matei Corvin, publicată de N. Iorga în *op. cit.*, p. 167—170.

[21] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 284.

vitat de beiul de Nicopole la Giurgiu ca „să stabilească graniţa Dunării“ [22].

Maturizat de greutăţi şi pribegii, fiind mare strateg şi diplomat, voievodul intuieşte capcana ce i se întinde [23]. Dînd dovadă de un deosebit curaj, prefăcîndu-se perfect, el pleacă spre Giurgiu însoţit doar de garda personală, dar ducînd 50 de copii, spre a dovedi că respectă tributul şi se îngrijeşte personal să-l ducă, aşa cum prevedeau înţelegerile cu turcii [24].

Cronicarul bizantin Chalcocondil ne spune că potrivit planului de prindere al voievodului Vlad, ce fusese poruncit de sultan, diacul grec Catavolinos trebuia să-l conducă pe acesta la Poartă, iar „la întoarcere să-i întindă în taină o cursă de mai înainte, chiar în această ţară a lui şi aşa să-l prindă“. Hamza paşa cunoştea acest plan şi „s-a pus de mai înainte la pîndă chiar într-acest loc“. Voievodul Vlad Ţepeş „a căzut în cursă şi, cum şi-a dat seama de îndată a poruncit să-i prindă pe aceştia cu însoţitorii lor; cînd Chamuza (Hamza, n.n.) a atacat, s-a luptat în chip remarcabil şi biruindu-l, l-a prins“. Astfel aproape de Giurgiu, Hamza paşa şi tovarăşii săi au pierit în ţepele pregătite trădătorilor [25].

Curînd, datorită abilităţii, dar şi vicleşugului, garnizoana Cetăţii Giurgiului cade şi ea în mîinile voievodului Vlad Ţepeş-Dracula.

Marele istoric şi diplomat Donado da Lezze (1479—1527) arată astfel suprinderea cu totul neaşteptată a garnizoanei turceşti: „Dracul veni şi el călare, cu oamenii lui la miezul nopţii în Nicopoli, şi într-un chip isteţ înşelă pe cei dinăuntru, dovedindu-le că el, şi nu altul, este căpitanul; porţile s-au deschis, Dracul intră cu oamenii lui, pradă cetatea, luînd cu el o mare cantitate de aur, argint, alte nestemate şi multe suflete turceşti“ [26]. În 11 februarie 1462, voievodul Dracula

---

[22] N. Iorga, *Istoria poporului român*, vol. III, 1922—1928, p. 9 idem, *Istoria armatei româneşti*, Editura Militară, 1970, p. 60.

[23] *Idem*, *Scrisori de boieri*, *Scrisori de domni*, p. 167.

[24] Mihail Kogălniceanu, *Studii de istorie*, tom. I, p. 158. Aurel Decei, *op. cit.*, p. 116, arată că „tributul de sînge“, adică copiii pentru corpul de ieniceri, nu a fost niciodată dat de domni români.

[25] Laonic Chalcocondil, *op. cit.*, p. 283—284.

[26] Donado da Lezze, *Historia turchesca (1300—1514)*, ed. I. Ursu, Bucureşti, 1909, p. 23. Nu este Nicopole, ci Giurgiu, cf. N. Iorga, *Istoria românilor*, vol. IV, p. 12—13; Şt. Andreescu, *op. cit.*, p. 101. O altă dovadă este chiar scrisoarea sa din 11 februarie 1462, unde aminteşte de Giurgiu.

arăta regelui Matei Corvin împrejurările înaintării lor de la Dunăre: „...noi am fost aceia care am pus mîna pe acel Hamza beg, în ţinutul şi ţara turcească, sub o cetate ce îi zice Giurgiu: deschizînd turcii cetatea la strigătele oamenilor noştri cu gîndul ca să intre numai ai lor, ai noştri, amestecîndu-se cu dînşii, au intrat şi au dobîndit cetatea. Pe care am ars-o îndată" [27].

Conţinutul scrisorii demonstrează că Vlad Ţepeş a reuşit să deruteze garnizoana cetăţii şi probabil, adresîndu-se în limba turcă, pe care o cunoştea, a cerut permisiunea intrării, dîndu-se drept un căpitan al ei.

Ambele informaţii citate textual au o valoare documentară deosebită, chiar dacă nu concordă în ceea ce priveşte numele cetăţii dunărene — Giurgiu sau Nicopole —, fiind în acelaşi timp importante dovezi ale talentului, geniului militar şi diplomatic al voievodului român, care vin să contureze evenimentele de la Dunărea de Jos din iarna lui 1461—1462.

Pe lîngă Hamza beg, au fost puşi „în ţeapa pieirii subaşii de Rusciuc şi de Nicopole" [28].

Analizînd în paralel o serie de ştiri în legătură cu episodul prinderii lui Hamza paşa, istoricul militar, generalul Teodor Nicolau, pune problema incompatibilităţii dintre ambuscadă şi atac din punctul de vedere al artei şi teoriei militare [29]. Sistemul de informare al voievodului Vlad a ajutat ca trupele sale să poată fi aşezate convenabil şi să folosească avantajul terenului, voievodul reuşind să-şi ascundă şi protejeze oamenii în zona de mlaştini şi bălţi dunărene, printre care armata otomană nu se putea desfăşura [30]. Alături de concepţia strategică, oportunitatea atacului şi vitejia oştenilor au asigurat în final victoria lui Ţepeş. Autorul consideră această operaţie încununată de succes a lui Vlad Ţepeş ca „o acţiune militară ce iese din comun, o surprindere strategică şi tactică în acelaşi timp" [31].

---

[27] N. Iorga, *Scrisori...*, p. 165.

[28] N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 60.

[29] Teodor Nicolau, *Două erori istorice — Cum a făcut prizonier Vlad Ţepeş pe Hamza paşa ?*, Bucureşti, 1934, p. 17—19.

[30] *Ibidem*, p. 24, 35.

[31] *Ibidem*, p. 24. Autorul consideră că este vorba de Nicopole; Ţepeş ar fi trecut Dunărea într-o noapte geroasă, pe linia Ciuperceni — Flămînda şi dă hărţile posibile ale operaţiunilor militare (*ibidem*, p. 39—40).

Eşuînd tentativele turcilor de a-l prinde pe voievodul Drăcula, acesta porunceşte oştilor sale să ardă cetatea din insulă, care fusese înălţată din osteneala bunicului său Mircea cel Bătrîn, cetate care devenise un important punct strategic în vremea domniei tatălui său, Vlad Dracul. Cavalerul burgund Walerand de Wawrin în 1445 auzise de la Vlad Dracul : „Dacă îmi voi redobîndi întreaga cetate a mea, pe care tatăl meu a pus s-o ridice, atunci femeile din Ţara Românească, cu furcile de tors vor putea să recucerească Grecia“ [32].

După acest incident, Hamza beg şi diacul grec Catavolinos, împreună cu alţi prizonieri turci sînt traşi în ţeapă în jurul oraşului Tîrgovişte — capitala Ţării Româneşti. Capii otomani — spun cronicarii — au fost puşi în ţepe mai înalte şi aurite, execuţia lor fiind în raport cu funcţia şi spre a le cinsti rangul [33].

Profitînd de obiceiul turcilor ca iarna să nu prefere purtarea de războaie în părţile nordice, Dracula se va deplasa pe malul drept al Dunării, în teritoriul turcesc [34], şi de la gurile Dunării şi pînă la Zimnicea va trece totul prin foc şi sabie, răzbunînd astfel exemplar uneltirile turceşti, cărora puţin a lipsit să le cadă victimă. Proporţiile acestui atac de pedepsire au fost consemnate chiar de voievod în scrisoarea din 11 februarie 1462 adresată regelui Matei Corvin în speranţa că va izbuti să declanşeze dincolo de Carpaţi şi în lumea catolică acţiuni concrete şi cît mai grabnice împotriva expansiunii otomane. Este uşor sesizabil, în această scrisoare, interesul aparte pe care îl avea domnitorul în legătură cu numărul celor omorîţi, lui personal înfăţişîndu-i-se capetele lor [35]. În acest sens trebuie amintit un catastif anexat scrisorii, în care este arătat în cîte locuri şi cîţi duşmani au fost ucişi : Obluciţia şi Nevoselo 1350, Dîrstor, Cartal şi Dridopotrom 6840, Orşova 343, Vectrem 840, Turtucaia 630, Marotiu 210, Giurgiu 6414, Novigrad 384, Şiştov 410, Ghigheu 1138, Rahova 1460..., la care se adaugă cei care au pierit în urma altor pîrjoluri de pedepsire iniţiate de voievod. Scrisoarea lui Vlad Ţepeş către Matei Corvin *(Wladii principis par-*

---

[32] *Călători străini despre ţările române*, vol., Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1963, p. 109.

[33] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 283—284.

[34] Critobul din Imbros, *Din domnia lui Mahomed al II-lea*, Editura Academiei, Bucureşti, 1963, p. 290.

[35] N. Iorga, *Scrisori de boieri. Scrisori de domni*, p. 169—170, din care am preluat selectiv, cîteva nume de localităţi.

tium Transalpinarum epistola ad Mathiam Corvinum regem Hungariae de bello Turcis inferer do Dat X Febr. 1462. Accedi registrum, quod hominus utriusque sexus, Turci et Bulgari per dominum Wlad interrempti sunt) a fost identificată de Nicolae Iorga și publicată mai întîi de Ioan Bogdan. Pînă recent se cunoștea copia păstrată la Bayrische Staatsbibliothek din München [36]. Cercetătorul Andrei Corbea descoperă în fondurile de mss. al Bibliotecii „Herzog August" din Wolfenbüttel [37] o altă copie a scrisorii foarte apropiată ca formă și conținut [38]. Const. A. Stoide consideră mss. din 11 februarie 1462 apocrif, deoarece : frontul luptelor cu turcii deschis este de aproape 1 000 km, deci exagerat de mare ; în scrisoare apar inadvertențe și erori de toponimie ; se fac afirmații fanteziste în neconcordanță cu stilul diplomatic al timpului ; scrisoarea are un stil zeflemist și cu intenția de persiflare, fapt ce nu își are locul într-o corespondență diplomatică ; o serie de inadvertențe au fost semnalate și corectate și de I. Bogdan [39].

Comentînd această incursiune, Nicolae Iorga își imagina un tablou cu adevărat înfricoșător : „Pe rînd se prefăcură într-un pustiu grozav, unde bălți de sînge înghețau lîngă ruine negre, Obluciția, pe unde se trecea din Dobrogea în Moldova, satele de lîngă Chilia... așezările bulgărești și românești de la gurile Dunării, Catarul, Rahova, Turtucaia din fața Olteniței noastre, Nicopolul, unde se taie capul subașei..., apoi Șiștovul, Samovitul, Ghighiul la gura Oltului, Turnul..., Rahova, unde se cuceri și castelul, așa încît Vlad putu să-și așeze căpitan pe Neagoe. Pașii vecini fugiră și groaza pătrunsese se zice, pînă la Constantinopol" [40].

---

[36] Cota 19648, f. 169.

[37] Nov. Cod. Guelf la cota 658.

[38] Vezi Andrei Corbea, *Cu privire la corespondența lui Vlad Țepeș cu Matei Corvin*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie «A. D. Xenopol»", Iași, XVII/1980, p. 669—676.

[39] Const. A. Stoide, *Luptele lui Vlad Țepeș cu turcii (1461—1462)*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie «A. D. Xenopol»", Iași, XV/1978, p. 15—38 și Idem, *În legătură cu „scrisoarea" datată 11 februarie 1462, contribuții la cunoașterea izvoarelor lui Vlad Țepeș* în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie «A. D. Xenopol»", Iași, XVIII/1981, p. 151—165.

[40] N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, Editura pentru literatură, București, 1966, p. 73. Identificarea localităților la P. Șt. Năsturel, *Vlad l'Empaleur libérateur de Hîrșova et de Ruse*, în „Studia Balcanica", I/1970, Sofia, p. 126—128 și Anca Ghiață, *Condițiile instaurării*

Mărturii contemporane vorbesc că într-adevăr turcii erau atît de speriaţi încît cei care reuşeau să se mai întoarcă în Anatolia [41] se socoteau deosebit de fericiţi.

După pedepsirea exemplară a celor ce îi ticluiseră pieirea şi nimicirea multor aşezări de la Dunăre, „făcînd mult şi mare omor a plecat înapoi în Dacia" [42], notează cronicarul bizantin Laonic Chalcocondil.

Vlad Ţepeş-Dracula, bun cunoscător al practicilor militare otomane, pornise în acest moment acţiunea sa curajoasă de pedepsire a turcilor deoarece era convins că Mahomed al II-lea purta lupte în Asia Mică, de unde cu greu s-ar fi deplasat să poarte un război în timp de iarnă. Atitudinea voievodului era singura strategie pe care o putea adopta o ţară mică, dornică de libertate în faţa colosului otoman.

Campania amplă de pustiire a localităţilor turceşti, „încheiată cu succes, a eliberat şi readus Dobrogea sub autonomia domnilor români", aşa cum aparţinuse bunicului şi înaintaşilor voievodului Vlad. Scopul strategic al cuceririlor de la Dunăre şi Dobrogea a fost fără îndoială necesitatea distrugerii unor localităţi cu populaţie şi efective militare turceşti, care puteau constitui puncte de rezistenţă şi de lansare pentru oştile otomane [43].

Nimicirea miilor de turci, incursiunile de amploare întreprinse de ostaşii români au fost primite de Semilună cu indignare, dar şi cu mare teamă, astfel afirmîndu-se că unii locuitori erau atît de îngroziţi, încît se pregăteau să părăsească Constantinopolul [44]. După aceste fapte a căror cutezanţă în-

---

turceşti în Dobrogea, în „Studii istorice sud-est europene", Bucureşti, 1974, p. 111—112.

[41] Pentru războiul purtat de Vlad Ţepeş vezi şi R. Lungu, *A propos de la campagne antiottomane de Vlad l'Empaleur au sud de Danube (hiver 1461—1462)*, în „Revue Roumaine d'Histoire", XXXII, 1983, nr. 2, p. 147—158.

[42] L. Cholcocondil, *op. cit.*, p. 284.

[43] Radu-Ştefan Ciobanu, *Lupta domnilor Ţării Româneşti — de la Mihail pînă la Vlad Ţepeş — pentru apărarea unităţii cu Dobrogea*, în „Muzeul naţional", vol. IV, Bucureşti, 1979, p. 89—90.

[44] N. Iorga, *op. cit.*, p. 73. O „Cronică anonimă", scrisă de un autor turc, contemporan evenimentelor, motivează astfel expediţia împotriva lui Ţepeş: „Cauza plecării sultanului Mehmed han în Ţara Românească a fost aceea că, într-o zi căpetenia şoimarilor «akircibaşi» Sinan aga, ieşise întîmplător cu ceata sa de şoimari la vînat, pe malul Dunării. Atunci domn al Ţării Româneşti era Ţepeş Vodă Kazikli Voyvoda». Acesta l-a atacat prin vicleşug pe numitul Sinan aga şi fără nici o milă i-a tăiat capul, şi pe toţi musulmanii care erau pe lîngă

trecea închipuirea turcilor, răspunsul marelui sultan, „energic și crunt", ce „era consumat de pasiunea de a realiza lucruri măreţe, nemaiauzite" [45], nu s-a lăsat mult aşteptat. Mahomed al II-lea, ce avea sufletul „hrănit" de lectura războaielor lui Alexandru cel Mare, nu era obijnuit să vadă la graniţa marelui şi puternicului său imperiu un popor care îşi manifesta cu atît curaj nemulţumirea şi dorinţa de libertate [46].

În aceste împrejurări, el „a trimis celor mai de frunte" dintre comandanţii armatelor sale ştirea de a se înfăţişa deplin înarmaţi pentru a pleca în Dacia [47].

Teritoriul românesc, care datorită bogăţiilor sale a fost de-a lungul veacurilor ţinta şi teatrul de desfăşurare a invaziilor, pentru Mahomed al II-lea reprezenta şi poziţia strategică prin care i se „barau importante direcţii de acţiune spre inima Europei" [48].

În aceste momente de maximă încordare, Dracula întrevedea pericolul unei invazii otomane la nord de Dunăre şi astfel, mai mult ca oricînd, dorea un ajutor din partea regelui Ungariei.

Sperînd în ajutorul regelui Matei Corvin, voievodul arăta în vestitul act de război din 11 februarie 1462 că „noi am călcat pacea cu dînşii", iar sultanul „Văzînd ce am făcut, a lăsat certurile şi neînţelegerile avute cu majestatea voastră şi cu popoarele supuse vouă, cît şi cu celelalte popoare, pe unde a avut şi toată furia şi mînia şi-o va vărsa asupra noastră", iar „...cum se va deschide primăvara au de gînd să vie duşmă-

---

dînsul i-a trecut prin sabie. Atunci cînd această ştire a ajuns în auzul măriei sale padişahul a pornit îndată expediţia împotriva Ţării Româneşti". *Mss. Tarih-i al-i Osman*, Bibl. TKSM Istambul, nr. 1099, p. 92, apud Mihail Guboglu, *Vlad Ţepeş şi Mehmed al II-lea în lumina cronicilor turco-bizantine*, în „Revista Arhivelor", anul LIII, vol. XXXVIII, Bucureşti, 1976, p. 381—389.

[45] N. Iorga, *Istoria vieţii bizantine*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1974, p. 558. Cf. F. Babinger, *Mahomed II le conquérant et son temps (1432—1481)*, Payot, Paris, 1954, p. 505—506; Edward Gibbon, *Istoria declinului şi a prăbuşirii Imperiului roman*, vol. II, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p. 228.

[46] N. Iorga, *Geschichte des Osmanischen reiches*, Gotha, 1909, vol. II, p. 112. Pentru personalitatea sultanului Mehmed al II-lea vezi şi Aurel Decei, *Istoria Imperiului otoman pînă la 1656*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 130—135.

[47] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 284; N. Iorga, *Essai de synthèse de l'histoire de l'humanité*, vol. II, Paris, 1927, p. 558.

[48] C. Soare, *Istoria gîndirii militare româneşti*, Editura Militară, Bucureşti, 1974, p. 36.

neşte cu toată puterea lor. Însă vadurile n-au căci, vadurile lor de la Dunăre, în afară de Vidin am pus să le ardă, să le nimicească şi să le facă pustii. Deoarece pe la vadul Vidinului prea puţin pot să aducă vreun rău, ei ar vrea să-şi aducă vasele de la Constantinopol şi Galipoli pe mare, la Dunăre" [49].

Pe lîngă ajutorul pe care îl cerea din cetatea Giurgiu, la 11 februarie 1462, Vlad Ţepeş, potrivit cu uzanţele diplomatice ale epocii sale, a stabilit relaţii de rudenie cu regele Ungariei, luînd în căsătorie pe Elena [50], sora regelui Matei Corvin [51].

Apreciind forţa impresionată pe care turcii o puteau dezlănţui în momentul ajungerii pe pămîntul românesc, voievodul cerea regelui Matei Corvin să vină personal cu toată oastea sa, sau măcar să trimită trupele Transilvaniei pînă la 12 martie, căci turcii se pregătesc intens şi aduc corăbii din Constantinopol şi Galipoli. Cu toate poruncile ce se dăduseră în Transilvania, saşii refuzaseră să lupte şi să ajute pe acela care le pricinuise atîtea pagube [52].

Chiar dacă voievodul Dracula făcea apel diplomatic plin de luciditate şi înţelepciune — *„...dacă această ţărişoară a noastră va pieri, nici măria-ta nu vei avea vreun folos din aceasta şi nici un ajutor, căci ar fi spre paguba tuturor creştinilor"* [53] — el n-a putut să se bucure de nici un sprijin din partea regelui.

Hotărîrea temerară a voievodului de a înfrunta oştile otomane cu orice preţ şi în orice condiţii — „căci nu voim să fugim de sălbăticia turcilor, ci în orice chip voim să avem război cu dînşii" [54] — avea ca suport intern acţiunile sale energice ce urmăreau consolidarea forţei domneşti, limitarea puterii politico-militare a boierilor, cît şi crearea unei armate de tîrgoveţi şi negustori, căreia i se adăuga oastea permanentă,

---

[49] N. Iorga, *Scrisori...*, p. 165, 166; „Almanahul Parohiei ortodoxe române din Viena", 1970, p. 146.

[50] C. Gane, *Trecute vieţi de doamne şi domniţe*, vol. I, Editura Junimea, Iaşi, 1971, p. 36, 84.

[51] Petrus Thomaslis scris la 4 martie 1462, de la Buda, că Dracula a luat în căsătorie pe o rudă a regelui, vezi *„Columna lui Traian"*, 1883, p. 34. Vezi şi *Cronicile slavo-române...*, p. 212.

[52] N. Iorga, *Istoria lui Ştefan cel Mare*, p. 74—75.

[53] *Idem, Scrisori...*, p. 167—170.

[54] *Idem.*

formată din slujitori și țărani, subordonată direct autorității sale [55].

La începutul primăverii anului 1462, faimosul sultan Mahomed al II-lea, supranumit pentru gloria sa El-Fatih (Cuceritorul), se îndrepta spre Valahia cu gînd de a-l pedepsi [56] pe Dracula și pentru a transforma bogata țară din nordul Dunării în pașalîc turcesc [57].

Chiar și în timpurile fără războaie, în această perioadă de neliniște, avînd în vedere caracterul prădalnic al sistemului statal otoman, nu se poate vorbi niciodată de o pace absolută [58]. Acum însă zvonurile marilor pregătiri din Imperiul otoman în vederea unui război circulau în întreaga Europă, care, deși privea cu îngrijorare soarta creștinătății, nu întreprindea nimic concret în ajutorul voievodului Dracula.

După ce și-a strîns armata „de pretutindeni", luînd cu sine pe Radu cel Frumos, fratele mai mic al voievodului, care pînă acum petrecuse în ambianța exotică a palatului Seraiului, cruntul sultan își îndreaptă oștile spre Țara Românească.

Riposta deosebit de puternică și îndrăzneață, rezistența îndîrjită și repetată, curajul ostașilor lui Vlad Țepeș au făcut ca incursiunile turcești de jaf, de la nord de Dunăre să îmbrace de această dată haina unui mare război de ocupație a Țării Românești [59].

Se apreciază că oastea lui Mahomed, foarte numeroasă, a fost a doua ca mărime și dotare, după cea cu care a cucerit Constantinopolul [60], și „a fost cea mai frumoasă decît alte tabere și că avea mare pregătire în ce privește armele și echipamentul" [61].

Rîndurile nesfîrșite ale acestei armate erau formate din „ieniceri credincioși și răbdători, legiune sfîntă a împăratului păgîn, înaintînd buluciți în jurul calului pe care călărea stăpînul, frumoși ostași cu haine lungi, iatagane și pălării de pîslă albă, cu surguciuri de pene ce unduiau în mers : timargiii că-

---

[55] Șt. Ștefănescu, *Țara Românească de la Basarab I „Întemeietorul" pînă la Mihai Viteazul*, Editura Academiei, București, 1970, p. 66.

[56] Critobolul din Imbros, *op. cit.*, p. 292 ; Georgios Sphrantzes, *Memorii (1401—1477)*, Editura Academiei, București, 1966, p. 129.

[57] *Istoria României*, vol. II, Editura Academiei, 1962, p. 471.

[58] Elekes Lajos, *Hunyadi Janos*, Művelt Nép, 1952, p. 15.

[59] A. Pippidi, *Contribuții la studiul legilor războaielor în evul mediu*, Editura Militară, 1974, p. 265.

[60] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 285.

[61] *Ibidem*, p. 285

lări, stăpînii de moşii care plăteau acest dar al sultanului prin slujba ostăşească a frumoasei lor călărimi, strălucitoare de stofe bogate şi podoabe de aur ; achingiii, cei mai îndrăzneţi dintre luptătorii tuturor neamurilor, a căror simbrie li se găsea în vîrful săgeţilor, beşliii, care primeau plata încincită şi erau socotiţi în stare să doboare atîţia duşmani cît cinci ostaşi de rînd ; gemiliii, care învîrteau mai bine decît orice tovarăşi de steaguri şi suliţe şi sabie, fiind şi minunaţi arcaşi ; muselimii, care întăreau tabăra la popasuri ; saialele, care se luptau ca să nu plătească biruri şi erau întreţinuţi mai mult la deschiderea drumurilor, salahorii, ţăranii care duceau greul muncii cele mai aducătoare de laude“ [62].

Ca număr, această puternică şi bine organizată armată, pe care „abia o ducea pămîntul“ — cum spune cronicarul contemporan turc Enverî [63] — s-ar fi ridicat la 250 000 oameni, dacă socotim valabile spusele lui Chalcocondil [64], sau, după alţi autori, ea ar fi fost de 150 000 [65], sau chiar 300 000 [66]. Dintre aceştia numai corpul ienicerilor — soldaţi de elită — s-ar fi ridicat la nu mai puţin de 25 000 [67].

Este greu de apreciat cîfra reală şi chiar de crezut numărul de 250 000 dat de Chalcocondil, deşi acesta spune că ea „se poate socoti uşor de la bancherii care au luat vadul Istrului şi care au cumpărat de la împărat trecerea peste fluviu cu trei sute de mii de galbeni“ [68].

Voievodul a aflat cu multă îngrijorare în aceste momente critice că însuşi sultanul e în fruntea unui corp de oaste care

---

[62] N. Iorga, *Istoria lui Ştefan cel Mare*, p. 76—77.

[63] *Cronici turceşti...*, vol. I, p. 42.

[64] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 285.

[65] Ducas, *op. cit.*, p. 432. Şemseeddin Ahmed bin Suleiman, în *Cronici turceşti...*, vol. I, p. 202.

[66] Tursun-Bei, în *Cronici turceşti...*, vol. I, p. 68.

[67] Informaţia lui Petrus Thomasiis, în *„Columna lui Traian“*, 1883, p. 37 ; I. Bogdan, *Vlad Ţepeş şi naraţiunile germane şi ruseşti asupra lui*, Bucureşti, 1905, p. 23.

[68] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 285. În vechime se deosebea Dunărea superioară şi de mijloc, care era numită Danubius şi Dunărea inferioară, care era numită Istru, vezi *Călători străini...*, vol. I, p. 248. O apreciere a forţei militare a turcilor la V. Duruy, *L'histoire des temps modernes*, Paris, 1856, p. 92—93 : „D'ailleurs aucune, puissance chrétienne n'était capable d'entretenir une armée permanente aussi nombreuse que celle du sultan“, „... Les Ottomans avaient à cette époque sur les Européens une supériorité incontestable dans l'art militaire“.

cuprindea vreo 7 000 — 10 000 ieniceri și spahii, cu care voia să treacă vadul Dunării la Nicopole [69].

Prezența marelui sultan în fruntea acestei numeroase armate arăta că întreaga forță militară a Imperiului otoman se îndrepta spre Țara Românească [70].

Armata turcească, pe lîngă vestita-i flotă, mai avea două mari corpuri : avangarda, sub comanda marelui vizir Mahmud pașa și grosul armatei condus de însuși Mahomed al II-lea [71]. Pe lîngă acești vestiți comandanți, armata otomană, mai numeroasă ca oricînd, era condusă de mulți bei, ale căror nume au rămas în cronicile evenimentelor [72].

Ea a pornit pe uscat la Filipopole, iar pe mare, echipîndu-se în 25 trireme și vreo 150 vase [73], a reușit să intre pe Dunăre. În drumul ei a făcut numeroase debarcări de jefuire și prădare. Așa a fost arsă Brăila, în acea vreme oraș înfloritor, în care românii făceau „un comerț mai mare decît în toate orașele țării" [74].

Întrezărind planul de război turcesc, Vlad reușește să ajungă la Dunăre pentru a opune rezistență.

Ca și tatăl său, el a folosit în acțiunile sale de pe Dunăre ambarcațiuni ușoare, pentru a putea fi manevrate mai ușor decît vasele grele ale flotei turcești [75].

Dracula, asemenea lui Iancu de Hunedoara [76], marele său dascăl în meșteșugul mînuirii armelor, era conștient că sistemul cetăților, în speță cel de la Dunăre, nu avea mare eficacitate, în fața unei forțe puternice și dinamice, așa cum era acum armata otomană.

Cu ce armată încerca el să respingă puhoiul turcesc ? Există puține criterii sigure să putem aprecia cu exactitate numărul

---

[69] N. Iorga, *Istoria armatei românești*, Editura Militară, București, 1970, p. 61.

[70] Manole Neagoe, *Mari bătălii din istoria lumii*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1973, p. 227.

[71] *Istoria României*, vol. II, Editura Academiei, 1962, p. 472.

[72] Dintre conducătorii oștilor otomane trebuiesc amintiți : Turhanbeioglu Omer bei, Alibeioglu Ahmed bei, Mihaloglu Ali bei, Malkocioglu Bali bei, Nasuh bei, bei de Albania Delioglu Umur bei, bei de lanina, Mihailoglu Iskender bei, Evrenosbeioglu Ali bei, precum și numeroși emiri de primă mărime.

[73] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 285.

[74] *Ibidem.*

[75] Sergiu Columbeanu, *Acțiuni navale în Marea Neagră în timpul lui Ștefan cel Mare*, în „Revista de istorie", nr. 1/1975, p. 73.

[76] Elekes Lajos, *Hunyadi Hadserege*, Budapest, 1951, p. 9.

soldaților de care dispunea Dracula în această perioadă. Dacă acceptăm oricare din cifrele contemporane care s-au păstrat, ele ne arată o inferioritate numerică foarte mare față de armata puternică otomană. După raportul lui Balbi, ambasadorul venețian la Constantinopol, Dracula ar fi dispus de o armată de 30 000 ostași [77], iar după Petrus Thomasiis numărul soldaților români ar fi fost de numai 22 000 [78].

Referitor la alcătuirea armatei, se poate face afirmația că armata lui era „oastea cea mare a țării, în care predominau țăranii" [79] și oamenii de rînd, pedeștri sau călări [80].

Modul cum Vlad Țepeș a apărat linia Dunării, felul cum a acționat împotriva atacurilor lui Mahomed al II-lea, cît și tactica sultanului de a forța trecerea fluviului, judecate prin prisma artei militare ne fac să ne gîndim astăzi la principii de tactică militară întîlnite în apusul Europei abia în epoca modernă [81].

Otomanii trec Dunărea pe înnoptat [82] cu luntre, în așa fel ca debarcarea pe malul celălalt să se facă mai sus de tabăra lui Vlad Dracula pentru a realiza surprinderea și a-l face pe voievod inofensiv.

Ajunși pe malul românesc, turcii se înconjoară „cu un șanț" protector [83]. Potrivit aceleiași surse, chiar în timp ce ei își instalau tunurile, Dracula reușește să ucidă vreo 300 ieniceri, lucru ce l-a mîniat tare pe sultan, care nici nu apucase să treacă Dunărea.

---

[77] *Acta extera*, IV, p. 168; - *In Cronicile slavo-române...*, p. 207, e dat număr aproximativ același 30 900.

[78] *„Columna lui Traian"*, 1083, p. 37—38.

[79] Șt. Ștefănescu, *„Oastea Țării" și epopeea românească a sec. XIV—XVI*, în: *România și tradițiile luptei armate a întregului popor*, Editura Militară, 1972, p. 27; N. Stoicescu, *„Oastea cea mare" în Țara Românească și Moldova (sec. XIV—XVI)*, p. 38, în: *Oastea cea mare*, ed. cit.

[80] N. Stoicescu, *Două războaie cu pronunțat caracter popular, 1462, 1467*, în: *România și tradițiile luptei armate...*, p. 59. Șt. Ștefănescu, *Țara Românească de la Basarab I „Întemeietorul" pînă la Mihai Viteazul*, p. 66.

[81] M. Neagoe, *op. cit.*, p. 227.

[82] Trecerea oștilor turcești pe malul românesc se apreciază că s-a făcut într-un sector cuprins între Nicopole, Turnu, Șistov și Zimnicea, v. N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, p. 78—79.

[83] Mărturia ienicerului de origine sîrbă, Constantin Mihailovici de Ostravița, participant la campanie, cf. *Călători străini...*, vol. I, p. 125 — 128; A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia traiană*, vol. IV, p. 24.

Cele 120 tunuri turceşti au făcut inofensivă împotrivirea românilor şi cele 300 luntre ale oamenilor lui Vlad Dracula. Bătrînul fluviu, care marca hotarul Ţării Româneşti cu Imperiul otoman, este trecut de marele vizir Mahmud, apoi de beglerbegul Rumeliei, care avea totdeauna această misiune de onoare, dacă războiul se purta în jumătatea apuseană a împărăţiei [84].

În aceste momente trec peste Dunăre mii de spahii şi achingii, care pătrunzînd pe teritoriul românesc încep incursiuni de prădăciune. Trece corpul de oaste în frunte cu marele sultan Mahomed al II-lea, cu întregul şi somptuosul său alai, cu miile de ieniceri, cu oastea pedestră formată din azapi.

Ajuns în legendara ţară de la nord de Dunăre, slăvitul sultan este cuprins de spaimă [85], căci faptele voievodului Vlad, fiul bătrînului voievod Dracul, şi ale oamenilor săi, erau deja învăluite în legendă şi în misterul groazei şi al necunoscutului.

După ce îşi strîng corturile, mulţimea turcilor se opreşte pînă ce toată armata se strînge „într-un singur trup", în timp ce voievodul român se retrăgea în „locuri scutite de sihle şi păduri dese" [86].

Dracula intenţiona să-l prindă pe vestitul sultan în pădurile dese şi întunecate ale Teleormanului sau în cele din sudul Dobrogei numite Deliormanul, care în dialectele turce înseamnă pădure nebună [87] şi respectiv mare [88], acolo unde frica şi imposibilitatea de desfăşurare a oştilor otomane erau mai mari decît oriunde.

În calea invadatorilor otomani, voievodul Vlad a aplicat străvechea tactică a pămîntului pîrjolit, de care se serviseră şi predecesorii săi, dar căreia el a reuşit să-i dea o extindere nemaiîntîlnită. Voievodul a pus să fie arse cîmpurile şi satele, să fie otrăvite izvoarele şi fîntînile, făcînd ca pretutindeni să domine spectrul groazei şi deznădejdii. Tactica aplicată, cea a vidului demografic şi economic — expresie elocventă a măiestriei sale strategico-tactice, dar şi în războiul psihologic —

---

[84] N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 61.
[85] C. M. de Ostravita, în *Călători străini...*, vol. I, p. 127.
[86] Ducas, *op. cit.*, p. 432.
[87] *Dicţionarul enciclopedic român*, Editura Politică, Bucureşti, vol. IV, 1966, p. 629.
[88] N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 61; C. C. Giurescu, *Probleme controversate în istoriografia română*, Editura Albatros, Bucureşti, 1977, p. 87.

era singura pe care o putea aplica în condițiile unui război în care forța otomană era mult superioară celei românești [89].

Documentele spun că slăvitul sultan a mers mai bine de 7 zile și „n-a găsit nimic, nici om, nici cel mai neînsemnat animal și nici de mîncare sau de băut", iar țara „deșartă de orice provizii" [90], fapt ce a adus mari neajunsuri turcilor, care în acțiunile lor se bazau pe aprovizionarea prin jaf.

Deosebit de dificilă a devenit înaintarea trupelor, căci oamenii și animalele se zbăteau cu greu prin norii de cenușă și fum, cu care românii îi siliseră să se lupte.

Împotriva colosului otoman pustiitor, în condiții de inferioritate numerică și deficitar în mijloace de tehnică militară, tactica aplicată de voievodul Vlad s-a dovedit a fi singura capabilă să-i asigure protecția și să creeze posibilitatea respingerii agresiunii.

Dracula își ținea cu multă grijă oastea, în rînduri cît mai strînse și cît mai greu de lovit, mulțumindu-se doar să atace pe achingiii răzleți, care rătăceau în grupuri mai mici, — ca și cînd nici n-ar face parte din armata sultanului — în scopul de a prăda și jefui țara [91].

Nicolae Iorga aseamănă situația lui Mahomed al II-lea în lupta cu Vlad Țepeș, cu cea pe care a avut-o Hannibal atunci cînd a pornit să-l înfrunte pe Fabius Cunctator. Asemenea lui Fabius, voievodul român a dus o luptă de hărțuială, atacînd numai în momentul în care armata otomană nu își putea desfășura forța din cauza terenului sau a nopții [92].

Din fața furiei nimicitoare a invadatorilor otomani, voievodul Vlad își retrage parte din populație spre locuri mai ascunse, în păduri dese și spre munți [93] sau în adăpostul lacurilor și bălților. Astfel, copiii și femeile i-a adăpostit „în mun-

---

[89] Fl. Constantiniu, *Vlad Țepeș — realitate și mit*, „Contemporanul", nr. 11 (2052), din 14.03.1986, p. 15; C. Căzănișteanu, *Mari comandanți de oști*, în „Lupta întregului popor", nr. 1(7)/1986, p. 46.

[90] Ducas, *op. cit.*, p. 432; *Hungarie historica, Acta extera, IV*, p. 167—168, *Comp Raynaldus, Annales acclesiastici*, I, p. 336; Radu Rosetti, *Istoria artei militare a românilor*, Editura Academiei, București, 1947, p. 131, 261.

[91] N. Iorga, *Istoria armatei românești*, p. 61; Raportul lui Balbi, *Acta extera IV*, p. 167—168. Majoritatea armatelor din evul mediu asigurau hrana din teritoriul pe care îl ocupau, cf. R. Rosetti *op. cit.*, p. 131.

[92] N. Iorga, *Oameni reprezentativi în purtarea războaielor*, București, 1943, p. 47.

[93] *Călători străini...*, Vol. I, p. 176; Ducas, *op. cit.*, p. 432.

tele Braşov", iar pe alţii într-un oraş cu numele... în jurul căruia întinzîndu-se „un loc mlăştinos", la mărea rezistenţa [94].

În aceleaşi locuri şi împrejurimi, voievodul ascunde proviziile, iar „vitele de tot felul le-a mînat înăuntru hotarelor" [95].

Fără ajutorul de care ar fi avut nevoie, în aceste momente „crîncenul voievod al Munteniei a tras sabia împotriva marii împărăţii turceşti şi... însuşi puternicul Mahomed al II-lea vine cu oastea îngrozitoare să-l răpună" [96].

Oastea strînsă în grabă de Ţepeş era formată din ţărani sau oameni aparţinînd păturilor mici şi mijlocii [97]. Sugestivă şi plină de pilduitoare emoţii este în acest sens afirmaţia ambasadorului veneţian la Constantinopol, care spunea că „Vlad pentru a-şi înjgheba oastea chemase în ea pînă şi copii de la 12 ani în sus" [98].

Punînd mai presus de orice scopurile nobile ale libertăţii patriei sale, el a hotărît să lupte cu orice preţ şi fără nici o şovăire în faţa puternicei armate otomane [99].

Se spune că înainte de a porni în furtunoasa şi crîncena încleştare cu turcii el a cerut oştenilor săi ca „cine gîndeşte la moarte, acela să nu meargă cu mine, să rămînă aici" [100]. Vechea cronică în care se înregistrează acest principiu de curaj şi demnitate militară, după care îşi selecta voievodul ostaşii, etalează de fapt şi concepţia despre onoarea şi menirea cavalerului,

---

[94] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 285, 286. Oraşul necunoscut de cronicar poate fi Bucureşti, oraş nou, vezi P. Şt. Năsturel, *Cetatea Bucureşti în veacul al XV-lea*, în „Materiale de istorie şi muzeografie", I/1964, p. 149, sau Snagov după opinia lui N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, Bucureşti, 1970, p. 62. Muntele Braşov se identifică cu munţii de la sud de Braşov, mai precis Munţii Bucegi, vezi Pavel Binder, *Unde a încheiat Mircea cel Bătrîn tratatul braşovean din 1395? Consideraţii privind localizarea curţii feudale din Braşov*, în „Cumidava", IV, 1970, p. 59—60; *Idem*, *Etimologia, sensul iniţial şi evoluţia numelui topic „Braşov"* în „Limbă şi literatură", VII, Bucureşti, 1964, p. 411—420.

[95] Ducas, *op .cit.*, p. 432.

[96] Alexandru Vlahuţă, *Din trecutul nostru*, Editura Militară, Bucureşti, 1974, p. 42.

[97] *Acta extera*, IV, p. 142.

[98] A. D. Xenopol, *op. cit.*, p. 23; „Columna lui Traian", nr. 1—2/1883, p. 37.

[99] *Cronica lui Enveri*, în *Cronici turceşti...*, Vol. I, p. 43.

[100] *Cronicile slavo-române...*, p. 200.

așa cum era ea stipulată de codurile și canoanele medievale din Europa occidentală [101].

Deși domnul Țării Românești avea o oaste mică, turcii înaintau cu multă prudență, fiind permanent loviți și hărțuiți de ostașii rapizi și curajoși ai lui Dracula. De o deosebită valoare în acest sens sînt mărturiile ienicerului sîrb Constantin Mihailovici de Ostravița, care participînd direct la campania din Țara Românească împotriva lui Dracula, redă în memoriile sale deosebit de plastic groaza care domina armata otomană în timp ce înainta pe urmele lui Dracula : „ne cuprinsese o spaimă mare, deși voievodul român avea o oaste mică și peste tot eram cu grijă și ne îngropam în fiecare noapte în șanțuri ; totuși, nu puteam fi siguri“ [102].

La această stare de nesiguranță și spaimă, care cuprinsese pînă și corpul de elită a ienicerilor, cel mai fidel sultanului, s-au adăugat foametea și căldura toridă din vara acelui an.

Aceste momente au fost evocate cu deosebită putere de sugestie de scriitorul Alexandru Vlahuță : „Cu multă grijă înaintează puhoiul turcesc înăuntru acestei țări tăcute, printre copacii vrăjiți care dintr-o clipeală în alta se pot preface în luptători... Dar ce țară-i asta ? întreabă răstit Mahomed. Unde i-s oamenii ? Nu văd tîrg, nu văd sat. Și unde-i vodă cu oastea ? Unde-i ghiaurul ? Nu-i liniștea morții asta, nici încremenirea fricii, e ura la pîndă, e răzbunarea care tace și așteaptă“.

Dacă „arșița soarelui — care era așa de puternică încît pe veșmintele de zale ale gaziilor se putea face chebap“ [103] — a fost un dar al naturii ce a favorizat armata românească, în schimb foametea în care a lăsat Dracula să se zbată armata otomană, este o abilă tactică adoptată de voievodul român, a cărei eficiență este greu de apreciat dacă ținem seamă că mecanismul oștilor otomane se baza pe aprovizionarea făcută prin jaf, în teritoriul prin care trecea.

Tactica străveche a pămîntului pîrjolit, lupta continuă de hărțuială, apărarea activă și plină de curaj practicată de români au făcut că eficacitatea puternicei armate turcești să fie diminuată, iar suferințele pricinuite în urma contactelor cu oștirea lui Dracula să aibă urmări grave asupra moralului trupelor otomane.

---

[101] Despre concepția în care trebuia să fie educat cavalerul Europei medievale vezi Michel Mollat, *Génèse medievale de la France moderne (XIV-e—XV-e siècle)*, Arthaud, 1977, p. 26.

[102] *Călători străini...*, vol. I, p. 127.

[103] *Cronici turcești...*, p. 68—69.

Ingeniozitatea manevrelor inițiate de voievod, rezistența și tactica neașteptată, curajul ostașilor români sînt o veritabilă surpriză, care a venit să răstoarne așteptările și planurile strategice ale sultanului.

Neînfricat în fața morții, curajos pînă la incredibil, abil și distins general, Vlad, pentru a-l învinge pe Mahomed al II-lea, se hotărăște ca personal să-l prindă pe sultan în cortul său și să-l ucidă [104].

Ar fi fost aceasta cheia războiului la care se gîndise voievodul ? Posibil !

Fidel principiilor sale „Vlad se spune că el însuși a intrat ca iscoadă în tabăra împăratului și că umblînd prin ea a iscodit" [105], nedorind probabil să folosească alți informatori care ar fi pus în primejdie reușita. În același timp, el a folosit pentru a obține cunoștințele dorite asupra taberei turcești „căpetenii turcești pe care le-a prins spre amurg, pe cînd rătăceau în chip imprudent" [106].

„Cunoscător desăvîrșit al practicilor de război ale osmanlîilor, ca unul ce petrecuse între dînșii o parte din tinerețea sa, știind chiar graiul turcesc — după cum ne spune Chalcocondil — Vlad se hotărî a încerca a surprinde de noapte asupra taberei pentru a descoperi pe sultan în cortul său de purpură și a-l ucide" [107]. Subtila strategie urmărea punerea în inferioritate a dușmanului său atît de puternic [108].

Fiind bine informat asupra situației care domnea în rîndul turcilor „Vlad năvălește în tabăra sultanului pornind pe la întîia strajă a nopții", profitînd de obiceiul acestui popor de a nu se deplasa noaptea [109].

Cum a reușit Vlad Dracula să străbată „zidul de diamant" [110] după care se adăpostea Mahomed al II-lea ?

Dracula, cu puțini, însă cu cei mai buni dintre oștenii săi, atacă tabăra otomană, dînd năvală în mare viteză, în rînduri perfect strînse și închegate. Acest curajos torent de soldați a

[104] L. Chalcocondil. *op. cit.*, p. 287. N. Iorga, *Istoria armatei românești*, p. 61.

[105] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 287. M. Kogălniceanu, *Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des Valaques transdanubiens*, Berlin, 1857, p. 94.

[106] Nicolae de Motrussa, în *„Romanoslavica"*, nr. XIII/1966, p. 165.

[107] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 287.

[108] R. Rosetti, *Istoria artei militare a românilor*, p. 176.

[109] N. Iorga, *op. cit.*, p. 61.

[110] Idem, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, p. 81.

avut efectul unui trăznet, ce ar fi lovit tabăra turcilor. Ei au primit mai întîi riposta armatei asiatice, pe care au străpuns-o cu făcliile aprinse [111], tăind drumuri mai departe spre cortul sultanului, prin desimea ostaşilor Semilunei, derutaţi de acest eveniment neaşteptat.

Dar o tabără exemplar organizată ca cea otomană, cu şanţuri de apărare de jur împrejur, cu ţăruşi legaţi cu lanţuri şi un cerc de cămile cuprins între aceşti ţăruşi şi un gard de suliţe, părea imposibil de atacat. Prima ei linie o formau ostaşii de dobîndă şi pripas. Spahiii aşezaţi pe amîndouă părţile cortului împărătesc erau totdeauna gata să-l apere pe slăvitul lor sultan. Locul din stînga — considerat şi cel de mare cinste — era ocupat de ostaşii călări. În sfîrşit, trebuie amintit corpul vestiţilor ieniceri — ostaşii cei mai fideli, gata în orice moment să-şi dea viaţa pentru sultan — care făceau o strajă deasă cu miile lor de corturi, în jurul stăpînului lor [112].

Mai întîi spahiii asiatici au fost loviţi de cei 7 000 [113] sau 10 000 de români [114], urmînd apoi lupte sîngeroase cu straja paşilor Mahmud — mare vizir şi Isac [115], viitor mare vizir.

„Atacul de noapte" — episod rămas celebru în dezvoltarea gîndirii militare româneşti — a avut drept scop surprinderea unui număr cît mai mare de ostaşi turci, pentru a echilibra pe cît era posibil, disproporţia de forţe şi dotare dintre cele două armate. El a creat o mare confuzie şi dezordine în rîndul turcilor, care „atacaţi în întuneric se uciseră unii pe alţii" [116]. Vlad şi neînfricaţii săi ostaşi au prădat şi distrus tot ce le-a stat în cale, în timp ce turcii demoralizaţi şi dezorientaţi, în învălmăşeala creată s-au tăiat între ei, neştiind cu cine luptă.

Înainte de zorii zilei [117], Dracula iese din tabăra turcească — ce fusese transformată de el într-un veritabil teatru de luptă şi se retrage spre pădurile ocrotitoare, de unde venise. Distrugerile pricinuite de acest atac neprevăzut şi îndrăzneţ

---

[111] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 288.

[112] Structura taberei otomane la N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 62.

[113] N. Iorga, *op. cit.*, p. 62.

[114] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 287—289.

[115] N. Iorga, *op. cit.*, p. 62.

[116] Ducas, *op. cit.*, p. 345.

[117] Nicolae de Modrussa, *op. cit.*, în *„Romanoslavica"*, nr. XIII/1966, p. 164—165 ; Ducas, *op. cit.*, p. 432.

au fost deosebit de însemnate [118], dar, în același timp, prin confuzia și surpriza creată, au condus la descurajarea întregii armate.

Este firesc ca în aceste momente și împrejurări, al căror dramatism a învăluit întreaga oaste otomană într-o groază de neimaginat, voievodul român să fie socotit în mod real fiu al diavolului, el însuși drac sau înger al morții.

Posibil ca în momentele sîngeroasei încleștări cu armata română, sultanul să fi trecut prin momente de mare disperare, și astfel, — după cum spune Nicolae de Modrussa — chiar în noaptea atacului, să fi „părăsit în ascuns tabăra, luînd-o la fugă în chip rușinos" [119]. În ciuda faptului că cele spuse de acest episcop — în general bine informat și fidel realității — nu pot fi în totalitate verificate, este cert faptul că după acest atac sultanul a hotărît retragerea [120].

„Atacul de noapte", dat de Vlad și oamenii săi îmbrăcați turcește, la lumina făcliilor, în 17 spre 18 iunie 1462, a avut loc undeva pe drumul dintre Nicopole și capitala Țării Românești [121].

Marele sultan, care „nu a putut să dea luptă cu afurisitul voievod Dracula-oglu Kazîklî (= Țepeș), căci acesta nu a venit față în față, ci a atacat peste noapte" [122], îi poruncește lui Ali bei Mihaloglu ca în zori s-o pornească pe urmele dacilor, în care împrejurare sînt prinși aproximativ 1 000 de români, care sînt apoi torturați și uciși de sultan [123].

Cronicarul bizantin povestește că în noaptea atacului, un soldat român este prins de turci și dus la marele vizir Machumet, cumnatul lui Mahomed al II-lea. Vizirul l-a întrebat pe prizonier dacă știe ascunzătorile voievodului Țepeș, la care soldatul a răspuns ferm că le știe foarte bine, dar de frică față de stăpînul său nu spune nimic, fiind gata să moară de mîna turcilor, decît să spună ceva. Atunci Machumet s-a minu-

[118] Constantin Mihailovici de Ostravița, în *Călători străini...*, vol. I, București, 1968, p. 127.

[119] Nicolae de Modrussa, în *„Romanoslavica..."*, p. 164—165.

[120] Ducas, *op. cit.*, p. 432; Donado da Lezze, *op. cit.*, p. 23—25.

[121] Atacul de noapte s-a produs „la începutul nopții" (Modrussa, *op. cit.*, p. 145—146), cînd „era încă întuneric" (Ducas, *op. cit.*, p. 432), „într-o noapte" (C. M. Ostravița, *op. cit.*, p. 128), „a lovit pe turci noaptea" *(Cronici slavo-române*, p. 207).

[122] Orudjubin Adil, *Tevarih-i-al-i Osman*, în *Cronici turcești...*, vol. I, p. 42—43.

[123] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 289; *Cronici turcești...*, vol. I, p. 42—43.

nat mult de aceasta, afirmînd că dacă domnul român „ar avea o armată însemnată, s-ar putea să ajungă la mare putere“ [124].

Nicolae Iorga, unul dintre cei mai apreciaţi cercetători ai istoriei Bizanţului şi a turcilor, referindu-se la temerarele fapte ale lui Vlad Dracula spunea : „Pînă atunci nu se întîmplase în istoria turcească un (asemenea) atac de îndrăzneală, atacul împotriva persoanei împărăteşti înseşi. Numai cine cunoştea, ca şi tatăl său Vlad Dracul la Varna şi Cosovo, pînă în cele mai mici amănunte, alcătuirea taberei turceşti şi viaţa ce se ducea înăuntru, numai acela putea să cuteze a încerca o astfel de lovitură şi să aibă norocul de a scăpa cu zile el şi ai lui. Astfel acea luptă de noapte cu dată nehotărîtă în cuprinsul lagărului turcesc îngrozit e unul din cele mai interesante episoade ale istoriei milenare a osmanilor“ [125].

Pe bună dreptate, neegalabilul atac de noapte a constituit o puternică şi multiplă lovitură dată pe neaşteptate armatei lui Mahomed al II-lea. La aceasta s-a adăugat lipsa proviziilor şi bolile, care în final au determinat retragerea turcilor spre Brăila şi apoi spre Constantinopol.

Plecarea strategică şi subtilă a oştilor otomane nu s-a făcut brusc, ea fiind precedată de un marş pe valea Ialomiţei, spre Tîrgovişte. Se pare că sultanul nu a urmărit să ocupe capitala care era apărată de trupele şi tunurile lui Vlad, el preferînd să treacă mai departe [126].

Aproape de Tîrgovişte „ajungînd într-un loc frumos, aşezat ca o livadă (marele sultan) vede mii şi mii de pari săditi în pămînt, încărcaţi în loc de fructe cu oameni morţi şi în mijloc pe Hamza în îmbrăcămintea de in subţire şi purpură ce-o purta, tras în ţeapă“ [127].

Istoricul Chalcocondil — care în acest caz poate fi suspectat de exagerare — spune că numărul de turci traşi în ţeapă era de 20 000, o adevărată pădure ce se întindea pe vreo 3 km^2. Oricum, era un avertisment pe care Dracula îl da duşmanilor săi, spre a le inspira teamă şi a-i determina să se retragă. Pedepsirea exemplară a cotropitorilor ţării sale a fost făcută din raţiune de stat şi nu a fost deosebită de practicile epocii sale, ea putînd uşor să-i amintească lui Mahomed al II-lea de propriile sale cruzimi, pentru care, de altfel, era vestit [128].

---

[124] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 289.
[125] N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 62.
[126] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 289.
[127] Ducas, *op. cit.*, p. 432.
[128] *Ibidem*, p. 248 ; N. Iorga, *Istoria vieţii bizantine*, p. 22, 593—595.

Ar fi spus în aceste împrejurări faimosul sultan — după cum se exprimă Chalcocondil [129] — că „nu poate să ia țara unui bărbat care face lucruri așa de mari și mai presus de fire... acest bărbat care face astfel de isprăvi ar fi vrednic de mai mult“ [130].

Deși reușise să pricinuiască pierderi însemnate turcilor, pe care îi hărțuia în permanență, Dracula se retrage în partea de est a țării, pentru a evita tăvălugul puternicei invazii și pentru a-i opune rezistență numai la nevoie. În plus, el este nevoit să trimită o parte din mica sa armată la cetatea Chiliei, care era atacată în acest timp de vărul său Ștefan cel Mare, ce probabil nu voia s-o lase pradă turcilor, deoarece se gîndea la importanța ei strategică și economică [131].

Lăsînd în fața turcilor o parte din armată sub conducerea unor boieri de încredere, Vlad se îndreaptă spre Chilia, unde reușește să-l rănească pe voievodul Ștefan (22 iunie) și să-i respingă armata [132]. Aceasta a fost prima din cele două înfrîngeri suferite de viteazul voievod în cei 47 ani strălucițI de domnie.

În aceste zile (probabil la 23 iunie — cum arată cercetări mai noi care valorifică o cronică italiană) [133] a mai avut loc o însemnată încleștare cu armata turcească. Lupta ar fi avut loc pe apă și pe uscat și a pricinuit mari pierderi otomanilor, care numai în oameni s-ar fi ridicat la nu mai puțin de 50 000 [134].

Ultimul contact al sultanului Mahomed al II-lea cu pămîntul românesc, în anul 1462, este înregistrat la 29 iunie, la Brăila. Aici sultanul a petrecut bairamul („Kurban bayrami“) [135] și

---

[129] Admirația cronicarilor bizantini față de faptele lui Dracula este consemnată și de Venera Rădulescu, *Referiri la vitejia și dorința de independență a poporului român*, în „Muzeul Național“, vol. IV, București, 1978, p. 73.

[130] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 289.

[131] N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, p. 83—84.

[132] Vezi pe larg acest episod la N. Iorga, *Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe*, București, 1899, p. 124—128; Constantin Șerban, *Avut-a loc un conflict între Ștefan cel Mare și Vlad Țepeș în 1462?*, în „Studii și articole de istorie“, nr. XXXII, 1976, p. 77—82; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 60—64.

[133] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 114 *(Cronica di Bologna*, în L. A. Muratori, *Rerum Italicarum Scriptores*, XVIII, Milano, 1731, col. 744).

[134] Considerăm cifra exagerată.

[135] Mihail Guboglu, *Vlad Țepeș și Mehmed al II-lea...*, p. 388.

tot de aici își îmbarcă o parte din armată, cealaltă parte fiind nevoită să se retragă în dezordine peste Dunăre.

Pînă la 11 iulie 1462, sultanul a ajuns la Adrianopole [136], unde a intrat noaptea ca să evite impactul cu protestele compatrioților săi, care erau loviți de pierderea rudelor în războiul de la nord de Dunăre și de rezultatul său nefavorabil.

În aceste împrejurări, voievodul Vlad Țepeș-Dracula, care îl înfruntase cu bărbăție pe cruntul Mahomed al II-lea, avea confirmarea victoriei sale.

Deși greu de imaginat [137], gîndindu-ne la numărul impresionant de mare de ostași turci, la dotarea și pregătirea lor de luptă, finalul expediției a fost o victorie a lui Vlad Dracula, care conducea doar o mică oaste, întrucît după luptele cu domnul român, marele și ambițiosul Mahomed „plin de rușine a trecut Dunărea și a ajuns la Adrianopol" [138].

La loviturile date de voievod, pe fondul deznădejdilor și al lipsei de forțe, s-a adăugat, — așa cum afirmă sclavul albanez fugit din Adrianopol — și teama unui atac al armatei lui Matei Corvin, care avea obligații de alianță și ajutor militar pentru domnul român [139].

Considerîndu-l unul din geniile militare ale poporului român, marele cărturar și revoluționar Nicolae Bălcescu arată că voievodul Dracula a trebuit să posede temeinice principii de artă militară pentru „a învinge o putere mare cu o alta mai mică" [140]

Deși sultanul se întorcea înfrînt din Țara Românească [141], la sosirea sa la Adrianopol, cei care se ocupau de primirea

---

[136] N. Iorga, *Istoria armatei românești*, p. 63 și *Istoria lui Ștefan cel Mare*, p. 85 ; Barbu T. Cîmpina, *Victoria oștii lui Țepeș asupra sultanului Mehmed al II-lea*, în „Studii de istorie", nr. 3/1962, p. 549.

[137] C. C. Giurescu, *Probleme controversate în istoria română*, Editura Albatros, 1977, p. 93 ; F. Babinger, *Mahomed II le Conquerant et sont temps (1432—1481)*, Payot, Paris, 1954, p. 251.

[138] Ducas, *op. cit.*, p. 432 ; L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 289.

[139] I. Bianu, *Ștefan cel Mare — Cîteva documente din arhivele de stat de la Milan*, în „Columna lui Traian", nr. 1/1883, p. 34—35, reluat și de Ștefan Andreescu, *op. cit.*, p. 122—123.

[140] N. Bălcescu, *Scrieri militare alese*, Editura Militară, București, 1957, p. 90. Aceeași idee la C. Soare. *Istoria gîndirii militare românești*, Editura Militară, București, 1974, p. 36.

[141] Chiar dacă nu este scopul prezentei lucrări, vrem să facem precizarea că o serie de istorici și cronicari turci, din obligație și din sentimente de preamărire pentru sultanul lor, nu au putut să-i atribuie în termeni clari victoria lui Vlad Țepeș. Istoriografia română a de-

suitei sultanului „au pus la cale unele manifestări de veselie pentru a face pe supușii săi să creadă că stăpînul lor s-a întors victorios“ [142].

Mahomed al II-lea, intitulat cu fală „sultanul cel slăvit printre sultanii lumii, cel care asigură liniștea și pacea, răspînditorul dreptății și al favorurilor, nimicitorul necredincioșilor și al vrășmașilor, cel care se bucură anume de bunăvoința stăpînului lumii Allah să-i țină împărăția pînă în ziua judecății de apoi, cel care este lumină pentru cei care se roagă și pentru cei nevoiași și nobili la suflet“ [143], s-a întors cu armata în stare jalnică, temător de nemulțumirile populației dezamăgite și speriate de pierderile suferite in Țara Românească [144]. Foarte curînd, din cauza numeroaselor proteste, sultanul care intrase pe furiș în oraș este nevoit să-l pără-

---

monstrat cu numeroase dovezi această victorie. Pentru discuția și demonstrarea victoriei vezi : Barbu T. Cîmpina, *Victoria oștii lui Vlad Țepeș asupra sultanului Mehmed al II-lea*, în „Studii de istorie“, nr. 3/1962, p. 533—555 ; N. Iorga, *Istoria armatei românești*, p. 62 ; *Acte și fragmente*, vol. III, p. 39, 62, 84, ș.c.l. lucrări ; L. Chalcocondil, *Expuneri istorice*, Editura Academiei, București, 1958, p. 289—290 ; *Stari srpski rodoslovi letopisi*, Editura Stojanovič, Karlowitz, 1927, p. 245 ; A. Veress, *Fontes rerum Transilvanicum*, vol. IV, p. 130 ; Ducas, *Istoria turco-bizantină*, Editura Academiei, 1958, p. 432 ; I. Bogdan, *Cronicile slavo-române*, Editura Academiei, 1959, p. 208 ; Alois Gabriel, „Columna lui Traian“, nr. 1/1883, p. 39—41 ; A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia traiană*, vol. IV, p. 27 ; N. Stoicescu, *Vlad Țepeș*, București, 1976, p. 115—119 și *Vlad Țepeș*, București, 1979, p. 125—132, Idem, *La victoire de Vlad l'Empaleur sur les Turcs (1462)*, în „Revue Roumanie d'Histoire“, nr 3/1976, Idem, *„Oastea cea mare“ în Țara Românească și Moldova (sec. XIV—XVI)*, p. 38. C. Soare, *op. cit.*, p. 44. Alte mărturii reies din textul și notele acestui capitol. Alături de cei care au dat crez absolut izvoarelor turcești și nu au analizat obiectiv documentele existente și studiile minuțioase care au demonstrat victoria lui Vlad Țepeș se situează C. C. Giurescu, *Probleme controversate în istoriografia română*, Editura Albatros, 1977, p. 93 și *Istoria românilor*, vol. II, p. 14. Opinia lui C.C. Giurescu a fost combătută de N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 119. Dintre istoricii străini care au susținut teza victoriei lui Vlad Dracula mai citățm : Gianfranco Giraudo, *Dracula, Contributi alla storia delle idee politiche nell'Europa Orientale alla svolta del XV secolo*, Veneția, 1972, p. 56.

[142] Relația „sclavului albanez“ la I. Bianu, *op.* cit., p. 41.

[143] *Documente turcești privind istoria României, vol. I (1455—1774)*, Editura Academiei, București, 1976, întocmit de M. A. Mehmed, p. 3.

[144] Confirmă raportul lui A. Guidobonus, sol al Milanului la Veneția, la 30 iulie. Subl. B. T. Cîmpina, *Victoria...*, p. 550.

seasca [145]. Mai mult, el demobilizează armata care a fost în Țara Românească, căci era distrusă și demoralizată [146].

Pierderile inerente unor operațiuni militare de asemenea amploare sînt greu de evaluat cu precizie. Dînd ascultare cronicarului bizantin, aflăm că turcii au luat drept pradă din Țara Românească 200 000 cai, boi și vaci [147]. În același timp — după spusele unui pelerin aflat în drum spre Jaffa — turcii au pierdut în urma unei înfrîngeri din 17 iunie 1462, 30 000 de oameni în Valahia [148]. Pierderea din 17 iunie este doar una episodică, pentru că la această dată operațiunile militare nu erau terminate, dar ea vine să contureze că adevăratele pierderi au fost cu mult mai mari.

Este firesc ca în urma acestei mari campanii de jaf și cotropire, pierderile suferite de Țara Românească să declanșeze o serie de modificări de natură economico-socială, care au fost reflectate de creșterea considerabilă a dărilor și a obligațiilor feudale în perioada imediat următoare războiului [149].

Vestea victoriei lui Vlad Țepeș s-a răspîndit cu iuțeală și a fost primită cu multă bucurie de întreaga lume creștină. Pînă la data de 31 iulie 1462 „nimeni, dar absolut nimeni, în toată Europa nu ridicase vreo îndoială asupra caracterului deplin al succesului românesc“ [150].

La plecare însă, inteligentul sultan Mahomed al II-lea a lăsat pe favoritul său, Radu cel Frumos, fratele mai mic al voievodului Vlad, „la marginea Țării Românești (Brăila) pentru a ademeni sufletele românilor care ar voi să-l părăsească pe Dracula“ [151]. Acest fapt se poate desprinde și din cronica amănunțită și bine documentată a lui Chalcocondil, scrisă pînă

---

[145] *The itineraries of W. Wey*, London, 1857, p. 100—101. E. D. Tappe, *Documents concerning Rumanian History (1427—1601), Collectad from British Archives*, Mouton § Co, London, The Hague, Paris, 1964, nr. 2, p. 17—19. Fr. Pall, *Notes du pèlerin William Wey à propos des opérations militaires des Turcs en 1462*, în „Revue Historique du Sud-Est Europeén“, XXII/1945, p. 264—266.

[146] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 287—298.

[147] *Idem.*

[148] Mărturia din 17 iunie 1462, în *The itineraries of W. Wey*, p. 100—101.

[149] *D.R.H.*, B. vol. I, p. 227, 241, 258; cf. Ștefan Ștefănescu, *Țara Românească...*, p. 70.

[150] B. T. Cîmpina, *op. cit.*, p. 550.

[151] *Acta extera*, IV, p. 168; N. Iorga, *Studii și documente*, III, p. XXXI. Informația aparține unei surse contemporane demnă de toată încrederea, Balbi, reprezentantul Veneției la Constantinopol.

la 1463 : „l-a lăsat pe fratele domnitorului Vlad (Radu cel Frumos), acolo în țară, ca să trateze cu dacii și să aducă țara sub ascultarea lui... iar el însuși a pornit de-a dreptul spre reședința împărătească" [152].

Instalarea în zona dunăreană a lui Radu cel Frumos asigura realizarea scopurilor politico-expansioniste ale Imperiului otoman în Țara Românească. Favoritul sultanului, Radu cel Frumos, s-a bucurat în această perioadă de sprijinul unei flote și a unor detașamente turcești.

Împotriva celor care voiau să închine țara otomanilor, voievodul Vlad Țepeș a continuat să lupte cu hotărîre. Din șirul bătăliilor purtate trebuie să amintim victoria sa de la sfîrșitul lui august și cea din 8 septembrie 1462, în urma căreia pier 30 000 turci și sînt distruse o parte din planurile de alianță și trădare inițiate de boieri [153].

Luptele pline de jertfe duse împotriva otomanilor, victoria voievodului Vlad Țepeș, nu au fost văzute cu ochi buni de marea boierime, care nu era interesată să facă sacrificii și nici să fie condusă de un domnitor puternic. Ea întrevedea în acțiunile voievodului perspectiva defavorabilă și amenințătoare intereselor sale economice și de dominație, fapt ce face ca să alunece repede pe panta trădării, în favoarea otomanilor [154].

Între plecarea lui Mahomed al II-lea și trădarea boierilor s-au scurs cîteva luni, răstimp în care acțiunile și faptele sale, cît și „cele patru războaie" purtate victorios în Țara Românească împotriva turcilor pot să confirme în plus că el și-a menținut calitatea de voievod [155].

Succesele militare surprinzătoare prin măreția și nebănuirea lor, geniul militar și de conducător, ingeniozitatea în modul de surprindere și derutare a unui inamic atît de puternic, cunoașterea și stăpînirea unor principii avansate de artă și

---

[152] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 298. Toate cronicile otomane arată că Mahomed al II-lea a acordat „cîrmuirea" Țării Românești lui Radu cel Frumos, care deși este obligată să plătească tribut rămîne autonomă.

[153] *Istoria României*, Editura Academiei, București, 1962, vol. II, p. 475.

[154] B. T. Cîmpina, *Complotul boierilor și „răscoala" din Țara Românească din iulie-noiembrie 1462*, în „Studii și referate privind istoria României", I, București, 1954, p. 606.

[155] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 58 ; B. T. Cîmpina, *Victoria oștii*.... p. 543, citind pe Dlugosz și Bonfini. Pentru victoria lui Dracula în „cele patru războaie" vezi *The itineraries of W. Wey*, p. 101.

strategie militară, au atras atenţia istoricilor şi istoricilor militari.

Deplin îndreptăţit s-a afirmat că „modul cum Vlad Ţepeş a ştiut să-şi organizeze armata şi să conducă războiul purtat împotriva oştilor otomane de sub comanda lui Mahomed al II-lea, oferă unul din cele mai veridice exemple de aplicare a principiilor de artă militară de către un voievod român, principii care au fost formulate teoretic mult mai tîrziu“ [156].

Curajul extraordinar, tăria morală, dorinţa sfîntă de libertate a ţării sale, formaţia sa ca om şi conducător, maturizarea timpurie şi în condiţii vitrege de pribegie la curtea sultanului, la cea a Moldovei sau a Ungariei, cît şi situaţia şi moştenirea familiară în arta războaielor sînt numai cîţiva din factorii care au făcut ca luptele purtate de armata română sub comanda lui Vlad Vodă să-şi încline sorţii de izbîndă în defavoarea cotropitorilor.

M. de Folard, specialist în istorie şi artă militară, referindu-se la talentul militar al voievodului român Dracula, spunea : „în atacurile nocturne, fără ca să recurgem la exemple antice, avem unul extrem de memorabil. Vlad, unul din cei mai mari căpitani ai secolului său şi comparabil cu Sertorius, a întreprins o acţiune care ar împodobi perfect un roman. Vlad adaugă forţelor sale reputaţia de excelent conducător de oaste. Profitînd de condiţiile favorabile ale întunericului şi de dezinvoltura inamicului său, voievodul s-a aruncat cu toate trupele sale asupra taberei turceşti în timpul întunericului nopţii“ [157].

Valoarea victoriei şi a reuşitei atacului de noapte trebuie subliniată în antiteză cu faptul că Mahomed al II-lea cunoştea bine acest procedeu tactic, pe care l-a folosit la 28 mai 1453 împotriva Constantinopolului [158].

Deşi operaţiunile militare declanşate de Vlad au fost mai reduse în timp şi spaţiu faţă de cele din campania din 1805 a

---

[156] Dumitru Matei, *Unele referiri privind tactica militară a lui Vlad Ţepeş în războiul antiotoman din anul 1462*, în *File din istoria militară a poporului român*, vol. 3, p. 20—21.

[157] M. de Folard, *Histoire du Polybe*, comentarii la *Livre I*, capit. XV, 1729, p. 49—50. Textul subliniat şi publicat în lb. franceză de Generalul Nicolau Theodor în *Două erori istorice, Cum a făcut prizonier Vlad Ţepeş pe Hamza paşa ?* Bucureşti, 1934, p. 42 şi recent de Ştefan Ştefănescu, *Vlad Ţepeş — un conducător de stat celebru*, în „Revista de istorie“, nr. 11/1976, p. 1654.

[158] Sublinierea N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 108, nota 110.

lui Napoleon, generalul Theodor Nicolau le aseamănă cu acțiunile întreprinse pentru surprinderea și capturarea generalului austriac Mak, la Ulm [159].

Inspirîndu-se din marea și străvechea epopee de apărare a pămîntului strămoșesc, în care și-au înscris numele cu multă cinste mulți membri ai familiei sale, voievodul a făcut totul ca numeroasa armată otomană, deși bine dotată, să sufere pierderi cît mai mari în acest război ce se anunțase favorabil ei. Oastea română a hărțuit trupele sultanului cu multă precauție, însă continuu, le-a lovit cu rapiditate, împiedicîndu-le să riposteze în acele locuri unde configurația terenului le făcea inofensive numărul și echipamentul [160].

În evul mediu, în special în perioada lui Vlad Țepeș, cînd Imperiul otoman se bucura de strălucirea economică și militară de după cucerirea Constantinopolului, situația strategică a țărilor române a fost adesea amenințată din cauză că ele se aflau la „intersecția confruntărilor de interese antagonice ale unor puternice state feudale", iar de altă parte, de „lipsa unității politice și militare" [161].

Animat de un înalt patriotism, voievodul Vlad Țepeș a reușit, în condițiile dificile ale epocii sale, să elaboreze o gîndire strategică proprie și eficientă, care avea ca scop suprem apărarea independenței țării, printr-o intensă și complexă activitate socială, militară și diplomatică [162]. Pentru meritele sale în această direcție, el a fost și este considerat de istoricii artei militare ca unul din *„generalii cei mai vestiți ce au comandat armatele românești"* [163]. Datorită înfrîngerii suferite, demoralizării și derutei ostașilor săi, sultanul a renunțat la ideea de a cuceri Țara Românească, obținînd doar înlocuirea lui Dracula prin intermediul unor manevre politice [164].

---

[159] „România militară", nr. 17/1934, p. 63—88, apud. Șt. Ștefănescu, *op. cit.*, p. 1654.

[160] C. Soare, *Istoria gîndirii militare românești*, Editura Militară, București, 1974, p. 44; Constantin Antip, *Războiul popular în istoria universală*, București, 1976, p. 46—47; A. I. Lupescu, *Concepția militară a domnilor români în secolul al XV-lea și al XVI-lea*, în „România militară", vol. VII, nr. 2—3, 1901, p. 139, 142, 143, 147.

[161] C. Soare, *op. cit.* p. 36.

[162] *Idem*; A. I. Lupescu, *op. cit.*, p. 139.

[163] Nicolae Bălcescu, *Opere*, vol. I, Editura Academiei, București, 1974, p. 68.

[164] Șt. Ștefănescu, *op. cit.*, p. 1649—1650.

Nu se poate încheia prezentarea luptei voievodului Vlad Țepeș cu Imperiul otoman — cea mai glorioasă parte a activității și vieții sale — fără a aminti diversele mărturii semnificative rămase în memoria istoriei ca dovezi indubitabile ale reacțiilor și satisfacției lumii europene în legătură cu victoria strălucită împotriva Semilunei [165].

Deși la 27 iunie 1462, expediția sultanului nu se încheiase, un pelerin ce se afla în drum spre Jaffa înregistra în Grecia știrea că la 17 iunie, în Țara Românească, turcii au fost înfrînți și au pierit 30 000 de oameni [166].

La 3 august 1462 Alois Gabriel, rector de Candia, scria lui Antonio Loredano, căpitan în Modon, despre zdrobirea turcilor de către Vlad Dracula și dezordinea în care a ajuns la Adrianopol [167], mărturie incontestabilă a victoriei românești.

Rezultatul final al acestei campanii ni-l dau informațiile culese la numai 8 zile după intrarea în Adrianopole a sultanului înfrînt, prin persoana unui sclav albanez: „Văzînd (Mahomed al II-lea) că nu-l poate supune pe domnul român (...) și temîndu-se și de armata ungurească care venea spre a da ajutorul românilor, se întoarse pe mare cu o mare lipsă de hrană pentru armată și caii ei" [168].

Domenico Balbi, reprezentantul Veneției la Constantinopol, aducea la cunoștința guvernului său, în 28 iulie 1462, luptele sîngeroase desfășurate în Țara Românească și victoria categorică a oștilor române. Acest fidel și deosebit de important informator oficial, subliniind victoria lui Dracula, afirma că sultanul conștient de proporțiile victoriei voievodului român „a ridicat în grabă tabăra și a trecut fluviul (Dunărea) îndărăt" [169].

Regele Ungariei, Matei Corvin, însușindu-și chiar o parte din meritele acestei victorii în fața turcilor, trimite o solie în Apus, care anunță oficial Veneției zdrobirea armatelor otomane „de către unguri și români" [170].

Înaltul sol al Milanului pe lîngă Veneția, A. Guidobonus, înregistra la rîndul său știrea victoriei lui Vlad și o prezenta în raportul său din 30 iulie [171].

---

[165] Analiza campaniei a fost făcută de mai mulți cercetători pe care i-am amintit la locul potrivit.

[166] *The itineraries of W. Wey*, p. 93.

[167] „Columna lui Traian", nr. 1—2/1883, p. 39.

[168] *Idem*, p. 40—41.

[169] B. T. Cîmpina, *Victoria...*, p. 549.

[170] *Ibidem*, p. 550.

[171] *Idem*.

Altă mărturie a succesului repurtat de Dracula este confirmarea oficială din 31 iulie 1462, făcută de principalul dregător la insulei Creta [172], în legătură cu victoria anunțată de un corăbier român, care reușise să scape cu o corabie românească la 25 iulie din Constantinopol. Pînă la această dată, corăbierul nu numai că a luat la cunoștință proporțiile victoriei românești, așa cum erau prezentate în capitala imperiului, dar a putut vedea starea jalnică în care ajunsese armata și flota turcească în oraș [173].

Scrisoarea fără titlu din 12 august 1462 — semnată probabil tot de Alois Gabriel — relatează spusele unui albanez, fugit de la turci, în legătură cu victoria lui Țepeș și faptul că oastea sultanului a intrat în dezordine și în stare jalnică în Adrianopol [174].

Dovadă a prestigiului victoriei și a bucuriei de care a fost cuprinsă creștinătatea este mărturia din octombrie 1462 [175] a pelerinului William Wey, bazată pe constatările făcute de el în Rhodos, potrivit cărora în urma „celor patru" războaie purtate victorios de Dracula călugării de aici au tras clopotele și au cîntat *Te Deum* spre pomenirea și lauda succesului [176].

Confirmînd victoria oștilor române, venețianul D. Malipiero, în jurul anului 1500, consemnează printre altele că voievodul Dracula a dat piept cu puternica oștire a lui Mahomed al II-lea și a „înfrînt-o voinicește" [177].

O altă cronică venețiană, referindu-se la aceeași expediție turcească din 1462, ne arată că „turcii — plecați împotriva lui Dracula în Valahia — au fost bătuți și fugăriți rău" [178].

Ștefan Mango, în analele venețiene (1433—1477), fiind în deplin acord cu numeroasele știri ajunse la Veneția în jurul lui 1 septembrie 1462, scrie că Mahomed al II-lea „a trimis o puternică armată în Valahia ; dar sculîndu-se valahii împotriva ei, au fost bătuți ; au fost tăiați în bucăți 30 000 — 40 000 de turci și a fost prins de valahi un nepot al Valahu-

---

[172] „Columna lui Traian", nr. 1—2/1883, p. 39 ; B. T. Cîmpina, *op. cit.*, p. 550.

[173] „Columna lui Traian", nr. 1—2/1883, p. 39.

[174] *Idem*, p. 40—41.

[175] Ziua de 26 iulie, cînd a fost datată știrea de către B. T. Cîmpina, *op. cit.*, p. 651, a fost corectată cu luna octombrie de Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 128—129.

[176] *Idem.*

[177] N. Iorga, *Acte și fragmente*, III, p. 84.

[178] *Ibidem*, p. 39.

lui (al lui Ţepeş), care părăsise lagărul lui şi se duse la turci ; şi acesta fu tras în ţeapă“ [179].

Culegînd informaţii de la curtea regelui Matei Corvin, Fl. Roverela, solul ducelui de Ferara la Buda, arăta că Dracula „...le-a dat o strajnică bătaie în părţile Ţării Româneşti“ [180].

Legatul papal al curţii regale de la Buda, episcopul Nicolae de Modrussa, folosind informaţiile oficiale şi ştirile care circulau în Transilvania şi Ungaria, în anii imediat următori victoriei din 1462 şi cunoscîndu-l personal pe Dracula, vorbea în acelaşi fel despre atacul de noapte şi dezastrul ce a cuprins oştile otomane, cît şi de marele sultan, care „după ce a văzut pierderea suferită de ai săi şi aflînd că ungurii aduc întăriri Dracului, s-a grăbit să se întoarcă de unde venise şi a trecut Dunărea...“ [181].

Analele sîrbeşti spun la rîndul lor că în anul 1462 „a mers sultanul Mehmed în Valahia şi împotriva lui Vlad voievod şi nimic nu a izbutit“ sau după o altă variantă, „l-a bătut Dracula pe sultan în timpul nopţii“ [182].

Învăţatul bizantin Chalcocondil, în cronica sa redactată probabil pînă la 1463, dă informaţii vagi, dar revelatoare asupra succesului militar al lui Vlad Ţepeş. El afirmă că Mahomed al II-lea s-a declarat neînstare să-l înlăture pe domn, iar la plecarea sa „l-a lăsat pe Draculea (aici Radu cel Frumos) fratele domnitorului Vlad, acolo în ţară, ca să trateze cu dacii şi să aducă ţara sub ascultarea lui... iar el însuşi a pornit de-a dreptul spre reşedinţa împărătească“ [183]. Corelarea acestor date la celelalte mărturii favorabile atestării unei victorii româneşti întăresc ideea prezentată cu multă prudenţă, dar de certitudine a cronicarului bizantin, potrivit căreia pînă la plecarea din Ţara Românească sultanul nu a reuşit să obţină o victorie în faţa lui Vlad Ţepeş.

---

[179] *Ibidem*, p. 86.

[180] A. Veress, *Fontes rerum Transylvanicum*, vol. IV, p. 15 ; B. T. Cîmpina, *op. cit.*, p. 540.

[181] Şerban Papacostea, *Cu privire la geneza şi răspîndirea povestirilor scrise despre faptele lui Vlad Ţepeş*, în „Romanoslavica“, nr. XIII/1966, p. 159—167.

[182] *Stari srpski rodoslovi letopisi*, Editura Stojanovič, Karlowitz, 1927, p. 245 ; Anca Iancu, *Ştiri despre români în izvoarele istoriografice sîrbeşti (sec. XV—XVII)*, în „Studii istorice sud-est europene“, vol. I, Bucureşti, 1974, p. 23.

[183] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 283—289.

Alt cronicar bizantin, contemporan evenimentelor, istoricul Ducas (1400—1470), după ce descrie luptele crîncene date între români şi turci, arată că sultanul „sculîndu-se plin de ruşine, a trecut Dunărea şi a ajuns la Adrianopol“ [184].

Cronicarul raguzan Felix Petancius, la 1502, în *De aggrediendo Turcos* arată : „Dracula cu puţini, dar aleşi militari, atacă pe Mehmet împăratul turcilor — în timp de noapte şi-l sileşte să se întoarcă în fugă spre Dunăre cu mari pierderi de oameni şi cu ruşinea de a fi dat dosul“ [185].

Consemnările făcute de Michael Bocignoli din Raguza în 1512, după călătoria efectuată în Ţara Românească, pun în evidenţă că la acea dată se cristalizase în conştiinţa europeană succesul luptelor lui Vlad Ţepeş. După ce arată că voievodul era „bărbat ager şi cît se poate de priceput în treburile ostăşeşti“ autorul spune printre altele că Mahomed „a fost silit să se întoarcă pe unde venise fără pradă, fără izbîndă şi după ce a pierdut pe mulţi dintre ai săi [186].

Povestirea slavă despre Dracula, scrisă pînă în 1483—1484, arată faptele de eroism ale voievodului, menţionînd totodată că sultanul „a plecat în mare ruşine ; a pierdut oaste nenumărată. El nu a îndrăznit să meargă (mai departe) împotriva lui (Dracula)“ [187].

Ştirea dusă de un ostaş, în jurul datei de 21 august 1462, dregătorilor oraşului genovez Caffa din Crimea, a fost interpretată de cercetători ca un indiciu al faptului că de la plecarea sultanului şi pînă la „destrămarea puterii lui Vlad Ţepeş au trecut aproape două luni şi deci sultanul nu cîştigase lupta“ [188].

Înfrîngerea sultanului Mahomed al II-lea este menţionată şi de istoricul german Ioannes Cuspinianus (1473—1529), care la rîndul său vorbeşte despre celebrul atac de noapte şi enumeră minuţios evenimentele : „Nu mult timp după aceea, plecînd Mahomed în Dacia, pe care o numim astăzi Valahia, s-a expus unei serioase ruşini. Cum sînt schimbate condiţiile izbînzii de război printr-o hotărîre ! Droulas, comandantul dacilor numit de alţii Dracula, atacînd violent într-o noapte

[184] Ducas, *op. cit.*, p. 432.
[185] N. Iorga, *Acte şi fragmente*, vol. III, p. 62 ; *Călători străini...*, vol. I, p. 444.
[186] *Călători străini...*, vol I, p. 176—177.
[187] *Cronicile slavo-române...*, p. 208.
[188] B. T. Cîmpina, *Victoria...*, p. 551—552.

întunecoasă tabăra turcilor cu 6000 de călăreți și un număr egal de pedeștri, într-atît de mare groază a insuflat, încît ar fi putut fi distrusă întreaga armată, dacă nu ar fi fost împinsă la luptă după sfatul comandantului Mahomed, care l-a urmat pe a lui Chalus, ca nu călare, ci fiecare stînd în picioare să dea lupta în fața cortului său. Chiar și așa o foarte mare parte a fost ucisă" sau „Dracula, cu puțini, dar aleși soldați atacînd la a doua veghe a nopții l-a silit pe Mahomed, stăpînind deja Valachia mare și grăbindu-se să ocupe Valachia mică, pus pe fugă, să se întoarcă la Dunăre cu măcelărirea alor săi și cu mare rușine" [189].

În fața numărului mare de mărturii ce atestă victoria lui Vlad Țepeș-Dracula și a căror autenticitate nu poate fi pusă în discuție, trebuie să ne raliem concluziei valoroase exprimată de marele istoric A. D. Xenopol: „Cînd vedem că din Caffa pînă în Constantinopole, din Milano și Veneția pînă în Candia, toate izvoarele grecești, polone, ungurești, italiene, caffeneze, vorbesc de izbînda lui Vlad contra turcilor, ni se pare că nu putem altceva decît să primim părerea că sultanul Mahomed a fost bătut de Vlad Țepeș" [190].

Deși istoriografia a reușit să conserve solide și suficiente mărturii privitoare la victoria voievodului român, trebuie să luăm în considerație că numărul și răspîndirea lor au fost reduse de măsurile de securitate luate de Mahomed al II-lea în anii 1461—1462. Astfel, pe lîngă faptul că sultanul dispunea construirea de cetăți, interzicea comerțul cu aramă, plumb, piei, el a dat dispoziții ca toată corespondența pentru străinătate să fie sever supravegheată și pe cît posibil interzisă, puțini fiind cei care au primit autorizația de a părăsi pe mare sau uscat țara. Însuși ambasadorul Balbi, la sfîrșitul lui iulie 1462, arăta autorităților din țara sa dificultățile pe care le are pentru a putea expedia raportul său de la Istanbul [191].

---

[189] I. Cuspinianus, *De Caesaribus atque impp. romanis*, Francforti, 1601, p. 452 și respectiv 482. Textul a fost reprodus în latină de Virgil Andronescu, *Contribuțiuni istorice și numele de Dobrogea*, Constanța, 1901, p. 51 și de N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 118—119.

[190] A. D. Xenopol, *op. cit.*, p. 27. Ideea este susținută și de N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 119. Vezi și hărțile luptelor la Gheorghe Romanescu, *Marile bătălii ale românilor*, Editura Sport-Turism, București, 1982, p. 81.

[191] F. Babinger, *Mahomed II le Conquérant et son temps (1432—1481)*, Payot, Paris, 1954, p. 252—253.

Pe fondul acestor acțiuni înțelegem de ce o serie de istorici, bazîndu-se doar pe scrierile exclusiviste și panegirice turcești sau cronicile și pamfletele calomniatoare elaborate de cercurile potrivnice voievodului au prezentat eronat viața și faptele sale.

Dovadă a succesului politico-militar repurtat de Vlad Țepeș în războiul din 1462, ca o consecință firească a luptei pline de curaj și sacrificiu, a talentului său de strateg și comandant militar, este fără îndoială și faptul că Țara Românească rămîne cu statutul de „Mümtâz eyaleti", adică „Provincie privilegiată" față de Imperiul otoman, spre deosebire de țările vecine care au fost transformate în pașalîc turcesc, ele avînd titulatura de „Beylerbeylik" [102].

[102] Mihail Guboglu, *Vlad Țepeș și Mahomed al II-lea...*, p. 388.

PRIZONIER AL REGELUI MATEI CORVIN. ULTIMA DOMNIE

Retragerea sultanului Mahomed al II-lea şi a armatelor sale constituia pentru Vlad Ţepeş-Dracula garanţia unei nesperate victorii, cît şi asigurarea, pentru o anumită perioadă, a păcii atît de necesare refacerii ţării şi realizării aspiraţiilor sale de independenţă.

Partida oponentă, formată în mare parte din boierime, şi uneltirile lui Radu cel Frumos, aflat în partea de sud-est a ţării, unde era ajutat de detaşamente turceşti, agravau şi mai mult stabilitatea statală şi a puterii voivodale.

În aceste momente, cînd prudenţa şi priceperea se dovedeau insuficiente pentru atingerea scopurilor propuse, căci ţara era secătuită, iar armata istovită şi împuţinată de pe urma inegalului şi istovitorului război, se simţea mai mult ca oricînd nevoia sosirii mult aşteptatului ajutor promis de Matei Corvin. Alianţa politică dintre Vlad Dracula şi regele Ungariei, care fusese întărită în urma căsătoriei voievodului român cu o rudă a regelui, avea sprijinul papei Pius al II-lea — cunoscut animator al cruciadei contra expansiunii otomane.

Pe lîngă sprijinul militar care se angajase să-l dea Ţării Româneşti, regele era chiar purtătorul unor subsidii [1] ale lumii catolice, necesare întăririi frontului antiotoman la Dunărea de Jos.

Matei Corvin nu s-a dovedit însă interesat să lupte în aceste momente contra turcilor, el plecînd în ajutorul lui Vlad

---

[1] Şerban Papacostea, *Cu privire la geneza şi răspîndirea povestirilor scrise despre faptele lui Vlad Ţepeş*, în „Romanoslavica", XIII/1966, p. 161—162.

formal și mult prea tîrziu. Fiind indiferent la soarta războiului și la succesul coaliției antiotomane la care făgăduise să ia parte, el a plecat într-un tîrziu de la Buda și a ajuns abia la 10 august 1462 pe Tisa, la Seghedin, unde trebuiau să se strîngă oștile Ungariei [2].

La 10 septembrie, regele se afla tot la Seghedin, unde aștepta probabil rezultatul final al războiului și confirmarea sosirii lui Mahomed al II-lea și a armatelor sale la Constantinopol, ca astfel să poată exclude o confruntare sîngeroasă.

Punînd capăt acestor amînări, el trece totuși în Transilvania și se îndreaptă spre Cluj, orașul său natal. De aici, prin Turda — unde este semnalat la data de 17 septembrie — el se îndreaptă spre Sibiu, de unde își continuă drumul spre Brașov. Matei Corvin și oștile sale sosesc în cetatea Brașovului la începutul lunii noiembrie [3], adică la mai mult de trei luni de la plecarea sa de la Buda și la nouă luni de la scrisoarea cu cererea de ajutor a lui Vlad Țepeș [4].

Indiferența manifestată de regele Matei Corvin față de situația voievodului Vlad Dracula și, în general, față de alianța antiotomană la care se obligase să participe, a fost explicată și pusă în legătură cu starea de încordare și conflict ce o avea în această perioadă cu împăratul Frederic al III-lea al Germaniei [5] și cu Cazimir al IV-lea al Poloniei [6], care urmăreau ocuparea tronului Ungariei.

Pe lîngă conjunctura politico-militară și necesitatea reorientării poziției lui Matei Corvin față de Imperiul romano-catolic, a contribuit la nerespectarea angajamentelor alianței cu voievodul Dracula și tactica regelui, ce se aseamănă cu cea a contemporanului său Louis XI, care se servea în politica sa

---

[2] Nicolae Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, Editura pentru literatură, 1966, p. 65.

[3] Pentru itinerariul lui Matei Corvin vezi: W. Franknoi, *Mátyás Kiraly elete*, p. 124; I. Teleky, III, p. 277; Ioan Mihályi de Apșa, *Diplome maramureșene din sec. XIV și XV*, Sighet, 1900, p. 442—446; B. T. Cîmpina, *Complotul boierilor și „răscoala" din Țara Românească din iulie-noiembrie 1462*, în „Studii și referate privind istoria României", Editura Academiei, București, 1954, p. 623.

[4] Vezi mai sus p. 83—87.

[5] S. Papacostea, *op. cit.*, p. 161.

[6] Constantin Șerban, *Avut-a loc un conflict între Ștefan cel Mare și Vlad Țepeș în 1462?*, în „Studii și articole de istorie", nr. 12/1976, p. 78.

de uneltiri între rivali și prieteni, de ruperea fără scrupule a unor alianțe [7].

În momentul în care Matei Corvin ajunsese la Brașov, luptele oștilor române cu cele ale lui Mahomed al II-lea erau demult încheiate, însă Radu cel Frumos sprijinit de detașamente turcești trecuse Dunărea și folosindu-se de boierii trădători ai fratelui său, reușise să domine o parte din Țara Românească.

Vlad spera în aceste momente că va putea face cît mai repede joncțiunea cu armatele regelui Ungariei, în vederea distrugerii oștii lui Radu cel Frumos și a boierilor trădători care trecuseră de partea lui. Acum, temerarul voievod mai spera să treacă peste Dunăre, așa cum mai fusese în alte ocazii, cînd reușise să înfrîngă forțele potrivnice lui, care unelteau acolo.

Trecerea boierilor de partea lui Radu cel Frumos este explicată și pusă în legătură cu ademenirea acelora care nu vedeau cu ochi buni politica dusă de Țepeș, precum și cu prinderea și sechestrarea unor familii din rîndul boierilor și folosirea lor apoi în șantajul contra lui Vlad.

Cronicarul bizantín Chalcocondil referindu-se la acest moment, punea în gura lui Radu cel Frumos : „Bărbați daci, ce credeți că o să mai vină asupra voastră în viitor ? Au nu știți ce putere mare are împăratul și că foarte curînd vor veni asupra voastră oștiile împăratului, pustiind țara și o să fim despuiați de orice ne-a mai rămas ? De ce nu vă faceți prietenii împăratului ? Și veți avea liniște în țară și în casele voastre. Știți doar că acum nu a mai rămas nici un capăt de viață. Și toate aceste suferințe grele le-ați avut de îndurat din cauza fratelui meu, pentru că ați ținut cu acest om făr-de Dumnezeu și care a adus mare nenorocire asupra Daciei, precum n-am mai auzit pe pămînt“ [8].

Pe fondul incertitudinilor existente, cît și al situației create de luptele îndîrjite cu turcii, se ivește un prilej favorabil intereselor regelui Ungariei, care îl scutea de vărsare de sînge și îi permitea menajarea forțelor atît de necesare în această perioadă cînd se accentuase conflictele cu puternicii aspiranți

[7] Édouard Sayons, *Histoire générale des Hongrois*, vol. I, Paris, 1876, p. 436.

[8] L. Chalcocondil, *Expuneri istorice*, op. cit., p. 291.

la tronul Ungariei. Acest prilej l-au constituit trei scrisori apocrife atribuite lui Dracula, dar care în realitate au fost ticluite în Transilvania de cercurile dușmănoase voievodului. Elaborarea acestor scrisori a constituit de fapt „punctul inițial al campaniei de defăimare“ [9] și al vastului program de trădare inițiat împotriva viteazului voievod de sașii și negustorii transilvăneni.

Principala scrisoare [10], potrivit căreia Dracula este acuzat de trădare față de Matei Corvin — inclusă în „Comentariile“ lui Pius al II-lea — a fost redactată în localitatea „Rothel“ (identificată cu Cisnădie [11]) la 7 noiembrie 1462. Falsa scrisoare avea menirea să dovedească întregii Europe că voievodul Vlad Dracula „își manifestase dorința“ de „a fi iertat“ de Mahomed al II-lea — dovadă clară [12] a victoriei sale asupra sultanului — pe care îl asigura cu acest prilej că spre iertare îi predă Transilvania, și chiar îl sprijină să cucerească Ungaria. Cu aceeași ocazie „el înștiința“ pe sultan că a mai cerut în acest scop sprijin marelui vizir și domnului Moldovei.

În realitate aceste scrisori, ticluite cu atîta abilitate, s-au dovedit a fi un fals grosolan [13], a cărui victimă a fost voievodul Vlad Țepeș-Dracula. Cu ajutorul lor dușmanii sași și negustorii din Transilvania se răzbunau pentru sîngeroasele conflicte avute cu el, în timp ce Matei Corvin putea să-și atingă mai ușor scopurile în disputa pentru coroana Ungariei și să se eschiveze de o campanie antiotomană la Dunărea de Jos, pe care, de altfel, n-a dorit-o niciodată. Radu cel Frumos și partizanii săi profitau și ei de aceste împrejurări întrucît le ofereau șansa preluării puterii în Țara Românească.

„Scrisoarea de trădare“ i-a folosit lui Matei Corvin în campania diplomatică de justificare, pe care a inițiat-o în acest

---

[9] Șt. Andreescu, *Un nou punct de vedere în discuția asupra versiunii slave a „Povestirii despre Dracula voievod“*, în „Glasul Bisericii“, nr. 1—2/1975, p. 125.

[10] Gh. Ghibănescu, *Vlad Țepeș (Studiu critic)*, în „Arhiva“, 1897, nr. 9—10, p. 510; A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia traiană*, vol. IV, p. 30; N. Iorga, *Studii și documente*, III, p. XXXI, reproduce scrisoarea după textul latin al lui Pius al II-lea.

[11] C. Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*. Vezi și discuția lui Mihail P. Dan, *Cehi, slovaci și români în veacurile XIII—XVI*, Sibiu, 1944, p. 165.

[12] Importanța ei constă în faptul că provine din cercurile dușmănoase voievodului. A. D. Xenopol, *op. cit.*, p. 30—31.

[13] N. Iorga, *Istoria românilor*, vol. IV, 1937, p. 141; cf. N. Stoicescu, *Vlad Țepeș*, *op. cit.*, p. 131.

timp și prin care motiva Europei catolice atitudinea sa neprietenoasă și refuzul de ajutor pentru voievodul român în lupta antiotomană, așa cum promisese. Ruptura dintre regele Matei Corvin și voievodul Vlad Țepeș este explicată oficial prin scrisorile de trădare [14], cărora li s-a dat, în împrejurările politice sus-menționate, repede credibilitate.

Doar o stare morbidă [15] — care nu poate de fapt să fie susținută sau dovedită de nimeni, dacă ne gîndim numai la faptele lucide și ingeniozitatea de acțiune și gîndire a voievodului pînă la sfîrșitul vieții, fără să punem în discuție alte aspecte de ordin politic — l-ar fi putut împinge pe Vlad să facă o asemenea scrisoare în momentul în care el îl respinsese pe Mahomed al II-lea cu sacrificii enorme și aștepta întîlnirea cu oștile regelui Matei Corvin. Chiar și numai consecvența luptei antiotomane dusă de Vlad pînă în ultimul moment al vieții vine să arate luciditatea sa, netemeinicia și falsitatea acestor scrisori.

Regele Matei Corvin, însoțit de ambasadorul Veneției la Buda, Petrus de Thomasiis, ajung la Brașov, aproape de frontiera cu Țara Românească, în jurul datei de 20 noiembrie 1462 [16], de unde intenționau să treacă munții prin pasul Bran [17], în ajutorul lui Dracula ce se afla retras cu armata spre nordul țării și în munți.

Michael Beheim ne asigură că Vlad, care avea încă o armată puternică, a reușit să treacă Munții Carpați și a ajuns

---

[14] Șt. Andreescu, *En marge des rapports de Vlad Țepeș avec la Hongrie*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1977, p. 507.

[15] I. Bogdan, *Vlad Țepeș și narațiunile germane și rusești asupra lui. Studiu critic*, București, 1896, p. 29—30; Barbu T. Cîmpina, *Complotul...*, p. 623, demonstrează falsitatea „scrisorii de trădare" așa cum reiese din corespondența dintre Thomasiis și senatul Veneției la 15 ianuarie 1463. Falsitatea scrisorii de trădare a fost susținută de: N. Iorga, *Istoria românilor*, IV, p. 141; I. Minea, *Din trecutul stăpînirii românești asupra Ardealului*, București, 1914, p. 69; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 129—131 etc.

[16] Mihail P. Dan, *op. cit.*, p. 166. La 21 noiembrie 1462 regele Matei Corvin se afla la Tîrgu Secuiesc unde participa la adunarea cu reprezentanții unor orașe transilvănene; vezi Dr. Száderzky Lajos, *Székely Oklevéltár*, Cluj, 1896, p. 19—23.

[17] Emil Stoian, *Relațiile lui Vlad Țepeș cu Branul*, în „Revista muzeelor și monumentelor", nr. 6/1981, p. 74—77.

la Braşov, unde a purtat mai multe săptămîni tratative cu regele Matei Corvin [18].

După aceste întrevederi Dracula a plecat înapoi peste munţi cu avangarda armatelor aliate, din care nu lipseau „cehi husiţi puşi sub comanda condotierului Jan Jiskra (Giskra — n.n.) din Brandýs", cu ajutorul cărora speră să-şi alunge duşmanii şi să continuie lupta contra otomanilor [19].

Voievodul Vlad şi căpitanul regelui Ungariei, Jan Giskra (sau Ysgra), cu cetele sale războinice [20] — puse acum în slujba lui Matei Corvin, căci din vara lui 1462 se împăcase şi era în bune relaţii cu acest rege [21] — aşteptau în munţi venirea restului oştirii ungare [22].

Iniţial, Jan Giskra, „căpetenie a tîlharilor (boiemi) războinici", fusese trimis doar să-l ajute pe Ţepeş, dar odată cu plîngerile făcute de braşoveni regelui şi a „falsului cu scrisoarea de trădare", acestuia i „se porunci îndată" ca să fie prins „nerușinatul trădător al creştinătăţii" [23].

Se apreciază că regele Matei Corvin a fost influenţat în atitudinea sa ostilă voievodului român nu numai de dorinţa de a-şi menaja armata într-un război greu şi sîngeros cu turcii, ci şi de plîngerile împotriva lui Vlad formulate de oraşele din sudul Transilvaniei şi de duşmanii saşi.

Prinderea mişelească a voievodului Vlad, luptele dinaintea ei au intrat în legendele din zona Argeşului [24].

Locul în care s-a produs incidentul cu prinderea lui Dracula [25] era în acel timp cel mai dificil sector de pe drumul comercial al Branului din culoarul intracarpatic cu acelaşi nume, deoarece aici drumul şerpuia peste torenţii de munte

---

[18] Michael Beheim, *Gedicht über den Woiwoden Wlad II, Dracul*, ediţia Gr. C. Conduratu, Bucureşti, 1903, p. 54—59.

[19] Mihail P. Dan, *op. cit.*, p. 166.

[20] Michael Beheim, *op. cit.*, p. 29—30, 54—59.

[21] N. Iorga, *Studii şi documente*, III, p. XXX—II ; cf. Mihail P. Dan, *op. cit.*, p. 166, citînd pe Caspar Heltus.

[22] Mihail P. Dan, *op. cit.*, p. 167.

[23] N. Iorga, *Istoria lui Ştefan cel Mare*, ed. cit., p. 87.

[24] R. T. Mc. Nally, Radu Florescu, *loc. cit.*, la N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 132. Menţionăm la rîndul nostru legendele : *„Cînd a fugit Ţepeş peste munţi"* (a fost culeasă de la învăţătorul M. B. Preda care a auzit-o de la sătenii din comuna Şuici, Argeş şi publicată de C. Rădulescu-Codin, *Povestiri şi legende. Îngerul românului*, Bucureşti, 1913, p. 83—85), *Scăparea lui Vlad Ţepeş* (Lazăr Victor, *Legende istorice de pe pămîntul României*, Cluj, 1922, p. 46—47).

[25] Michael Beheim, *op. cit.*, p. 55.

și strîmtorile stîncilor, iar accesul era posibil doar peste poduri din bîrne prinse între stînci. În acest sector de drum — numit în documente drumul podit de la Orăţii sau podurile de sub Piatra Craiului — unde carele cu mărfuri sau arme trebuiau coborîte încet și cu multă atenţie cu ajutorul unor „frînghii lungi și groase cît braţul“ [26], Vlad nu a putut să-și desfășoare nici armata și nici să-și arate priceperea militară.

În acest loc, de la poalele Pietrii Craiului [27], unde sălbăticia naturii i-a ajutat pe dușmanii voievodului, pînă la 26 noiembrie 1462, Vlad Ţepeș-Dracula a fost prins și arestat [28]. La această dată regele Matei Corvin „vestea pretutindeni“ prinderea și arestarea voievodului Dracula al Ţării Românești [29].

Capturarea lui Ţepeș în momentele în care Europa aștepta relansarea luptelor și ofensivei antiotomane, a fost greu înţeleasă și explicată chiar și de cei mai buni cunoscători ai curţii lui Matei Corvin. Astfel cronicarul curţii regale, italianul Antonius Bonfinius, care cunoștea multe din secretele regelui, după ce arătă că Matei Corvin spunea că se duce în Valahia pentru a-l apăra de turci pe Dracula, căruia îi dăduse în căsătorie pe o rudă apropiată a sa, nu poate să-și explice cauza prinderii și arestării sale, care de altfel nimănui nu i-a fost destul de limpede [30]. Jan Dulgosz exprimă surprinderea

---

[26] Locul Piatra Craiului era un sector dificil din culoarul Bran-Rucăr, pentru paza lui s-a construit cetatea Neamţului de pe dealul Orăţii (Lapis Regis, Konigstein, Kyraylkö), aproape de confluenţa Dîmboviţei și Dîmbovicioarei cu Oraţiile și Rudărița. Pentru identificare vezi: Hurmuzaki, *vol. IX*, p. 622, *Documente privitoare la istoria României*, XI, nr. 317, p. 191; *Arhivele Statului Brașov, fond Primăria Brașov, Socoteli alodiale*, V/6, p. 385; Gheorghe I. Cantacuzino, *Cetăţi medievale din Ţara Românească (sec. XIII—XVI)*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, p. 130—131; Ilarion Pușcariu, *Cetatea Neamţului de la Podul Dîmboviţei*, în „Analele Academiei Române“, seria II, tom. XXX, București, 1907, p. 2 (112); N. Dunăre și colaboratorii, *Ţara Bîrsei*, vol. I, Editura Academiei, 1972, p. 92—93; W. Horwath, *Die Erbauung der Burg bei Rucăr*, în „Das Burzenland“ IV/1, Brașov, 1929, p. 58—60.

[27] M. P. Dan, *op. cit.*, p. 168; M. Beheim, *op. cit.*, p. 55, *Istoria României*, Editura Academiei, București, 1962, vol. II.

[28] N. Iorga, *Studii și documente*, III, p. XXXII—XXXIII; *Idem*, *Istoria românilor* — IV, p. 142; M. P. Dan, *op. cit.*, p. 169.

[29] *Idem*; *Epistole Matthiae Corvini Regis Hungarie*, Cossovie MDCCXLIV, p. 60.

[30] Antonius Bonfinnis, *Rerum Ungaricarum Decades*, III, ed. I. Fogel, B. Ivanyi, I. Juhasz, Leipzig, 1936, p. 243; Șt. Andreescu, *En marge des rapports...*, p. 507; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 131.

polonezilor în legătură cu gestul și acțiunea neașteptată a lui Matei Corvin care l-a făcut prizonier pe voievodul Dracula [31]. Petrus de Thomasiis, înaltul sol al Republicii Venețiene pe lîngă curtea regelui Ungariei, arăta în rapoartele sale la 26 noiembrie 1462 că Dracula voievod a fost arestat de regele Ungariei. Confirmarea primirii acestor rapoarte, precum și a scrisorii lui Matei Corvin, din partea Veneției, a fost însoțită de aprecieri în legătură cu acțiunea de pedepsire bine-meritată a voievodului român. Deși adoptase o atitudine favorabilă regelui Ungariei, Senatul Veneției nu era convins și nu avea probe concludente asupra vinovăției lui Vlad Țepeș, motiv pentru care la 18 aprilie 1463 „cerea o nouă informare asupra împrejurărilor care dusese la arestarea lui Dracula" [32].

Complotul boierilor [33], reținerea unor familii și utilizarea lor apoi contra lui Vlad [34], trecerea unei părți din boierime de partea lui Radu cel Frumos, cît și dezbinările urzite de turci, au favorizat înscăunarea lui Radu cel Frumos în Țara Românească.

Instalarea lui Radu cel Frumos, la început în sud-estul Țării Românești, apoi urcarea sa în tron este rezultatul tacticii politice pe care s-au sprijinit forțele oponente și dușmănoase lui Dracula, în condițiile favorabile create de războaiele cu turcii, care au slăbit întreg sistemul economic și politic din Țara Românească, ultima parte a conflictului avînd tenta unui război civil [35].

Scrisoarea vicecomitelui secuilor Albert de Istenmező, din 15 august 1462, adresată brașovenilor și castelanilor de la Bran, în care se cerea ca ei să țină pace cu noul domn (Radu cel Frumos) [36], este o dovadă că în cercurile dușmanilor săi și în cele oficiale din Transilvania, se crease o stare de spirit nefavorabilă voievodului Dracula și că se foloseau toate mijloacele propagandistice și diplomatice împotriva sa. Chiar

---

[31] Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 507.

[32] Vezi pe larg schimbul de corespondență între Buda și Veneția la N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 133—134; Nedumerirea arestării lui Dracula este semnalată de un cronicar florentin și de cronica lui Brutus, *Ibidem*, p. 131—132, nota 51.

[33] B. T. Cîmpina, *Complotul...*, p. 599—624.

[34] N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, p. 85.

[35] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 125 — subliniază caracterul de război civil, așa cum a fost susținut de R. Mc. Nally și R. Florescu, *op. cit.*, p. 103.

[36] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 58.

dacă acest act oficial îl numeşte pe Radu cel Frumos voievod, aceasta nu poate fi o probă concludentă că la 15 august Vlad nu mai era domn al Ţării Româneşti [37].

Odată cu prinderea voievodului se poate considera că politica nesinceră a regelui Matei Corvin şi uneltirile sistematice ale saşilor reuşiseră. Căderea lui Ţepeş însemna şi pierderea pentru o lungă perioadă de timp a Amlaşului şi Făgăraşului — posesiuni vechi ale Ţării Româneşti din Transilvania [38].

De la Braşov, unde numeroşii săi duşmani erau acum încîntaţi că îl văd înlănţuit, Vlad este dus la Mediaş, iar de aici în cetatea Alba Iulia, unde, ne spune cronicarul bizantin Chalcocondil, voievodul prizonier a stat un timp închis [39].

Preţiosul prizonier ajunge de aici în capitala Ungariei nu peste mult timp. După un an petrecut în fortăreaţa de la Pesta — aşa cum ne spune ambasadorul Moscovei [40] — Dracula este închis în castelul Vişegrad, „patru mile mai sus de Buda pe Dunăre" [41].

Vlad va rămîne închis în acest castel patru ani [42] sau chiar doisprezece ani, dacă considerăm adevărate cele spuse de cronicile slave [43]. Istoricul Mihail P. Dan se întreabă cu justificată prezumţie [44] : „paza o vor fi asigurat fără îndoială şi cehii legiunii negre (cîrné vojsko) care constituiau atunci o foarte însemnată parte a armatei ungare ?" Posibil !

---

[37] Reiese din cursul evenimentelor şi din acţiunile lui Ţepeş de după această dată, vezi mai sus p. 96—104 etc.

[38] Ilie Minea, *Din trecutul stăpînirii româneşti asupra Ardealului*, Bucureşti, 1914, p. 69 ; D. Onciu, *Titlul lui Mircea cel Bătrîn şi posesiunile lui, Amlaşul şi Făgăraşul*, în „Convorbiri Literare", XXXVI, 1902, p. 731 ; Valentina Popa, *Ţara Făgăraşului sub stăpînirea domnilor munteni*, „Cumidava", VI, Braşov, 1973, Cavaler Ioan de Puşcariu, *Fragmente istorice*, Sibiu, 1904, p. 6—7.

[39] L. Chalcocondil, *op. cit.*, p. 293.

[40] R. Mc. Nally et R. Florescu, *À la recherche de Dracula*, Editura Robert Laffont, 1973, p. 143.

[41] *Cronicile slavo-române* publicate de I. Bogdan, Editura Academiei, Bucureşti, 1959, ediţie P. P. Panaitescu, p. 212. Vasile Bogrea, *Un umanist ungur despre noi*, în „Revista istorică", 1920, p. 180—181, publică Iannus Pannonius, *De captivitate Dragulae Wajvodae, Transalpini.* (I. Pannonius (1434—1472) umanist ilustru maghiar de la curtea lui Matei Corvin).

[42] C. Rezachevici, *Vlad Ţepeş — Cronologie*, în „Revista de istorie", nr. 11/1976, p. 1752.

[43] *Cronicile slavo-române...*, p. 205, 212.

[44] Mihail P. Dan, *op. cit.*, p. 170.

Oricum, detenţia voievodului român, chiar dacă era o măsură injustă şi arbitrară, dictată de interesele politice ale regelui Ungariei, regimul la care a fost supus Dracula trebuie interpretat ca un privilegiu feudal. Se poate accepta uşor acest privilegiu dacă amintim circumstanţele lui. Ţinînd seama că acea perioadă era învăluită în cruzimi şi că potrivit uzanţelor cei acuzaţi de trădare erau în general omorîţi, putem afirma că faimosul voievod, fiind acuzat că l-a trădat pe regele Matei Corvin şi cauza creştinătăţii, putea fi lesne omorît sau închis în oricare alt loc în afară de palatul regilor Ungariei de pe Dunăre.

A ţinut cont regele Matei Corvin că voievodul Dracula îi era rudă, că el era unul din cei mai distinşi luptători antiotomani ai epocii sale, sau că el fusese acuzat pe nedrept de trădare ? Desigur ! Este cert, însă, că lui Vlad i s-au rezervat, în tot timpul şederii sale ca prizonier, condiţii în concordanţă cu înaltul său rang şi cerinţele protocolului feudal.

Castelul Vişegrad — apelativ cu rezonanţă slavă [45] — fusese aşezat pe dealul Varhegy, chiar pe ruinele unei fortificaţii romane, în timpul regelui Ştefan cel Sfînt (1000—1038). Menţionată într-o scrisoare papală din anul 1258, cetatea regală de la Vişegrad a suferit o serie de transformări şi adăugiri în decursul timpului.

Dacă în vremea lui Carol Robert d'Anjou (1308—1342), cetatea cunoaşte o deosebită înflorire — aici petrecîndu-şi o parte din viaţă familia acestui rege — mai tîrziu, în timpul lui Ludovic I d'Anjou, se considera această reşedinţă ca o „veritabilă Alhambra a celei de-a doua dinastii" („véritable Alhambra de la seconde dynastie") [46].

Multe din frămîntările politice interne sau externe îşi leagă numele de acest castel. Aici unde statuile şi grupurile alegorice se armonizau cu fîntînile arteziene sau cu mireasma şi culorile florilor, în cadrul plin de splendoarea ambianţei reşedinţei regale, a funcţionat un tribunal şi chiar o închisoare regală. Tot aici, unde se puteau admira grădini suspendate — adevărată imitaţie după legendarele grădini babiloniene — curţi spaţioase, ce slujiseră de multe ori ca loc de desfăşurare a turnirurilor [47], în care se întreceau cavalerii ve-

[45] M. J. Boldenyi, *La Hongrie historique*, Paris, 1853, p. 78.
[46] *Ibidem*, p. 78.
[47] *Ibidem*, p. 80.

niți din întreaga Europă, în anul 1329 Zách Felician a făcut un atentat împotriva întregii familii a regelui Carol Robert d'Anjou, în timp ce se afla la un ospăț [48].

Pînă la Dracula, în acest palat mai avusese detenție din porunca regelui Ladislau I, și fiul lui Andrei I, pe nume Solomon, eveniment care va face ca turnul hexagonal ce îi servise ca închisoare, să fie numit de acum înainte „turnul lui Solomon".

În acest palat de pe Dunăre, a fost ținut prizonier de către maghiari răsculați, vestitul Sigismund de Luxemburg [49].

După ce și-a recîștigat coroana din disputa cu împăratul Frederik al III-lea, regele Matei Corvin a hotărît ca în Castelul Vișegrad să fie păzită coroana Ungariei. Palatul de la Vișegrad, considerat în veacul al XV-lea „paradiso terestri" [50], se compunea din Cetatea de sus și Cetatea de jos, care la rîndul ei era formată din turnul de locuit și cetățuie [51].

Turnul de locuit, în care a stat ca prizonier voievodul Vlad Țepeș-Dracula, așa-numitul „turn al lui Solomon", avea 5 etaje, fiind alcătuit din ziduri groase de 3,5 pînă la 8 m și ornamentat cu elemente ale arhitecturii renascentiste [52]. Cetățuia de formă triunghiulară [53] era protejată de un zid de apărare triplu și avea în interior trei palate mai mici : la est palatul folosit ca reședință a reginei, la vest palatul lui Matei Corvin cu vestita sală a cavalerilor, la nord o altă aripă de construcții. Întreg ansamblul arhitectural de la Vișegrad în decursul anilor a suferit o serie de modificări și renovări, primind succesiv elemente de stil gotic, renaștere și chiar baroc [54].

În această vestită reședință regală, înconjurată de ziduri masive de piatră, care coborau pînă la Dunăre cu nu mai pu-

---

[48] Genthon István, *Magyarország müvészeti emlékei — Corvina Kiado*, Budapest, 1974, p. 447.

[49] *Ibidem*, p. 446.

[50] Vezi scrisoarea episcopului papal Castellanus expediată la Roma papei Sixt IV, la 25 octombrie 1483 (I. Baloch, *A Müveszet Matyas Kiraly Udvaraban*, Budapest, 1966, vol. I, p. 224 ; C. Șerban, *Relațiile lui Vlad Țepeș cu Transilvania și Ungaria*, în „Revista de istorie" nr. 11/1976, p. 1713).

[51] Genthon István, *op. cit.*, p. 445.

[52] *Ibidem*, p. 446.

[53] *Ibidem*, p. 445.

[54] *Ibidem*, p. 448. Sigismund de Luxemburg a reconstruit și ornamentat construcția după incendiul din 1410, lucru făcut mai tîrziu și de Matei Corvin considerat adevărat protector al artelor și științelor (cf. Raymond Mc. Nally et Radu Florescu, *op. cit.*, p. 144).

ţin de 350 săli necesare pentru a găzdui şi răspunde cerinţelor de lux a doi pînă la patru regi cu întreaga lor suită [55], a fost obligat să rămînă cel puţin patru ani voievodul Vlad Dracula.

La sfîrşitul acestei perioade Dracula este adus la Pesta, unde se adăposteşte într-o casă primită din grija regelui Matei Corvin.

În acest timp, la Pesta şi „încă nu fusese la crai — ne spune povestirea slavonă — s-a întîmplat unui răufăcător să intre la curtea lui şi să se adăpostească acolo. Gonaşii au venit şi au început să caute şi l-au găsit. Dracula s-a sculat şi a tăiat capul pristavului care ţinea pe răufăcător..." [56]. Cei care însoţeau pristavul ce murise de mîna lui Vlad s-au plîns regelui Matei Corvin. Întrebat de ce a făcut acest lucru rău, Dracula a răspuns „Nu am făcut nici un lucru rău, ci el singur s-a omorît". Oricine „piere aşa năvălind tîlhăreşte în casa unui mare stăpînitor". „Craiul (Matei Corvin) a început să rîdă şi să se mire din inimă de dînsul".

Aceste acte sînt o dovadă indubitabilă a statutului de mare personalitate de care se bucura Dracula în această perioadă, a faptului că i se aplica „acel drept feudal de azil" [57] şi nu o stare lipsită de libertate şi drepturi, cum se poate crede la prima vedere. Faptele scot în acelaşi timp în relief, chiar în condiţiile prizonieratului său, atitudinea demnă şi curajoasă a voievodului, care de altfel l-a caracterizat în tot timpul vieţii sale.

În aceeaşi perioadă a şederii la curtea regelui Ungariei, Vlad Ţepeş, intrînd în anturajul lui Matei Corvin, a cunoscut o serie de mari diplomaţi acreditaţi aici [58], printre care trebuie menţionat şi episcopul Nicolae de Modrussa, ce îndeplinea înalta funcţie de legat al papei Pius al II-lea, pe lîngă această curte. În urma acestei întîlniri, episcopul de Modrussa, impresionat de personalitatea voievodului pribeag, i-a făcut o interesantă descriere, precum şi un portret literar, valoroase prin faptul că autorul a cunoscut nemijlocit pe vestitul voievod. Deşi eruditul episcop a cunoscut bine evenimentele privitoare la Vlad voievod, totuşi relatările sale au fost influ-

---

[55] M. J. Boldenyi, *op. cit.*, p. 79.

[56] *Cronicile slavo-române...*, p. 207—214.

[57] *Ibidem*, p. 213.

[58] Al. Alexianu, *Acest ev mediu românesc*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1973, p. 70—71.

enţate de acţiunea vastă a defăimării acestuia, care fusese iniţiată la curtea lui Matei Corvin.

Dracula — arată legatul papal — „era nu foarte înalt de statură, dar foarte vînjos şi puternic, cu înfăţişare crudă şi înfiorătoare cu nasul mare şi acvilin, nările umflate, faţa subţire şi puţin roşiatică ; în care genele foarte lungi înconjurau ochi verzi şi larg deschişi, iar sprîncenele negre şi stufoase îi arătau ameninţători ; faţa şi bărbia erau rase, cu excepţia mustăţii. Tîmplele umflate sporeau volumul capului. Un gît ca de taur lega ceafa înaltă de umerii laţi pe care cădeau pletele negre şi încîrlionţate“ [59].

În aceste momente cînd Vlad îşi ispăşea prizonieratul departe de ţară, expansiunea otomană înregistra noi progrese, fapt care făcea să se ridice mai sus steagul unei alianţe antiotomane. Însuşi papa făcea apel la conducătorii statelor europene pentru a-i determina să ia atitudine fermă împotriva pericolului şi expansiunii otomane [60].

Aflat în vecinătatea şi pe unul din principalele axe de penetraţie spre Europa de mijloc a turcilor, poporul român din spaţiul carpato-dunărean plătea cu sînge pentru menţinerea fiinţei naţionale şi a independenţei. Vărul dinspre mamă al lui Dracula, voievodul Moldovei, Ştefan cel Mare, se remarcase ca o proeminentă personalitate militară şi diplomatică. Fără a beneficia de ajutorul cerut lumii creştine [61], el a reuşit să obţină prestigioase victorii împotriva oştilor turceşti.

La 10 ianuarie 1475 la Vaslui (Podul Înalt), cu numai 40 000 soldaţi, Ştefan înscrie o nouă şi strălucită victorie împotriva oştilor turceşti, care se ridicau la 120 000 de oameni şi îl aveau în frunte pe Soliman Hadîmbul (eunucul). Memorabilul succes de la Vaslui a avut răsunet în întreaga Europă, papa Sixt IV, mulţi alţi suverani au rostit cuvinte de admiraţie şi laudă la adresa lui Ştefan cel Mare, căci el oferea speranţa şi perspectiva unei noi alianţe şi posibilităţi de stăvilire a expansiunii otomane.

Nici în urma condiţiilor favorabile create de succesele sale militare, nu a putut fi organizată o campanie antiotomană puternică, aşa cum el însuşi o concepuse şi cum o cerea în

[59] R. Mc. Nally et Radu Florescu, *op. cit.*, p. 144.
[60] S. Papacostea, *op. cit.*, p. 163—165.
[61] Cf. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 150—152.

scrisoarea adresată la numai două săptămîni după victoria de la Vaslui şefilor de stat din Europa [62].

La porţile de la Dunărea de Jos, unde invazia lovea mai tare ca oriunde, prin alianţa stabilită între Ungaria, Transilvania şi Moldova se ridicase un puternic scut antiotoman, din nefericire în acest front nu se aliase Ţara Românească, unde de la înlăturarea lui Dracula şi pînă în anul 1475 îşi disputase tronul Radu cel Frumos şi Laiotă Basarab, voievozi cu o politică net filo-otomană.

Revenirea lui Vlad Ţepeş-Dracula pe tronul Ţării Româneşti — unde se afla un voievod supus turcilor — în momentul în care Ştefan cel Mare lupta din greu cu colosul turcesc, se dovedea a fi o necesitate istorică [63].

Evoluţia situaţiei politico-militare din zonă, modificarea echilibrului de forţe tot mai mult în favoarea turcilor, au determinat atît pe Ştefan cel Mare, cît şi pe Matei Corvin să vadă în persoana lui Dracula omul cel mai potrivit pentru a conduce Ţara Românească în spiritul luptei eficiente antiotomane.

Nu se cunosc cu exactitate împrejurările şi nici data precisă a eliberării lui Vlad din captivitatea de la curtea Ungariei, dar este cert că la 25 februarie 1475, el ajunsese în centrul Transilvaniei, aşa cum reiese din scrisoarea adresată de regele Matei Corvin din Buda, primarului Thomas Altenberger al oraşului Sibiu, căruia îi cerea să dea „credinciosului său Dracula" pentru întreţinere suma de 200 florini [64].

Iniţiativa eliberării şi reînscăunării lui Ţepeş în Ţara Românească a aparţinut vărului şi prietenului său din copilărie, Ştefan cel Mare, care arăta prin solul său Ioan Ţamblac : „Eu cerusem ca voievodul Basaraba (Laiotă Basarab) să fie alungat din cealaltă ţară românească (Ţara Românească) şi să fie pus acolo un alt domn creştin, anume Drăculea, cu care să ne putem înţelege împreună ; am înduplecat chiar la acest lu-

---

[62] La 29 noiembrie 1474, voievodul Moldovei scria papei că era gata să apere creştinătatea în faţa pericolului otoman, dar că doreşte să fie ajutat în această luptă de ceilalţi principi creştini, (G. Lăzărescu, N. Stoicescu, *Ţările române şi Italia pînă la 1600*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972, p. 84—87).

[63] Ioan Bogdan, *Documentele lui Ştefan cel Mare*, II, p. 321.

[64] Grigore C. Conduratu, *Relaţiunile Ţării Româneşti şi Moldova cu Ungaria pînă la 1526*, Bucureşti, 1898, p. 191.

cru pe măria-sa craiul unguresc ca să se îngrijească şi el, din partea sa, ca Vlad Drăculea să ajungă domn“ [65].

O scrisoare din 25 iunie 1475 a solului regelui Matei Corvin evidenţiază faptul că o altă epistolă fusese primită de la domnul Moldovei, Ştefan cel Mare, prin care acesta exprima dorinţa şi nerăbdarea sa cît şi a curţii de a vedea pe voievodul Dracula reînscăunat [66].

Momentul culminant şi rodul eforturilor politico-diplomatice, care urmăreau stăvilirea expansiunii turceşti, l-au constituit încheierea între Ştefan cel Mare şi Matei Corvin, la 12 iulie 1475 a unui tratat antiotoman, care oferea pe lîngă posibilitatea relansării luptei aliate antiotomane şi perspectiva politică favorabilă urcării în tronul Ţării Româneşti a lui Vlad Ţepeş.

La 18 iulie 1475 Florius Reverella, solul ducelui de Ferrara la Buda, în temeiul ştirilor care circulau la curtea regală a Ungariei, sublinia opinia deosebit de încrezătoare în plenitudinea forţelor şi iscusinţei militare a lui Drăcula, precum şi speranţele regelui Matei Corvin în legătură cu reînscăunarea acestui voievod: „Se speră că zisul Dracula va face mari isprăvi împotriva turcilor, după cum a mai făcut şi altă dată cînd le-a dat o strajnică bătaie în părţile Ţării Româneşti, înainte de a fi fost prizonierul măriei sale“ [67] (se referă la Matei Corvin). Dar reînscăunarea lui Dracula nu a avut loc atît de repede cum o cereau necesităţile istorice. Recunoscut ca voievod şi avînd sprijinul diplomatic al unor conducători vestiţi în acel timp, el este totuşi nevoit să rămînă o vreme în Transilvania pentru a putea urmări cu atenţie momentul favorabil reînscăunării.

Intitulîndu-se „Wlasislaus Dragwla Vaivoda partium Transalpinarum“, la 8 august 1475, într-o scrisoare expediată din Arghiş (lîngă Cluj), el cerea prin boierul său de încredere Cîrştian pîrcălabul, să i se pregătească o casă în cetatea Sibiului [68], unde intenţiona să se adăpostească. El va rămîne în continuare în Transilvania, fiind atestat la 13 octom-

[65] Hurmuzaki, *Documente*, vol. II/2, Bucureşti, 1891, p. 232.
[66] Ioan Bogdan, *Documentele lui Ştefan cel Mare*, II, 1913, p. 349.
[67] *Ibidem*, p. 328; A. Veress, *Acta et epistolae, Fontes Rerum Transylvanicarum*, vol. IV, p. 13.
[68] A. Veress, *op. cit.*, p. 15. Acelaşi text folosit de B. T. Cîmpina, *Victoria oştii lui Vlad Ţepeş...*, p. 540, pentru a demonstra victoria lui Dracula.

brie 1475 pe Tîrnava Mică, în localitatea Bălcaciu (azi Jidvei, Alba), unde el confirma primirea banilor trimiși pentru întreținere din partea regelui Matei Corvin [69].

Fiind conștient de ingeniozitatea și talentul militar al lui Vlad Țepeș, regele Ungariei îi încredințează în perioada următoare conducerea unor trupe regale. Astfel, cel care condusese victorios și fascinase prin faptele sale de arme, prin curaj și inteligență curțile europene, în războaiele contra turcilor, ajungea din nou în prima linie pe frontul otoman.

Campania inițiată de Matei Corvin împotriva turcilor, deși anunțată cu multă fală Veneției, papalității și în general Occidentului, nu a avut realizări care să se ridice la nivelul necesităților istorice.

Luptele contra turcilor din Serbia, la care a luat parte și corpul de armată condus de Vlad Dracula, au început cu asediul și cucerirea orașului și fortăreței Sabacz de pe rîul Sava. Asediul a fost deosebit de îndîrjit și a durat din 16 ianuarie pînă la 16 februarie 1476, la el participînd alături de Vlad, Vuc Grigorević, despotul sîrb refugiat în Ungaria din 1465, precum și regele Matei Corvin [70].

Dintr-o scrisoare datată 7 noiembrie 1476 și adresată papei Sixt IV de către episcopul de Erlau (Agria), pe nume Gabriel de Verona [71], reiese că pe lîngă talentul militar al lui Dracula, un alt criteriu de a-l promova în fruntea armatelor care se luptau cu turcii este faptul că aceștia „au mare spaimă de dînsul".

După cucerirea acestei cetăți, Matei Corvin s-a întors la Buda în timp ce o parte din oștile sale conduse de despotul Vuc și Dracula își continuau incursiunea antiotomană dincolo de rîul Sava, spre orașul Serberenica din Bosnia, vestit prin împrejurimile sale bogate în minereuri de argint.

Tactica adoptată de acești doi „căpitani" ai lui Matei Corvin amintește de cea pe care o mai folosise Dracula la cucerirea cetății Giurgiului în iarna lui 1461—1462, în timpul luptelor cu turcii [72]. Și aici vreo 150 din soldați au fost îmbrăcați

---

[69] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 85.

[70] I. Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și Țara Ungurească, în sec. XV și XVI*, vol. I, p. 322—324.

[71] N. Iorga, *Lucruri nouă despre Vlad Țepeș*, în „Convorbiri literare", nr. 2/1901, p. 155—156.

[72] *Ibidem*, p. 156—158; identificarea episcopului de Erlau cu Gabriel de Verona aparține lui Ștefan Andreescu, *L'action de Vlad Țe-*

în haine turceşti şi în zorii unei zile de tîrg au intrat nestingheriţi în oraş. A urmat atacul din exterior, care a fost sprijinit de ostaşii introduşi pe furiş în cetate. O astfel de lovitură a făcut ca oraşul să cadă în mîinile lui Vlad şi ale despotului Vuc şi odată cu aceasta o mare cantitate de argint şi bani.

Din relatările care ni s-au păstrat [73] despre această luptă, reiese că Dracula — cu soldaţii săi îmbrăcaţi turceşte, deplasîndu-se mai mult noaptea — a avut rolul hotărîtor în cucerirea acestei puternice cetăţi.

Campania s-a continuat cu atacul asupra oraşului Kuslat şi a oraşului Zwornik de pe Drina. La Kuslat peste 2000 duşmani au fost ucişi în luptă [74].

În primăvara lui 1476 luptele s-au dat în jurul Belgradului, după care Vlad s-a întors la Buda.

Revenind la relatările preţioase datorate episcopului de Erlau, asupra faptelor săvîrşite de voievodul Dracula în campania din Serbia şi Bosnia, trebuie să facem menţiunea că nici ele nu sînt scutite de influenţa nefastă a campaniei propagandistice iniţiată în jurul anului 1462, la curtea lui Matei Corvin, împotriva lui Vlad Ţepeş, înserînd în cronica sa multe fabulaţii ce ar vădi cruzimea de care fusese învinuit.

Deşi avea protecţia diplomatico-politică a unor mari puteri pentru reînscăunare şi obţinuse din nou succese remarcabile în campania creştinătăţii împotriva otomanilor, Vlad Dracula era totuşi nevoit să rămînă departe de tron.

Amînarea reînscăunării sale trebuie pusă pe seama faptului că regele Matei Corvin, exponentul unei politici duplicitare, se împăcase la începutul anului 1476 cu rivalul şi duşmanul lui Vlad, voievodul Laiotă Basarab, aflat acum pe tronul Ţării Româneşti. În virtutea acestei împăcări, voievodul Transilvaniei, Ioan Pongracz, porunceşte braşovenilor să permită partizanilor lui Vlad şi familiilor lor să părăsească Braşovul, pentru a menţine astfel pacea cu Laiotă Basarab [75].

Tot în acest timp sultanul Mahomed al II-lea, care amînase din cauza îmbolnăvirii sale de gută, campania contra

---

peş dans le sud-est de l'Europe en 1476, în „Revue des Études Sud-Est Européennes", nr. 3/1976, p. 261, n. 19.

[73] Vezi mai sus p. 82, 83.

[74] N. Iorga, *op. cit.*, p. 154—156.

[75] *Idem.*

Moldovei din 1475, se pregătea să înceapă războiul cu Ştefan cel Mare, avîndu-l ca aliat pe unealta sa preasupusă, voievodul Ţării Româneşti, Laiotă Basarab.

Potrivit obligaţiilor stipulate în tratatul de alianţă încheiată între Ungaria şi Moldova, oştile Ungariei, în care se afla şi Vlad Dracula cu oamenii săi de mare încredere, trebuiau să ajute în lupta antiotomană pe voievodul Ştefan cel Mare.

Părăsind Buda în vara anului 1476, Vlad Dracula se îndreaptă spre Transilvania unde se întîlneşte cu Ştefan Báthory, la Oradea, judecătorul curţii regale — cu care se îndreaptă apoi spre sudul Transilvaniei.

Spre sfîrşitul lui iulie 1475, căpitanul regal Ştefan Báthory şi pretendentul voievod Vlad Dracula, avînd sub comandă „toate trupele din provincia Transilvania“ [76], ajung la Mediaş. Ei trimiteau în acelaşi timp ştire lui Ştefan cel Mare şi îl sfătuiau „să nu pornească nici o luptă cu turcul pînă nu vor fi uniţi cu el ; cu toate trupele“.

Din darea de seamă prezentată în faţa regelui Ungariei de „Ladislau omul voievodului Dracula“ reiese că fiecare din ostaşii de sub conducerea lui Ştefan Báthory şi Dracula, şi care făceau parte din armata destinată să se unească cu cea a lui Ştefan cel Mare pe lîngă armele obişnuite „va purta cu el o secure şi aceasta (...) pentru a putea astupa drumurile cu arbori şi lemne, spre a închide calea turcului ca să nu aibă putinţă de a se întoarce înapoi [77]“.

Joncţiunea dintre cei aproximativ 30 000 de oameni, cît numărau trupele conduse de Ştefan Báthory şi Vlad Dracula [78] şi cele ale domnului Moldovei din nefericire nu a mai avut loc.

Cu toate că Ştefan cel Mare, aflat singur în faţa turcilor, pierdea lupta de la Valea Albă, în care şi-au dat viaţa, pe lîngă mari dregători şi conducători de trupe, un număr mare de oşteni, totuşi principalele cetăţi ale Moldovei vor rezista năpraznicului atac otoman.

Intenţia lui Vlad Dracula şi Ştefan Báthory de a trece cu oştile lor în Moldova, a contribuit la hotărîrea marelui sultan de a renunţa la lupta contra Moldovei şi a se retrage.

---

[76] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 87.

[77] *Călători străini despre ţările române, op. cit.*, vol. I, p. 141—143.

[78] *Idem.*

În această fugă ruşinoasă Mahomed al II-lea „nu s-a odihnit timp de trei zile cît a ţinut drumul, care, la intrarea în Moldova, a durat mai multe săptămîni“ [79], în final el fiind nevoit să treacă „în dezordine Dunărea“ [80].

Retragerea precipitată a turcilor a oferit prilejul lui Ştefan cel Mare să se reorganizeze şi să-şi formeze o nouă armată cu ajutorul căreia a putut să dea lovituri repetate turcilor care se grăbeau să se retragă înapoi peste Dunăre. Astfel, înfrîngerea lui Ştefan cel Mare s-a transformat în victorie, asigurare pe mai departe a independenţei Moldovei.

Majoritatea istoricilor nu consemnează în acest timp o trecere în Moldova a lui Dracula, dar potrivit cronicarului austriac Jakob Unrest, Vlad Dracula împreună cu trupele de sub comanda sa ar fi pătruns în Moldova şi ar fi ajutat la curăţirea ţării de turci, distrugînd chiar „şase corpuri de oaste“ pe data de 15 august 1476 [81].

Retragerea sultanului peste Dunăre, a creat condiţii favorabile ca forţele unite ale Moldovei, Transilvaniei şi Ungariei să pornească la înfăptuirea unui act istoric firesc : înlocuirea lui Basarab cel Bătrîn sau Laiotă, care participase la campania din vara lui 1476 alături de sultan, cu viteazul şi neegalatul stegar al luptei antiotomane, fostul voievod Vlad Ţepeş-Dracula.

Regele Matei Corvin cerea chiar în 6 septembrie Cetăţii Braşovului să contribuie cu ajutor la expediţia de înscăunare a lui Vlad Dracula [82].

Pregătirile pentru izgonirea lui Laiotă Basarab fac ca Dracula să rămînă încă un timp în Transilvania. Între 2—7 octombrie, el se găsea tot la Braşov şi se pregătea să treacă peste munţi în Ţara Românească. Aici, el dă un privilegiu comercial braşovenilor şi locuitorilor Ţării Bîrsei, aşa cum ei îl avuseseră „încă din vremea marelui Mircea voievod şi pînă în zilele părintelui domniei mele, ale marelui Vlad voievod şi apoi şi în timpul domniei mele“ [83].

---

[79] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 162—163.

[80] Gr. Ureche, *Letopiseţul Ţării Moldovei*, Bucureşti, 1956, p. 94—95. Din corespondenţa lui Matei Corvin, în Vilmos Fraknói, *Mátyás Király levelei. Külügyi osztály*, I, Budapesta, 1893, p. 354.

[81] A. Veress, *Acte et epistolae*, p. 24—25.

[82] Jakob Unrest, *Österreichische Chronik, Scriptores Rerum Germanicum*, XI, Nova series, ed. Karl Grossman, Weimar, 1957, p. 60.

[83] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 94.

În fruntea unor trupe mult mai puternice decît ale lui Laiotă Basarab, Vlad Dracula şi Ştefan Báthory — judecătorul suprem al Curţii regale a Ungariei — trec Carpaţii pe vechiul drum al Branului [84], îndreptîndu-se apoi pe valea Ialomiţei spre Tîrgovişte.

La 8 noiembrie, Dracula se afla din nou la Tîrgovişte, vechea sa capitală, de unde vestea că „am răsturnat pe vrăşmaşul nostru Laiotă", care apoi a fugit la turci, şi cerea totodată locuitorilor Braşovului să continue vechiul comerţ de-o parte şi alta a munţilor Carpaţi, cum s-a pomenit din vechime „căci a făcut Dumnezeu să fim acum o singură ţară" [85].

În acelaşi timp cu biruinţa lui Laiotă au căzut în mîna lui Dracula şi „optsprezece steaguri turceşti" din care fiecare avea o mie de cai" [86].

La Tîrgovişte, unde „s-au închinat toată Ţara Românească şi toţi boierii" [87], noul domn a lăsat şi investit cu puteri depline pe credinciosul său, Cîrstian pîrcălabul.

În fruntea trupelor Ungariei, Ştefan Báthory ajunge la 11 noiembrie în apropierea Bucureştilor şi anunţă în acelaşi timp Cetatea Sibiului că stăpînea situaţia în Ţara Românească, iar boierii s-au predat toţi în afară de doi [88].

Foarte curînd, un ultim punct de rezistenţă al voievodului învins, Laiotă, Cetatea Bucureşti, căzu în mîinile lui Vlad Dracula şi Ştefan Báthory.

În timp ce armatele care îl ajutaseră pe Vlad să vină la conducerea Ţării Româneşti puteau fi văzute în Bucureşti — noua sa capitală — Laiotă se retrăgea rănit şi în grabă spre cetatea Giurgiului stăpînită atunci de turci.

După acţiunea energică de curăţire a Moldovei şi a nordestului Ţării Româneşti de turci, voievodul Ştefan cel Mare cu aproape 15 000 de călăreţi [89] se îndreaptă şi el spre Bucureşti.

La 17 noiembrie, omul de încredere al noului voievod, pîrcălabul Cîrstian de Tîrgovişte, anunţă victoria lui Dracula

---

[84] I. Bogdan, *Documente privitoare la relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi Ţara Ungurească*, vol. I, p. 95—97.

[85] N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, Editura Militară, Bucureşti, 1970, p. 87.

[86] I. Bogdan, *op. cit.*, p. 97—98.

[87] N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 87; *Idem, Acte şi fragmente*, III, p. 58.

[88] I. Bogdan, *op. cit.*, p. 98.

[89] Hurmuzaki, *XV/1*, p. 95.

orașului Brașov și le cere brașovenilor : „...lăudați pe Domnul atotputernicul cu trîmbițe și cu cîntece și clopote, precum am făcut și noi în țara noastră, care e ca și a voastră, și să știți că domnii și boierii și țara s-au supus dumisale voievodului Ladislau (Dracula)“ [90].

Așa cum reiese din raportul amănunțit trimis de legatul papal Giustiniano Cavitello de la Buda, în 4 decembrie 1476, ducelui de Milan, luptele între cele două armate rivale au fost deosebit de sîngeroase, în urma acestor încleștări din cei 18 000 de turci care îl însoțeau pe Laiotă și-au pierdut viața 10 000 de oameni, fiind totodată capturați de către Dracula înalți dregători și oameni apropiați voievodului alungat [91].

Venirea la putere a lui Vlad Țepeș-Dracula a fost primită cu multă bucurie de întreg poporul : „Marțea trecută (26 noiembrie) toată Țara Românească în chip unanim l-a așezat pe Dracula ca domn al ei cu mare cinste“ [92].

În același timp, se stabilea între voievozii Vlad și Ștefan jurămînt de frăție : „popoarele moldovene și muntene voiesc ca ambii voievozi (Vlad și Ștefan) să-și jure în același timp iubire și tovărășie, așa ca toată țara să fie asigurată că turcul n-o s-o mai poată supăra“ [93].

Bucuria unanimă prin care a fost primită reînscăunarea lui Vlad, lupta sa pentru independența Țării Românești și împotriva expansiunii otomane, relațiile stabilite cu celelalte țări române, ne obligă să-l introducem pe voievod în șirul inestimabil al luptătorilor pentru independență și unitate națională a românilor.

Fără a nega rolul oștilor Ungariei la înfăptuirea revenirii la tron a lui Dracula, nu putem însă să trecem cu vederea că „fălosul rege Matei Corvin“ [94] — rudă cu voievodul Vlad — a arătat pe nedrept ducelui Ernest al Saxoniei, papei Sixt IV, Europei întregi, în maniera sa caracteristică și în spiritul diplomației și politicii sale, faptul că oștile sale au avut rolul

---

[90] Hurmuzaki, *VIII*, p. 24 ; N. Iorga, *Acte și fragmente*, III, p. 9, 58—59.

[91] *Hurmuzaki, XV/1*, p. 95.

[92] Gheorghe I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, București, 1899, p. 26 ; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 164.

[93] N. Iorga, *op. cit.*, p. 58—59.

[94] Leopold Hubert, *Documenta historica*, Varșovia, 1861, p. 5 ; Grigore Conduratu, *Relațiunile Țării Românești și Moldovei cu Ungaria pînă la 1526*, București, 1898, p. 163 ; N. Iorga, *op. cit.*, p. 58—59 ; Idem, *Istoria armatei românești*, p. 88.

determinant în aceste lupte și chiar mai mult îl consideră încă pe Vlad Dracula „căpitanul meu, bărbat foarte ostil turcilor și foarte războinic", adăugînd printre altele că : „a fost acceptat ca voievod al Țării Românești cu obișnuita solemnitate, prin voința și hotărîrea mea" [95].

Ștefan cel Mare își adusese și el contribuția la reînscăunarea vărului său Dracula [96], așa cum și acesta îl ajutase în 1457, dar se retrage prea repede în Moldova, lăsîndu-i voievodului proaspăt urcat în tron — pe care îl considera „frate" — după rugămintea lui, o gardă personală formată din 200 ostași de elită [97].

Din nefericire, această ultimă domnie s-a dovedit a fi însă tot atît de scurtă ca și prima, dar de această dată sfîrșitul a fost deosebit de tragic și păgubitor. Neînfricatul voievod, lăsat singur în fața turcilor și a forțelor trădării, atît de puternice și consolidate acum, este omorît mișelește, așa cum va fi trădat și ucis mai tîrziu un alt mare voievod român, Mihai Viteazul.

Nicolae Iorga, analizînd cauza care a dus la uciderea lui Vlad Dracula spunea : „Greșeala cea mare fu a ungurilor, care se întoarseră prea repede, cu toate că nu-i chemau în Ardeal grîji așa de mari ca acelea care făcură pe Ștefan să se întoarcă îndată în Moldova" [98].

Mai multe izvoare stau astăzi mărturie a tragicului moment al uciderii viteazului voievod Vlad Țepeș-Dracula, deși ele prezintă acest eveniment în manieră diferită. Prin coroborarea datelor iese însă clar în evidență faptul că voievodul Dracula a căzut victimă unui „mare act de trădare" [99], ce fusese ticluit de cercurile ostile lui — turcii și boierii — care nu doreau

---

[95] Gheorghe I. Ionescu-Gion, *op. cit.*, p. 27.

[96] A. Veress, *Acta et epistolae*, p. 27—29 ; N. Iorga, *Studii asupra evului mediu românesc*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984, p. 274—275 ; Matthiae Corvini, Hungariae Regis, *Epistolae ad Romanos Pontifices date et ab eis acceptae*, Budapest, 1891, p. 123, apud Gh. I. Ionescu-Gion, *op. cit.*, p. 26.

[97] I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, p. 349. Despre victoria lui Vlad și Ștefan cel Mare vezi și D. C. Esarcu, *O relațiune contimporană inedită despre Ștefan cel Mare din Biblioteca marciană din Veneția*, clasis X, Codex CLXXVIII (conține relatarea lui Baltazar de Piscia din 16 septembrie 1476), în „Columna lui Traian", VII/1876, p. 377.

[98] Hurmuzaki *VIII*, p. 24 ; N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, p. 15.

[99] N. Iorga, *op. cit.*, p. 152.

pe tronul Țării Românești un voievod cu autoritate atît de puternică și neplecat intereselor lor.

Iată cum relatează un document al lui Ștefan cel Mare din 1477 sfîrșitul lui Dracula : „El m-a rugat să-i las pentru paza lui oameni de-ai noștri, căci în munteni nu se prea încredea". Dar „numaidecît necredinciosul Basarab s-a întors (bineînțeles cu ajutor turcesc) și l-a omorît și împreună cu el au fost omorîți toți oamenii mei (ai lui Ștefan cel Mare), afară de zece" [100]. Cum probabil știrea a fost adusă lui Ștefan cel Mare de cei zece soldați moldoveni care au reușit să supraviețuiască luptei și măcelului ce i-a urmat, avem toate motivele să credem că faptele s-au petrecut așa [101].

Raportul lui Leonardo Botta, către dogele de Milan înregistra la 1 februarie 1477, o știre sinistră și păgubitoare pentru creștinătate, aceea că Dracula fusese tăiat în bucăți împreună cu 4 000 din oamenii lui [102].

Varianta slavă a Povestirii despre Dracula voievod, redactată la cîțiva ani după acest eveniment, arată la rîndul ei că a fost vorba de un act de trădare ce a culminat cu moartea voievodului, în timpul unei lupte cu turcii : „Trăia în Țara Muntenească și au venit turcii asupra țării lui și au început să jefuiască. El s-a ciocnit cu dînșii și turcii au fugit. Oastea lui Dracula a început să-i taie fără milă și i-a gonit. Dracula de bucurie s-a urcat pe un deal să vadă cum taie pe turci și s-a depărtat de oaste. Apropiații lui luîndu-l drept turc, unul l-a lovit cu o suliță. El văzînd că este ucis de ai lui îndată a ucis cu sabia lui pe cinci dintre ucigașii lui. Pe el l-au străpuns mai multe sulițe și astfel a fost omorît" [103].

La începutul veacului al XVI-lea Mihail Bocignoli arăta că Vlad Dracula fusese ucis prin viclenie de boieri, căci el nu acceptase să cadă la o înțelegere cu turcii [104].

---

[100] Idem, *Acte și fragmente*, III, București 1896, p. 99.

[101] *Literatura română veche (1402—1647)*, ediție de G. Mihăilă, D. Zamfirescu, Editura Tineretului, 1969, p. 51 ; I. Bogdan, *op. cit.*, p. 349. P. P. Panaitescu, *Ștefan cel Mare și orașul București*, în „Revista de istorie" nr. 5/1959, p. 19.

[102] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 170.

[103] *Monumente Hungariae Historica, Acta extera*, IV/2, Budapesta, 1877, p. 340.

[104] *Cronicile slavo-române...*, p. 213 ; Pandele Olteanu, *Limba povestirilor slave despre Vlad Țepeș*, Editura Academiei, București, 1961, p. 365. Jan Dlugosz susține că a fost ucis de unul din servitorii săi, vezi Ilie Minea, *Informațiile românești ale cronicii lui Jan Dlugosz*, Iași, 1926, p. 61.

Cronicarul austriac Jacob Unrest consemna la rîndul său același eveniment spunînd că Dracula „a fost omorît cu mare trădare pe care i-au pregătit-o turcii din mare dușmănie față de el din cauza marilor pagube ce le pricinuise, căci un turc a fost pus slugă pe lîngă el ca să-l ucidă în timp ce el și-ar ține sfatul; (...) S-a întîmplat așa că el i-a tăiat capul pe la spate pe cînd călătoreau împreună și pe loc s-a refugiat la stăpînul turcilor“ [105].

Unica sursă sîrbească care semnalează acest eveniment — Letopisețul sîrbesc de la biserica Sfîntul Nicolae din Bjelo Polje — arată că Vlad a pierit de mîna lui Laiotă Basarab [106].

Celebrul umanist german Sebastian Münster (1489—1552) în opera sa *Cosmografia* arată printre altele că voievodul român Dracula „era de o cruzime și de o dreptate nemaiauzită“, el „a fost ucis în luptă cu turcii și capul său trimis în dar lui Mahomed“ [107].

Știrea senzațională că voievodului Dracula, care îngrozise atît de mult pe turci, i s-a tăiat capul ce apoi a fost trimis în dar sultanului Mahomed al II-lea, este consemnată și de Antonio Bonfinius, istoric și cronicar italian al regelui Matei Corvin [108].

Capul voievodului Dracula, această distinsă și nesperată pradă, a fost purtat și expus de turci prin orașe [109], ca semn al unei mari și triumfale izbînzi.

Asemenea multor episoade din viața atît de zbuciumată și controversată a voievodului și mormîntul său este învăluit în mister și legendă, cercetările istoricilor îngăduind doar formularea unor ipoteze.

După tradiție el ar fi fost înmormîntat la biserica Mănăstirii Snagov, biserică pe care ar fi ctitorit-o [110], deși documentar

---

[105] *Călători străini...*, vol. I, p. 177.

[106] Jakob Unrest, *Österreichische Chronik*, în *Monumenta Germaniae Historica, Scriptores Rerum Germanicum*, XI, Wimariae, 1957, 68. N. Iorga, *Acte și fragmente*, III, p. 99; Idem, *Istoria românilor*, IV, p. 193; Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 143; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 171.

[107] Anca Iancu, *Știri despre români în izvoarele istoriografice sîrbești (sec. XV—XVIII)*, în *„Studii istorice sud-est europene“*, vol. I, Editura Academiei, București, 1974, p. 23.

[108] *Călători străini...*, Vol. I, p. 506.

[109] A. Bonfinius, *Rerum hungaricum decades, libri, IV, Lipsiae*, 1771, p. 544.

[110] A. Decei, *Istoria Imperiului otoman*, *op. cit.*, p. 118.

aceasta este mai veche, fiind atestată încă în vremea bunicului său Mircea cel Mare.

Vizitînd Mănăstirea Snagov în anul 1862, Alexandru Odobescu [111] culegea printre legendele referitoare la faptele lui Vlad Ţepeş şi anumite informaţii despre presupusul lui mormînt. Călugării mănăstirii i-au arătat atunci scriitorului piatra funerară şi i-au povestit că în vremea mitropolitului Filaret (1792—1794) acesta, considerîndu-l pe Ţepeş un domn „crud şi nelegiut", „a pus să se şteargă literele după mormîntul urgisitului domnitor", iar „...pentru vecinica pedeapsă, ori pentru izbăvirea nenorocitului său suflet" a fost aşezată „sub picioarele preotului cînd iese cu sfintele daruri" chiar în faţa uşilor împărăteşti [112]. Din aceleaşi sentimente şi cu scopul de a-l reproba episcopul Ilarion al Argeşului (1820—1823, 1828—1845) a pus să se şteargă chipul marelui voievod din biserica episcopală de la Curtea de Argeş [113]. În locul portretului lui Vlad, care se afla între fereastra sudică şi pilastru sudic [114], s-a pictat episcopul Ilarion al Argeşului [115].

Vicisitudinile veacurilor au făcut ca pietrele mormintelor de la Snagov să fie mutate de la locul lor [116], iar călugării greci — „pentru că numai atunci s-a îndrăznit să se dea altă pisanie bisericii de la Snagov peste cea veche", au profanat mormîntul [117], în anul 1815.

Cercetările arheologice sistematice efectuate de Dinu V. Rosetti în anii 1931—1932, au scos la lumină o serie de probe materiale, care au avut darul să îndepărteze în parte vălul de mister şi enigme ce plutea asupra mormîntului voievodului Dracula [118].

---

[111] *Istoria Ţării Româneşti 1290—1690. Letopiseţul Cantacuzinesc*, Editura Academiei, Bucureşti, 1960, p. 205; N. Iorga, *Istoria românilor în chipuri şi icoane*, vol. II, Editura Socec, Bucureşti, 1905, p. 13.

[112] Al. Odobescu, *Scene istorice*, Editura Minerva, Bucureşti, 1973, p. 139, 164—167.

[113] *Ibidem*, p. 167.

[114] *Ibidem*, p. 166—167.

[115] Locul unde a fost zugrăvit Vlad Dracula, corespunde cu cel care îl ocupă voievodul în cronica internă a Ţării Româneşti, vezi A. Pelimon, *Impresiuni de călătorie în România*, Bucureşti, 1859, p. 80.

[116] Al. Odobescu, *Episcopia de Argeş*, în „Convorbiri literare", nr. 1—2, (1915), p. 1111.

[117] Nicolae I. Şerbănescu, *Istoria mănăstirii Snagov*, Bucureşti, 1944, p. 171.

[118] *Ibidem*, p. 177; Dinu V. Rosetti, *Săpăturile arheologice de la Snagov*, Bucureşti, 1935, p. 44.

Pe ostrovul lacului Snagov — situat în vremea voievodului în mijlocul codrilor Vlăsiei — în cuprinsul bisericii pe care cronica lui Constantin Filipescu și Letopisețul Cantacuzinesc o consideră ctitorie a lui Vlad Țepeș, căci tradiția așa o socotea, arheologul a observat existența „unor numeroase lespezi de morminte, mai toate în prónaos, doar una singură în naos“ [119].

Piatra funerară din naos, așezată chiar în fața altarului în dreptul ușilor împărătești și a cărei inscripție a fost ștearsă, prin tradiție este atribuită mormîntului lui Vlad Țepeș-Dracula.

Fusese așezat Dracula voievod aici pentru a i se acorda onoarea corespunzătoare cu rangul ce îl avea sau în alte scopuri ? [120].

În mormîntul pe care îl acoperea, însă, arheologul Dinu V. Rosetti a găsit doar oseminte de cal și vită, resturi din epoca fierului. Concluzia care s-a impus a fost aceea că nu aici a fost mormîntul viteazului voievod, așa cum o indicase tradiția [121].

Atenția a fost însă atrasă de un mormînt așezat pe axa intrării, aproape de ușă — dovadă că nu era al unei persoane însemnate sau că nu s-a găsit un alt loc în biserică [122].

Măsurînd lespedea mormîntului din fața altarului, atribuit lui Vlad Țepeș și cea de la intrarea în pronaos s-a constatat perfecta lor coincidență și s-a întrevăzut posibilitatea atribuirii mormîntului într-un loc unde nu se aștepta nimeni, dacă ținem cont de rangul voievodului.

Ce s-a putut recupera din enigmaticul mormînt ?

Arheologul Dinu V. Rosetti consemnează : „În sicriul putred, deasupra osemintelor măcinate de vreme era un giulgiu de mătase din care ni s-au păstrat bucăți de culoarea purpurei purtînd ornamente rectilinii obținute prin alipirea unor fîșii subțiri de aur“ [123]. „La căpătîi într-o mică firidă — o ulcică (slujise oare drept candelă ?). Sub rumegușul sicriului,

---

[119] Dinu V. Rosetti, *Săpăturile arheologice de la Snagov*. Problema mormîntului de la Snagov este reluată într-un articol de Paul Anghel, *Un episod shakespearean din istoria națională : Țepeș*, în „Gazeta Literară“ nr. 2 din 13 ianuarie 1967, p. 1 și 7.

[120] Dinu V. Rosetti, *Dracula voievodul valah Vlad Țepeș — între fantezie și adevăr*, în „Tribuna României“ nr. 6/1973, p. 4—5.

[121] R. Mc. Nally et R. Florescu, *op. cit.*, p. 192.

[122] Dinu V. Rosetti, *Dracula voievodul valah — între fantezie și adevăr*, p. 2.

[123] *Ibidem*, p. 5.

presărat ca o pulbere ruginie, se desluşeau vestigiile veşmintelor : catifea groasă, de culoare galben-brun (va fi fost verzuie sau roşcată ?) mînecile încheiate cu nasturi mari, rotunzi de argint, prinşi în cheutori din şnur de mătase, pe piept aceeaşi stofă şi cheutori asemănătoare, aşa-zisele brandemburguri îmbinate de bumbi mari, din fir de aur. În dreptul bazinului se odihneau palmele, aşa cum ne indică doar resturile mînecilor (oasele fiind măcinate).

Am mai găsit o cunună alcătuită din nasturi de faianţă străpunşi orizontal, pentru a fi petrecuţi pe un şnur împletit din fire de aur. Partea de sus a nasturilor este asemănătoare unor flori cu petale de granat, lipite pe o foiţă de aur, prinsă la rîndul ei, în tehnica cloisonée. Aceste flori de granat alternează pe un şnur cu peruzele prinse în gheare de metal aurit. Ascuns sub un fald al hainei, în partea stîngă a pieptului, prins într-o cheutoare de mătase — un inel feminin, de aur cu piatra descompusă" [124].

Mulţi se vor întreba cine a fost doamna sau domniţa căreia, victoriosul domn i-a păstrat credinţa şi simbolul afecţiunii ? [125].

Posibil ca inelul domnesc să fi aparţinut doamnei voievodului, aşa cum caută să dovedească cercetătorii mormîntului.

Cununa găsită în cavoul de la Snagov ne confirmă că Vlad Dracula a luat parte la un turnir, probabil cel de la Buda sau Nürnberg.

Mai tîrziu, arheologul recunoaşte în reproducerile unui album cu premiile acordate la turniruri în secolul al XV-lea, cununiţa identică cu cea a „necunoscutului" din mormîntul de la Snagov.

Fără îndoială aceste elemente atribuite lui Vlad Dracula, amintesc de distincţiile obţinute de învingătorii din turniruri, fapt ce ne poate face să ne gîndim la participarea voievodului la luptele cavalereşti ce se dădeau în Occident şi chiar, ţinînd seama de faptul că între 1450 şi 1454 el se afla sub oblăduirea lui Iancu de Hunedoara, să-l socotim participant la marele turnir de la Nürnberg, care a avut loc în anul 1454.

Tradiţia populară, cronicile de epocă, factura obiectelor din inventarul arheologic de la Snagov, l-au îndreptăţit pe arheologul Dinu V. Rosetti să-i atribuie acest mormînt voievodului Vlad Ţepeş-Dracula.

---

[124] Idem, *Săpăturile arheologice de la Snagov*, p. 36—39.
[125] *Idem*, nota 123.

În momente de război, așa cum a fost în timpul marii campanii a lui Mahomed al II-lea, Snagovul a fost ales de voievod ca loc de refugiu pentru familiile de boieri și avuții [126].

Corpusul arhitectural de pe ostrovul Lacului Snagov, loc de aducere aminte și recunoștință pentru voievozii Țării Românești, sugerează o viață de epocă complexă și tumultuoasă, căci a fost loc de detenție și refugiu, dar și loc pentru tipărire de cărți.

Se pare — așa cum reiese dintr-un hrisov al lui Mircea Ciobanul din 26 iunie 1558 — că voievodul Dracula a făcut danii mănăstirii Snagov și a înzestrat-o cu moșii [127].

Ziua morții marelui voievod, de la cumpăna anilor 1476 — 1477, aducătoare de grea pierdere pentru țările române și pentru întreg frontul antiotoman, nu a putut fi precizată.

Știm că la 5 ianuarie 1477, Ștefan cel Mare nu aflase încă de moartea voievodului, căci el se afla în acea zi la Hîrlău și aducea mulțumiri orașului Brașov pentru știrile primite despre „fratele" Vlad și le cerea să-l anunțe în caz că i se va întîmpla ceva [128] rău.

Posibil că pînă la această dată nu aflase nimic nici regele Matei Corvin, care se preocupa foarte puțin de soarta lui Vlad, căci era mult prea ocupat de pregătirile fastuoase pentru celebrarea căsătoriei cu tînăra și frumoasa fiică a regelui Ferdinand de Aragon, regele Neapolului, Béatrice, vestită pentru creșterea sa aleasă, dar și pentru pretențiile sale de lux, cerute de noul curent, de inspirație renascentistă [129], ce cuprinsese curțile europene.

Istoricii nu numai că au deplîns soarta voievodului asasinat mișelește și nenorocirea neamului său cît și a întregii creștinătăți, dar au arătat că vina pentru marea pierdere o poartă aliații săi care nu l-au ajutat să se consolideze după necesitățile obiective ale situației [130].

Despre urmașii marelui voievod, istoria nu a păstrat prea multe documente. Știm din povestirea slavă că Matei Corvin

---

[126] Paul Anghel, *Un episod shakespearean...*, p. 7.
[127] N. I. Șerbănescu, *op. cit.*, p. 32.
[128] I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, p. 341—342.
[129] Albert de Berzeviczy, *Béatrice de Aragon reine de Hongrie*, vol. I, Paris, 1911, Ed. Honoré Champion, p. 70—71, 92, 107—108.
[130] N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, p. I. N. Stoicescu *op. cit.*, p. 172—173.

„a luat pe sora lui (soția lui Dracula) și cu cei doi fii în Țara Ungurească la Buda : unul trăiește pe lîngă fiul craiului, iar celălalt a fost la episcopul de Oradea și a murit în vremea mea. Iar al treilea fiu mai în vîrstă, Mihai (Mihnea cel Rău, 1508 — 1510) l-am văzut aici la Buda, fugise de la împăratul turcesc la rege. Încă înainte de căsătorie Dracula l-a făcut cu o fată“ [131].

În 1481, la scurt timp după moartea voievodului Dracula, fratele său vitreg, Vlad Călugărul, care de tînăr fusese călugăr și egumen [132], după zece ani de pribegie și asiduă urmărire a tronului, reușește să ajungă în fruntea statului feudal Țara Românească.

Fiul cel mai mare a lui Vlad Țepeș-Dracula, pe nume Mihnea cel Rău, după ce reușește să fugă din captivitate turcească — unde fusese dus după asasinarea părintelui său [133] — se refugiază peste munți în Transilvania, unde se bucura de sprijinul regelui Matei Corvin. De aici, unde și alți descendenți ai lui Țepeș își aveau refugiu, el urmărea momentul favorabil urcării în tronul strămoșilor săi, moment care s-a ivit în 1508, la moartea voievodului Radu cel Mare.

Domnia lui Mihnea a fost scurtă ; din cauza numeroaselor sale conflicte cu boierii din familia Craioveștilor, el este nevoit să se refugieze în Transilvania. Mazilirea lui Mihnea de către turci a fost rodul conspirației mai multor boieri în frunte cu Barbu Craiovescu [134].

Nici în Transilvania furia răzbunării dușmanilor săi nu îl iartă, el fiind asasinat în 12 martie 1512, la Sibiu, în timp ce se întorcea de la biserică, de sîrbul Iacșici, „încuscrit cu familia Basarabeștilor“ [135] și Albu, vistiernicul.

Această împrejurare a făcut ca el să fie îngropat la Sibiu, unde lespedea mormîntului său se păstrează și astăzi.

Referitor la relațiile lui Mihnea cel Rău cu Transilvania trebuie evidențiată atitudinea de susținere a voievodului mun-

---

[131] *Cronicile slavo-române...*, p. 214 ; Cf. Radu Ștefan Ciobanu, *Pe urmele lui Vlad Țepeș*, Editura Sport-Turism, București, 1979, p. 240.

[132] *Cronicile slavo-române...*, p. 214.

[133] Radu S. Ciobanu, *op. cit.*, p. 241.

[134] Ioan Pușcariu, *Două documente privitoare la revolta boierilor din Țara Făgărașului în favoarea lui Mihnea vodă, numit cel Rău (1508—1510)*, în „Analele Academiei Române“, seria II, Tom XXXIII, 1910—1911, Memoriile secțiunii istorice, București, 1911, p. 64.

[135] *Ibidem*, p. 64.

·tean — potrivit tradiției — de boierii din Țara Făgărașului (din Făgăraș, Cîrțișoara, Șinca, Arpaș) care s-au răsculat în favoarea lui Mihnea [136].

Urmașii lui Mihnea, alți descendenți din familia Drăculeștilor din Țara Românească „au format în Transilvania puternica familie a Drăculeștilor din Sinești". Pentru a aminti originea și virțuțile de mari luptători, ei „au ales ca emblemă, o spadă înfiptă în scut" [137].

[136] *Ibidem*, p. 65—66.
[137] R. S. Ciobanu, *op. cit.*, p. 241—242.

REFLECTAREA PERSONALITĂȚII LUI VLAD ȚEPEȘ-DRACULA ÎN SCRIERI

„Despre Dracula Vodă... demult, s-au scris și s-au spus multe și mari minunății"

(Österreichische Chronik)

Ecoul fără egal al faptelor și personalității legendare a voievodului Vlad Țepeș-Dracula s-a concentrat încă din timpul vieții sale într-un corpus bogat de scrieri, care s-a împletit în timp atît cu tradiția orală locală, cît și cu cea a popoarelor vecine.

Aceste scrieri de ev mediu tîrziu, care au cunoscut o răspîndire fără precedent în întreaga Europă, începînd chiar cu perioada imediat următoare întemnițării sale din 1462, au făcut obiectul unor studii amănunțite și controversate, ele scoțînd în relief o problematică aparte, foarte sensibilă la interpretare și datare.

Subliniind valoroasele precizări făcute de Șerban Papacostea în legătură cu originea primelor povestiri scrise despre faptele voievodului Dracula [1], afirmăm că prima serie de texte în legătură cu viața și faptele voievodului s-a elaborat din inițiativa și la curtea regelui Ungariei, Matei Corvin [2].

Interesul aparte pe care îl dovedise tînărul și inteligentul rege în lansarea acestor scrieri se poate înțelege analizînd situația deosebit de complexă căreia el trebuia să-i țină piept, pentru a-și păstra coroana. Este știut că regele Matei Corvin intrase în campanie comună antiotomană, el fiind chiar

[1] Șerban Papacostea, *Cu privire la geneza și răspîndirea povestirilor scrise despre faptele lui Vlad Țepeș*, în „Romanoslavica", nr. XIII, 1966, p. 159—167.

[2] Hubai Ilona, *Magyar és magyar vonatkozásu röplakok ujságlapok röpiratok az Országos Széchényi könyutórban (1480—1718). Feuilles volantes, gazettes et pamphletes hongrois au relatifs à Hongrie, conservés à la Bibliothèque national de Budapest*, 1948, p. IX—X, XX : Ș. Papacostea, *op cit.*, p. 165—166.

purtătorul unor subsidii date de către Papa Pius al II-lea și Veneția voievodului Dracula și luptei antiotomane ce se purta la Dunărea de Jos. Speratul ajutor al regelui Ungariei la lupta împotriva Semilunei nu s-a concretizat niciodată.

Matei Corvin a pornit cu multă greutate și amînări pentru a veni în ajutorul rudei sale, voievodul Vlad [3], el rătăcind pe drumul de la Budapesta la Brașov aproape două luni [4]. Disputele ce le avea cu împăratul Germaniei Frederic al III-lea de Habsburg și cu regele Poloniei, Cazimir IV [5], pentru obținerea sfintei coroane a Ungariei, îl făceau pe Matei Corvin să nu fie interesat să se aventureze în lupte cu turcii alături de Vlad și să aleagă soluția cea mai comodă : prinderea și arestarea voievodului român.

Pe de altă parte Matei Corvin nu putea să nesocotească interesele pontificale privind cruciada antiotomană, căci el se baza în lunga și dificila dispută pentru coroana regală și pe sprijinul atît de important al papalității.

Abandonarea acțiunilor de alianță și antiotomane, cît și punerea în lanțuri a voievodului Dracula, au necesitat o serie de explicații diplomatico-politice în fața lumii catolice, care îl trimisese pe rege cu bani și armată, în ajutorul voievodului Țării Românești.

În cadrul acestor acțiuni de justificare și explicitare, regele Matei Corvin era interesat să consemneze și să răspîndească știri exagerate în legătură cu o serie de cruzimi premeditat și injust atribuite lui Dracula voievod [6] — fapt ce se oglindește și în textul lucrării legatului papal de la Buda, Nicolae de Modrussa, intitulată Historia de bellis Gothorum, autor ce a culeș personal informații de la curtea regală maghiară.

Pentru a înțelege mai bine atitudinea lui Matei Corvin față de Vlad Țepeș-Dracula este necesar însă să amintim evenimentele al căror protagonist este, după ce la 17 februarie 1459, cînd, la Wiener Neustadt, o serie de nobili, l-au proclamat și încoronat ca rege al Ungariei pe Frederic III. Față de situația

---

[3] Nicolae Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, p. 85—86.

[4] Ș. Papacostea, *op. cit.*, p. 161.

[5] Wilhelm Fraknói, *Die Hohenzollen und Matthias Corvinus, König von Ungarn*, München und Leipzig, 1916, p. 535—539 ; C. Șerban, *Avut-a loc un conflict între Ștefan cel Mare și Vlad Țepeș ?*, în „Studii și articole de istorie", nr. XXXII, 1976, p. 78.

[6] Ș. Papacostea, *op. cit.*, p. 162, 164.

creată Matei Corvin reușește să avanseze în 1462 Dietei un proiect de tratat privind cesionarea coroanei Ungariei în schimbul unor importante despăgubiri. Dieta ungară, la 10 mai 1462 recunoaște tratatul cît și împăcarea lui Matei Corvin cu Jan Jiskra din Brandys, care primește astfel 40 000 ducați de aur și numeroase castele în Boemia. Fiind deținătorul unor importante subsidii date de Veneția și Papa Pius II, Matei Corvin își continuă campania propagandistică pentru a motiva atitudinea pe care a avut-o față de lupta antiotomană și voievodul Dracula. Astfel el trimite o serie de emisari să explice lumii catolice atitudinea sa și îl însărcinează pe episcopul Csánad să prezinte textele „trădării" lui Vlad și pretinsele cruzimi. La mijlocul lui iunie 1463 delegația maghiară sosește la Wiener Neustadt cu suma de 80 000 ducați necesari cesionării coroanei, potrivit tratatului. În acest context politic și pe fondul unei ample campanii propagandistice denigratoare apare și textul incunabulului „Geschichte Dracole Waide" [7].

Regele Matei Corvin, de numele căruia se leagă primele texte tipărite ale povestirilor despre Dracula și exagerarea faptelor și cruzimii sale, cît și difuzarea acestora pe plan european, a folosit în această mare campanie propagandistică și justificativă, scrisorile false ticluite de dușmanii săși ai lui Dracula, care au constituit explicația arestării voievodului Țării Românești [8]. Cei care furnizaseră lui Matei Corvin și lumii catolice false informații și întreaga motivație a „vinovăției" lui Dracula — așa cum o cereau interesele lor de ordin economic și politic — erau nenumărații săi dușmani, aflați printre cercurile ostile de negustori din Transilvania [9].

Asemănările evidente între conținutul de idei al pamfletelor germane — pe de o parte — și cel al scrisorii lui Dan din 2, 5 aprilie 1459 [10] și 2 martie 1460 [11], sau al scrisorii de

---

[7] W. Fraknói, *op. cit.*, p. 535—539 ; Ralf-Peter Märtin, *Dracula*, Berlin, 1980, p. 143—144.

[8] Șt. Andreescu, *Un nou punct de vedere în discuția asupra versiunii slave a „Povestirii despre Dracula voievod"*, în „Glasul Bisericii", nr. 1—2, 1975, p. 125 ; Idem, *Premieres formes de la littérature historique Roumaine en Transylvanie*, în „Revue des Études Sud-est européennes", tom. XIII, nr. 4/1975, p. 516—517.

[9] I. Stăvăruș, *Povestiri medievale despre Vlad Țepeș-Draculea*, Editura Univers, Buc., 1978, p. 30—31.

[10] I. Stăvăruș, *op. cit.*, p. 29.

[11] N. Iorga, *Lucruri nouă despre Vlad Țepeș*, în „Convorbiri literare", 1901, p. 149—150.

la Pesta din 22 aprilie 1460 [12] — pe de altă parte — demonstrează că autorii naraţiunilor germane s-au putut inspira din aceste scrieri şi din curentul de opinie nefavorabil, existent în cercul oponenţilor voievodului ce se formase în Transilvania şi Ungaria.

Mai mulţi cercetători îşi exprimă convingerea existenţei unor naraţiuni sau a unui text în limba germană, creat în Transilvania în jurul anului 1462, text care ar fi fost anterior scrierilor şi campaniei propagandistice şi justificative iniţiată de regele Matei Corvin [13].

Într-una din cele mai mari biblioteci particulare din evul mediu, aceea a eruditului Hartmann Schedel sau Schedelius din Nürnberg, a existat — aşa cum reiese dintr-un catalog al bibliotecii sale întocmit între 1498—1507 — un exemplar rarisim, dar fără valoare istorică deosebită, intitulat „Geschichte Dracole Waide" [14], alcătuit probabil de un sas transilvănean între 1477—1491 [15].

Cel mai vechi text descoperit despre Dracula [16] este sub formă de manuscris în limba germană şi este datat 1462, el fiind introdus în cronica austriacului Thomas Ebendorfer, intitulată *Chronica rerum Romanorum* [17]. Acelaşi text sau o scrisoare cu un conţinut asemănător a inspirat pe Enea Silvo Piccolomini pentru „*Comentariile*" sale, redactate pînă în anul 1464 [18].

---

[12] Gustav Gündisch, *Urkundenbuch*, vol. VI, Editura Academiei, 1981, p. 74—75.

[13] Gr. C. Conduratu, Michael Beheims, *Gedicht über den Woiewoden Wlad II Drakul*, Bucureşti, 1903, p. 19—20 ; I. Bogdan, *Vlad Ţepeş şi naraţiunile germane şi ruseşti asupra lui*, Bucureşti, 1896, p. 197 ; Ştefania Simionescu, *Ştiri din naraţiunile germane despre Vlad Ţepeş*, în „Revista de istorie", nr. 11/1976, p. 1720 ; Şt. Andreescu, *Vlad Ţepeş (Dracula)*, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p. 211 ; I. Stăvăruş, *op. cit.*, p. 30—31 ; Adolf Armbruster, *Dacoromano-Saxonica*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1980, p. 39.

[14] Olgierd Górka, *Cronica epocei lui Ştefan cel Mare*, Bucureşti, 1937, p. 10—11, 13 ; C. I. Karadja, *Incunabule povestind despre cruzimile lui Vlad Ţepeş*, în *Închinare lui Nicolae Iorga*, Bucureşti, 1931, p. 202 ; I. Stăvăruş, *op. cit.*, p. 32.

[15] N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, Editura Minerva, Bucureşti, 1981, p. 50.

[16] Ş. Papacostea, *op. cit.*, p. 159. În jurul anului 1462 este admisă existenţa unei scrieri săseşti asupra faptelor lui Dracula, vezi *Istoria literaturii române*, vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1964, p. 290.

[17] Vezi ediţia A. F. Pribram în *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtforschung III*, 1890—1894, p. 202—205.

[18] Vezi în prezenta lucrare p. 12, 124—125.

Setea de senzațional, care nu lipsea nici atunci în anumite medii și categorii sociale, a creat repede un personaj literar pe placul amatorilor de povești cu întîmplări înfiorătoare și stranii.

Maistersingerul Michael Beheim (1416—1474), care a fost în perioada 1462—1464 la Wiener Neustadt, este autorul poemului *Gedicht über den Woiewoden Wlad II Dracul*, databil 1463—1465. El a cunoscut, la rîndul său, subiectul unor narațiuni germane asupra lui Dracula ce apăruseră în anii 1462 sau 1463 [19].

Raportînd studiile bibliografice mai vechi ale lui Kertbeny, folosite și de Ioan Bogdan [20], la recente cercetări [21], distingem mai multe ediții ale cronicii germane cu text asemănător:

1. „Van deme guaden thyrane Dracole wyda" (Despre tiranul cel rău Dracula vodă). Acest exemplar s-a găsit în biblioteca contelui Széchenyi, astăzi Biblioteca națională din Budapesta. Incunabulul a fost tipărit în timpul domniei lui Matei Corvin, probabil în jurul anului 1477 și reproduce pe prima filă portretul voievodului sub forma unei gravuri fanteziste.

2. „Dracole waida" sau în colecția Academiei Române „Von dem Dracole wayda, dem grossen Thyrannen) (în limba germană modernă). Lucrarea este nedatată și nu are menționată localitatea unde a fost scrisă.

3. Ediția Nürnberg, din 1488, datorată lui Marcus Ayrer.

4. Ediția Nürnberg, din 1488, datorată lui Peter Wagner.

5. Ediția Lübeck, aproximativ 1488—1493, datorată lui Bartholomaeus Gothan.

6. Ediția Bamberg, 1491, intitulată „Ein wunderliche und erchrückenliche hystori von einem grossen wüttrich genant

---

[19] Vezi ediția citată mai sus, nota 13, sau Hans Gille, *Ingeborg Spriewold. Die Gedichte des Michel Beheim*, Berlin, 1968.

[20] K. M. Kertbeny, *Ungarn betreffeude deutche Erstlingsdruske 1456 — 1600*, Budapest, 1880, p. 9—10; apud I. Bogdan, *Scrieri alese*, Editura Academiei, București, 1968, ediție îngrijită de G. Mihăilă, p. 470.

[21] R. Florescu, R. T. Mc. Nally, *Dracula. A Biography of Vlad the Impaler (1431—1476)*, Hawthon Books Inc. New York, 1973, p. 218—220; Dieter Harmening, *Der Anfang von Dracula, Zur Geschichte von Geschichten*, Würzburg, 1983, p. 81—104, 110—126; Ștefan Andreescu, Recenzie la: Dieter Harmening, *op. cit.*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie «A. D. Xenopol»", tom. XXII/1985, pt. 2, Iași, p. 889; *„Geschichte Dracole Waide" un incunable imprimé à Vienne en 1463*, în „Bibliothèque de l'École des Chartes", tom. CXXXIX, 1981, Paris, 1982, p. 214.

Dracole Wayda" („O istorie minunată şi grozavă despre un mare tiran numit Dracula vodă) şi datorată lui Hans Sporer.

7. Ediţia Leipzig, 1493, datorată lui Martin Landsberg.

8. „Dracole Wayda", în 4°, cu litere gotice, tipărită la Augsburg în 1494 de Cristoph Schnaitter.

9. Ediţia Nürnberg, 1499, datorată lui Ambrosius Huber.

10. „Hystorie", avînd 6 file în 4°, a fost tipărită la 1500, la Strassburg de Mathias Hupfuff.

11. Ediţia Hamburg, 1502, tipărită de Jegher.

12. Ediţia Nürnberg, tipărită de Johann Stuchs, în jurul anului 1520.

13. Ediţia Nürnberg, 1521, editată de Jobst Gutknecht.

14. Ediţia Augsburg, aproximativ 1520—1542, editată de Melchior Ramminger.

15 Ediţia Augsburg, aproximativ 1559—1568, editată de Mateus Francken.

Pe lîngă aceste incunabule, naraţiunea germană a circulat şi sub formă de manuscris. Spre exemplu amintim copia din sec. al XV-lea, descoperită la mănăstirea Lambach din Austria, cunoscută drept Codex 327 [22]. Deşi acest manuscris este înglobat în ansamblul scrierilor germane, el este opera unor locuitori ai Transilvaniei, buni cunoscători ai locurilor pe unde a trecut voievodul. În ansamblu, manuscrisul este un izvor istoric cu valoare limitată, el venind să se adauge celorlalte scrieri vădit tendenţioase care ponegresc şi denaturează faptele voievodului Dracula.

Un alt manuscris, intitulat „Van deme quaden tyranne Dracula Wyda", s-a descoperit la mănăstirea San-Gall din Elveţia (mss. 806, p. 283—288), el reflectînd potrivit cronisticii germane, aceeaşi opinie denigratoare la adresa voievodului [23].

Din bogatul corpus de scrieri germane referitoare la voievod se numără şi manuscrisul de la Colmar, Franţa (Mss. 45, f. 142 v. — 145 v., Bibliothèque de la Ville), databil ultimul sfert al veacului al XV-lea şi manuscrisul de la The British Library,

---

[22] Manuscrisul a fost publicat de F. Zimmermann, cît şi Wilhem Wattenbach, *Über den Walächischen Woiwoden Wlad IV (1456—1462)*, în „Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde", tom. XXVII (1896), nr. 1, p. 331—343.

[23] N. Ionescu, *Manuscrisul despre cruzimile lui Vlad Dracula*, în „Analele Academiei Române", seria II, tom. V, 1882—1883, Bucureşti, 1884, p. 11—13.

Londra (Additional mss. 24315, f. 138—143), databil sfîrșitul secolului al XV-lea [24].

În general narațiunile germane, deși împletesc adevărul cu fantezia și pamfletul [25], exagerînd și chiar denaturînd în mod tendențios faptele și personalitatea voievodului Dracula, se dovedesc a fi o sursă de referință importantă, dar informațiile ce le conțin trebuie preluate cu mult discernămînt și rezervă, deoarece ele sînt produsul unei ample campanii propagandistice și de defăimare a voievodului [26].

Receptate ca opere literare pe gustul cititorilor din acea perioadă, edițiile acestor narațiuni au cunoscut adevărate recorduri de popularitate, fapt pentru care ele au fost considerate „best-sellers-uri" ale acelor timpuri [27].

Fără să ne propunem stabilirea diferențelor și asemănărilor dintre diferitele variante [28] ale narațiunilor referitoare la faptele și viața lui Vlad Țepeș-Dracula, menționăm că savantul Ioan Bogdan găsea, în deosebirile dintre cronicile germane și cronicile slave, demonstrația faptului că cele două grupuri principale de variante au fost elaborate în mod independent [29], chiar dacă ele au avut surse de informare comune.

---

[24] Cele două manuscrise au fost publicate de Dieter Harmening, *op. cit.*, p. 107—116 și respectiv 20—25 ; Ștefan Andreescu, Recenzie la : Dieter Harmening, *op. cit.*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol", tom. XXII/1985, pt. 2, Iași, p. 889. Vezi și D. Harmening, *Drakula, in Die deutsche Literatur des Mittelalters. Verfasserlexikon*, 2 ed., tom. II, Berlin, New York, 1978, col. 221—223.

[25] I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 212.

[26] Șt. Simionescu, *op. cit.*, p. 1728—1729 ; I. Hubay, *Feuille de jurnal contemporaine sur Vlad Dracula*, Budapest, 1948, p. 13—14.

[27] Grigore Nandriș, *The Historical Dracula : The Theme of His Legend in the Western and the Eastern Literatures of Europe*, în *Comparativ Literature Studies*, vol. III, nr. 4/1966, p. 368—396 ; Raymond Mc. Nally et Radu Florescu, *À la recherche de Dracula*, Edition Robert Laffont, Paris, 1973, p. 172 ; Șt. Andreescu, *Vlad Țepeș (Dracula)*, p. 212.

[28] Vezi pentru amănunte : I. Stăvăruș, *op. cit.*, p. 29—30, 33—39 ; Ștefan Andreescu, *op. cit.*, p. 212 ; *„Geschichte Dracole Waide" un incunable imprimé a Vienne en 1463*, în „Bibliothèque de l'École des Chartes", tom. CXXXIX, Paris, 1982, p. 209—243. Prof. Dieter Harmening de la Universitatea din Würzburg (vezi *Der Anfang von Dracula...*), analizînd istorico-filologic manuscrisele și incunabulele germane despre Dracula, a întocmit un „tablou sintetic", al diverselor variante (p. 99) și a stabilit raporturile dintre ele. Cercetătorul consideră că la baza narațiunilor germane referitoare la voievodul român stau 46 de „episoade".

[29] I. Bogdan, *op. cit.*, p. 479.

Studiul comparativ amănunțit al diferitelor narațiuni germane — manuscrise sau tipărite — cu scrieri slave cu același subiect, făcut de J. Striedter *(Die Erzälung vom Walachischen Voyevoden Dracula in der russischen und deutschen Uberlieferung)* a scos în evidență, pe lîngă deosebirile existente, un fond folcloric comun, ce se dovedește a fi fost sursă de inspirație pentru cei ce le-au conceput [30].

Alți cercetători sesizează deosebiri stilistice și de natură politică între cele două versiuni [31].

Arătînd existența unui fond de inspirație comun al povestirilor germane și slave, cît și a celor scrise de Bonfinni, cercetătorul I. S. Lurie precizează că acestea au luat naștere independent, existînd posibilitatea inspirării unor variante după altele [32].

Analizînd narațiunile din punct de vedere al subiectului abordat, Ioan Stăvăruș le grupează în mai multe categorii tematice : „Cu caracter istoric", „Sub semnul autorității absolute", „Justițiar și moralizator", „Plăzmuiri denigratoare și absurde" [33].

Este firesc ca în contextul unei epoci de mari și frecvente cruzimi, cum este cea a veacurilor al XV-lea și al XVI-lea, narațiunile germane, care fantazau faptele voievodului Dracula, atribuindu-i cruzimi senzaționale, să pasioneze cele mai felurite pături sociale. Dacă asociem la acestea faptul că voievodul își cîștigase celebritatea în luptele cu turcii și prin relațiile stabilite cu regele Matei Corvin, înțelegem de ce aceste narațiuni medievale au cunoscut o răspîndire fără egal în lumea europeană.

Narațiunile germane au avut și un nemărturisit scop moralizator, ce s-a insinuat propagandei catolice a epocii, deoarece căutau să demonstreze schimbarea benefică a „purtărilor lui Dracula", în urma convertirii sale la catolicism [34].

Dacă prima serie de scrieri referitoare la faptele lui Vlad Țepeș-Dracula a fost elaborată la sfîrșitul celei mai lungi dintre domniile sale, cea de-a doua serie s-a polarizat foarte re-

---

[30] J. Striedter, *op. cit.*, în „Zeitschrift für slavisehe Philologie", 1961, p. 398—427.

[31] G. Giraudo, *Drakula*, Veneția, 1972, p. 114—115.

[32] I. S. Lurie, *În legătură cu originea subiectului povestirilor din secolul al XV-lea despre Drăcula*, în „Romanoslavica", X, 1964, p. 5—18.

[33] I. Stăvăruș, *op. cit.*, p. 33—39.

[34] I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 469.

pede pentru epoca respectivă, în jurul anului 1490 [35], la numai cîţiva ani de la moartea voievodului.

În ordinea apariţiei, cea de a doua serie de scrieri asupra lui Dracula o constituie scrierile de origine slavă. Din ansamblul acestor naraţiuni face parte cel mai vechi şi în acelaşi timp cel mai complet manuscris al unei cronici referitoare la faptele voievodului Dracula, manuscrisul de la mănăstirea Chirilo Berlozersc, recopiat de călugărul Eufrosin în anul 1490 [36]. Au fost descoperite şi alte manuscrise şi variante ale povestirilor slave despre Dracula, datate între secolele al XV-lea şi al XVIII-lea [37]. Povestirea slavă despre Dracula a fost scrisă la 13 februarie 1486 [38], de un ortodox, probabil român [39], ce se afla în serviciile lui Matei Corvin şi pe care îl considera stăpîn.

Oricum autorul a stat la Buda şi Oradea, fiind cunoscător al realităţii din aceste locuri. Lucrarea se dovedeşte a fi şi o propagandă în favoarea lui Mihnea cel Rău, fiul lui Vlad Dracula, care se afla la Buda de unde, ca aspirant legitim, urmărea ocuparea tronului Ţării Româneşti [40].

Este posibil ca această cronică să fie tradusă în limba rusă de diverşi diplomaţi ruşi, aflaţi în Ungaria sau ţările române, care prin copiile lor au contribuit la răspîndirea [41] şi conservarea ei.

---

[35] Ş. Papacostea, *op. cit.*, p. 165—166.

[36] A. D. Sedelnikov, *Literaturnaia istoria povesti o Dracule*, în *Izvestia po ruscomu iazîcu i solvesnosti, Academii Nauc*, vol. II, Leningrad, 1929, p. 633—639 ; I. Stăvăruş, *op. cit.*, p. 40.

[37] Vezi clasificarea lor în *Cronicile slavo-române din secolul XV—XVI*, publicate de I. Bogdan, ediţia P. P. Panaitescu, Editura Academiei, Bucureşti, 1959, p. 199—200 ; I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 474—475.

[38] *Ibidem*, p. 197—199.

[39] N. P. Smochină, *Elemente româneşti în naraţiunile slave asupra lui Vlad Ţepeş*, Iaşi, 1939, p. 7—15, sau în „Moldova nouă", V, 1939, p. 119—145 ; *Cronicile slavo-române...*, p. 197—199. Pandele Olteanu, *Limba povestirilor slave despre Vlad Ţepeş*, în „Studii şi cercetări lingvistice", an. XIII, 1962, nr. 1, p. 90—97.

[40] *Cronicile slavo-române...*, p. 90—97.

[41] Solul rus care a constribuit la răspîndirea povestirilor despre Dracula, este identificat cu ambasadorul Fedor Kurîţin, ce fusese în acea perioadă în solie la Buda. Această opinie este contestată de G. Giraudo, *op. cit.*, p. 119—121, N. Stoicescu, *Vlad Ţepeş*, 1976, p. 191. Vezi bibliografia problemei la A. N. Vostokov, *Opisanie slavianskih i russkih rukopisei Rumianţevskogo muzeuma*, St. Petersburg, 1842, p. 502—503.

Varianta slavă se păstrează în U.R.S.S., unde a fost editată de mai mulţi cercetători — cunoaştem 22 de còpii în secolul XV—XVII [42] — dar sursa de referinţă este ediţia critică a lui A. D. Sedelnikov [43].

Ideii originii ruse a autorului povestirilor despre voievodul Dracula i se opune cea a originii româneşti, după care autorul este Martin (Martînco), un român ce l-a însoţit pe Kurîţin în călătoria sa în Ungaria [44] şi ar fi fost inspirat la elaborarea lor de Elena, fiica lui Ştefan cel Mare şi soţia fiului lui Ivan al III-lea, care sugera astfel modelul unui domn străin, exemplu de severitate şi dreptate, în scopul nemărturisit al instaurării autocraţiei în Rusia şi ca pîrghie politico-propagandistică împotriva feudalilor şi uneltirilor lor [45].

Deşi unii cercetători consideră opinia lui Nicolae Iorga referitoare la scopul şi originea „povestirii despre Dracula" ca o „pură speculaţie", şi „teorie hibridă [46], socotim că ideea susţinută de marele istoric, potrivit căreia povestirile sînt un „produs popular în necontenită prefacere" [47] este valoroasă [48], ea venind să sublinieze contribuţia populară la crearea inegalabilului mit Dracula.

Indiferent dacă cercetările ulterioare vor atesta cu precizie numele şi originea autorului, cît şi scopul povestirilor slave, va trebui să se ţină seamă şi să se ia în discuţie tradiţia orală în legătură cu faptele voievodului, căci aceasta a cunoscut răspîndire în întreaga arie sud-est europeană şi a contribuit direct la difuzarea, modificarea şi elaborarea naraţiunilor despre Dracula.

Povestirea despre Dracula voievod a fost scrisă în limba slavă a secolului al XV-lea, mai precis într-o slavă meridio-

---

[42] Şt. Andreescu, *Vlad Ţepeş*, 1976, p. 192. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 193.

[43] A. D. Sedelnikov, *op. cit.*, P. P. Panaitescu, *Cronicile slavo-române*... p. 199.

[44] Al. Boldur, *Un român transilvănean — autor presupus al Povestirii ruse despre Dracula*, în „Apulum", VIII, 1970, p. 67—78.

[45] Vezi discuţia la N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 191—192.

[46] Şt. Andreescu, *op. cit.*, p. 196.

[47] N. Iorga, *Contribuţii la legăturile literare româneşti cu ruşii şi ungurii, Ceva despre povestirea rusească a isprăvilor lui Vlad Ţepeş*, în „Analele Academiei Române", Memoriile secţiunii istorice, seria III, tom. XXI, Bucureşti, 1939, p. 195—202.

[48] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 193.

nală [49], înrudită cu slava carpatică [50], iar autorul a cunoscut limba română [51], cît şi formele, construcţiile şi topica limbii medio-slave de la sfîrşitul veacului al XV-lea [52]. Cronica slavă s-a inspirat din cronicile germane, care au denigrat şi deformat personalitatea lui Dracula, cît şi din diferitele ştiri culese din ţările române şi de la diverşi diplomaţi şi soli din acel timp. Ea s-a dovedit a fi o replică mult mai fidelă realităţii, pentru că nu a urmărit calomnierea şi exagerarea cruzimii voievodului, deoarece nu avea acelaşi scop politic [53].

Autorul povestirilor înfăţişează faptele unui domn român, dar arată şi legăturile sale cu Transilvania şi Ungaria „prin îmbinarea istoriei cu anecdota şi a grotescului cu tragicul" [54].

Voievodul apare ca luptător neînfricat pentru dreptate şi cinste, adevărat ostaş şi conducător înţelept. Spiritul său este dublat de o ironie şi o inteligenţă desprinse parcă din mitologia populară românească. Eroul, aşa cum este prezentat de povestiri, se dovedeşte a fi un abil şi rafinat diplomat, om a cărui inteligenţă îl ajută să pună întrebări subtile, care produc de multe ori uimire şi pun în mare încurcătură pe cei ajunşi în preajma sa.

Deşi voievodul Dracula este prezentat ca un om crud şi cu defecte (chiar în timpul captivităţii sale de la Buda), el îşi păstrează mîndria şi înţelepciunea, fiind şi un înflăcărat luptător contra pericolului otoman.

Povestirea despre Dracula împreună cu alte cîteva naraţiuni contemporane sînt considerate ca singurele producţii slave de literatură profană ale secolului al XV-lea. Se apreciază că ele constituie şi „prima serie originală în limba slavă, care vorbeşte despre ţara noastră" [55].

În cadrul literaturii ruse vechi „Povestirile despre Dracula" sînt apreciate a fi cele mai populare scrieri.

---

[49] I. Bogdan, *Cronicile slavo-române...*, p. 198.

[50] P. Olteanu, *Limba Povestirilor slave despre Vlad Ţepeş*, Editura Academiei, Bucureşti, 1961, p. 27.

[51] I. Bogdan, *op. cit.*, p. 198.

[52] P. Olteanu, *op. cit.*, 302.

[53] Şt. Andreescu, *Un nou punct de vedere în discuţia asupra versiunii slave a „povestirii despre Dracula „voievod"*, în „Glasul Bisericii", nr. 1—2/1975, p. 128.

[54] *Istoria literaturii române*, vol. I, p. 291.

[55] I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 480; P. P. Panaitescu, *Cronici slavo-române...*, p. 199.

Popularitatea deosebită a acestor povestiri se datorează pe de-o parte subiectului, stilului și umorului lor, iar pe altă parte faptului că ele dădeau o „satisfacție morală" credincioșilor ruși, cărora le întărea convingerea în răsplata din lumea de apoi [56].

Mai mult, Dracula este privit ca un prototip al lui Ivan cel Groaznic, astfel în timpul acestui mare suveran rus, narațiunile asupra lui Dracula au fascinat mintea și fantezia poporului rus, care a preamărit pe acest țar neiertător față de mulți boieri.

Deosebita popularitate a anecdotelor și narațiunilor despre voievodul Dracula, cît și circulația în lumea slavă a unor povestiri în spiritul celor care s-au scris despre domnul român, vin să demonstreze o dată în plus marele interes manifestat de popoarele slave în legătură cu faptele și personalitatea lui Vlad Țepeș.

În sprijinul atestării popularității acestor vechi scrieri, care au pasionat timp de veacuri un numeros public, atrăgîndu-l cu farmecul inegalabil al mitologiei populare, vine descoperirea numeroaselor copii și variante din secolele al XV-lea, al XVI-lea, al XVII-lea și al XVIII-lea, numărul lor total ajungînd la 22 [57].

De la diversele variante ale narațiunilor despre Dracula, pînă la mențiunile diverșilor soli sau călători — amintim pe călătorul rus Vasile Gagara, care, referindu-se la peregrinarea sa în țările române, pomenea la 1637 de vestitul cneaz muntean Dracula [58] — faima voievodului român în lumea slavă a rămas nestinsă secole de-a rîndul.

Deși documentele și studiile existente lămuresc numai în parte scopul „Povestirilor slave despre Dracula", ideea susținută de Nicolae Stoicescu, care citează pe G. Giraudo și R. Picchio, ni se pare întemeiată : „prin înregistrarea faptelor lui Țepeș în limba slavonă autorul dorea să păstreze amintirea unui domn față de care nutrea o admirație deosebită" [59].

Scopului principal i se subsumează o serie de scopuri secundare. Astfel Gr. Nandriș consideră că povestirile despre Dracula au fost scrise în Moldova lui Ștefan cel Mare și că

---

[56] I. Bogdan, *op. cit.*, p. 480.
[57] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 193.
[58] Gh. G. Bezviconi, *Călători ruși în Moldova și Muntenia*, București, 1947, p. 42.
[59] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 192.

ele ar fi fost o adevărată sursă de informare și de propagandă în favoarea voievodului, cu scop de a uni creștinii sub steagul luptei antiotomane[60].

Ținînd seama că povestirile despre Dracula voievod pun în lumină calitățile de mare conducător a lui Vlad Țepeș, cercetătorul P. P. Panaitescu susține că această prezentare a constituit o veritabilă propagandă în vederea urcării la tron a fiului voievodului, Mihnea cel Rău[61].

Asemănările dintre Dracula și Ivan cel Groaznic — semnalate de mai mulți cercetători — au fost obiectul multor speculații și teorii. Nu ne propunem să punem în discuție diversele păreri elaborate în decursul timpului[62], dar trebuie să afirmăm că prin intermediul narațiunilor slave, Vlad Țepeș a devenit un veritabil model pentru cneazul rus Ivan cel Groaznic[63].

Povestirea slavă vehicula în lumea de limbă rusă ideea novatoare pentru care a luptat Vlad Țepeș, aceea a centralizării statelor sub conducerea unui voievod autoritar[64].

Comparînd versiunea slavă a povestirilor asupra lui Dracula cu relatările marelui istoric bizantin Chalcocondil — sursă contemporană de deosebită valoare documentară[65] — Ștefan Andreescu ajunge la o serie de concluzii interesante. Pe lîngă coincidențe de fapte reieșite din scrierile puse în paralel, se mai conturează ideea unei tradiții orale favorabile asupra vo-

---

[60] Gr. Nandriș, *The historical Dracula The Theme of His Legend in the Western and in the Eastern Literatures of Europa*, în „Comparativ Literature Studies", vol. III, nr. 4/1966, Maryland, p. 390; Idem, *Le thème de Dracula dans les littératures européennes*, în „Acta Historica", t. VIII, 1968, Roma, p. 72—73.

[61] P. P. Panaitescu, *Cronicile slavo-române...*, p. 199.

[62] Vezi discuția la N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 193.

[63] Amintim pe I. Bogdan, N. Iorga, R. Picchio, Gr. Nandriș, G. Giraudo, A. Mickiewicz, P. P. Panaitescu, N. Stoicescu, Șt. Andreescu, I. Stăvăruș etc.

[64] P. P. Panaitescu, *Les traits spécifiques de la littérature slavo-roumaine*, în „Romanoslavica", IX, București, 1963, p. 279—280; G. Gianfranco, *op. cit.*, p. 11; S. Papacostea, *Recenzie* la lucrarea lui G. Gianfranco, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 5—6/1974, p. 794—798.

[65] „Nici un izvor intern sau extern privitor la Țepeș nu are precizia și siguranța informațiilor lui Chalcocondil", susține Alexandru Elian, *Români despre bizantini, bizantini despre români*, în „Magazin istoric", nr. 9/1971, p. 17.

ievodului Vlad Dracula, cu arie de răspîndire în întreg sud-estul european [66].

Analizînd lumina favorabilă în care este conturat voievodul Dracula de povestirile slave, de relatările lui Chalcocondil sau Ducas, putem să apreciem că aceste scrieri cu valoare documentară incontestabilă sînt net opuse scrierilor germane care au urmărit în mod tendențios defăimarea lui Vlad Dracula și exagerarea cruzimilor din vremea domniei sale.

Cercetătorul P. P. Panaitescu a susținut pe bună dreptate că versiunea slavă a povestirilor despre Dracula este o replică polemică la cea germană [67].

Analiza atentă a celor două versiuni, deosebirile dintre ele au făcut pe unii cercetători să afirme că „autorul poveștii rusești n-a lucrat după versiunea germană, ci amîndouă sunt independente" [68].

Ca și în cazul narațiunilor germane, faptele cuprinse în Povestirile slave despre Dracula au fost împărțite după tema și conținutul lor în povestiri sau întîmplări cu subiect sau caracter istoric, justițiar, moralizator etc. [69].

Autorul narațiunilor slave deși îl prezintă pe voievodul român a fi un om crud și cu greșeli, îi creionează totuși dominantele puternicii sale personalități : curajul, demnitatea, înțelepciunea, agerimea minții, calitatea de neobosit luptător împotriva stăpînirii otomane.

Pilda cu valoare simbolică a acțiunilor voievodului, puterea moralizatoare a personalității sale — așa cum se desprind din conținutul povestirilor slave — pot fi comparate cu învățăturile din opera lui Machiavelli [70].

Povestirea slavă despre Dracula voievod, scriere caracteristică pentru evul mediu tîrziu, va rămîne ca un important izvor narativ istoric cît și o pagină de frumusețe și autenticitate a culturii noastre vechi.

---

[66] Șt. Andreescu, *Un nou punct de vedere în discuția asupra versiunii slave a „Povestirii despre Dracula voievod"*, *op. cit.*, p. 125—128 ; Idem, *Premières formes de la littérature historique Roumaine en Transylvanie*, *op. cit.*, p. 518—521.

[67] P. P. Panaitescu, în recenzia la J. Striedter, *Die Erzählung vom walachischen Voyevoden Drakula in der russischen und deutschen Überlieferung*, în „Revue Roumaine d'Histoire", II, 1963, nr. 1, p. 259 ; Idem, *Cronicile slavo-române*, p. 199.

[68] I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 479, nota 1.

[69] I. Stăvăruș, *op. cit.*, p. 44.

[70] G. Gianfranco, *op. cit.*, p. 111.

Pentru înțelegerea vieții și faptelor voievodului Dracula, deosebit de importante sînt scrierile istoricilor bizantini contemporani : Laonic Chalcocondil, Ducas, Critobul din Imbros, Georgios Sphrantez sau Phrantez.

Născut la Atena probabil în 1423, Laonic Chalcocondil este un „izvor narativ“ [71] de mare importanță documentară pentru expediția din 1462 a lui Mahomed al II-lea împotriva Țării Românești. Cunoscător al lui Herodot și Tucidide, istoric de factură umanist-renascentistă, posesorul unor informații de o abundență neegalată, el surprinde personalitatea și acțiunile lui Dracula de pe o poziție favorabilă Imperiului Otoman, fapt ce dă caracter exclusivist scrierii sale.

Deși își propune să scrie o istorie turco-bizantină, el atinge în lucrarea sa dimensiunile unei istorii universale, pe care o termină înainte de 1470, anul probabil al morții sale.

Relatînd evenimente din timpul voievodului Dracula, cărora le-a fost contemporan, Chalcocondil deși a posedat numeroase și variate știri oficiale a împletit narațiunea sa cu tradiția orală ce deja se formase în Europa în legătură cu faptele voievodului român.

Pe un spațiu mai restrîns comparativ cu Laonic Chalcocondil, cronicarul bizantin Ducas (? 1400—1470), recunoscut ca însemnat literat și istoric [72], ne descrie la rîndul său lupta lui Vlad Țepeș împotriva lui Mahomed al II-lea. Contemporan cu voievodul român, Ducas a fost acreditat cu importante misiuni diplomatice pe lîngă Mahomed al II-lea și alți înalți demnitari turci, prilej de a putea culege știri direct de la Poartă. Se apreciază că pentru a realiza istoria sa el s-a folosit și de diverse și numeroase izvoare creștine și folclorice. Opera sa — Istoria turco-bizantină (1341—1462) — „redactată într-o formă naivă, foarte vie și plină de culoare“ [73], și „limbaj compozit“ [74], rămîne un important izvor narativ pentru istoria popoarelor din sfera otomană.

---

[71] Laonic Chalcocondil, *Expuneri istorice*, Editura Academiei, București, 1959, prefață și ediție : Vasile Grecu, p. 19.

[72] V. Grecu în introducere la Ducas, *Istoria turco-bizantină (1341—1462)*, Editura Academiei, București, 1958, p. 7.

[73] N. Iorga, *Sinteza bizantină*, p. 248.

[74] Emanoil Kriaras, *La diglossie des dernieres siècles byzantins. Naissance, de la littérature néo-hellénique*, Oxford, 1966, în *Literatura Bizanțului* (studii), p. 278.

Asemenea lui Chalcocondil, Critobul din Imbros imitînd turnura frazei unor istorici antici și scriind într-o „limbă cu arhaisme" și cu „elemente savante", dar „puțin cam artificială" [75], realizează pînă în 1467 lucrarea istorică „Din domnia lui Mahomed al II-lea (1451—1467)" [76], care este atingătoare și de faptele lui Vlad Țepeș — „ighemonul geților" [77].

Critobul ne asigură că „va pune mai presus de toate adevărul" [78] în lucrarea sa, în același timp el „nu uită că este bizantin", deși „nu e un revoltat ca Ducas și Gheorghe Sphrantzes în contra asupritorului turc", „ci un supus devotat" [79] astfel încît scrierea sa este „tendențioasă și panegirică", cu „reticențe și oarecum cu inexactități" avînd și „scăderi față de Ducas, Sphrantzes, Chalcocondil" [80].

Dintre cronicarii bizantini, cel mai evaziv și sărac în relatări referitoare la voievodul Dracula, este Georgios Sphrantzes, care a trăit în secolul al XV-lea.

În memoriile sale — scrise după notițe cronologice care încep cu anul 1413 în insula Corfu, — unde s-a retras după ce familia i-a fost măcelărită de sultan [81] — el afirmă doar că „în primăvara" lui 1462 „sultanul a trecut în Țara Românească și a pus la cale bine tot ce se făcea acolo contra lui" [82].

Existența unor elemente comune la scrierile slave și bizantine referitoare la Dracula, cum ar fi : contemporaneitatea, asemănarea de idei, aceeași arie spiritual geografică, a făcut să se aprecieze că la elaborarea textelor slave o sursă importantă de informații au fost izvoarele bizantine.

Evidențierea unei atitudini de admirație și simpatie față de Vlad Dracula în scrierile bizantine, este un argument în plus că acțiunile antiotomane ale voievodului aveau un ecou favorabil în rîndul popoarelor balcanice [83].

---

[75] Emanoil Kriaras, *op. cit.*, p. 274 ; Charles Diehl, *La pensée byzantine et le mouvement des idées*, în vol. *Literatura Bizanțului*, ed. cit., p. 82.

[76] Critobul din Imbros, *Din domnia lui Mahomed al II-lea (1451—1467)*, ed. Vasile Grecu, Editura Academiei, București, 1963.

[77] *Ibidem*, p. 19.

[78] *Ibidem*, p. 15.

[79] *Ibidem*, p. 17.

[80] *Ibidem*, p. 19.

[81] N. Iorga, *Sinteza bizantină*, p. 250.

[82] Georgios Sphrantzes, *Memorii (1401—1477)*, Ediție critică de Vasile Grecu, Editura Academiei, București, 1966, p. 129.

[83] Șt. Andreescu, *Premières formes de la littérature historique Roumaine en Transylvanie*, p. 517—520.

Apropierea geografică, interdependența politico-economică și interesele strategico-militare ale Imperiului otoman față de țările române, au făcut ca în izvoarele turcești să rămînă numeroase și valoroase știri privitoare la Vlad Țepeș. Deși aducătoare de lumină, cronicile otomane sînt subiective și exclusiviste, căci supușii otomani erau educați și obligați să-și preamărească cu fanatism sultanul și mai marii Porții, cărora nu le puteau atribui — mai ales în perioada imediată cuceririi Constantinopolului — eșecuri sau înfrîngeri. Pe aceste considerente trebuie să preluăm critic și cu multe rezerve spusele cronicarilor și istoricilor turci, fără a subestima însă valoarea culturală a scrierilor lor.

În majoritatea scrierilor turcești atingătoare de faptele voievodului Vlad Țepeș-Dracula, sultanul Mahomed al II-lea se găsește în mod firesc la polul superlativ, el fiind considerat „șahul cel vestit“ [84], „șahul cel cuceritor“, „padișahul cuceritor al lumii“ [85], „padișahul cel dătător de coroane“, „sultanul lumii“, „sultanul cel răzbunător“, „împăratul cel glorios ca Alexandru“ [86], „șahul cuceritor de țări“, „sultanul cel onorat“, „sultanul ocrotitor al lumii“, „șahul cel plin de bravură“ [87], „sultanul cel luptător pentru Islam“, „prea fericitul împărat“, „șahul cel plin de curaj“ [88], în antiteză ostilă și nejustificată faptic — dar explicabilă scopurilor și mediului în care au fost elaborate — cu voievodul român, care este apreciat drept „ghiaur“, „afurisitul voievod Draculă-oglu Kazîklî“ [89], „tiran sîngeros și ghiaur fără îndurare“, „hain fricos“ [90], „blestemat fiu de bastard“, „nenorocitul de stăpîn al Țării Românești“, „afurisit“, „răufăcător“, „dușman nenorocit“, „căpetenia răzvrătiților și conducătorul răsculaților și al dușmanilor“ [91], „ghiaur tiran și despotic“ [92] etc., etc.

Cronicarii Porții, deși au constituit pentru numeroși istorici sursa de referință documentară determinantă, trebuie ca-

---

[84] Enveri, în *Cronici turcești privind țările române, Extrase*, vol. I, sec. XV—XVII, întocmit de Mihail Guboglu și Mustafa Mehmet, Editura Academiei, București, 1966, p. 43.
[85] Tursun bei, în *op. cit.*, p. 72.
[86] Kemal-paşa-zade, *ibidem*, p. 198, 199, 201, 202.
[87] Hodja Efendi, *ibidem*, p. 317, 318, 319, 320.
[88] Hodja Husein, *ibidem*, p. 454—456.
[89] Orudj bin Adil, *ibidem*, p. 59.
[90] Tursun bei, p. 67—73.
[91] Kemal-paşa-zade, *ibidem*, p. 198—199—205.
[92] Hodja Husein, *ibidem*, p. 454—457.

talogați alături de purtătorii de cuvînt ai cercurilor cele mai ostile lui Dracula, care încă din secolul al XV-lea au început să clădească legenda sumbră și neadevărată a voievodului. Față de caracterul fantezist și defăimător, exagerările sau relatările evazive și inexacte, este explicabilă circumspecția unor cercetători și biografi ai domnului român în folosirea scrierilor vechi turcești pentru a explica faptele și personalitatea lui Țepeș.

În veacul al XV-lea, pe timpul sultanilor Murad al II-lea și Mehmed al II-lea, a trăit Enveri, care în partea a III-a a operei sale istorice în versuri *Düsturnamè* (Cartea vizirului) — dedicată marelui vizir Mahmud-pașa, din timpul lui Mehmed al II-lea — ne relatează fapte pînă în 1462, cu referiri și la voievodul Dracula[93]. Din aceste versuri reiese că Enveri este autor și al lucrării istorice *Teferrùdjname* (Cronica expediționilor), dedicată lui Mahomed al II-lea, scrisă pe la 1463 și nedescoperită, unde se găsesc amănunte importante privitoare la campania din 1462 a sultanului contra Țării Românești[94]. După ce vorbește dé răscoalele românilor, de omorîrea de către Țepeș a lui Iunus-bei și Hamza-bei, deși nu recunoaște victoria lui Țepeș el totuși afirmă : „Și într-o noapte de vineri s-a iscat zarva. Atunci, pe neașteptate, s-a auzit un vuiet și au izbucnit plînsete și jalea a cuprins rîndurile (oștii) din Anatolia"[95].

Tot contemporan cu voievodul a fost Orudj bin Adil (secolul al XV-lea), care în lucrarea sa *Tevarih-i al-i Osman* (Cronicile dinastiei otomane), face referiri la expediția lui Mahomed al II-lea împotriva lui Vlad Țepeș[96]. El este evaziv privitor la rezultatul campaniei lui Mahomed al II-lea, dar ne spune că sultanul „nu a putut să dea luptă cu afurisitul voievod Dracula-oglu Kazîklî, căci acesta nu a venit față în față, ci a atacat peste noapte, dar n-a izbutit"[97].

La rîndul său Tursun-bei (sec. XV — începutul sec. XVI), în opera sa *Tarih-i Ebu-l Feth-i Sultan Mehmed-han* (Istoria sultanului Mehmed-han, părintele cuceritor), scrisă între 1497—1500[98], face o prezentare în termeni patetici a victoriei sulta-

[93] *Cronici turcești...*, p. 33—34.
[94] *Ibidem*, p. 34, 43.
[95] *Ibidem*, p. 42.
[96] *Ibidem*, p. 59—60.
[97] *Ibidem*, p. 59.
[98] *Ibidem*, p. 63.

nului și a cruzimilor făcute în Țara Românească, spunînd printre altele că „vina o are acel nenorocit cu aripile distruse și inima străpunsă de săgețile și hangerele vitejilor“ [99].

Aşîk-Paşa-Zade (1400—1481 ?), în opera sa *Tevarih-i Al-i Osman* (Cronica dinastiei otomane), după ce povestește că „pe Dracula (Vlad Dracul) l-au închis în cetatea Galipoli (Gelibolu), iar cei doi fii ai săi (Vlad și Radu) au fost aruncați în fortăreața Egrigöz din vilaietul Ghermian (provincie din Anatolia)“, vorbește despre campania lui Mahomed al II-lea, împotriva „beiului Țării Românești, acest blestemat fiu de bastard“ și amintește de cruzimile făcute de oastea otomană [100].

„Unul din principalele izvoare narative despre Imperiul otoman“ — Mehmed Neșri (sec. XV — 1520), în a 6-a parte a operei sale de istorie universală *Djihannuma*, intitulată și *Tarih-i Al-i Osman* (Istoria dinastiei otomane) spune în termeni și idei asemănătoare cum Vlad Țepeș a luptat împotriva lui Mahomed al II-lea [101].

Suzi Celebi (1455—1524), secretar la Mihaloglu Ali-bei și Mehmed-bei, vorbește în cronica sa ritmată — *Gazavât-nâme-i Ali-bey Mihaloglu* (Cronica campaniilor lui Mihaloglu Ali-bei) despre expediția din 1462 asupra Țării Românești, la care a participat și Mihaloglu Ali-bei, însărcinat cu urmărirea lui Vlad Țepeș, care fugise în Transilvania [102].

Originar din Albania, dar crescut în seraiul de la Constantinopol, unde a studiat istoria și teologia, Lütfi-paşa (sec. XV — sec. XVI), cunoscut om de stat și cărturar turc, în lucrarea sa *Tevarih-i Al-i Osman* (Istoriile dinastiei Osmane), vorbește pe scurt despre expediția lui Mahomed al II-lea în Țara Românească, despre atacul de noapte a lui Țepeș, care „nu s-a luptat pe față, ci a dat pe neașteptate un atac peste noapte“ și zdrobirea armatei românești, urmată de fuga lui Vlad la Matei Corvin [103].

Sa'adeddin Mehmed Hodja efendi (1536—1599), intrat de tînăr în suita sultanului (1555) și devenit apoi sfetnic al sultanului Murad al III-lea, este autorul unei istorii amănunțite intitulată *Tadj-üt-Tevarih* (Coroana istoriilor) [104], în care vor-

[99] *Ibidem*, p. 67—73.
[100] *Ibidem*, p. 63, 92.
[101] *Ibidem*, p. 107, 125—127.
[102] *Ibidem*, p. 143.
[103] *Ibidem*, p. 233—235, 244.
[104] *Ibidem*, p. 297.

beşte şi despre Vlad Ţepeş. Deşi nu-i acordă victoria în urma luptelor din 1462, el este nevoit să recunoască : „...voievodul Ţepeş, după ce s-a întins întunericul nopţii, a atacat oastea islamică şi, fiind biruitor, în urma atacului de noapte a ucis pe cei mai mulţi dintre luptătorii islamici“ [105].

Hodja Husein (1570—1650), folosind numeroase scrieri anterioare şi avînd posibilitatea să cerceteze nemijlocit o serie de documente oficiale otomane, căci a slujit 60 de ani la Poartă, unde a ajuns şi prim-cancelar (reis-efendi) [106], elaborează o istorie universală intitulată *Beda'i ul-veka'i* (Evenimentele minunate), în care în partea a 3-a face referiri şi la Vlad Ţepeş atunci cînd vorbeşte despre campania lui Mahomed al II-lea în Ţara Românească [107]. Relatările sale asupra lui Ţepeş sînt asemănătoare şi caracteristice cronisticii otomane anterioare, dar sînt conturate calităţile diplomatice şi abilitatea voievodului român.

Cunoscut pentru lucrările sale de istorie, literatură, drept, stilistică, logică, Şemseddin Ahmed bin Suleiman Kemal-paşa-Zade (sec. XV—XVI), scrie sub îndemnul lui Baiazid al II-lea cronica *Tevarih-i Al-i Osman* (Istoriile dinastiei otomane), care cuprinde ştiri de la începutul osmalîilor pînă în primii ani de domnie a lui Soliman Magnificul [108]. Prezentînd cu amănunţime şi evenimente din timpul lui Mahomed al II-lea el vorbeşte şi despre nesupunerea lui Vlad Ţepeş, cruzimile sale, cît şi crîncena confruntare cu marea armată otomană [109].

În corpusul bogat al izvoarelor narative otomane cu autori cunoscuţi, trebuie introduse o serie de cronici turceşti anonime vechi.

Vechile cronici anonime *Tevarih-i Al-i osman* (Istoriile dinastiei osmane) din secolul al XV-lea [110], se referă tangenţial la Vlad Ţepeş, arătînd doar că voievodul a fost pus în tron de Mahomed al II-lea care „i-a dat steag şi hilat, făcîndu-i tot felul de favoruri“ [111].

Deşi sîrb, Constantin Mihailovici din Ostroviţa (1435—1501), ne relatează campania lui Mahomed al II-lea din 1462 cu vi-

---

[105] *Ibidem*, p. 318.
[106] *Ibidem*, p. 437—438.
[107] *Ibidem*, p. 454—457.
[108] *Ibidem*, p. 191—192.
[109] *Ibidem*, p. 198—205.
[110] *Ibidem*, p. 177.
[111] *Ibidem*, p. 185.

ziunea și sentimentul ienicerului turc participant la lupte contra lui Vlad Dracula, căci el a slujit în armata marelui sultan după ce a căzut în tinerețe prizonier la otomani.

Alături de cronicarii bizantini mărturisirile lui Constantin Mihailovici de Ostrovița vin să contureze cu obiectivitate amploarea operațiunilor militare din anul 1462 [112].

„Amintirile" sale cunoscute sub numele „memoriile unui ienicer sau cronica turcă între 1497—1501", au fost scrise în Polonia, după toate probabilitățile în limba polonă, în perioada 1497—1501 [113], după ce el în 1463 cade prizonier la unguri și reușește să se refugieze în Polonia.

Mărturiile lui, care au deosebită importanță pentru istoria Imperiului otoman, ne dau numeroase și prețioase informații despre faptele lui Vlad Dracula, autorul exprimînd printre altele starea de spirit existentă în timpul campaniei din 1462 în rîndul trupelor de elită otomane.

Faptele lui Dracula sînt semnalate și de diverse izvoare sîrbești. Astfel „un interesant manuscris nepublicat" de la mănăstirea Sfîntul Nicolae de la Bjelo Polje, ce se referă la campania din 1462 a lui Mahomed al II-lea, arată înfrîngerea sultanului în urma atacului de noapte al voievodului Vlad [114]. Același lucru îl prezintă și Letopisețul de la mănăstirea Grabovca, în timp ce Letopisețul de la Cetin (p. 245) exprimă lipsa de rezultat al campaniei din 1462.

Letopisețul de la biserica Sfîntul Nicolae din Bjelo Polje, ce se găsește într-un sbornic din secolul al XVI-lea, ne dă informația lapidară că „în anul 6982 (1474) (anul adevărat este 1476), pieri Vlad Țepeș de mîna lui Basarab", fapte care coincid ca datare și conținut cu cele spuse de analele cunoscute cu numele de „Letopisețul brancovicesc", tradus în latină în secolul al XVIII-lea, după textul sîrbesc ce pare a fi avut la bază o cronică românească [115].

---

[112] Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călători*, vol. I, *op. cit.*, p. 61.

[113] *Călători străini despre țările române*, vol. I, îngrijit de Maria Holban, Editura Științifică, București, 1968, p. 124—127.

[114] Anca Iancu, *Știri despre români în izvoarele istoriografice sîrbești, sec. XV—XVII*, în „Studii istorice sud-est europene", vol. I, București, 1974, p. 23, citînd Lj Stojanovič, *Stari srpski rodoslovi. letopisi.*

[115] *Ibidem*, p. 23, citat de N. D. Anastasievic, *Letopis Nikoljski*, în „Bogoslovlje", Belgrad, IX, 1934, p. 368. Vezi respectiv Damaschin Mihoc, *Știri de istorie a românilor în „Letopisețul brancovicesc"*, în „Studii și materiale de istorie medie", vol. IX, București, 1978, p. 140.

Dovadă a popularității voievodului în mediul sîrbesc este și un cîntec referitor la lupta din 1444 de la Varna, în care Secula Draculovici este personajul central inspirat de numele și faptele voievodului Dracula și a banului Secula [116].

Felix Petančic (1445—1517), născut la Raguza și vestit pentru mai multe înalte solii ce i-au fost încredințate, prezenta în anul 1502 regelui Vladislav al II-lea un memoriu documentat, intitulat *De itineribus quibus aggrediendi sunt Turci* (Despre drumurile pe care trebuie să se pornească expediția împotriva turcilor) [117], în care face succinte, dar edificatoare referiri la vitejia românilor în timpul lui Vlad Dracula : „Dracula împreună cu puțini (luptători), dar aleși atunci cînd Mahomed, împăratul turcilor cuprinsese Valahia... l-a pus pe fugă cu măcel al (oamenilor) săi și l-a silit să-și facă întoarsă calea cu mare rușine“ [118].

Tot din Raguza este Michael Bocignoli (? — după 1534), care înainte de 1512 a stat în Țara Românească, de unde a cules o serie de informații cu caracter istoric și privind relațiile cu turcii deoarece el era interesat să acționeze pe linia mobilizării lumii creștine în lupta pentru stăvilirea expansiunii otomane [119]. În epistola din 1524, pe care o adresa secretarului imperial al împăratului Carol Quintul, intitulată prescurtat „Epistola ad Gerardum Planiam“ — titlul originalului tipărit de Bocignoli este foarte lung — vorbește și despre Vlad Dracula : „A fost odinioară la ei un domn — pe care ei îl numesc voievod — cu numele de Dragul, bărbat ager și cît se poate de priceput în treburile ostășești“. Autorul vorbește despre convingerea voievodului „că nu va îngădui niciodată cît va trăi, ca Țara Românească să ajungă tributară turcilor“, despre luptele de hărțuială purtate împotriva oștilor lui Mahomed al II-lea și de faptul că voievodul „a fost măcelărit prin vicleșug“ [120].

Contemporan cu evenimentele din timpul lui Țepeș este umanistul italian Filippo-Buonaccorsi Callimachus (1437—1496), care ajunge la curtea regelui Poloniei Cazimir al IV-lea Ia-

---

[116] Viskovatîi K., *O „Secule Draculovicie (Dragulovici) iugoslavianskih narodnîh pesen*, în „Slavia“, XIV, 1—2, Praha, 1935—1936, p. 160—163.

[117] *Călători străini...*, vol. I, p. 440—442.

[118] *Ibidem*, p. 444.

[119] *Călători străini...*, vol. I, p. 171—173.

[120] *Ibidem*, p. 176—177.

gello, unde devine cronicarul oficial al curții. În 25 martie 1490, cronicarul italian, în proiectul de cruciadă întocmit cu prilejul congresului inițiat în acest scop la Roma de papa Inocențiu VIII, face referiri elogioase privind lupta purtată împotriva Semilunei de voievodul Dracula: „înainte de a-l pierde, din pricina luptelor crîncene, pe acel mare comandant și domn al lor, Vladislav Dracula, de care fiind lipsiți, de mirare că nu au sucombat pe dată, cu totul“ [121].

La Veneția în anii 1498—1504 a apărut prima ediție a lucrării istoricului italian Marc Antonius Coccius zis și Sabellicus intitulată *Rapsodie historiarum Enneadum,* care este o istorie universală scrisă în 92 de cărți, unde sînt punctate cele mai însemnate evenimente din istoria universală pînă la sfîrșitul secolului al XV-lea [122]. Autorul introducînd faptele voievodului român în rîndul marilor personalități ale istoriei universale pînă la acea dată, vorbește cu admirație despre „înfrîngerea nocturnă a oștilor otomane de către voievodul Vlad Dracula“ [123].

Istoricul italian Donado da Lezze (1479—1526), născut într-o familie de patricieni distinși și ajuns consultant al Curții Veneției în probleme turcești, în lucrarea sa *Historia Turchesca (1300—1514)* [124] face numeroase referiri la faptele voievodului român Vlad Țepeș. Autorul povestește cum sultanul ar fi poruncit pașei de Nicopole „să trimită 2 sclavi la Țepeș ca să-i ceară tributul neplătit de trei ani și copii pentru armata ienicerilor“, dar voievodul român a spus că vine la Nicopole ca să se întîlnească cu pașa de Nicopole, pentru a alege personal copiii. Abil, Vlad merge cu o oaste mică la Nicopole și îi „face pe cei din cetate să creadă că el e Pașa pe care-l așteptau“, după care „cetatea este prădată“ și „pe sclavii cu nasul și urechile tăiate“ i-a trimis la puternicul lor stăpîn [125].

---

[121] Șerban Papacostea, *Politica externă a Moldovei în vremea lui Ștefan cel Mare. Puncte de reper,* în „Revista de istorie“, nr. 1/1975, p. 16; cf. Adolf Ambruster, *Romanitatea românilor,* Editura Academiei, București, 1972, p. 62.

[122] A. Ambruster, *op. cit.*, p. 71—72.

[123] Marcus Antonius Coccius Sabellicus, *Rapsodiae historiarum Aenneadum. Ab urbe condita. Ab annum Salutis Humanæ 1504,* apud. A. Ambruster, *op. cit.*, p. 72.

[124] Donado da Lezze, *Historia Turcesca,* Editura Academiei Române, București, 1910, ediție I. Ursu.

[125] *Ibidem,* p. XXXIX și 23. Aceste fapte sînt confirmate și de Constantin Mihailovici din Ostrovița, vezi *Călători străini...*, I, p. 125—128.

Autorul spune că Hamza Paşa ar fi fost pus în libertate, dar greşeşte, căci el a fost tras în ţeapă şi, după cronicarul turc Se'adeddin, capul i-ar fi fost trimis lui Matei Corvin [126].

În continuare se vorbeşte despre retragerea în munţi a lui Ţepeş şi despre faptul că boierii „ca să-şi poată recăpăta fiii şi soţiile, ce ajunseseră în mîinile sultanului prin trădarea fratelui lui Ţepeş (Radu cel Frumos), au recunoscut de domn pe acesta", în timp ce Ţepeş „a fugit în Ungaria" [127].

Ar fi interesant să ştim de unde a cules autorul informaţiile în legătură cu şantajul făcut de turci familiilor de boieri [128] prizonieri, căci este singurul care ne relatează acest lucru.

Donado da Lezze scrie autentica şi valoroasa sa istorie [129] de pe poziţia diplomatului şi istoricului orientalist, folosind diverse izvoare turceşti şi manuscrisul cronicarului italian contemporan Giovanni Maria Angiolello (1450 — c. 1525) — existent astăzi la Biblioteca naţională din Paris — intitulat *Historia turchesca di Gio Maria Angiolello schavo et altri schiavi dall'anno 1429 sin 1513* [130].

Umanistul italian Antonio Bonfini (1434—1503) ajunge în 1486 ca secretar la curtea regelui Matei Corvin şi, din însărcinarea lui, scrie o istorie a ungurilor : *Rerum Ungaricarum decades quatuor, cum dimidia* [131], unde găsim şi succinte referiri la voievodul Dracula.

Bonfini culege informaţii direct de la curtea lui Matei Corvin şi în spusele sale răzbat ecourile campaniei politice defăimătoare iniţiate de rege. Însă, receptate după scurgerea timpului şi modificarea conjuncturii politice, care le-au generat, ele sînt voalate şi fără a conţine motivul major al raţiunii arestării lui Dracula — „scrisorile de trădare", care şi din acest punct de vedere se dovedesc că au fost un fals.

Ceea ce este interesant de menţionat la Bonfini este faptul că el — deşi era cronicar oficial al curţii regale — nu a putut

---

[126] *Ibidem*, p. 24, nota 1. Este vorba de cronicarul turc Sa'adeddin Mehmed Hodja Efendi care spune acest lucru în lucrarea sa *Tadj-üt-Tevarih*, vezi *Cronici turceşti...*, p. 317—320.

[127] *Ibidem*, p. XL.

[128] *Idem*.

[129] George Lăzărescu, Nicolae Stoicescu, *Ţările române şi Italia pînă la 1600*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972, p. 263.

[130] Donado da Lezze, *op. cit.*; G. Lăzărescu, N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 261.

[131] Vezi ediţiile lucrării şi biografia autorului în *Călători străini...*, vol. I, p. 480—481.

arăta motivul prinderii voievodului Dracula : „Regele (Matei Corvin) spunea că se duce în Țara Românească pentru a elibera din mîinile turcilor pe Dracula, căruia îi dăduse în căsătorie pe o rudă a sa de sînge. Pornind într-acolo, nu știu din ce cauză, căci aceasta nimănui nu i-a fost destul de lămurit, l-a prins pe Dracula în Transilvania. Cît despre celălalt Dracula (Radu cel Frumos), orînduit de turci peste aceea țară, împotriva părerii tuturor, l-a confirmat“ [132].

Erudit și diplomat, secretar regal, episcop al Transilvaniei și de Pécs etc., Anton Verancsics (Verantio) (1504—1573), în capitolul despre țările române : „De situ Transylvaniae, Moldaviae et Transalpinae“ al lucrării sale istorico-geografice, face aprecieri fanteziste privind originea numelui voievodului [133]. Ecoul personalității și faptelor voievodului Vlad Țepeș-Dracula îl determină pe Verancsics să-l socotească pe viteazul domnitor român „un mare principe... pentru însemnătatea isprăvilor sale săvîrșite contra aceloraşi turci“ [134].

Pe linia producțiilor literare care s-au făcut ecoul campaniei denigratoare inițiată de Matei Corvin se înscriu și aprecierile poetului și eruditului episcop de Peč, Ianus Pannonius (1435—1472), care în epigrama „De captivitate Dracole, vayvodae Transalpinensi“ spunea :

„Dicite, Io Paean ! captus fert vincla tyrannus,
Si modo non falsum publica fama sonat.
Dicite versus, Io Paean ! et carmina festis,
Pierides Nimphae, iungite festa choris.
At tu, cui nullo decus hoc cum sanguine venit,
Ut quid iam medio frigore victor abes ?
Hoc unum cuncti te supplice voce rogamus,
Redde tuis vultus, rex venerande, tuis.
Sin populi nil mota movent, hoc sponsa precatur,
Hoc genitrix ; an et his, dure negare potes ?“ [135].

---

[132] Fragmentul a fost reprodus și comentat de Barbu T. Cîmpina, *Victoria oștii lui Vlad Țepeș asupra sultanului Mehmed al II-lea*, în „Studii de istorie“, nr. 3/1962, p. 541, respectiv p. 542—543, 546, 548 ; Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 131 ; Idem, *En marge des rapports de Vlad Țepeș avec Hongrie*, în „Revue Roumaine d'Histoire“, nr. 3/1977.

[133] Ediţiile lucrării și biografia autorului în *Călători străini...*, vol. I, p. 393—396.

[134] *Călători străini...*, vol. I, p. 339—340.

[135] Apud V. Bogrea, *Un umanist ungur despre noi*, în „Revista istorică“, nr. VI/1920, p. 180—181, care citează fragmentul după ediția

La rîndul său, cunoscutul scriitor maghiar Ioan Czimor Decsi (1560—1601), în relaţia călătoriei sale din Moldova şi Ţara Românească, face pe scurt referiri la Dracula, „care, cu ostaşi puţini, dar aleşi, a silit pe Mehmed (...) să se retragă peste Dunăre“ [136].

Savantul Ioan Bogdan a descoperit printre manuscrisele bibliotecii imperiale din Sf. Petersburg *Cronica moldo-polonă* (1359—1566), scrisă pe la 1566 la Iaşi, de Nicolae (Mikolaj) Brzeski, ajuns în acel timp sol al regelui polon Sigismund August, la curtea lui Alexandru Lăpuşneanu [137].

Reţinut un timp de domnul Moldovei, Brzeski, scrie un codice în trei părţi, dintre care a treia parte este capitolul despre Ţepeş, în care se consemnează că Vlad Dracul avea doi fii, pe Vlad şi Radu — care în tinereţe au fost ostatici-garanţi la Poartă — şi că Mahomed al II-lea a trecut Dunărea într-o mare expediţie împotriva lui Vlad, care s-a retras la unguri, fiind înlocuit în tron cu Radu [138].

În cronica polonezului Jan Długosz este pe scurt amintită prinderea lui Vlad de către Matei Corvin, înlocuirea după „trădare“ cu fratele său Radu [139] şi faptul că Dracula a fost ucis de un servitor [140] — această ştire apare şi în cronica lui M. Miechowski care spunea: „fraude servi sui, currendo in equis velocibus decapitatus occubuit“ [141] — în timpul luptelor cu turcii, care au urmat acţiunii de înscăunare făcută cu ajutorul voievodului Ştefan cel Mare.

Faima voievodului Dracula, faptele sale, au circulat sub forma a numeroase legende şi pamflete şi au pătruns în diferite cronici de factură universală, cum ar fi cea din 1554 scrisă la Praga de arhiepiscopul Jan Puchov şi intitulată *Sweta*

---

operelor sale apărută la Utrecht, 1784; Andrei Veress, *Bibliografia română-ungară*, vol. I, Cartea Românească, Bucureşti, 1931, p. 30, citează ediţia de la Viena, 1569.

[136] *Călători străini...*, vol. III, Bucureşti, 1971, p. 216.

[137] I. Bogdan, *Scrieri alese*, *op. cit.*, p. 398—400.

[138] *Ibidem*, p. 400; Idem, *Cronici inedite atingătoare de istoria românilor*, Bucureşti, 1895, p. 107—110.

[139] J. Długosz, *Historia Polonica*, vol. II, Leipzig, 1712, col. 344. Fragmentul a fost reprodus de B. T. Cîmpina, *op. cit.*, p. 541—542.

[140] Ştire subliniată de Ilie Minea, *Informaţiile româneşti ale cronicii lui Jan Długosz*, Iaşi, 1926, p. 61.

[141] Apud N. Stoicescu, *Vlad Ţepeş*, *op. cit.*, p. 171, care citează *Chronicon Regni Poloniae*, Cracovia, 1524, p. 342.

wsseho kronika skrz pracy zygmunda mladšiho z Puchowa... [142], în care se resimte influența lucrărilor lui Bonfinius și Münster.

Lui Jakob Unrest (1430—1500), „călugărul cronicar" austriac care a trăit evenimentele contemporane lui Dracula, i se datorează înregistrarea unor evenimente legate de acest voievod, pe care el le cunoștea atît din lumea germanică, unde ele se răspîndeau ca anecdote și legende populare, cît și din documentele cărturărești ale epocii. Operele sale cu referiri la istoria românilor — *Österreichische Chronik* și *Ungarische Chronic* — au fost incluse în lucrarea *Chronicon Mellicense* a călugărilor cărturari de la mănăstirea Melk [143].

În *Ungarische Chronic*, nu știm de unde se inspiră autorul, dar el afirmă inexact că : „Țara Bîrsei unde de curînd a fost duce Dracula vodă" [144], deoarece voievodul nu a avut niciodată această demnitate, aici el fiind pribeag, în trecere pentru a-și pedepsi dușmanii s-au însărcinat să păzească intrările spre această zonă de invaziile otomane.

Cronicarul austriac relatează în *Österreichische Chronik* fapte ale voievodului Dracula din anii 1475—1476, arătînd că a fost întemnițat de regele Ungariei și că despre el „...demult, s-au scris și s-au spus multe și mari minunății" [145].

Afirmația lui potrivit căreia s-a crezut că Dracula ar fi participat la lupta din Moldova de la Podul Înalt „nu s-a dovedit întemeiată" [146]. Unrest intră în categoria celor care consideră că voievodul român a fost ucis printr-un act de trădare : „un turc a fost pus slugă pe lîngă el ca să-l ucidă... el i-a tăiat capul pe la spate pe cînd călăreau împreună și pe loc s-a refugiat la stăpînul turcilor" [147].

În vestita *Cosmografia sau descriere a lumii* („Beschreibung aller Länder") ce a apărut în 1544 în germană și latină și apoi

---

[142] Pandele Olteanu, *Limba povestirilor slave despre Vlad Țepeș*, *ed. cit.*, p. 18, 19—20.

[143] N. Iorga, *Încă ceva despre Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare*, în „Convorbiri literare", nr. 4/1904, p. 381—383.

[144] Adolf Ambruster, *Jacob Unrests, Ungarische Chronic*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1974, p. 482 ; Cf. Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 230.

[145] Jakob Unrest, *Österreichische Chronik*, *Scriptores Rerum Germanicarum*, XI, Nova series, ed. Karl Grossman, Weimar, 1957, p. 68 ; Cf. Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 139 ; N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 171.

[146] N. Iorga, *Acte și fragmente*, vol. III, p. 96 ; Cf. Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 135.

[147] J. Unrest, *op. cit.*, p. 68. Este relatată legenda potrivit căreia în timpul voievodului Vlad Dracula, vine la curtea sa un pretendent la

în franceză, engleză și italiană, Sebastian Münster (1489—1552), care s-a bucurat de sprijinul a 120 de colaboratori, face cîteva referințe la voievodul Dracula [148]. Celebrul cosmograf și umanist în capitolul „De administratione Transsylvaniae" („Despre administrația Transilvaniei") afirmă că „regele Matei (Corvin) l-a luat prizonier pe Dracula în munții Transilvaniei și l-a dus în prinsoare la Buda, unde l-a pedepsit cu temnița zece ani". În continuare el povestește pe scurt o serie de fapte ale voievodului — așa cum sînt prezentate în diversele surse germane — care evidențiază caracterul justițiar și moralizator al acțiunilor voievodului român. În final face o apreciere pe care n-o mai întîlnim în alt izvor narativ : Dracula „a fost ucis în luptă cu turcii și capul său trimis în dar lui Mahomed" [149].

În deceniile imediat următoare morții lui Dracula, istoricul german Ioannes Cuspinianus (1473—1529), elogiază atacul nocturn efectuat de voievodul român și vorbește despre retragerea lui Mahomed al II-lea, spuse asemănătoare celor ale lui Ioan Czimor Decsi, Ducas, Felix Petančić.

Inspirat din narațiunile germane atît de potrivnice voievodului român, poetul german Fischart afirma tendențios la 1573, în scrierea sa *Flöhhatz :*

„Bei Wein und Brot, die man ehren muss
Und nicht verschimpfen durch Blutverguss :
Da dacht'ich an den Traculam,
Der unter Todten sein Mahl nahm".

(Cu vin și pîine să ne cinstim se cere
Și nu să le profanăm prin vărsare de sînge :
Pentru că mă gîndeam la Dracula,
Care printre morți se ospăta) [150].

---

tron cu două steaguri albe și cu o cruce roșie pe ele și cu o suliță cu o cruce de argint — așa cum se ducea unui patriarh — pentru a-l înșela pe voievod. Pretendentul este descoperit și tăiat, iar însemnele sînt trimise regelui Matei Corvin. N. Iorga, *O cronică muntеană în grecește pentru secolul al XV-lea*, în „Analele Academiei Române", Memoriile secțiunii istorice, seria III, tom. XIX, p. 3.

[148] *Călători străini...*, vol. I, p. 502—503.

[149] *Ibidem*, p. 506.

[150] Trad. noastră după versurile germane semnalate de G. Bogdan-Duică, în „Gazeta Bucovinei", nr. 31/1893, citate de N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 196.

Ecoul personalității și faptelor voievodului Vlad Țepeș-Dracula s-a reverberat prin viu grai sau din scriere în scriere, pe întreg continentul european, faima sa rămînînd peste veacuri neegalată. Astfel de la poetul german Herman Sachsenheim și *Cronica lui Carion*, de la Seth Calvisius la Baronius, la Leunclavisius și Giacomo di Pietro Luccari [151] sau Iohannis de Thurocz [152], numele său este pomenit în cele mai diverse moduri, în context istoric sau legat de un fascinant mit universal.

După istoricul francez M. de Follard, impresionat de geniul militar al voievodului Dracula, și W. Wilkinson, care, deși sub influența scrierilor potrivnice îi aratã curajul și eroismul, Victor Hugo va relua o serie de legende medievale, introducîndu-l pe Vlad Țepeș în poemul *Sultan Murad*, aparținînd celebrei sale *La légende des siècles :*

„Vlad, boyard de Travis, appelé Belzebuth,
Refuse de payer au sultan son tribut,
Prend l'ambassade turque et fait périr toute
Sur trente pals, plantés aux bords d'une route
Mourad accourt brûlant moissons, granges, greniers,
Bat le boyard, lui fait vingt mille prisonniers,
Puis, autour de l'immense et noir champ de bataille
Bâtit un large mur tout en pierre de taille,
Et fait dans les creneaux pleins d'affreux cris plaintifs,
Maçonner et murer les vingt mille captifs“ [153].

---

[151] Fără a arăta amănuntele scrierilor autorilor menționați semnalăm bibliografia : Pentru Herman Sachsenheim vezi Vasile Bogrea, *Mărunțișuri istorico-filologice*, XII. *Încă o pomenire germană a lui Vlad Țepeș*, în „Anuarul Institutului de Istorie Națională“, II, Cluj—București, 1923—1924 ; Seth Calvisius, *Opus chronologicum*, ed. 1650, p. 891 (Apud N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 198) ; *Cronica lui Carion*, ed. Gaspar Peucer, 1576, p. 999 (Apud *Ibidem)* ; Baronius, *Compendium annalium ecclesiasticorum*, Pragae, 1734, p. 688 (Apud N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 119) ; J. Leunclavius, *Neuwe Chronica Türchischer Nation von Türken selbsbeschriben...*, Frankfurt, 1590, p. 26 (Apud, *Ibidem*, p. 203) ; Giacomo di Pietro Luccari, *Copioso ristretto degli di Ragusa*, Veneția, 1605 (Apud, *Ibidem*, p. 203).

[152] Iohannis de Thurocz, *Illustrissimorum hungarie rerum chronica*, Brno, 1488 ; vezi alte ediții la Andrei Veress, *Bibliografia româno-ungară*, vol. I, Cartea Românească, București, 1931, p. 2—3.

[153] Victor Hugo, *La légende des siècles*, Ed. Baudelaire, Livre club des Champs-Elysées, 1966, p. 288 ; I. C. Bistrițeanu, *Pe marginea poemului „Sultan Murad“ de Victor Hugo*, în „Anuarul Liceului Coriolan

Mickiewici Adam în cursul său de literatură slavă ținut la „Collège de France", în 1841—1842, prezintă pe scurt cîteva povestiri ruseşti moralizatoare, arătînd caracterul sobru şi energic al voievodului Dracula [154].

Influenţat de naraţiunile germane, Cesar Cantu, în istoria sa universală, vorbeşte de cruzimea lui Dracula, dar şi de aprecierile lui Chalcocondil, care susţine că Mohamed al II-lea a spus : „Comment serait-il possible de vaincre un homme qui fait un si bon usage de ses sujets et de son pouvoir". [155].

În 1804, Johann Christian Engel elaborează lucrarea *Geschichte der Moldau und Walachey* [156], unde face referiri la voievodul Dracula sub influenţa naraţiunilor germane anterioare. El dă crezare vechilor pamflete germane reactivînd astfel teoria cruzimii lui Vlad Dracula, şi publică vechiul exemplar al cronicii germane din colecţia de la Magyar Múzeum din Budapesta care este databil 1488 [157].

Istoria lui Engel a avut mult timp o influenţă deosebită, asupra multor scrieri ce i-au urmat. În istoriografia şi literatura română ea se resimte la Gheorghe Şincai [158], Mihail Kogălniceanu, [159], Petre Ispirescu [160], Bogdan Petriceicu Hasdeu [161], Ioan Bogdan [162] etc. Pentru saşii din Transilvania, istoria avea încă din evul mediu o importantă funcţie educaţională, ea fiind popularizată prin cronologii şi cronici murale ce existau în bisericile evanghelice sau vechile primării [163].

Cronistica murală săsească — act istoriografic plin de originalitate, inspirat de „moda istoriei în date" — a conservat ştiri lapidare şi despre voievodul Vlad Ţepeş Dracula. În

---

Brediceanu din Lugoj", 1941 ; Şerban Cioculescu, *Poezia în marginea istoriei*, în „România literară", nr. 1/02. 01. 1986, p. 7.

[154] Mickiewici Adam, *Cours de literature slave, profesé au Collège de France, 1841—1842*, II, Paris, 1860, p. 83—84 ; apud „Revista Arhiva", 1897.

[155] Cesar Cantu, *Histoire universelle*, ed. a III-a, vol. XII, Paris, 1867, p. 99—100, apud N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 199.

[156] J. Ch. Engel, *Geschichte der Moldau und Walachey*, Halle, 1804, p. 173—179.

[157] Cf. Şt. Andreescu, *op. cit.*, p. 207, 212.

[158] *Ibidem*, p. 161.

[159] Subliniat de N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 198, 218, nota 34.

[160] Vezi Şt. Andreescu, *op. cit.*, p. 187, nota 77.

[161] B. P. Hasdeu, *Scrieri literare, morale şi politice*, ed. critică de Mircea Eliade, tom. II, Bucureşti, p. 1937.

[162] I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 471.

[163] Adolf Armbruster, *Dacoromano-saxonica*, *op. cit.*, p. 44—45.

aceste inedite izvoare scrise, este menționată campania de pedepsire a lui Vlad în părțile Sibiului, cînd în ziua de Sfîntul Bartolomeu (24 august 1460) el a ars satul Gușterița (?) sau Amlaș (?), arestarea lui de către regele Matei Corvin în toamna lui 1462, cît și punerea în tronul Țării Românești a altui voievod „Dracula" (fratele lui Țepeș, Radu cel Frumos).

„Două izvoare din veacul al XVI-lea", pentru a justifica atitudinea ostilă a patriciatului săsesc față de acțiunile autoritare și intransigente ale voievodului, spun : „cu puțin timp (de arestare) el trăsese în țeapă pe negustorii brașoveni" [164].

La începutul secolului al XVI-lea, între cronicarii sași se evidențiază „Anonimul sas", care a utilizat în cronologia sa numeroase surse documentare săsești — multe pierdute astăzi [165] — provenite din cercurile ostile voievodului, dar în același timp deosebit de apropiate și bine informate. El vorbește atît de incursiunile de pedepsire făcute de voievodul Dracula în Transilvania, cît și de vitejia și curajul său în lupta cu Mahomed al II-lea, cutezanță față de care își exprimă admirația și considerația.

În a doua jumătate a secolului al XVI-lea apar scrise „primele informații despre suferințele negustorilor sași" : „1462, Dracula a fost prins ; cu puțin timp înainte el trăsese în țeapă pe negustorii brașoveni" [166].

Johann Filstich, născut la 9 noiembrie 1684 într-o familie de magistrați brașoveni, excelent cunoscător al marilor istorii ale timpului, dar și al arhivelor săsești și românești, în lucrarea sa *Tentamen Historie Vallachicae* (Încercare de istorie românească), face referiri la Vlad Țepeș de pe poziția cronicarului influențat de scrierile potrivnice voievodului român, care s-au plămădit în mediul ostil din Transilvania : „primi numele de călău, după tirania care a făcut în vremea domniei sale" [167].

---

[164] *Ibidem*, p. 44—46 și 183.

[165] *Ibidem*, p. 184 citează Anonimi Saxo-Transilvani, *Chronologia*, „Arh. Ist."; Cluj, Col. Minor, IX, 1, p. 159—161.

[166] *Ibidem*, p. 295 citează *Chronologia Templi Parathiensis, copia Haner*, p. 225 ; *copia Fay*, p. 288 ; *Chronicon Fuchsio-Lupino-Oltardinum*, I, ediția Josephus Trausch, Coronae, 1847, p. 40.

[167] Johann Filstich, *op. cit.*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 103, 105.

Este cunoscut că scrierile ce marchează începutul istoriografiei muntenești au conservat puține și modeste relații despre domnitorii români, mulți voievozi — printre ei și Vlad Țepeș-Dracula — sînt prezentați „într-un scurt pomelnic“ [168] cu multe inexactități, și din nefericire, „elementele care au intrat mai tîrziu în compilațiile de cronici, în a doua jumătate a veacului al XVII-lea, s-au pierdut“ [169].

Vestitul umanist de origine română, Nicolaus Olahus (1493—1568) — născut la Sibiu ca fiu a lui Stoian sau Ștefan, descendent al familiei Drăculeștilor și nepot de soră a lui Iancu de Hunedoara și al Varvarei Hunszár [170] — în 7 martie 1533, într-o scrisoare din Bruxelles, face referiri la voievodul Dracula : „Oare nu știi cît de nesigură este situația voievozilor din Valahia ? Îmi aduc aminte că tatăl meu, care era născut din sîngele lui Dracula, voievodul Valahiei, mi-a povestit odată că a preferat să se mulțumească cu o situație modestă în Transilvania, unde s-a refugiat pe timpul regelui Matei (Corvin), ca să nu fie ucis de Dracula însuși pentru domnie, decît să rămînă în patrie cu rang înalt“ [171]. Între 1536—1537, în lucrarea sa istorico-etnografică *Hungaria*, scrisă în limba latină, Olahus afirmă : „În această țară (Țara Românească) din vremurile strămoșilor noștri pînă în vremea noastră au fost două familii, la început născute din aceeași spiță : una a Dănești-lor, de la Dan voievodul, cealaltă a Drăculeștilor, de la Dragul despre care amintește Enea Silviu în *Europa*, capitolul II. Dintre aceștia se fac voievozii legiuiți ba cu ajutorul regelui nostru, ba cu al împăratului turcesc“ [172]. „În vremea lui Ioan Huniade, voievodul Transilvaniei, care mai pe urmă fu guvernator al Ungariei, voievodul Dracul, după ce a alungat o parte din Dănești, iar pe alții i-a ucis, a pus mîna pe tron. Mînzilă din Argeș, care ținea de nevastă pe Marina, sora aceluiași Ioan voievodul (Huniade), avea, între alții, doi copii : unul pe nume Stanciul, care avea și el feciori pe Dan și pe Petru ; altul Stoian, adică Ștefan. Acesta a avut băiați pe mine și pe

---

[168] George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, 1941, p. 31.

[169] N. Cartojan, *op. cit.*, p. 141.

[170] *Literatura română veche (1402—1647)*, vol. I, *op. cit.*, p. 256—257.

[171] Nicolaus Olahus, *Corespondență cu umaniștii batavi și flamanzi*, ed. Corneliu Albu și Maria Capoianu, Editura Minerva, București, 1974, p. 259—260.

[172] Fragment tradus în *Călători români...*, vol I, p. 487.

Matei, iar fete pe Ursula şi pe Elena. Dracula, ajungînd pe tron, prinse în cursă pe unchiul meu, Stanciul, şi-l ucise cu securea. Ştefan, băiat încă, ca să scape de tirania lui, cu ajutorul lui Dumnezeu, a fugit la regele Matiaş (Corvin), care — după cum am auzit chiar de la tatăl meu (. . .) — hotărîse în dese rînduri să-l ducă cu oastea şi să-l puie pe tron. Dar tatăl meu, văzînd că desele schimbări ce se fac acolo pentru a ajunge la tron sînt primejdioase, a preferat să se însoare în Transilvania cu mama mea, Barbara Hunszár, şi să ducă o viaţă privată, decît să ajungă pe tron şi expus la o mie de primejdii, să fie ucis, cum au fost ucişi strămoşii săi" [173].

Asemănătoare celor relatate de eruditul papă Enea Silviu Piccolomini şi avînd girul unei viziuni caracteristice umanistului de epocă sînt spusele lui Nicolaus Olahus despre Dracula. Aceste mărturisiri au o importanţă deosebită prin unicitatea lor, cît şi prin caracterul de confesiune familiară.

Născut la 1645 în cetatea de frontieră a Ineului, Gheorghe Brancovici, frate cu mitropolitul Ardealului Sava Brancovici, sol şi capuchehaie la Constantinopol al principelui Apaffi, a posedat de tînăr limbile română, sîrbă, ungară, turcă şi a cunoscut viaţa şi cultura de la curtea lui Şerban Cantacuzino şi a lui Constantin Brîncoveanu. Vestitul cărturar român, stolnicul Constantin Cantacuzino — care strîngea documente pentru a scrie „O istorie a neamului său", l-a determinat pe Gheorghe Brancovici să scrie cronograful *Cronica slovenilor, Iliricului, Misii cei din sus şi cei din jos Misii*. Documentat probabil în biblioteca stolnicului, el îşi realizează lucrarea, care sub anul 6970 (1462) pomeneşte de expediţia turcilor împotriva lui Vlad Ţepeş, cînd „...nimic n-au putut isprăvi".

Un alt cărturar ce a gravitat în jurul familiei Cantacuzino, logofătul Stoica Ludescu (sec. al XVII-lea) a primit misiunea de a aduna şi copia vechile cronici şi documente existente în vremea sa, în vederea alcătuirii unei lucrări a lui Constantin Cantacuzino. Avînd meritul de a începe lucrarea cu descălecatul Ţării Româneşti [174], el dă o listă cu domnii munteni şi ctitoriile lor ce ajunge pînă la Radu cel Mare, dînd date mai bogate la Mircea cel Bătrîn şi Vlad Ţepeş, unde reproduce povestea cetăţii Poenari zidită cu multă caznă de tîrgovişteni pedepsiţi de voievod.

---

[173] *Literatura română veche, op. cit.*, p. 256—257.

[174] Sextil Puşcariu, *Istoria literaturii române, epoca veche*, p. 117.

Influenţaţi de tradiţia populară şi cunoscători ai vechilor naraţiuni şi legende, cronicarii munteni sînt ades captivaţi de componenta legendară a faptelor istorice. În acest context voievodul Vlad Ţepeş-Dracula — una din personalităţile istorice româneşti cu cea mai mare popularitate în lumea legendelor — este profilat în special în lumina legendei şi a folclorului [175].

Un alt moment remarcabil pentru cronistica medievală românească este şi istoria elaborată pînă la 1728 de Radu Popescu vornicul, care, dînd o replică Letopiseţului cantacuzinesc, face scurte referiri şi la voievodul Dracula [176].

Excelent cunoscător al istoriei Imperiului otoman, cărturar de talie universală, Dimitrie Cantemir (1673—1723), vorbeşte, sub influenţa scrierilor şi documentelor exclusiviste de la Curtea otomană, pe care le-a cunoscut nemijlocit în perioada de aproape „o jumătate de viaţă" cît a stat la Constantinopol, pe scurt despre voievodul Ţepeş, al cărui nume spune că la turci este Cassiclu sau Caviclu = bogat în ţepe, iar la creştini Dracula — şi consideră că Mahomed l-a alungat pe voievodul român, înlocuindu-l cu fratele său [177].

În secolul al XVIII-lea, un secretar a lui Grigore al III-lea Ghica, pe nume Jean Louis Carra, în lucrarea sa istorică asupra Moldovei şi Ţării Româneşti, scria cu admiraţie despre epoca lui Dracula, care a reuşit cu mari sacrificii să-şi păstreze independenţa ţării sale [178].

Mihai Cantacuzino banul, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, în două din lucrările sale de recunoscută circulaţie — *Istoria politică şi geografică a Ţerei Romanesci de la cea mai veche a sa întemeiere pînă la anul 1774* şi *Genealogia Cantacuzinilor* — face referiri la faptele şi domnia voievodu-

---

[175] I. C. Chiţimia, *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, Editura Academiei, Bucureşti, 1972, p. 27; Idem, *Recenzie la ediţia lui P. P. Panaitescu „Cronicile slavo-române"*, în „Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor", vol. VII, nr. 3—4, 1959, p. 737.

[176] Radu Popescu, *Istoriile domnilor Ţării Româneşti*, Editura Academiei, Bucureşti, 1963, ed. C. Grecescu.

[177] Dimitrie Cantemir, *Istoria Imperiului ottoman*, ed. I. Hodosiu, Bucureşti, 1876, p. 149. Aprecieri privind sursele de informare ale lui Dimitrie Cantemir la: Franz Babinger, *Izvoarele turceşti ale lui Dimitrie Cantemir*, extras din „Arhiva Românească", tom. VII/1941, Bucureşti, p. 1—11; M. Guboglu, *Dimitrie Cantemir şi istoria Imperiului otoman*, în „Studii şi articole de istorie", nr. II/1957, p. 204—205.

[178] J. L. Carra, *Histoire de la Moldavie et de la Valachie*, Jassy, 1777, p. 3.

lui Vlad Țepeș, admirînd organizarea militară nouă și curajul dovedit în lupta contra jugului otoman.

Odată cu înflorirea mișcării culturale iluministe, inițiată de Școala Ardeleană, profilul voievodului este reliefat într-o manieră nouă, în concordanță cu istoriografia ce se crease, de doi dintre corifeii ei : istoricul Gheorghe Șincai (1754—1816) și scriitorul Ioan Budai-Deleanu (? 1760—1820).

Gheorghe Șincai în lucrarea sa capitală *Hronica românilor și a mai multor neamuri...*, compară narațiunile medievale, cronicile bizantine, cu faptele reale ale voievodului, așa cum le-a găsit în documentele de epocă sau consemnate de marii cronicari și istorici de pînă la el. Meritul său este acela de a fi primul istoriograf român care, posedînd un bogat material informațional, reușește să redea culturii românești adevărul și demnitatea personalității lui Vlad Țepeș [179].

Capodopera lui Ion Budai-Deleanu, *Țiganiada*, deși este cea mai veche epopee din istoria literaturii române, și-a păstrat pînă astăzi un loc cu totul aparte în poezia epică românească [180] prin valoarea artistică, ineditul concepției și critica adusă racilelor societății feudale.

Țiganiada, prima operă a literaturii noastre culte, inspirată de figura legendară și bravura de arme a voievodului Țepeș, a fost închinată lui Petru Maior și considerată de autor „poemation eroi-comico-satiric". Ea a fost concepută după modelul marilor opere ale genului, autorul folosindu-se în primul rînd de *Iliada*, *Odiseea* și *Batrahomyomachia* lui Homer sau *Eneida* lui Vergiliu, și a fost scrisă într-o primă formă între 1792—1800, iar în forma definitivă între 1800—1812.

Acțiunea epopeii se desfășoară în Țara Românească a veacului al XV-lea, pe vremea voievodului Vlad Țepeș, vestit pentru vitejia sa în lupta contra robiei otomane. Din contextul operei reiese că voievodul, în eforturile sale de a-și consolida forța defensivă în cazul unor atacuri turcești, organizează o oaste bine înarmată de țigani pe care îi împroprietărește și le dă libertate.

Ion Budai-Deleanu, deși poseda o documentație istorică vastă, ce este combinată în *Țiganiada* cu filonul folcloric și de

---

[179] N. Iorga, *Luptele lui Vlad Țepeș, domnul Țării Românești, cu turcii, după Gheorghe Șincai*, în *Din faptele strămoșilor (povestiri ale cronicarilor)*, Văleni de Munte, 1909, p. 59—66.

[180] *Istoria literaturii române*, vol. II, Editura Academiei, București, 1968, p. 66, 72.

legendă, nu își propune să facă o prezentare a istoriei lui Țepeș, el mulțumindu-se să reliefeze, de la nivelul operei literare de excepție, calitățile deosebite ale voievodului : vitejia, curajul, intransigența în a pedepsi hoția, trădarea și minciuna, dragostea de patrie și libertate, etc., și să redea culturii românești, prin mijloacele rafinate și subtile ale operei de artă, adevărata personalitate a voievodului, care pînă la el nu fusese apreciat în mod obiectiv.

Țiganiada este o alegorie plină de realism, dublată de o satiră caricaturală la adresa societății feudale și a organizațiilor ei [181].

Că personalitatea voievodului Vlad Țepeș l-a impresionat în mod deosebit pe poetul Ion Budai-Deleanu, o dovedește faptul că în lucrarea sa istorică *De originibus populorum Transylvaniae commentantiuncula, cum observationibus historico-criticis,* îi acordă atenție deosebită și-i face o prezentare de pe poziții realiste, căutînd totodată să-i motiveze asprimea și să înlăture umbra defăimărilor.

Sub influența numeroaselor narațiuni medievale ce fuseseră prelucrate în diverse lucrări, la începutul veacului al XIX-lea, Florian Aaron vorbește despre voievodul Țepeș în istoria sa asupra Țării Românești.

Figura legendară a voievodului inspiră pe pașoptistul Ion Catina (1828—1851), care scrie în 1848 piesa *Țepeș Vodă,* și pe G. Mavrodollu care este autorul altei drame de inspirație istorică intitulată *Vlad-Țepeș,* în care este reliefată grija voievodului față de popor și vitejia sa în lupta cu turcii.

Dionisie Fotino în *Istoria generală a Daciei* face referiri elogioase la adresa lui Vlad Țepeș, povestind principalele momente din viața sa.

Dimitrie Bolintineanu (1819—1872), influențat de scrierile unor renumiți istorici ca Engel, Hammer, Ducas, Chalcocondil, Bonfinius, cît și de cronicarii turci și narațiunile germane, publică în 1863 povestea istorică *Vlad Țepeș-vodă și Mircea cel Bătrîn,* în care, deși îl consideră pe voievod drept „mare tiran", recunoaște meritul de novator și reformator al voievodului.

Diverse fapte din viața lui Țepeș sînt surprinse în versurile lui Dimitrie Bolintineanu apărute după 1848 și reunite în volumul *Legende istorice : Țepeș și solii* (1852), *Banchetul lui Țepeș* (1872), *Fata de la Cozia* (1852), *Copilul de casă* (1868).

---

[181] *Istoria literaturii române,* vol. II, p. 74.

Scriitorul și istoricul C. D. Aricescu (1823—1886), preluînd o serie de vechi legende și cronici privitoare la voievod, reușește să elaboreze un ciclu de poezii evocatoare, dar fără valoare artistică deosebită, din care amintim : *Ostașul lui Țepeș, Ospățul lui Țepeș din ziua de Paște, Țepeș și trîntorii societății, Țepeș și comerciantul florentin* (poezia a apărut în „Arpa română", București, Tipografia Sfintei Mitropolii, 1852, p. 110 cu titlul : *Țepeș și geambașul), Cetățuia lui Țepeș, Vlad Țepeș și solii turci, Vlad V și Mahomed II, Țepeș și călugării greci, Vlad Țepeș înaintea cugetului său, Paraclisul lui Țepeș de la Snagov, Moartea lui Țepeș.*

A. I. Lapedatu (1844—1878) este autorul unei nuvele istorice de factură romantică, intitulată *Amor și răzbunare* (1877), unde voievodul în tentativa sa de a obține mîna frumoasei fiice a boierului Stanciu cel Orb — dușman al său — descoperă un complot și pedepsește prin tragere în țeapă sau alte torturi, pe boierii ce urziseră atentatul împotriva sa.

În 1876, Georgiu Radu Melidon scrie o istorie a românilor adresată elevilor și oamenilor din popor, în care se inspiră din Laurian și Hasdeu, și în care apreciind domnia lui Țepeș arată că acesta a hotărît „să sacrifice tot pentru a mîntui țara de jugul strein".

Eruditul și pasionatul călător care a fost Al. I. Odobescu (1834—1895), surprinde în *Cîteva ore la Snagov*, destinul lui Vlad Țepeș în raport cu Mănăstirea Snagov, deși este vădit influențat de legendă și tradiția populară.

Prin pana geniului poeziei românești, Mihai Eminescu, voievodul rămîne în conștiința românească simbol al dreptății adevărate, pusă în slujba celor mai nobile idealuri. În poezia *Scrisoarea III*, poetul cere peste veacuri voievodului — anul apariției este 1881 — să pedepsească cu forța-i parcă divină relele societății în care trăia și să dea o nouă rînduială acelor timpuri :

„Dar lăsați măcar strămoșii ca să doarmă-n colb de cronici ;
Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici.
Cum nu vii tu, Țepeș doamne, ca punînd mîna pe ei,
Să-i împarți în două cete : în smintiți și în mișei,
Și în două temniți large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni !"

Cunoscuta anecdotă despre arderea leneşilor şi cerşetorilor din porunca voievodului Ţepeş este reluată şi prelucrată în sens moralizator de poetul Anton Pann în *Povestea vorbii*.

Asemănător lui Eminescu, poetul Alexandru Macedonski, în 1882, invoca în poezia *Te înţeleg, o ! Ţepeş...* virtutea dreptăţii şi a răzbunării, personificată de necruţătorul voievod :

„Te-nţeleg, o ! Ţepeş-vodă,
Ţepeş-vodă mare domn,
Ş-aş voi să te văd astăzi
Deşteptîndu-te din somn !

Simt în mine cîteodată
O mînie ca ş-a ta,
Şi de-ar fi ca să-ţi iau locul,
Ţepeş, eu te-aş imita !

Visurile tale sumbre
Pentru mine nu sînt noi...
Ţepeş, Ţepeş, lasă-ţi groapa
Să mai vii şi printre noi !"

În 1874, Vasile Alecsandri, în poezia *Vlad Ţepeş şi stejarul*, din ciclul *Legende*, se vădeşte influenţat de scrierile în care este exagerată cruzimea voievodului.

Favorabilă voievodului este poezia *Vlad Ţepeş*, scrisă în 1890 de Ioan Neniţescu, în care autorul face o prezentare onestă şi plastică a luptelor duse de români contra lui Mahomed II, axîndu-se pe vestitul „Atac de noapte". Iată cîteva din aceste versuri :

„În fruntea cetei sale cu facle neaprinse
La razele sinistre a corturilor prinse
De largul val de pară, cumplitul Vlad păşeşte
Şi spada-i ca şi coasa grozavei morţi coseşte"

Pentru poetul Alexandru Vlahuţă voievodul este pilduitor exemplu al iubitorului de ţară şi neam, el fiind evocat cu afecţiune în „singura sa încercare teatrală cunoscută", dar neterminată, piesa *Vlad Ţepeş*, din care s-a publicat doar actul I.

Tudor Arghezi, în 1927, în volumul *Cuvinte potrivite* foloseşte efigia voievodului de iubitor al dreptăţii şi nemilostiv

pedepsitor al relelor din țară, pentru a realiza poezia *Vodă Țepeș* din care reproducem următoarele :

„Pacea e-n țară, pacea în afară,
Hotarul, liniștit cum n-a mai fost,
Și șesurile, azi la adăpost,
Plugarii noi le fulgeră și ară.

Și nu cunoști cruțări și amînări
De te arunci dreptății împotrivă.
De-altfel, creștin, cu țepile, colivă
Îți pregătește Vlad — și lumînări.

De bună seamă. Vodă gînditorul
La curățirea lumii-i hotărît
Îndeasă țeapa-n oameni pînă-n gît
Pentru-a-ntîlni șezutul omușorul.

Vedeai viziri la-nălțimea lor,
Înfipți în vîrfuri sprintene de plop
Iar pentru sfinți, vlădici și episcopi
Avea lemn sfînt și bun mirositor."

Inspirîndu-se din cunoscuta legendă medievală cu arderea cerșetorilor, în 1909, Mihail Sorbul scrie tragi-comedia *Praznicul calicilor*, în care sînt prelucrate și alte legende și anecdote cunoscute despre voievod, cu scopul de a contura dimensiune lui Țepeș și de a explica rațiunile pentru care el a aplicat pedepse exemplare.

Mihail Sadoveanu, în romanul istoric *Viața lui Ștefan cel Mare* — terminat în 1934 după o documentare de aproape treizeci de ani — se oprește cu admirație și asupra faptelor voievodului Vlad Țepeș. Influențat de unele legende calomniatoare, neegalabilul povestitor vorbește de pedepsele pline de cruzime aplicate de voievod, dar reliefează cu plasticitate viața și faptele sale, arătînd printre altele că el „a izbutit să-și facă o faimă a lui, pînă la Șahul turcoman Uzun și pînă la Ludovic XI, regele Franței".

Figura legendară și dimensiunea eroică a voievodului au continuat să rămînă o nesecată sursă de inspirație și în a doua parte a veacului al XX-lea. Astfel Radu Teodoru scrie nuvela istorică *Șoimul*, Alexandru Mitru publică în 1967 roma-

nul ecranizat apoi *Săgeata căpitanului Ion.* Eusebiu Camilar reluînd o serie de povestiri despre voievod îi conturează personalitatea în povestirea istorică *Păduri înfricoşate.* Dintre evocările pline de admiraţie făcute viteazului voievod trebuie amintite poeziile lui George Vaida, Mihai Beniuc, cu titlul *Vlad Ţepeş,* cît şi recenta poezie a lui Adrian Vasiliu intitulată *Vlad Ţepeş la Tîrgovişte* sau catrenul notat cu *XXVIII* din poemul de largă inspiraţie istorică în timp şi spaţiu *Monotonia metronomului,* de Vlaicu Bârna. În creaţia dramatică contemporană inspirată de figura legendară a voievodului se remarcă piesele lui Mircea Lerian : *Ţepeş-vodă, Ţepeş captiv, Moartea lui Ţepeş,* piesa lui Mircea Bratu *Vlad Ţepeş în ianuarie,* piesele lui Marin Sorescu intitulate : *Răceala* şi *A treia ţeapă,* cît şi cea a lui Dan Tărchilă *Moartea lui Vlad Ţepeş.*

Preocupat să condamne faptele scelerate săvîrşite, în istoria popoarelor de oameni politici iresponsabili, Marin Preda acceptă imaginea deformată atribuită lui Vlad Ţepeş de duşmanii săi, întrucît îi servea ideii nobile de respingere a crimelor demenţiale împotriva umanităţii.

O particularitate a modului cum s-a conturat în timp şi pentru posteritate profilul voievodului Vlad Ţepeş-Dracula este învăluirea personalităţii şi faptelor sale în poveşti şi legende populare. Deşi în sine nu pot defini personajul istoric, căci sînt uneori exclusiviste şi potrivnice, totuşi au marele merit că reuşesc să-i confere personajului, un farmec cu totul aparte.

Arătînd importanţa studiului folclorului pentru cercetarea fenomenului istoric, prof. Radu Florescu de la Boston College remarcă interferenţa filonului folcloric despre Dracula — ce cunoaşte o bogăţie şi răspîndire fără egal în Europa — cu sursele documentare şi subliniază că naraţiunile populare conturează personajul istoric, ele fiind determinante în procesul de răspîndire a faptelor şi vieţii voievodului. Autorul comentează în paralel povestirile despre voievod, culese şi prelucrate de Petre Ispirescu cu cele datorate lui C. Rădulescu-Codin [182].

Petre Ispirescu (1830—1887), deşi este primul care a reuşit să strîngă o serie de povestiri şi legende populare despre Ţepeş,

[182] R. Florescu, *op. cit.*, p. 28—29, 34.

le prelucrează într-o limbă cultivată şi în mod vădit le alterează cu alte surse istorice şi literare, el neavînd în intenţie să păstreze autenticitatea folclorică. Culegerea sa cu povestiri despre Ţepeş a fost publicată postum şi se compune din : *Poveşti despre Vlad-vodă Ţepeş, Cetatea Poenari, Dreptatea lui Vlad Ţepeş,* la care se adaugă lucrarea neterminată „Viaţa şi faptele lui Vlad-vodă Ţepeş".

C. Rădulescu-Codin (1875—1926), publică, într-o limbă populară, o serie de povestiri despre voievodul Ţepeş, culese din zona Argeş şi reuşeşte să confere autenticitate folclorică naraţiunilor descoperite.

Diverse legende şi povestiri despre voievod au fost publicate de V. Adăscăliţei, Mihai Popescu, Dumitru Udrescu, Ion Stăvăruş, Octav Păun şi Silviu Angelescu, Mihail Cancicovici, Lazăr Victor etc.

Cercetătoarea Georgeta Ene a efectuat studii în teren şi a cules mai multe legende şi povestiri, cu variantele lor, aşa cum le-a găsit în prezent conservate în tradiţia populară din zona Argeş, inclusiv în regiunea cetăţii Poenari.

Colaj între documentul istoric şi argumentul patetic literar, lucrarea lui Corneliu Leu *Plîngerea lui Dracula* — considerată de autor o „cronică apocrifă" şi „lespede de dreptate făcută tîrziu, pe mormîntul rămas necunoscut al celui care a fost şi rămîne Draculea Vlad Voievod al Ţării Româneşti" — este un omagiu la adresa voievodului, dar şi o încercare de „umanizare" a profilului său atît de des defăimat. Pe aceeaşi linie şi în aceeaşi manieră Corneliu Leu reia mitul voievodului într-un roman tot de colaj intitulat *Romanul unui mare caracter sau Plîngerea lui Dracula.*

Deşi în paginile prezentei lucrări am citat un număr mare de autori care s-au ocupat de istoria lui Vlad Ţepeş-Dracula, trebuie să subliniem meritul deosebit al istoriografiei române, care începînd cu secolul al XIX-lea şi pînă astăzi şi-a adus contribuţia la elucidarea, de pe poziţii ştiinţifice, a problematicii atît de diverse şi sensibile la interpretare ce o ridică voievodul — unul din cele mai interesante şi mai controversate personaje din istoria poporului român.

Marele cărturar şi om politic Mihail Kogălniceanu (1817—1891), deşi este influenţat de tenta povestirilor germane şi de

istoria lui Engel, care au accentuat latura legendară şi aŭ exagerat fantezist cruzimea voievodului, recunoaşte meritele de luptător şi iubitor de dreptate ale voievodului Ţepeş [183].

Tot din secolul trecut au rămas caracterizările pline de plasticitate făcute voievodului de August Treboniu Laurian (1810—1881): „El domni cu o rigoare necunoscută pînă atunci în priñcipatele române; insuflă teroare la toţi locuitorii ţării, încît aceştia se temeau mai tare de dînsul de cît de moarte. Despot în inimă şi în purtarea sa către alţii însă amator de independenţă naţională şi curajos pînă la temeritate, Vlad determină să sacrifice tot spre mîntuirea ţării de impunerea jugului străin. Spre acest scop el organiză tot statul milităreşte, pedepsi fără misericordie orice perfidie şi cu modul acesta introduse în ţară o securitate publică mai pînă la necrezute“ [184], şi de I. Heliade Rădulescu (1802—1872): „Organizînd ţara milităreşte, pedepsind cu rigoare şi cu dreptate, neiertînd nici o faptă rea, ca un alt Dracon al Atenei, aplicînd pedeapsa cu moartea la cea mai mică din fărădelegi, prin teroare ieşi la căpătîiu, de a moraliza ţara şi a stabili securitatea publică. Nici o tigresă nu şi-a apărat puii mai cu furoare în contra inamicilor, precît Vlad V. (Dracula — n.n.) şi-a apărat românii în genere contra turcilor şi a altor inamici din afară şi din lăuntru“ [185].

Faptele şi personalitatea plină de particularităţi a voievodului a impresionat pe istoricul revoluţionar Nicolae Bălcescu (1819—1852), care îl consideră unul din „generalii cei mai vestiţi ce au comandat armate româneşti“ [186], şi pe marele cărturar enciclopedist Bogdan Petriceicu Hasdeu (1838—1907), ce afirmă că Ţepeş a fost un „bărbat înzestrat cu cea mai viguroasă inteligenţă“ [187].

La sfîrşitul secolului al XIX-lea marii istorici A. D. Xenopol şi Ioan Bogdan, servindu-se de numeroase izvoare isto-

---

[183] M. Kogălniceanu, *Opere, II, Scrieri istorice*, Editura Academiei, Bucureşti, 1976, p. 105—114; Idem, *Scrieri istorice*, Tom. I, Bucureşti, 1946, Ediţie critică Andrei Oţetea, p. 146.

[184] A. T. Laurian, *Istoria românilor*, Iaşi, 1853, pt. III, p. 2—3.

[185] I. Heliade Rădulescu, *Prescurtare de historia românilor*, Bucureşti, 1861, p. 127.

[186] N. Bălcescu, *Opere*, vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1974, p. 68.

[187] B. P. Hasdeu, *Filosofia portretului lui Vlad Ţepeş, schiţă iconografică*, în *Scrieri literare, morale şi politice*, ed. M. Eliade, tom. II, Bucureşti, 1937, p. 7—14.

rice, reuşesc să elaboreze studii ample, cu remarcabile contribuţii la cunoaşterea faptelor voievodului Ţepeş.

Pe linia contribuţiilor privind istoria voievodului se înscrie lucrarea istoricului Gh. Ghibănescu, care îl compară cu Ivan cel Groaznic, dar reliefează meritul său pentru propăşirea ţării şi reuşeşte să infirme unele din teoriile anterioare după care Dracula ar fi fost de o cruzime morbidă [168].

În rîndul contribuţiilor majore la studiul vieţii şi scrierilor despre Ţepeş trebuie să amintim pe cele datorate lui Nicolae Iorga, Gr. Tocilescu, Ilie Minea.

Studii de distinsă probitate ştiinţifică au făcut asupra voievodului cercetătorii P. P. Panaitescu, B. T. Cîmpina, Gustav Gündisch, Pandele Olteanu, Şerban Papacostea, Ştefan Ştefănescu etc.

În ultimul timp pe lîngă lucrări de popularizare semnate de Grigore Popescu şi Manole Neagoe sau prezentări elogioase ca cele ale lui Mihai Berza, Mihail Drumeş, Gernot Nussbächer, Constantin Olteanu, adevărul faptelor voievodului au fost reliefate de lucrări ştiinţifice, bazate pe un vast fond documentar şi o nouă interpretare istorică, datorate lui Nicolae Stoicescu, Ştefan Andreescu, Radu Ştefan Ciobanu, Ion Stăvăruş, Gheorghe Romanescu.

Prin aceste contribuţii, istoriografia a izbutit să descopere adevărata personalitate a voievodului şi să-l restituie şirului de înţelepţi şi viteji luptători ai domnilor Basarabi.

---

[168] Gh. Ghibănescu, *Vlad Ţepeş (Studiu critic)*, în „Arhiva", nr. 7—8/1897, nr. 9—10/1897.

ICONOGRAFIA VECHE

Dacă reprezentarea chipului voievodului Vlad Dracul (1436—1442 ; 1443—1447) este încă o prezumție exprimată cu privire la pictura murală în tehnica „al secco", descoperită în primăvara anului 1976 într-o clădire din cetatea Sighișoarei [1] avînd cîteva însemne heraldice, în schimb iconografia referitoare la fiul său, vestitul voievod Vlad Țepeș-Dracula, cunoaște mai multe reprezentări [2].

Portretul acestui domnitor, cu faimă inegalată, este unul din primele figuri ale unui voievod român cunoscute dincolo de hotarele țării și printre puținele apărute contemporan cu faptele sale.

Odată cu răspîndirea fără precedent a faimei sale de luptător, dincolo de spațiul carpato-dunărean, s-au răspîndit în Europa secolului al XV-lea primele sale portrete.

Gravurile ce prezentau portretul și diverse scene din viața voievodului Dracula, au însoțit primele scrieri tipărite referitoare la personalitatea sa, venind să ilustreze în mod sugestiv, apropiat de stilul narativ, personajul ce intrase în marile legende ale lumii.

În paginile incunabulelor germane contemporane sau a edițiilor următoare, alături de textul tipărit, ce conținea legende și pamflete referitoare la viața voievodului Dracula, apar gravuri în negru pe fond alb, prezentînd figura impunătoare și energică a voievodului.

---

[1] Gheorghe Baltag, *Voievozi munteni cu reședințe transilvănene : Vlad Dracul*, în „Magazin istoric", nr. 10/1977, p. 20—21.

[2] Vezi Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, *Mss., Peceți*, F-LIII-12 și 12A ; *ibidem*, IX/14 și F-LIII-5 A-C.

Chiar dacă din aerul sobru în care este învăluit portretul, se lasă surprinsă dominanta personalității sale — hotărîrea, inteligența și seriozitatea — pe fondul unor artificii stilistice, cît și ca urmare a scopului propagandistic și defăimător în care fuseseră redactate aceste broșuri, se poate sesiza apropierea portretului, a scenelor reprezentate, de legendele și anecdotele pe care de fapt le prefațează.

Dracula apare în aceste lucrări cu plete ce îi cad cîrlionți pe umeri, „pălăria sa cu model stilizat" este considerată de B. P. Hasdeu „turcă mocănească" [3], de care se distinge „doar prin împodobirile sale în spiritul epocii — vezi ornamentele beretei regelui Francisc I, pe portretul lui Rafael — și acordate, cu caracterul tiranic al voievodului, precum inima săgetată, vasul înflăcărat" [4].

Spre deosebire de tablouri, în gravuri căciula voievodului nu este îmblănită, fiind lăsată să se întrevadă doar ornamentațiile ce puteau fi din fir de argint sau aur. În spate căciula este prevăzută cu o manșetă, ce se putea lăsa la nevoie. Pe diagonala ei se remarcă o bandă bicoloră, sub care sînt prinse niște floricele, iar în vîrf se află „un fel de canaf" [5]. Central, căciula are o floare formată din șapte pietre prețioase, element decorativ ce se găsește și la broșa care prinde la gît mantaua.

Chiar dacă modul de abordare a personajului este naiv și fantezist [6], din toate aceste gravuri ce lasă să se întrevadă aerul impunător, energic și sobru al voievodului, se conturează tăria sa de caracter.

Pornind de la reprezentările cunoscute, B. P. Hasdeu a întreprins o analiză a fizionomiei lui Vlad Țepeș-Dracula, firește, influențată mult de optica celor ce le-au creat : „băgați de seamă aste pleoape atît de masive, aste unghiuri interioare atît de ascuțite în direcțiunea nasului, astă privire atît de țintită ca și cînd ar voi a străbate în fundul inimilor, aste viclene sbîrcituri de la coada ochilor, astă lumină atît de umedă și ieșită afară curat ca ochiul șarpelui (...) toate acestea com-

---

[3] B. P. Hasdeu, *Filosofia portretului lui Vlad Țepeș, schiță iconografică*, în *Scrieri literare, morale și politice*, tom. II, București, 1937, p. 7.

[4] *Ibidem*, p. 8.

[5] *Idem*.

[6] Ion Stăvăruș, *Povestiri medievale despre Vlad Țepeș-Draculea*, Editura Univers, București, 1978, p. 94—95.

binate sunt, pentru oricare fizionomist, semne de energie, fineţă şi cruzime unite“ [7].

Metoda fiziognomiei şi a frenologiei folosită cu erudiţie de B. P. Hasdeu este utilizată şi de Nicolae Iorga atunci cînd marele istoric prefaţează vechile portrete ale voievodului [8].

Revenind la desen, remarcăm deasupra ochiului drept cîteva linii care dau senzaţia unei cicatrice, ce poate sugera în mod logic faptele de vitejie şi crîncenele lupte în care s-a distins voievodul. Aceste elemente de mic detaliu au şi efectul îndepărtării monotoniei.

Pentru ilustrarea faptelor sale, în diferite broşuri din secolul al XV-lea, autorul a introdus scene în care voievodul Dracula este surprins în timp ce îşi lua masa printre victimele sale trase în ţeapă. Gravurile cu aceste scene incredibile şi aberante sînt tot atîtea elemente false şi tendenţioase cu scop de a exagera cruzimile voievodului, aşa cum cereau cercurile ostile lui, care începuseră o vastă campanie politică şi propagandistică împotriva personalităţii şi acţiunilor sale.

În aceste scene voievodul poartă haine lungi, cu revere late, cu mînecile şi ele lungi şi largi, în deplină concordanţă cu linia portului nobiliar din răsăritul Europei din secolele al XV-lea şi al XVI-lea [9].

Un pictor rămas anonim, probabil de la curtea lui Matei Corvin, ne-a lăsat un portret al voievodului considerat astăzi celebru. Pictura în ulei s-a păstrat în copie [10] la castelul Ambras de lîngă Innsbruk, în Tirol.

O copie a portretului de la Ambras se găseşte la Muzeul Imperial din Viena şi a aparţinut arhiducelui Ferdinand II, fiul împăratului Ferdinand [11]. Dimitrie Sturza, prim-ministru şi preşedinte al Academiei Române, într-o călătorie în Tirol (1891) obţine o copie în ulei a portretului voievodului Dracula, aflat la Castelul Ambras.

---

[7] Al. Zub, *A scrie şi a face istorie*, Editura Junimea, Iaşi, 1981, p. 232—233.

[8] Nicolae Iorga, *Domnii români după portrete şi fresce contemporane* (adunate şi publicate de N. Iorga), Sibiu, 1930, p. VI.

[9] G. Oprescu, *Gravura şi cartea ilustrată la muzeul Toma Stelian*, în „Viaţa Românească“, iunie 1938, p. 122.

[10] C. C. Giurescu, *Viteazul şi temutul Vlad Ţepeş*, în „Magazin istoric“, nr. 3/1974, p. 10.

[11] Dinu V. Rosetti, *Dracula voievodul valah Vlad Ţepeş între fantezie şi adevăr*, în „Tribuna României“, nr. 6, februarie, 1973, p. 4.

Portretul de la Castelul Ambras, deşi anonim, a devenit vestit odată cu scurgerea vremii, el trădînd în acelaşi timp şi unele asemănări cu portretul literar făcut eroului de legatul papal de la Buda, Nicolae de Modrussa : „nu foarte înalt de statură", însă „foarte vînjos" cu nas mare, „faţa subţire şi puţin roşiatică, în care genele foarte lungi înconjurau ochii verzi şi larg deschişi... cu sprîncene negre şi stufoase, faţa şi bărbia erau rase, cu excepţia mustăţii ; pletele negre şi încîrlionţate" îi cădeau pe umeri.

Artistul anonim îl prezintă pe Vlad Ţepeş-Dracula într-o costumaţie nobiliară de-o sobrietate şi o eleganţă aparte, care ne aminteşte de cea a boierilor şi voievozilor munteni din acea vreme, iubitori şi cultivatori ai modei vestimentare de o „neîntrecută bogăţie" [12].

Căciuliţa din catifea roşu-vişiniu este ornamentată cu nouă rînduri de mărgăritare şi un surguci de aur bătut în pietre preţioase sub formă de stea cu o piatră de rubin în centru şi penaj vertical [13]. Mantia sa, închisă la culoare, are un guler de samur sau zibelină şi este închisă în faţă cu sponciuri mari de aur [14].

În anul 1970, istoricul de artă din Austria, Walter Peters — originar din România — a descoperit cunoscutul chip al voievodului român, în tabloul „Martirul Sfîntului Andrei" — pictură în ulei pe lemn datorată unui anonim austriac din jurul anului 1470, inspirată după un incunabul cu gravuri — care a făcut parte din expoziţia „Alltag und Fest im Mittel-alter" (Cotidian şi sărbătoresc în Evul Mediu), deschisă la Castelul Belvedere din Viena [15].

Această recentă descoperire, vine să îmbogăţească cu o variantă valoroasă fondul iconografic vechi referitor la voievodul Vlad Ţepeş-Dracula. Pictorul anonim a plasat voievodul în partea stîngă a tabloului, în ultimul plan, de unde urmă-

---

[12] Al. Alexianu, *Mode şi veşminte din trecut*, vol. I, Editura Meridiane, p. 15.

[13] Al. Alexianu, *Acest ev mediu românesc*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1973, p. 65—66 ; Idem, *Mode şi veşminte din trecut*, vol. I, p. 118 ; N. Iorga, *Domni români după portrete şi fresce contemporane, Sibiu, 1930, p. 6*, vezi şi pl. nr. 23, 23a, 24, 25.

[14] Tabloul a fost reperat prima dată de pictorul şi muzeologul român Atanase Atanasiu (1970), vezi Ion Stăvăruş, *Povestiri medievale despre Vlad Ţepeş (Dracula)*, p. 120—121.

[15] D. V. Rosetti, *op. cit.*, p. 4 ; Şt. Andreescu, *Vlad Ţepeş (Drăcula)*, p. 219—220.

reşte martirul, ca un exponent al forţelor răului, dovadă că artistul a fost influenţat de scrierile contemporane potrivnice lui, ce se răspîndiseră în întreaga Europă.

În 1885, juristul Dimitrie Florescu, descoperă întîmplător în timpul unei călătorii la Salzburg, printre tablourile colecţiei orientale a contelui Arco Stepperg — colecţie găzduită la castelul Antif — un alt tablou cu chipul voievodului român [16]. Din nefericire, tabloul s-a pierdut, iar informaţiile date sînt vagi pentru a putea face afirmaţia că acest tablou este o copie sau originalul celorlalte două din Austria [17].

Imaginea ce voia să reprezinte chipul personajului Dracula din mitul ce începuse să circule, a fost reperată în diverse gravuri pe lemn, răspîndite astăzi în ţările germanice. Fără a se bucura de o valoare artistică deosebită, aceste gravuri evidenţiază o intenţie politică, fapt ce dovedeşte că ele au fost produse de campania defăimătoare a voievodului.

Un alt portret al voievodului a fost recent identificat la Stuttgart printre miniaturile în culori ale mss. „Stammbuch", elaborat între 1596—1626 de Nikolaus Ochsenbach [18].

Din sentimente nejustificate, călăuzit probabil de acele scrieri care l-au considerat fără nici un temei un domn crud şi fără milă, episcopul Ilarion al Argeşului (1820—1823, 1828—1845), a pus să fie şters chipul voievodului Vlad Ţepeş-Dracula, ce se găsea zugrăvit în Biserica episcopală de la Curtea de Argeş. Acest portret a fost pictat probabil din iniţiativa lui Alexandru II Mircea, şi a fost pus alături de ctitorii bisericii, în ultima fază de pictare a portretelor votive. Astfel, un gest nesăbuit a făcut ca o însemnată mărturie legată de Vlad Ţepeş-Dracula să se piardă.

Faima fără egal, faptele memorabile, curajul incredibil, aureola de erou naţional pe care Vlad Ţepeş o are prin excelenţă, au făcut ca sute de ani chipul său să apară în diverse

---

[16] R. Mc. Nally et Radu Florescu, *A la recherche de Dracula*, Édition R. Laffont, Paris, 1973, p. 63.

[17] Cf. Ion Stăvăruş, op. cit., p. 96. Tabloul mare se află la Castelul Ambras, în „Galeria Frankenstein", alături de tablouri cu personaje şi scene bizare şi malefice (vezi R. Mc. Nally et R. Florescu, op. cit., p. 80—81), celălalt făcînd parte din tablourile Galeriei de artă din Viena de la Kunstmuseum.

[18] Vezi Virgil Cândea, *Vlad Ţepeş — portret necunoscut la Stuttgart*, „Magazin istoric", nr. 2, 1988, p. 10—11.

lucrări artistice, din care unele au rămas înscrise în rîndul valorilor picturii naționale [19].

Pe la mijlocul secolului al XVI-lea, portretul lui Vlad se afla în Biserica Tîrgșor sau Comana și se pare că a fost purtat de strănepotul său, Petru Șchiopul în exil la Bolzano, împreună cu învățăturile lui Neagoe Basarab.

În ansamblul iconografic vechi al lui Vlad Țepeș, un loc aparte îl dețin însemnele heraldice [20], reprezentate de vestigii de tipul peceților voievodale de mărime mijlocie, aplicate sau atîrnate [21], care se înscriu ca formă și manieră pe linia celor folosite de predecesorii săi.

Sigiliile folosite de Vlad Țepeș-Dracula, în a doua și a treia domnie sînt de mărime mijlocie și tentă heraldico-iconografică, ele aparținînd categoriei „Nova Plantatio" [22], care are origine bizantină și „constituie o aluzie la întemeierea Romei Noi" (Constantinopolul) fiind în același timp o dovadă a puterii și atribuției de a sigila cu emblema imperială, așa cum făcuseră împărații bizantini pînă la 1453.

Fără a face o trecere în revistă a clasificării acestor însemne, remarcăm cu satisfacție că peste aceste vechi peceți voievodale — din nefericire puține la număr — s-au păstrat portretele voievodului Vlad Țepeș și ale tatălui său Vlad Dracul, într-o costumație de epocă.

Aceste reprezentări sînt cele mai vechi mărturii iconografice ale celor doi voievozi români cu o valoare documentară și artistică inestimabilă, atestare a puternicei lor personalități.

---

[19] *Pictura românească în imagini*, Editura Meridiane, București, 1976, ed. II, p. 156—175. Nu este în intenția acestei cărți prezentarea celorlalte lucrări contemporane. Pentru aceasta vezi Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 265—266; I. Stăvăruș, *op. cit.*, p. 96—97.

[20] Vezi mai sus nota 2.

[21] *Idem*; I. Bogdan, *Scrieri alese*, Editura Academiei, 1968, p. 243—247.

[22] P. V. Năsturel, *Nova Plantatio și Regii României moștenitori ai Împăraților Bizanțului*, în „Revista pentru istorie, arheologie și filologie", București, nr. XV, 1914, p. 1—80; Emil Vîrtosu, *Din sigilografia Moldovei și Țării Românești*, în *Documente privind istoria României*, Introducere, vol. II, București, 1956, p. 540.

FICȚIUNEA GOTICĂ DRACULA

Dacă reușim să ne întoarcem în urmă cu o sută de ani în universul spiritual din Occidentul Europei, putem cu ușurință să înțelegem că în acel timp majoritatea oamenilor care auziseră de Transilvania, asociau la numele acestei mirifice provincii românești fantastice mituri, legende, tradiții și obiceiuri ce se împletesc în mister și necunoscut cu mitologia populară balcanică.

Chiar dacă lumea literelor știa multe despre cultura și civilizația țării cuprinse în arcul Munților Carpați, numele de Transilvania — țara de dincolo de păduri — cum este tălmăcit toponimul de la cuvintele latinești din care este format — se preta prin rezonanța sa legendară, prin sonoritatea sa misterioasă, la subiecte de ficțiune terifiantă.

Poate din aceste considerente Jules Verne sau Al. Dumas-Tatăl — ca să amintim doar niște exemple celebre — au ales drept cadru al cunoscutului *Castelul din Carpați* și respectiv al romanului *Strigoiul Carpaților*[1], meleagurile străvechi ale Transilvaniei, care sute și sute de ani s-au poleit în legende miraculoase și s-au încărcat cu o istorie fascinantă.

---

[1] Jules Verne, *Castelul din Carpați*, București, 1967; Dinu Moroianu, *Jules Verne și „Călătoriile lui extraordinare"*, București, 1962; A. Dumas-Tatăl, *Strigoiul Carpaților*, traducere de D. Anghel și Șt. O. Iosif, București, Bib. Minerva, nr. 38, 1909, 160 p. G. Baronzi preia și traduce o serie de nuvele în care se vorbește despre strigoi și vampiri, avînd la îndemînă și texte ale lui Al. Dumas-Tatăl. Vezi pe larg G. Călinescu, *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. I, Editura Minerva, București, 1976, p. 506 și Idem, *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, Editura Minerva, 1982, p. 330.

Se apreciază că în anul 1871, în persoana scriitorului irlandez Bram Stoker — minte hrănită de felurite povestiri de groază cu vampiri, strigoi și fantome — se năștea ideea creării unui roman de ficțiune, în care groaza și suspansul urmau să constituie principalele dominante. Romanul plămădit astfel a fost intitulat *Dracula* și a fost publicat în anul 1897, în același an el fiind reprezentat și pe scenă.

Reprezentant fără egal al literaturii de groază, excelentă ficțiune gotică, celebrul roman *Dracula*, pune în circulație un personaj fantastic ce își derulează peripețiile în decorul mirific și de legendă din Transilvania sfîrșitului veacului al XIX-lea.

Care sînt sursele de inspirație și documentare ale acestui roman despre care Oscar Wilde spunea că „este poate cel mai frumos roman din toate timpurile“ [2] și ale cărui pagini au fascinat și continuă să fascineze milioane și milioane de cititori ?

Scriitorul l-a consultat pe prietenul său Arminius Vambery, profesor la Universitatea din Budapesta, care avea cunoștințe privitoare la istoria și geografia țărilor române și făcea în acel timp dese călătorii în Anglia [3].

Pentru descrierea traseului urmat de eroul său, Bram Stoker s-a servit de un mers al trenurilor unguresc, de o serie de hărți ale Institutului Geografic din Budapesta [4] și a consultat — așa cum reiese din corespondența sa — lucrări, documente, hărți puse la dispoziție de British Museum [5].

Printre cărțile care și-au făcut simțită influența asupra romanului trebuie amintită cea scrisă de Emily Laszowska Gérard : *The Land Beyond the Forest*, apărută la Londra în 1888 [6].

Documentația sa este totuși superficială, ea fiind doar un suport pentru demersul artistic. De altfel era și firesc întrucît autorul nu a urmărit realizarea unui roman istoric legat de realitățile românești, ci doar plasarea ficțiunii sale — o

---

[2] Tony Faive, *Introduction* la : Bram Stoker, *Dracula*, Vervieres (Belgique), 1963, p. 5.

[3] R. Mc. Nally et Radu Florescu, *À la recherche de Dracula*, Édition R. Laffont, Paris, 1972, p. 26 ; Françis Granlon, *À la recherche de vampir perdu*, în „Le Nouvel observateur“, 24—30 janvier, 1972, p. 42.

[4] Al. Misiuga, *Strategia de pătrundere a produsului Dracula pe piața engleză*, mss., Academia Ștefan Gheorghiu, București, septembrie, 1980, p. 3.

[5] R. Mc. Nally et R. Florescu, *op. cit.*, p. 188.

[6] *Ibidem*, p. 189.

culme a temei filovampirismului — într-un spaţiu cu rezonanţe aparte. Acest loc i s-a părut a fi Transilvania, o ţară pe care „n-a văzut-o niciodată[7]. Apoi, în constituirea personajului Dracula, Bram Stoker nu s-a interesat de personalitatea istorică a voievodului român[8], ci doar de numele său, care se vehiculase de patru secole în relaţie cu mitul pus în circulaţie de cronicile germane ostile, defăimătoare. Faptul că Dracula fusese voievodul Ţării Româneşti, luptător cu merite de excepţie în frontul antiotoman european era cu atît mai convenabil pentru scriitor, întrucît conferea romanului său nota de autentic şi credibilitate la care aspiră orice operă literară. De altfel însuşi Bram Stoker menţiona că toponimul Transilvania şi apelativul Dracula din roman nu au sensul real din istoria poporului român, ele fiind utilizate la realizarea ficţiunii sale de groază, datorită sonorităţii şi încărcăturii legendare pe care le conţineau.

Interesul aparte al unui anumit public pentru acest roman nu se naşte din subiectul imaginat de autor, ci din atmosfera de suspans şi groază în care sînt învăluite acţiunile, personajele din preajma lui Dracula.

Născut la Dublin, în Irlanda, ca fiu al unui funcţionar modest, absolvent a lui Trinity Colege, Bram Stoker este cunoscut ca jurnalist, eseist şi critic de teatru. În jurul anului 1871 el îşi orientase cercetările spre tradiţiile populare, pasionat în special de mitul vampirismului[9].

Numeroasele lecturi pe această temă, structura sa psihică, cît şi apartenenţa la societatea secretă neo-păgînă şi ocultă Golden Dawn in the Oter[10], au constituit cadrul cel mai favorabil conceperii acestui roman. Dacă adăugăm la aceasta faptul că în Anglia „se văd şi se acceptă mai multe fantome ca

---

[7] Al. Misiuga, *op. cit.*, p. 3, citînd pe Stephan Vayda în „Merian", nr. 7/1969.

[8] Referirile cu suport documentar asupra voievodului sînt foarte succinte şi evazive, ele fiind doar un punct neînsemnat de sprijin pentru derularea ficţiunii : „Toutes les sources permettent de penser qu'il fut le grand voevod Dracula qui gagna son surnom en combattant les Turcs sur le grand fleuve à la frontière même de la terre turque. S'il en est ainsi, ce n'était pas un homme ordinaire, car, en son temps et dans les siècles qui suivirent, on l'a réputé le plus inteligent, le plus rusé et le plus courageux des fils de la Terre au delà de la forêt" (R. Mc. Nally, R. Florescu, *op. cit.*, p. 187).

[9] T. Faive, *op. cit.*, p. 15—18 ; Ralf-Peter Märtin, *Dracula. Das Leben des Fürsten Vlad Ţepeş*, Berlin, 1980, p. 162—164.

[10] T. Faive, *op. cit.*, p. 16.

oriunde în lume“ [11], putem să înțelegem contextul de elaborare și răspîndire ale romanului.

Care este însă firul acțiunii romanului ?

Jonathan Harker, tînărul secretar al avocatului londonez Hawkins, primește misiunea de a veni în Transilvania pentru a perfecta cu un faimos conte Dracula cumpărarea unei proprietăți din apropierea Londrei. Din jurnalul lui Jonathan Harker, unde sînt stenografiate amănuntele vizitei sale, cititorul află că la începutul lunii mai, într-un an neprecizat de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, acesta călătorea cu vestitul tren Orient-Express [12], prin München, Viena, Budapesta, spre Transilvania. Urcînd pe valea Someșului, tînărul englez ajunge în orașul medieval Bistrița, unde poposește la hotelul „Coroana de Aur“. Aici deși este încîntat de bucatele românești și de vinul de Mediaș, el ia cunoștință cu groază de universul înfricoșător și plin de superstiții în care trăia populația.

În dimineața următoare, cu trăsura pusă la dispoziție de contele Dracula, urmînd rîul Bistrița și trecînd prin satul Prundul Bîrgăului, ajunge la miezul nopții, după o călătorie plină de întîmplări înfricoșătoare, în pasul Bîrgăului („Borgo Pass“), la castelul ruinat și plin de mister al contelui, situat deasupra unei prăpăstii.

Așa cum a fost imaginat de Bram Stoker, contele Dracula trăia singur în castelul său sinistru și potrivit superstiției populare, el dormea ziua într-un cavou, în timp ce noaptea se transforma într-un vampir plin de viclenie, dotat cu forțe supranaturale, fizice, psihice și magice.

Devenind prizonierul sinistrului castel și al contelui vampir, Jonathan Harker, trece printr-o serie de peripeții terifiante, dar reușește ca în timpul unei călătorii împreună cu înfricoșătorul Dracula, la Londra, să convingă un grup de prieteni să lupte împotriva vampirului.

În final, deși contele Dracula izbutește să fugă, trecînd prin Varna, Galați și apoi pe rîul Siret și Bistrița, pentru a se refugia din nou în castelul său, el este omorît în fața castelului din Pasul Bîrgăului prin înfigerea unui cui în inimă — așa cum cerea tradiția să fie distruși strigoii-vampiri.

---

[11] Al. Misiuga, *op. cit.*, p. 5—6, citînd ziarul „Time“ din 30 august 1971 și dicționarul lui Peter Underwood, *A Gazetter of Britisch Ghosta*

[12] Pentru atmosfera de legendă a acestui tren vezi Jean Des Cars, *L'Orient express le train de rêve*, în „Historia“, nr. 370, Paris, sept., 1977, p. 74—82.

Creionînd cu multă autenticitate orașul medieval Bistrița, sate din zonă, oameni și obiceiuri, autorul reușește să contureze admirabil un anumit cadru al lumii transilvănene din secolul trecut [13].

Valoarea romanului a fost ținta celor mai diverse și contradictorii păreri în ciuda fenomenului unic pe care l-a provocat : atenția pe care o acordă astăzi mitului Dracula milioane și milioane de oameni, de cele mai diverse preocupări, reflectată în tirajele și numărul impresionant de ediții, ceea ce-i conferă un loc aparte, neegalat, în literatura genului.

Putem exemplifica acest succes precizînd că în S.U.A., între 1899—1959, s-au publicat 13 ediții, în Marea Britanie pînă în 1921 erau cunoscute 14 ediții [14], R. Mc. Nally și Radu Florescu semnalează 20 ediții ale sale și publicarea a cinci milioane de exemplare în șapte decenii [15], în timp ce o statistică a Bibliotecii Congresului S.U.A. ne asigură că romanul a apărut pînă în 1971 în 85 ediții [16]. Luînd în considerare și numărul edițiilor din alte limbi, putem aprecia popularitatea și supremația acestui roman în sfera literaturii de ficțiune și groază.

Priza deosebită la public înregistrată de roman a făcut să se creeze un adevărat mit Dracula ce a cuprins întreg globul, mit care și-a întins influența nu numai în literatură, ci și în universul cinematografiei [17], în ziaristică și publicistică [18], în turism.

---

[13] Ion Gorun, *Dracula, romanul unui vampir de scriitorul englez Bram Stoker*, în „Revista noastră ilustrată", nr. 23—25/1928 ; R. Mc. Nally, R. Florescu, *op. cit.*, p. 26.

[14] Șt. Andreescu, *op. cit.*, p. 246.

[15] R Mc. Nally, R. Florescu, *În căutarea lui Dracula*, în „Magazin istoric", nr. 12/1969, p. 44.

[16] R. Șt. Ciobanu, *Pe urmele lui Vlad Țepeș*, Editura Sport-Turism, București, 1979, p. 244, citînd o statistică dată de Library of Congress, U.S.A. După alte estimări romanul ar fi fost publicat în 95 de ediții, vezi Maria Berény, *Cum a devenit din Vlad Țepeș — Dracula eroul filmelor cu vampiri ?* în „Foaia noastră", anul XXXVI, nr. 5/31.01.1986, p. 6, Budapesta.

[17] Numărul filmelor în care apare „un Dracula" a trecut de mult de 500, vezi și R. Mc. Nally, Radu Florescu, *op. cit.*, p. 255—268. Astăzi Dracula este „o cunoscută vedetă de cinema" și a devenit „superstar de l'imaginaire et de l'horreur" (F. Granlon, *op. cit.*, p. 42). Alte referiri la : Alain de Penanster, *Dracula agent de voyage*, în „L'Express", nr. 1158, 17—25 sept., 1973, p. 55—56 ; „L'Express", nr. 1278, 5—11 janvier 1976, p. 11 ; „Le Monde", nr. 9538, 21—22 sept., 1975 ; „Le Monde", nr. 9338, 23 janvier 1975, p. 17 ; „Rotours" (R.F.G.), Winter 85/86, p. 7.

[18] Ana Raicu, *Le dossier Dracula*, în „Vacances en Roumanie", nr. 5/1973, p. 2—3 ; *Interviul lui Radu Florescu, profesor la History Boston*

De la cele mai diverse ziare și incredibile afișe sau reclame, de la numele unor nave [19] sau operațiuni militare — exemplificăm cu operațiunea maritimă și aeriană din aprilie—mai 1945 de cucerire a Rangoonului aflat sub ocupație japoneză [20] — de la reclame turistice, muzică și formații disco, pînă la călătoriile de senzațională aventură la care invită compania aeriană Pan Am., de la spectacole de sunet și lumină sau pelicule cinematografice de cele mai diverse orientări, pînă la cursuri universitare — cum este cel de la Southern University-Florida, intitulat „Demonologie și Dracula", sau cel ținut la Boston College de Radu Florescu [21] — de la obiecte de artizanat și artă, băuturi și mobilier, pînă la asociații filodraculiste ca „Amicii di Dracula" de la Firenze sau Societatea Dracula din Londra sau Florida, acest onomastic românesc este rostit în fel și chip de milioane de oameni de cele mai felurite preocupări și vîrste, în cadrul unui mit universal fără egal.

Firește că în acest mit nu se mai regăsesc nici măcar scrierile medievale despre Dracula, care slujiseră propagandei ostile declanșată de dușmanii voievodului, deformînd faptele și ponegrindu-i personalitatea spre atingerea unor scopuri politice și economice. Receptate chiar din epocă, în lume, ca opere literare, și, potrivit împrejurărilor — în primul rînd datorită unei mentalități neevoluate — scrierile au devenit temeiul constituirii mitului ce nu mai avea nimic comun cu personalitatea istorică a voievodului român — țința acelor exacerbate fabulații din cronicile germane. Așa cum observă G. Ghibănescu „narațiunea primitivă a fost mărită prin închipuire (...) a ajutat și a hrănit fantezia", înlesnind uimitoarea răspîndire a mitului. Din fericire arhivele au mai păstrat și documente pri-

---

College, în „Luceafărul" nr. 24.12.1977, p. 8 ; N. Păduraru, *Dracula*, în „România pitorească", nr. 7/1972, p. 30—31 și nr. 8/1972, p. 30.

[19] Ne referim la vedeta „Contele Dracula" care a aparținut unui amiral german, a fost sabordată la Scapa Flow în 1919 și a fost pusă pe linia de plutire de englezi, vezi Robert Wernick, *La deuxième Guerre Mondiale. La querre éclair*, Édition Time-Life, Nederland, 1979, p. 152.

[20] I. Guția, *Il nome di Dracula*, în „Archivio Glottologico Italiano", LVII, nr. 2, Firenze, 1972, p. 142 ; Florin Vasiliu, *De la Pearl Harbor la Hiroshima*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986, p. 382 ; Louis Allen, *Campania cea mai lungă*, în „Magazin istoric", nr. 3/1987, p. 41—42.

[21] Vezi mai sus nota 18.

vitoare la viața și activitatea lui Vlad Țepeș, încît să se poată decanta adevărul de mistificare, istoria de închipuire.

Nu este în intenția noastră să analizăm critic diversele încercări de a-l „descoperi" pe Dracula, făcute de autori ca Czabai Stephen, Grigore Nandriș, R. Mc. Nally și Radu Florescu, Gabriel Ronay, Gianfranco Giraudo, Ralf-Peter Märtin, etc.,[22] dar trebuie să subliniem că istoriografia românească, ajutată de alte științe interdisciplinare, a demonstrat demult adevăratele fapte și personalitatea marelui om politic și conducător Vlad Țepeș-Dracula, și a evidențiat cu certitudine că între el și imaginarul „conte Dracula" din romanul lui Bram Stoker nu se poate face nici o apropiere, oricît de mari ar fi insistențele și speculațiile.

Remarcînd arta ficțiunii, fantezia, modul de realizare a unei atmosfere de groază și suspans, autenticitatea cadrului transilvănean de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, datorate lui Bram Stoker, subliniem că romanul *Dracula*, deși nu și-a propus evidențierea eroului național Vlad Țepeș-Dracula, a reușit, prin mitul fără egal pe care l-a creat, să-l facă cunoscut lumii întregi.

Cinstind la justa sa valoarea personalitatea și faptele lui Vlad Țepeș, însușindu-ne adevărul despre viața și acțiunile sale, se impune a menționa încă odată că romanul lui Bram Stoker nu are nici o legătură cu voievodul român și astfel nu aruncă nici o umbră asupra personajului istoric. Viteazul voievod va rămîne pentru istoria universală ceea ce este în memoria poporului român — înflăcărat patriot, luptător fără egal pentru libertate și independența țării sale, comandant de oști plin de talent și curaj, apărător și împărțitor de dreptate, ctitor, dătător de privilegii, cavaler vestit în Europa al cruciadei antiotomane de la mijlocul secolului al XV-lea.

---

[22] C. Stephen, *The Real Dracula*, *"The Hungarian Quarterly"*, Automne 1941, p. 327—332 ; Gr. Nandriș, *The Historical Dracula*, în „Comparativ literatures", vol. II, 4/1966, University Maryland ; R. Mc. Nally, R. Florescu, *op. cit.* ; Gabriel Ronay, *Exploding the Bloody Myths of Dracula and Vampires*, Londra, 1972 ; G. Giraudo, *Dracula*, Veneția, 1972 ; Paul Cernovodeanu, *A New Approch towards Vlad Țepeș*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 2/1977, p. 335—346 ; Virgil Stanciu, *History and Literary Myth : Dracula*, în „Chaiers roumain d'études littéraires", nr. 3/1977, p. 132—133 ; Mihai Berza, *Vlad Țepeș, ses règne et sa légende. En marge de deux livres récents*, în „Revue des études sud-est européennes", XV, nr. 2, 1977, p. 325—354 ; *Real Dracula a National Hero*, în „Molin Ill(inois) Dispatch", 14.02.1980 ; Ralf-Peter Märtin, *op. cit.*, p. 159—175 ; Maria Berényi, *op. cit.*, p. 6.

RESTITUIRI DUPĂ O JUMĂTATE DE MILENIU

„Veritas omnia vincit"

Dacă după o jumătate de mileniu încercăm să demitizăm cu ajutorul numeroaselor mărturii care ni s-au păstrat, ceea ce s-a fabulat ori s-a scris fals sau tendenţios despre voievodul Vlad Ţepeş-Dracula, trebuie să ţinem de la bun început seama că nenumăratele acuzaţii neîntemeiate şi aberante au fost dictate de interese politico-militare şi economice, lansate prin cele mai zgomotoase medii propagandistice pentru epoca respectivă.

Cît de gros s-ar aşeza praful peste documentele epocii sale, istoria are puterea dezvăluirii adevărului. Ea şi nimeni nu trebuie să uite că însuşi marele voievod era neîntrecut iubitor şi împărţitor de dreptate : „şi aşa de mult ura răul în ţara lui, încît — spune cronica — dacă cineva făcea un rău, furt sau tîlhărie sau vreo minciună sau nedreptate, nici unul dintre aceştia nu rămînea viu. Fie că era boier mare sau preot sau călugăr sau om de rînd, chiar dacă avea bogăţie nu se putea răscumpăra de la moarte" [1].

Într-o conjunctură externă foarte instabilă, acest pămînt fiind permanent ameninţat de invazia puhoiului nimicitor otoman, pe fondul unei perioade de lupte şi uneltiri interne, voievodul chiar de la începutul domniei sale a trebuit să facă faţă unor greutăţi politico-economice deosebite.

---

[1] *Cronicile slavo-române din secolul XV—XVI, publicate de I. Bogdan,* ediţie P. P. Panaitescu, Editura Academiei, 1959, p. 207—214. Valoarea informaţiei rezidă în contemporaneitatea şi neutralitatea autorului.

Înțelegînd situația delicată căreia trebuia să-i țină piept, el a dus o politică de un deosebit rafinament diplomatic în vederea stabilirii de bune relații cu statele vecine, inclusiv cu Imperiul otoman, în măsura posibilului.

Alianțele și promisiunile făcute coroanei maghiare cît și orașelor puternice din Transilvania — expresie a bunelor relații politico-economice stabilite și cultivate de Vlad Țepeș — au fost puse în umbră de interesele comerciale hegemoniste ale negustorilor transilvăneni și ale conducătorilor sași.

Restricțiile comerciale impuse de voievod negustorilor externi prin înființarea iarmaroacelor de graniță, sînt comparabile cu acțiunile protecționiste comerciale contemporane, practicate în scopul apărării economiei țării.

Chiar și în condițiile înrăutățirii relațiilor cu Transilvania, voievodul a întreprins demersuri în scopul restabilirii bunei vecinătăți și al respectării vechilor privilegii, căci de vecinii din nord îl legau atît sentimentul limbii și al obiceiurilor comune, cît și sperate ajutoare militare în cazul unei invazii otomane.

Personalitate cu simț al perspectivei, fire energică și profund cunoscătoare a ceea ce însemna cîrmuirea unei țări așezată la răscrucea tuturor vicisitudinilor istoriei de către un domn lipsit de inițiativă și personalitate, supus puternicilor vecini, ambițiosul și necruțătorul Vlad Dracula a fost nevoit curînd să recurgă și la represalii împotriva celor care uneltau contra țării sale, pedepsind fără milă și posibilitate de ripostă pe oricine ar fi fost vinovat.

Chiar dacă negustorii sași din Transilvania, marii feudali din țară sau oponenții otomani nu au acceptat personalitatea și atitudinea intransigentă a voievodului, în fața judecății istoriei el este un neînfricat luptător pentru progresul poporului său, care peste secole a devenit un simbol al dreptății în spiritualitatea românească.

Prin acțiunile sale a reușit să centralizeze și să întărească statul feudal Țara Românească, instaurînd o epocă de transformări [2] politico-economice evidente.

Ponegritorii și pseudobiografii săi nu au ținut seama că Vlad avusese extraordinarul curaj să refuze plata tributului Sublimei Porți și că prin acțiunile sale a înspăimîntat nume-

---

[2] E. Stănescu, *Essai sur l'évolution de la pensée politique roumaine dans la littérature historique du moyen âge*, în „Nouvelles études d'histoire", vol. II, București, 1960, p. 276—277.

roasa armată otomană şi pe ocîrmuitorii turci din partea europeană a imperiului. Nici unul din defăimătorii voievodului n-a remarcat faptul că acei ce trebuiau să-i trimită ajutoarele promise nu s-au grăbit s-o facă, în schimb s-au disculpat învinuindu-l de cruzimi imaginare.

Logica istorică a curajoaselor sale fapte ne îndreptăţeşte să recunoaştem talentul său militar, clarviziunea asupra intereselor de stat.

Curajul şi vitejia românilor de sub conducerea lui Vlad Ţepeş — act de sfidare fără egal la adresa puterii otomane din acel timp — l-a determinat pe Mahomed al II-lea să pornească în fruntea unei armate, care prin număr şi tehnică militară era una din cele mai puternice din Europa şi a doua ca pregătire după cea din 1453 care cucerise Constantinopolul.

Tactica militară aplicată de voievodul român — ce nu avusese nici şase ani răgaz să-şi organizeze armata şi administraţia şi era handicapat de inferioritatea numerică şi de tehnica militară — a fost cea mai adecvată pentru stăvilirea colosului otoman nimicitor.

Exemplul său personal, curajul incredibil, calităţile de mare strateg, cunoştinţele de artă militară şi limbă turcă, alături de vitejia ostaşilor săi, au fost factori esenţiali şi determinanţi ai istoricelor sale victorii. Virtutea sa militară este dovadă a crezului şi educaţiei sale de ales cavaler medieval şi cruciat, calităţi comparabile cu cele ale modelului de cavaler din Occidentul Europei [3].

Considerat pe bună dreptate ca unul din „cei mai vestiţi generali ce au comandat armatele româneşti“ [4], devenit figură celebră a istoriei universale — voievodul Dracula — a entuziasmat şi a trezit admiraţia multor cronicari contemporani, marile sale merite militare fiind recunoscute chiar şi de numeroşii săi adversari.

Istoriografia este unanimă atunci cînd consideră că nu se pot aduce aprecieri mai mari voievodului, decît aceea pe care cronicarul bizantin contemporan, Chalcocondil ne asigură că a rostit-o oponentul voievodului, sultanul Mahomed al II-lea [5].

Aplicînd tactica străbunilor săi — lupta continuă de hărţuială, pustiirea pămîntului în calea invadatorilor — Vlad

[3] Pentru comparaţie vezi Georges Duby, *Les chevaliers*, „Historia“, november, 1979, p. 37—48; Michel Mollat. *Genèse médiévale de la France moderne (XIV-e—XV-e* siècle), Arthaud, 1977, p. 26.

[4] A. D. Xenopol, *Istoria românilor*, vol. II, Iaşi, 1889, p. 293.

[5] *Ibidem.*

Ţepeş a vădit o perfectă îmbinare „a concepţiei tactice cu cea strategică“ [6]. Această defensivă strategică a dezorganizat şi a demoralizat pe marele sultan şi numeroasa sa armată, constituind cheia miraculoasă a succesului militar al românilor.

Priceput în pregătirea unei lupte, neînfricatul Vlad a spionat înaintea marelui atac de noapte tabăra sultanului, în vederea asigurării, chiar cu riscul suprem, a succesului militar. Referindu-se la acest moment marele istoric Nicolae Iorga spunea : „pînă atunci nu se întîmplase în istoria turcească un (asemenea) act de îndrăzneală, atacul împotriva persoanei împărăteşti înseşi“ [7].

Atacul de noapte — episod bine cunoscut şi devenit celebru în timp — este un moment foarte important al gîndirii şi concretizării acţiunilor sale militare şi în acelaşi timp pagină de o frumuseţe aparte în istoria poporului român, ce a determinat pe istorici să-l socotească pe Vlad vodă un mare conducător.

Este de la sine înţeles că duşmanii, atît de afectaţi de acţiunile sale, nu au putut să-i laude faptele care-i înspăimîntaseră şi le dejucase planurile.

Toate sursele documentare şi istoriografice dovedesc marile merite ale lui Dracula de strateg şi psiholog al războiului defensiv. În faţa colosului pustiitor condus de Mahomed al II-lea, el fusese lăsat singur de toţi aliaţii şi de toţi cei cărora le ceruse ajutor. Chiar şi în aceste condiţii extrem de grele el are tăria să învingă greutăţile şi deznădejdea. Alungarea marelui sultan cu armata diminuată şi demoralizată, fără nici un ajutor exterior, pe fondul uneltirilor marilor boieri şi ale fratelui său Radu cel Frumos este meritul cel mai de seamă al voievodului, recunoscut pînă şi de cei mai potrivnici adversari.

În ansamblul ofensivei popoarelor din jurul Mării Negre la marea expansiune otomană trebuie evidenţiat efortul constant şi remarcabil depus de voievodul Vlad Ţepeş-Dracula şi riposta victorioasă în cadrul campaniei din 1462.

Geniul militar, faptele sale de arme, războiul drept purtat cu glorie şi curaj, au făcut ca faima sa să ajungă în lumea

---

[6] A. I. Lupescu, *Concepţia militară a domnilor români în sec. al XV-lea şi al XVI-lea*, în „România militară“, nr. 2—3, vol. VII, 1901, p. 142—143.

[7] Nicolae Iorga, *Istoria armatei româneşti*, Editura Militară, 1970, p. 62.

curților europene, să umple paginile numeroaselor cronici și să atragă de sute de ani atenția istoricilor.

Fără a avea frică de biruințele otomane și de căderea Constantinopolului sub zdrobitoarea forță a lui Mahomed al II-lea, Vlad Dracula, asemenea altor domni români, a luptat pentru și în numele ideii imperiale bizantine: „Primul care a ridicat atunci din nou sabia în numele ei, a fost Vlad Țepeș, de la curtea căruia a plecat cel care o va aduce, în Moldova, la formele ei clasice : Ștefan cel Mare“ [8].

Victimă a uneltirilor interne, a serviciilor distrugătoare otomane, cît și ale intereselor economico-politice feudale, voievodul Vlad cade în cursa întinsă de numeroșii săi oponenți, devenind prizonier al rudei și aliatului său, regele Matei Corvin, în momentul în care forța și gîndirea sa militară atinseseră maturitate deplină.

Sfîrșitul domniei lui Vlad Țepeș a avut implicații nefavorabile de ordin economic și politic atît pentru țările române, cît și pentru ideea respingerii generale a otomanilor din Europa.

Cu demnitatea care înfruntase greutățile din temnițele turcești, cît și propunerile șirete ale sultanilor, Vlad a ispășit 12 ani de prizonierat la curtea regelui Matei Corvin.

Vitejia și priceperea sa l-au ajutat să revină în fruntea luptătorilor antiotomani, dovadă elocventă a falsității acuzațiilor formulate.

Mai mult, revenirea sa la cîrma țării a fost primită cu entuziasm și bucurie de popor, căci spun documentele, „...toată Țara Românească în chip unanim l-a așezat pe Dracula ca domn al ei cu mare cinste“ [9].

Cît de mare a fost personalitatea sa și cît de mult a lezat ea pe numeroșii săi dușmani se vede chiar din faptul că după moarte capul i-a fost dus la Constantinopol [10], ca semn al unei biruințe memorabile.

Prin lupta și viața jertfită cauzei poporului român, el a reușit să păstreze independența statului feudal Țara Româ-

---

[8] Dumitru Năstase, *Ideea imperială în țările române. Geneza și evoluția ei în raport cu vechea artă românească*, Fundation européenne Drăgan, Athènes, 1972, p. 21.

[9] N. Iorga, *Acte și fragmente*, III, p. 58—59.

[10] Mărturia lui Sebastian Münster în *Călători străini despre țările române*, vol. I, p. 506.

nească și să împiedice pentru moment expansiunea turcească spre centrul Europei.

Față de numărul mare de mărturii care îi explică și motivează acțiunile energice, credem că acuzațiile de cruzime excesivă ce i-au fost aduse sînt în contradicție cu logica istorică și rațiunile de stat din acea epocă.

„A vorbi de cruzimea lui Vlad Țepeș — spunea Nicolae Iorga cu sensibilitate patriotică, dar și cu probitatea istoricului de geniu — este o crimă față de neam“ [11].

Voievodul Vlad Țepeș-Dracula trebuie să rămînă în memoria istoriei ceea ce a fost pentru poporul său : simbol al dreptății, exponent prin excelență al luptei pentru neatîrnarea și libertatea țării sale, model de curaj și inteligență puse în slujba celor mai nobile cauze, geniu militar plin de inventivitate, inegalat diplomat și om politic de primă mărime în epocă, pilduitor exemplu de apărător și iubitor al țării și neamului său. Cine cunoaște istoria poporului român, poate cu ușurință să înțeleagă că fără Dracula voievod aceasta ar fi lipsită de una din cele mai de seamă personalități, dar și de un moment de importanță excepțională pentru libertatea sa.

---

[11] N. Iorga, *Două concepții istorice*, în *Discursuri de recepția la Academia Română*, Editura Albatros, 1980, p. 64—65.

CUPRINS

ALIOTMANUL AMENINȚĂ EUROPA 5

ORIGINEA 14

CONSIDERAȚII PRIVIND NUMELE VOIEVODULUI . 24

PRIMA DOMNIE A LUI VLAD ȚEPEȘ-DRACULA 41

A DOUA DOMNIE . 49

LUPTA CU SEMILUNA 77

PRIZONIER AL REGELUI MATEI CORVIN. ULTIMA DOMNIE 114

REFLECTAREA PERSONALITĂȚII LUI VLAD ȚEPEȘ-DRACULA ÎN SCRIERI . . . 144

ICONOGRAFIA VECHE . . 186

FICȚIUNEA GOTICĂ DRACULA 193

RESTITUIRI DUPĂ O JUMĂTATE DE MILENIU . 200

Lector : MARIETA CROICU
Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

Bun de tipar : 26 VII. 1988. Apărut 1989
Comanda nr. 2811
Coli de tipar 13.

Tiparul executat sub comanda nr. 15
la Întreprinderea poligrafică Iaşi
str. 7 Noiembrie nr. 49
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

„Figura lui Vlad Ţepeş este (...) una din cele mai interesante ale întregii noastre istorii. (...) El puse cumplita lui fire în slujba ţării sale şi, după ce o curăţi de relele lăuntrice, tăind şi acolo unde ar fi putut lecui, el puse piept contra înjosirii în care căzuse. Aici se arătară celelalte însuşiri ale sale, curajul temerar şi dispreţul morţii, care-l puseră în stare să înfrîngă pe unul din cei mai mari cuceritori ai lumii."

A. D. XENOPOL

EDITURA ALBATROS

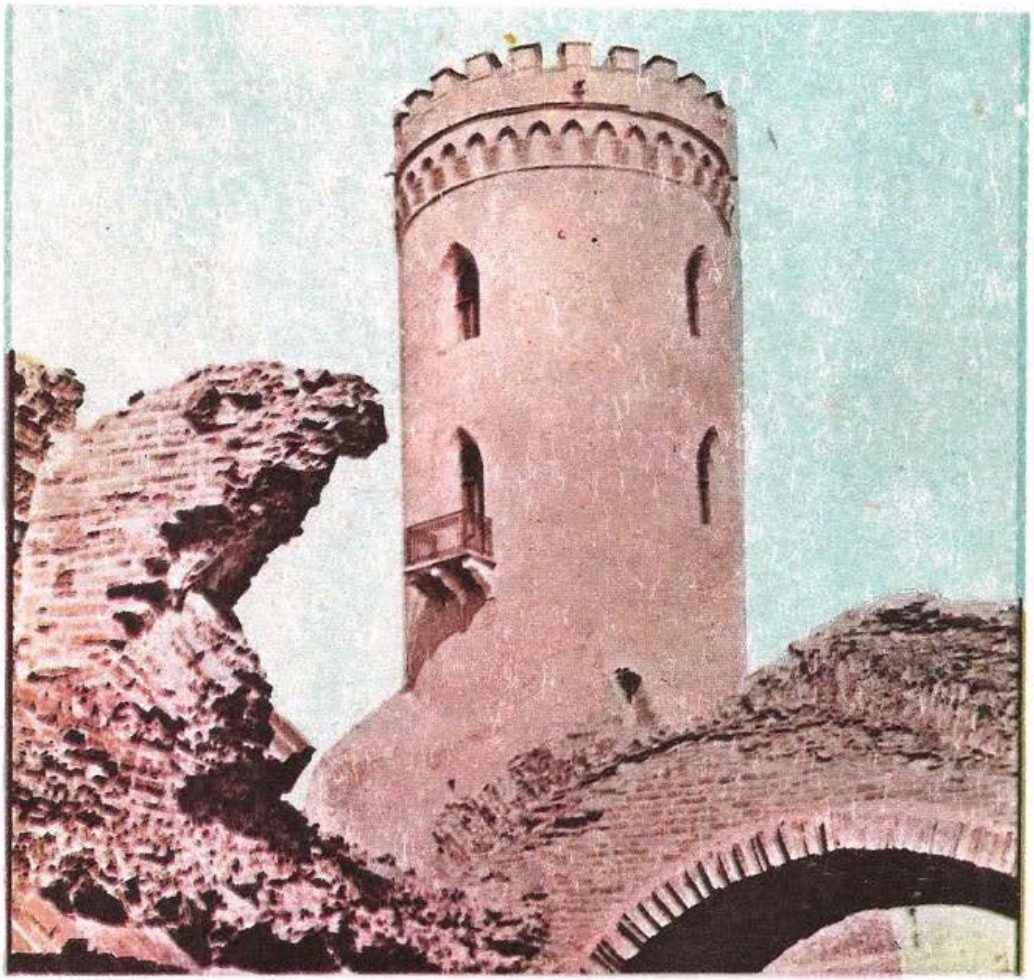

ISBN –973-24-0052-8

Lei 12